

Hallituksen esitys eduskunnalle Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja näiden valtioiden kanssa tehtyjen Eurooppa-sopimusten voimaansaattamislakien kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Portugalin, Suomen, Ruotsin, Yhdistyneen kuningaskunnan, Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian, Slovakian (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian ja Romanian välillä Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen. Sopimus allekirjoitettiin Luxemburgissa huhtikuussa 2005. Sopimukseen kuuluu olennaisena osana liittymisehdot ja mukautukset unionin perustana oleviin sopimuksiin sisältävä liittymispöytäkirja sekä liittymisasiakirja liitteineen. Lisäksi allekirjoittajavaltioiden konferenssin päätösasiakirjaan sisältyvät sopimuspuolten julistukset.

Liittymissopimuksella liittyvät maat tulevat Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen osapuoliksi. Jos perustuslakisopimus ei ole tullut voimaan, liittyvät maat tulevat kaikkien niiden sopimusten sopimuspuoleksi, joihin Euroopan unioni nykyisin perustuu. Liittyvät maat saavat unionin jäsenvaltioille kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet sellaisina kuin ne kyseisten sopimusten sekä liittymissopimukseen sekä liittymispöytäkirjaan ja liittymisasiakirjaan kirjattujen ehtojen mukaan ovat. Nykyisen unionin perussopimuksia ovat sopimus Euroopan unionista, Euroopan yhteisön perustamissopimus ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus, sellaisina kuin nämä sopimukset ovat muutettuina tai täydennettyinä ennen liittymistä

tehtyillä aiemmilla liittymissopimuksilla ja muilla sopimuksilla ja asiakirjoilla, sekä eräät muut unionin jäsenvaltioiden tekemät perustamissopimuksia täydentävät sopimukset. Liittymissopimukseen liitetty liittymispöytäkirja sisältää määräykset Euroopan unionin perustuslakisopimuksen voimaantulon varalta, kun sen sijaan liittymissopimukseen liitetty liittymisasiakirja sisältää määräykset nykyisten perussopimusten mukaiseen unioniin liittymiseksi.

Liittymissopimus tulee voimaan tammikuun alussa 2007, jos kaikki liittymissopimuksen sopimuspuolet ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa Italian hallituksen huostaan joulukuun 2006 loppuun mennessä. Jos jompikumpi liittyvistä valtioista ei ole ratifioinut sopimusta joulukuun 2006 loppuun mennessä, liittymissopimus tulee voimaan tammikuun alussa 2007 sen valtion osalta, joka on tallettanut ratifioimiskirjansa. Euroopan unionin neuvosto, mukaan lukien liittymissopimuksen ratifioinut uusi jäsenvaltio, päättää tällaisessa tapauksessa välittömästi ja yksimielisesti sopimukseen ja sen liiteasiakirjoihin tehtävistä välttämättömistä mukautuksista. Vaikka ratifioimiskirjat on asianmukaisesti talletettu, sopimus tulee voimaan vasta tammikuun alussa 2008, jos neuvosto päättää liittymispäivän lykkäämisestä liittymissopimuksessa olevan lykkäyslausekkeen nojalla. Jos tällainen päätös tehdään ainoastaan toisen liittyvän valtion osalta, liittymissopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan tammikuun alussa 2008 ja toisen valtion osalta tammikuun alussa 2007. Liittymissopimus ei

sen sijaan voi tulla voimaan ilman kaikkien jäsenvaltioiden ratifiointia. Nykyisten jäsenvaltioiden ratifiointit ovat siten ehdoton edellytys liittymissopimuksen voimaantuloon.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset la-

eiksi Bulgarian ja Romanian kanssa tehtyjen Eurooppa-sopimusten ja niihin liittyvien muutuspöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta. Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samana päivänä kuin liittymissopimus tulee voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

YLEISPERUSTELUT	7
1. Johdanto	7
2. Nykytila	8
2.1. Bulgaria	9
2.2. Romania	9
3. Liittymissopimuksen keskeinen sisältö ja merkitys	9
3.1. Tavaroiden vapaa liikkuvuus	11
3.2. Henkilöiden vapaa liikkuvuus	11
3.3. Palvelujen tarjoamisen vapaus	13
3.4. Pääomien vapaa liikkuvuus	14
3.5. Yhtiöoikeus	15
3.6. Kilpailupolitiikka	16
3.7. Maatalous	17
3.8. Kalastus	22
3.9. Liikennepolitiikka	22
3.10. Verotus	23
3.11. Talous- ja rahaliitto	26
3.12. Tilastot	26
3.13. Sosiaalipolitiikka ja työllisyys	26
3.14. Energia	28
3.15. Teollisuuspolitiikka	28
3.16. Pienet ja keskisuuret yritykset	29
3.17. Tiede ja tutkimus	29
3.18. Koulutus ja ammattikoulutus	29
3.19. Televiestintä ja tietotekniikka	30
3.20. Kulttuuri- ja audiovisuaalinen politiikka	30
3.21. Alue- ja rakennepolitiikka	31
3.22. Ympäristö	33
3.23. Kuluttajat ja terveydensuojelu	35
3.24. Yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa	36
3.25. Tulliliitto	38
3.26. Ulkosuhteet	38
3.27. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	39
3.28. Varainhoidon valvonta	39
3.29. Budjetti	40
3.30. Toimielimet	40
3.31. Muut asiat	42
3.31.1. Hiili- ja terästudkimusrahasato	42
3.31.2. Euroopan keskuspankki	42
3.31.3. Euroopan investointipankki	43
3.31.4. Turvalausekkeet ja jäsenyyden lykkäyslauseke	43
3.31.5. Liittymistä valmistelevien tuki-ohjelmien asteittainen lakkauttaminen ja instituutioiden kehittämisen tukiohjelma	44
3.31.6. Siirtymävaiheen järjestelyt	45

4. Esityksen vaikutukset	45
4.1. Taloudelliset vaikutukset	45
4.1.1. Kokonaistaloudelliset vaikutukset	45
4.1.2. Budjettivaikutukset	46
4.2. Ympäristövaikutukset	47
4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	47
4.4. Vaikutukset kansalaisen asemaan	47
5. Asian valmistelu	49
5.1. Liittymisneuvotteluiden tausta	49
5.2. Suomen neuvottelutavoitteet ja valmistelu	49
5.3. Laajentumiseen valmistautuminen EU:ssa	50
5.4. Liittymisneuvotteluiden kulku	52
5.5. Liittymisneuvotteluiden tulokset	54
5.6. Suomen neuvottelutavoitteiden toteutuminen	55
5.7. Esityksen valmistelu	55
6. Esityksen riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä sopimuksista	56
6.1. Riippuvuus muista esityksistä	56
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista	56
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	58
1. Liittymissopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön	58
1.1. Sopimuksen rakenne ja suhde niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu	58
1.2. Liittymissopimus	59
1.3. Liittymispöytäkirja	62
Ensimmäinen osa: Periaatteet	62
Toinen osa: Mukautukset perustuslakiin	63
I osasto: Institutionaaliset määräykset	63
II osasto: Muut mukautukset	63
Kolmas osa: Pysyvät määräykset	64
I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset	64
II osasto: Muut määräykset	64
Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset	65
I osasto: Siirtymätoimenpiteet	65
II osasto: Institutionaaliset määräykset	68
III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset	69
IV osasto: Muut määräykset	70
Viides osa: Tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat määräykset	71
I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen	71
II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus	72
III osasto: Loppumääräykset	73

1.4. Liittymisasiakirja	73
Ensimmäinen osa: Periaatteet	73
Toinen osa: Mukautukset sopimuksiin	79
I osasto: Institutionaaliset määräykset	79
II osasto: Muut mukautukset	81
Kolmas osa: Pysyvät määräykset	82
I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset	82
II osasto: Muut määräykset	87
Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset	89
I osasto: Siirtymätoimenpiteet	89
II osasto: Institutionaaliset määräykset	106
III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset	106
IV osasto: Muut määräykset	112
Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset	115
I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen	115
II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus	117
III osasto: Loppumääräykset	119
Liitteet	120
1.5. Päätöisasiakirja	120
I Päätöisasiakirjan teksti	120
II Julistukset	120
A. Nykyisten jäsenvaltioiden yhteiset julistukset	120
1. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria	120
2. Yhteinen julistus palkoviljoista: Bulgaria	120
3. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Romania	120
4. Yhteinen julistus maaseudun kehittämisestä	121
B. Nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen julistus	121
5. Yhteinen julistus Bulgarian ja Romanian liittymisvalmisteluista	121
C. Saksan liittotasavallan ja Itävallan tasavallan yhteinen julistus	122
6. Saksan liittotasavallan ja Itävallan tasavallan yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria ja Romania	122
D. Bulgarian tasavallan julistus	122
7. Bulgarian tasavallan julistus kyrillisen aakkoston käytöstä Euroopan unionissa	122
III Euroopan unionin sekä Bulgarian tasavallan ja Romanian välinen kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koske- vasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä	122

2. Lakiehdotusten perustelut	123
3. Voimaantulo	123
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	124
5. Käsittelyjärjestys	126
LAKITEKSTIT	129

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Hallituksen esityksessä selostetaan Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin (EU) tehdyn sopimuksen sisältöä ja vaikutuksia.

Sopimuksessa Belgian kuningaskunnan, Tšekin tasavallan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välillä Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin (jäljempänä liittymissopimus) on vain kuusi artiklaa.

Artikloissa todetaan hakijamaiden liittymisen Euroopan unionin jäseniksi ja tuleminen EU:n perustana olevien sopimusten osapuoliksi. Artikloissa määrätään, että liittymisen ehtoista ja muista liittymisestä seuraavista muutoksista määrätään sopimukseen liitetyssä pöytäkirjassa tai asiakirjassa. Mikäli EU:n uusi perustuslakisopimus on voimassa 1 päivänä tammikuuta 2007, niin sopimuksen mukaan sovelletaan 'pöytäkirjan' määräyksiä, ja mikäli taas EU:n uusi perustuslakisopimus ei ole voimassa tuona päivänä sovelletaan ikään kuin väliaikaisesti 'asiakirjan' määräyksiä perustuslakisopimuksen voimaan tulon saakka. Lopuksi sopimuksessa käsitellään sen ratifiointia ja voimaantuloa sekä unionin primäärioikeuden virallisia kieliä. Allekirjoituksen jälkeen liittymissopimus annetaan sekä nykyisten jäsenvaltioiden että hakijamaiden ratifioitavaksi kansallisten menettelyjensä mukaisesti. Liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, jos kaikki ratifioimisasiakirjat on tallennettu kyseiseen päivään mennessä ja sopimus siten tullut voimaan. Jos jompikumpi hakijamaista ei ole ra-

tifioinut sopimusta määräpäivään mennessä, mutta kaikki nykyiset jäsenvaltiot ja toinen hakijamaista on, tulee sopimus voimaan vain toisen hakijavaltion osalta. Sopimus sisältää kuitenkin poikkeuksellisen mahdollisuuden lykätä jäsenyyden alkamista yhdellä vuodel- la.

Pöytäkirja Bulgarian tasavallan ja Romanian Euroopan unioniin liittymistä koskevista ehtoista ja menettelyistä (jäljempänä pöytäkirja) sisältää 61 artiklaa. Pöytäkirja on erottamaton osa liittymissopimusta ja sisältää kaikki liittymisestä johtuvat asialliset ehdot ja muutokset. Siihen kuuluu myös yhdeksän liitettä, joissa luetellaan tietyt sekundäärilainsäädännön mukautukset ja siirtymätoimenpiteet, sekä kuusi erityiskysymyksiä käsittelevää pöytäkirjaa.

Asiakirja Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu (jäljempänä asiakirja) sisältää 61 artiklaa. Asiakirja on erottamaton osa liittymissopimusta ja sisältää kaikki liittymisestä johtuvat väliaikaiset, ennen EU:n uuden perustuslakisopimuksen voimaantuloa, sovellettavat asialliset ehdot ja muutokset. Siihen kuuluu myös yhdeksän liitettä, joissa luetellaan tietyt sekundäärilainsäädännön mukautukset ja siirtymätoimenpiteet, sekä kuusi erityiskysymyksiä käsittelevää pöytäkirjaa.

Päätösasiakirjassa todetaan, että liittymissopimus ja sen edellä kuvatut eri osat on laadittu ja hyväksytty jäsenmaiden ja hakijamaiden välisessä konferenssissa. Asiakirjan liitteenä on seitsemän konferenssissa annettua julistusta, joista neljä on kaikkien yhteisiä julistuksia, yksi nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen sekä yksi nykyisten ja yksi toisen uuden jäsenvaltion yksipuolinen julistus.

Lisäksi asiakirjan liitteenä on kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana EU:ssa tehtävien tiettyjen päätösten ja toimien hyväksymistä koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä, jonka mukaan Bulgaria ja Romania voivat jo ennen liittymistään pyrkiä vaikuttamaan heille tulevaisuudessa tärkeisiin päätöksiin ja toimiin EU:ssa.

2. Nykytila

Bulgarian ja Romanian liittyminen on osa EU:n laajentumisprosessia, joka käynnistyi jo ennen Itävallan, Ruotsin ja Suomen jäsenyyttä unionissa. Puola ja Unkari jättivät ensimmäisinä Keski-Euroopan maina EU-jäsenyyshakemuksensa vuonna 1994. Vuonna 1995 jäsenyyttä hakivat Bulgaria, Latvia, Liettua, Romania, Slovakia ja Viro. Slovenia ja Tšekki jättivät hakemuksensa vuonna 1996. Unionin laajentumisprosessin selkiytämiseksi sekä hakijamaiden valmistautumisen tukemiseksi Essenin Eurooppa-neuvosto päätti vuonna 1994 liittymistä valmistelevalta strategiasta. Strategian mukaisesti unioni on tarjonnut apua hakijamaille ja edistänyt niihin tehtäviä investointeja, jotta hakijamaat pystyisivät sopeutumaan nopeammin EU:n vaatimuksiin. Strategian osiksi määriteltiin assosiaatio eli Eurooppa-sopimusten toimeenpano, Phare-rahoituksen ohjaaminen liittymisvalmisteluihin sekä säännöllinen poliittinen vuoropuhelu jäsen- ja hakijamaiden välillä.

Bulgarian ja Romanian Eurooppa-sopimukset tulivat voimaan vuonna 1995. Suosituimmuspohjalle perustuvat sopimukset kattavat vapaakaupan lisäksi poliittisen vuoropuhelun ja sisältävät määräyksiä työvoiman liikkuvuudesta, yritysten perustamisesta, palvelujen kaupasta, maksuista ja pääomista. Näitä sopimuksia sovelletaan täysimääräisesti siihen asti kunnes hakijamaista tulee EU:n jäseniä. Eurooppa-sopimusten täytäntöönpanoa EU:n ja assosiaatiomaiden välillä valvotaan kolmiportaisella järjestelyllä, jonka ylimpänä toimielimenä on osapuolten muodostama ministeritasolla kokoontuva assosiaationeuvosto. Assosiaatiokomitea ja kahdeksan alakomiteaa vievät työtä eteenpäin virkamiestasolla. Näistä toimielimistä assosiaationeuvosto tekee päätökset, antaa suositukset ja ratkaisee riidat. Se on myös foorumi osapuolten väliselle poliittiselle vuoropuhelulle. Lisäksi erillinen parlamentaarinen komitea muodostaa puitteet kunkin assosiaatiomaan ja Euroopan parlamentin jäsenten kokoontumiselle.

Liittymistä valmistelevalta strategiaa vahvistettiin ja sitä selkiytettiin Keski- ja Itä-Euroopan hakijamaiden osalta maaliskuussa

1998 liittymiskumppanuuksilla. Liittymiskumppanuus yksilöi kullekin hakijamaalle valmistelujen ensisijaiset tavoitteet ja liittymistä edeltävän rahoituksen. Kumppanuudet toimivat EU:n ja kansainvälisten rahoituslaitosten hankesuunnittelua ja -koordinointia ohjaavana poliittisena kehyksenä ja niihin liitettiin ehdollisuus siten, että taloudellisen tuen myöntäminen sidottiin tavoitteiden toteutumiseen.

2.1. Bulgaria

Eurooppa-sopimus EU:n ja Bulgarian välillä tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 1995. Tämä sopimus on perusta oikeudelliselle, taloudelliselle ja poliittiselle yhteistyölle unionin ja Bulgarian välillä. Maan liittyessä Euroopan unioniin Eurooppa-sopimus korvautuu liittymissopimuksella.

Suomen ja Bulgarian välinen kauppa on ollut mahdollisuuksiin nähden vähäistä, mutta jäsenyyden lähestyessä kauppa on kasvanut. Vuonna 2004 Suomen vienti Bulgariaan kasvoi 3,2 prosenttia edellisvuodesta ja oli arvoltaan 25,5 miljoonaa euroa. Suomen kokonaisviennistä Bulgarian osuus oli alle 0,1 prosenttia. Paperi ja pahvi olivat Suomen tärkeimmät vientituotteet. Suomen ja Bulgarian välinen kauppavaihto oli arvoltaan 42 miljoonaa euroa vuonna 2004.

Suomen elinkeinoelämä on Bulgarian lähestyvän EU-jäsenyyden myötä löytämässä maan. Useita neuvotteluprosesseja, jopa tuottavista investoinneista on käynnistymässä. Suomalaisilla yrityksillä on myös mahdollista saada tilauksia Bulgarian suurista infrastruktuurihankkeista, joita EU rahoittaa. Bulgarian palvelusektori on vahvassa kasvussa ja myös siellä on nähtävissä mahdollisuuksia yhteistyöhankkeisiin.

Suomalaisten sijoitusten määrä Bulgariassa on vähäinen. Bulgariassa ja Suomella on investointien keskinäistä suojelua ja edistämistä koskeva sopimus (SopS 48–50/1999). Maiden välillä on myös sopimus tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen (SopS 10–11/1986) välttämiseksi, kansainvälisiä maakuljetuksia koskeva sopimus (SopS 58–59/1970) ja sopimus Suomen ja Bulgarian alueiden välisestä ja niiden kautta edelleen tapahtuvasta lentoliikenteestä (SopS 31/1970).

Matkailu on Bulgarialle koko ajan kasvava elinkeino. Bulgaria on suomalaisten neljänneksi suosituin pakettimatkakohde Espanjan, Kreikan ja Turkin jälkeen. Vuonna 2004 suomalaisturistien määrä kasvoi jo 54 000:een. Suomen ja Bulgarian välillä on voimassa sopimus yhteistoiminnasta matkailun alalla (SopS 36/1975).

Sopimus yhteistyöstä opetukseen, tieteen, kulttuuriin, sosiaalipolitiikkaan ja eräisiin muihin aloihin liittyvissä kysymyksissä (SopS 57/1973) tehtiin Bulgarian ja Suomen välille vuonna 1973. Vuonna 1967 tehdyn viisumivapaussopimuksen (72/1967) soveltaminen keskeytettiin väliaikaisesti vuonna 1989 (SopS 78/1989).

Muita sopimuksia ovat sopimus laittomasti maahan saapuneiden ja maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta (SopS 96/1998) ja sopimus diplomaattipassien haltijoita koskevasta viisumivapaudesta (SopS 62/1999). Uusin sopimus on sopimus KFOR-joukkojen kauttakulusta (SopS 22/2000) vuodelta 2000. Suomen ja Bulgarian välillä vuonna 1918 tehty rauhansopimus (SopS 6/1918–1920) on edelleen muodollisesti voimassa.

2.2. Romania

Eurooppa-sopimus EU:n ja Romanian välillä tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Tämä sopimus on perusta oikeudelliselle, taloudelliselle ja poliittiselle yhteistyölle unionin ja hakijamaan välillä. Romanian liittyessä Euroopan unioniin Eurooppa-sopimus korvautuu liittymissopimuksella.

Suomen ja Romanian välinen kauppavaihto on ollut mahdollisuuksin nähden vaatimatonta, mutta sillä on nähtävissä kasvupotentiaalia. Parhaimmillaankin Romanian osuus Suomen kokonaisviennistä on ollut 0,1 prosenttia. Vuonna 2004 Suomi vei Romaniaan tavaroita noin 47 miljoonan euron arvosta. Merkittävin yksittäinen tuoteryhmä Suomen viennissä Romaniaan ovat usean vuoden ajan olleet paperi ja pahvi sekä niistä valmistetut tuotteet. Suomen ja Romanian välinen kauppavaihto oli vuonna 2004 arvoltaan 94 miljoonaa euroa.

Myös suorat investoinnit Romaniaan ovat olleet melko vähäisiä. Suomalaisten yritysten

kiinnostus Romaniaan on kuitenkin kasvanut Romanian saatua EU-jäsenyysneuvottelut päätökseen joulukuussa 2004. Suomella on ollut sopimus Romanian kanssa sijoitusten vastavuoroisesta edistämisestä ja suojelusta (SopS 120–121/1992) vuodelta 1992. Muita Suomen ja Romanian kahdenvälisiä kauppaa koskevia sopimuksia ovat sopimus tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi (SopS 6–7/2000) vuodelta 1998 sekä tulo- ja varallisuusveroja koskeva kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehty sopimus (SopS 67–68/1978).

Vuonna 2004 Romaniassa kävi 4600 suomalaista ja määrän uskotaan kasvavan EU-jäsenyyden ja Romanian tunnettavuuden lisääntymisen myötä. Sopimus yhteistoiminnasta matkailun alalla (SopS 12/1976) on ollut voimassa Suomen ja Romanian välillä vuodesta 1976.

Sopimus yhteistyöstä kulttuurin, tieteen sekä muilla näihin liittyvillä aloilla (SopS 53/1974) on ollut voimassa vuodesta 1974. Sopimukseen kuuluva kulttuurivaihto ohjelma uusittiin viimeksi kesällä 2002.

Liikenteen alalla voimassa olevia sopimuksia ovat sopimus Suomen ja Romanian alueiden välisestä ja niiden kautta edelleen tapahtuvasta lentoliikenteestä (Sops 32/1972), jota on muutettu vuonna 1996 (SopS 37/1996) ja sopimus kansainvälisestä maantieliikenteestä (SopS 54–55/1968).

Viisumivapaussopimuksen (SopS 30/1968) soveltaminen on keskeytetty vuonna 1990 (SopS 14/1990). Diplomaatti- tai virkapassin omaavat Romanian kansalaiset on vapautettu viisumi velvollisuudesta vuonna 2001 (SopS 37/2001). Sopimus henkilöiden takaisinottamisesta (SopS 57/2001) on vuodelta 1999.

Muita Suomen ja Romanian välillä voimassa olevia kahdenvälisiä sopimuksia ovat eläinlääkintäsopimus (SopS 10/1978) ja konsulisopimus (SopS 18–19/1973), jota on muutettu vuonna 1996 (SopS 29/1998).

3. Liittymissopimuksen keskeinen sisältö ja merkitys sekä hallituksen esityksen rakenne

Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen rakenne eroaa merkittäväällä tavalla ai-

emmissä liittymissopimuksissa käytetystä rakenteesta. Syy tähän on EU:n uusi perustuslakisopimus, jonka on määrä astua voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat sen ratifioineet. Liittymissopimus on laadittu varautuen kahteen eri tilanteeseen. Lähtökohtainen tilanne oli alunperin, että perustuslakisopimus on tullut voimaan suunnitellusti ja uudet jäsenvaltiot liittyvät perustuslakisopimukseen perustuvaan unioniin. Mikäli taas perustuslakisopimus ei ole vielä voimassa liittymispäivänä, uudet jäsenvaltiot liittyvät nykyisiin perussopimukseen perustuvaan unioniin. Kumpaakin tilannetta varten on liittymissopimukseen kirjattu omat liittymisehdot. Jos perustuslakisopimus on voimassa sovelletaan liittymissopimuksen pöytäkirjassa olevia liittymisehtoja, jotka kohdistuvat perustuslakisopimuksen mukaiseen tilanteeseen. Jos taas unionin nykyiset perussopimukset ovat vielä voimassa sovelletaan liittymisasiakirjassa olevia liittymisehtoja, jotka kohdistuvat nykyisten perussopimusten mukaiseen tilanteeseen. Tällainen ratkaisu johtuu siitä, että perustuslakisopimus astuessaan voimaan korvaa EU:n nykyiset perussopimukset.

Varsinainen liittymissopimus sisältää vain 6 artiklaa. Sen sijaan asialliset liittymisehdot on kirjattu liittymissopimuksen liitteenä oleviin (i) liittymispöytäkirjaan, joka kuuluu yhteen perustuslakisopimuksen kanssa, ja (ii) liittymisasiakirjaan, joka kuuluu yhteen nykyisten perussopimusten kanssa. Itse liittymissopimuksessa on viittaussäännökset joissa määrätään, mitkä liittymisehdot soveltuvat missäkin tilanteessa. Liittymissopimuksen mukaan liittymispöytäkirjassa olevia määräyksiä sovelletaan siitä alkaen, kun perustuslakisopimus tulee voimaan, kun taas liittymisasiakirjassa olevia määräyksiä sovelletaan niin kauan kun nykyiset perussopimukset ovat voimassa. Liittymispöytäkirjassa ja liittymisasiakirjassa olevat liittymisehdot vastaavat asiallisesti toisiaan. Niissä on kuitenkin tiettyjä mm. unionin rakenteen ja terminologian muutoksesta johtuvia eroja.

Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen hallituksen esitys rakenne

Hallituksen esityksen rakenne mukaillee liittymissopimuksen rakennetta ja näin ollen

sekä liittymispöytäkirjan että liittymisasiakirjan mukainen tilanne on huomioitu läpi esityksen.

Yleisperustelut

Lähdettäessä kirjoittamaan tämän esityksen yleisperusteluja perustuslakisopimuksen voimaan tulo suunnitellussa aikataulussa vaikutti vielä hyvin todennäköiseltä. Yleisperustelut laadittiin silloisen tilanteen mukaan lähtien perustuslakisopimuksen voimassaolosta. Pöytäkirjan mukainen tilanne kirjoitettiin siten ensin ja tämän jälkeen esityksessä selotetaan liittymisasiakirjan mukainen tilanne, jos se eroaa pöytäkirjan mukaisesta tilanteesta. Jos asiakirjan mukainen tilanne on sama, niin käytetään vain viittausta.

Yksityiskohtaiset perustelut

Aloitettaessa kirjoittamaan yksityiskohtaisia perusteluja oli tilanne jo muuttunut. EU oli ottanut kielteisten kansanäänestystulosten seurauksena perustuslakisopimuksen ratifiointissa pohdinta-ajan. Näin ollen ei ollut tarkoituksenmukaista laajoissa yksityiskohtaisissa perusteluissa lähteä kirjoittamaan perusteluja pöytäkirjan mukaisesta tilanteesta käsin. Hallituksen esityksen valmisteluissa kaikkien ministeriöiden kesken sovittiin, että yksityiskohtaiset perustelut kirjoitetaankin liittymisasiakirjan mukaisen tilanteen mukaisesti.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, perustuslakisopimus ei siis ole tullut voimaan, kirjoitettiin ensin ao.artiklan kohdalle. Sitten liittymispöytäkirjan vastaavan artiklan kohdalle kirjoitettiin vain viittaus liittymisasiakirjan ko. artiklaan. Kuitenkin jos perustuslakisopimuksen myötä olisi tullut oikeusperustan muutos tms., niin uusi muuttunut tilanne on kuvattu yksityiskohtaisten perusteluiden pöytäkirjan ko. artiklaa kuvaavassa kohdassa. Jos tilanne ei ollut muuttunut, niin pöytäkirjan vastaavan artiklan kohdalle kirjoitettiin siis vain yksityiskohtainen viittaus liittymisasiakirjan ko. artiklan yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Yksityiskohtaisten perustelujen näkökulma eroaa siten yleisperusteluista muuttuneen tilanteen vuoksi. Hallituksen esityksen yhtenäisyyden kannalta olisi toki voitu kirjoittaa

auki kaikki pöytäkirjankin artiklat. Ilman tätäkin esitys tulee kuitenkin olemaan hyvin laaja ja siksi tarkoituksenmukaisuussyistä päädyttiin nykyiseen ratkaisuun. Nyt valitussa kirjoitustavassa perustuslakisopimuksen huomioon ottava tilanne on mahdollista löytää pöytäkirjan kyseisen artiklan kohdalta. Tarkka viittaus liittymisasiakirjan vastaavaan artiklaan, jossa sen sisältö on selostettu tarkemmin, auttaa lukijan löytämään asiasisällönsä perustelutekstin. Pöytäkirjan artiklassa on uusi muuttunut tilanne kirjoitettu auki vain siis, jos oikeusperustassa tms. on tapahtunut muutos.

3.1. Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Sisämarkkinoiden toiminnan turvaaminen

Sisämarkkinat muodostavat keskeisen perustan EU:n oikeusjärjestelmässä. Liittymisneuvotteluiden aikana kiinnitettiin erityistä huomiota sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan turvaamiseen. Tästä syystä yleisen taloudellisen suojalausekkeen lisäksi liittymissopimukseen kirjattiin erityinen sisämarkkinasuojalauseke, jonka perusteella voidaan ottaa käyttöön suojatoimenpiteitä, jos uusi jäsenvaltio ei pysty täyttämään sisämarkkinoiden alaan (tavaroiden, palveluiden, henkilöiden ja pääomien vapaa liikkuvuus) kuuluvia sitoumuksiaan ja tämä aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle. Samanlainen sisämarkkinasuojalauseke on kirjattu myös liittymissopimukseen, jolla Tšekki, Viro, Kypros, Latvia, Liettua, Unkari, Malta, Puola, Slovenia ja Slovakia liittyivät Euroopan unioniin.

Komissio voi ottaa suojatoimenpiteet käyttöön antamalla asiaa koskevia eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä. Suojatoimenpiteisiin voidaan ryhtyä joko jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai komission omasta aloitteesta kolmen vuoden kuluessa liittymishetkestä. Suojalausekkeeseen voidaan vedota jo uusiin jäsenvaltioihin kohdistuvassa etukäteisseurannassa ilmenneiden seikkojen perusteella, jolloin suojatoimenpiteet tulevat voimaan liittymispäivästä.

Suojatoimenpidettä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on tarpeellista ja se on pois-

tettava, kun sitoumus on pantu täytäntöön. Suojatoimenpiteen kesto ei kuitenkaan rajoitu sen asettamiselle määriteltyyn 3 vuoden määräaikaan, vaan se voi olla voimassa kunnes sitoumus on kokonaisuudessaan täytetty. Komissio voi mukauttaa toimenpiteitä jäsenvaltion edistymisen mukaisesti. Komissio tiedottaa suojatoimenpiteet vahvistavien eurooppa-asetusten ja -päätösten peruuttamisesta neuvostolle hyvissä ajoin ja ottaa huomioon neuvoston asiaa koskevat huomautukset.

Sisämarkkinasuojalausekkeen sisällyttäminen liittymissopimukseen on perusteltua, jotta mahdollisiin sisämarkkinahäiriöihin voidaan puuttua nopeasti ja tehokkaasti. Suojalausekkeen väljä muotoilu ja suojatoimenpiteiden voimassaoloajan joustavuus mahdollistavat toimenpiteiden käytön sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi. Suojalausekkeen muotoilu vastaa Suomen näkemyksiä.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Tavaroiden vapaata liikkuvuutta on jo osin toteutettu jäsenyyttä edeltävien Eurooppasopimusten perusteella, mutta lopullinen tavarakaupan vapautuminen tapahtuu vasta liittymishetkestä. Liittymissopimus ei sisällä tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia siirtymäjärjestelyitä.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslaki ei ole tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.2. Henkilöiden vapaa liikkuvuus

Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta käsitteen laajassa merkityksessä määrätään perustuslakisopimuksen I-10 artiklan 2. kohdassa sekä III-133–III-150 artikloissa. Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyllä sopimuksella perustuslakisopimuksen mukainen liikkumisvapaus on laajennettu koskemaan myös Is-

lannin, Liechtensteinin ja Norjan kansalaisia. Vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten soveltamisalassa ei ole eroa Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten ja Euroopan talousalueen valtioiden kansalaisten välillä.

Työntekijöiden ja muidenkin henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella säädetään tarkemmin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1612/68 työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella – ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/38/EY Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella säädetään tarkemmin työntekijöiden ja muidenkin henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella.

Työvoiman vapaa liikkuvuus

Työvoiman vapaan liikkuvuuden osalta liittymisneuvotteluissa päädyttiin liittymispöytäkirjan liitteissä VI-VII kirjattuun ratkaisuun, jonka mukaan nykyiset jäsenvaltiot voivat soveltaa Bulgarian ja Romanian kansalaisiin kansallisia työmarkkinoille pääsyä koskevia säännöksiä kahden vuoden ajan liittymisajankohdasta. Siirtymätoimenpiteiden soveltamista voidaan jatkaa kolmella vuodella. Tämän jälkeenkin siirtymätoimenpiteiden soveltamista voidaan jatkaa vielä kahdella vuodella edellyttäen, että jäsenvaltion työmarkkinoille aiheutuu tai uhkaa aiheutua vakavia häiriöitä työvoiman liikkuvuuden vapauttamisesta. Myös maat, jotka ovat avanneet työmarkkinansa, voivat tietyin edellytyksin liittymistä seuraavan seitsemännen vuoden päättämiseen saakka päättää soveltaa uudelleen kansallisia työmarkkinoille pääsyä koskevia säännöksiään, jos niiden työmarkkinoille aiheutuu tai uhkaa aiheutua vakavia häiriöitä. Bulgaria ja Romania voivat soveltaa vastavuoroisesti sekä nykyisten jäsenvaltioiden että toistensa kansalaisiin siirtymätoimenpiteitä.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa sisällöllisesti yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta. Tällöin sovelletaan liittymissopimuksen liittymisasiakirjan määräyksiä. Asiasisältönsä tilanne pysyy samana.

Vaikutukset Suomelle

Hallitus ei ole vielä päättänyt, esittääkö se eduskunnalle, että Suomi ottaisi käyttöön työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat siirtymäajat Bulgarian ja Romanian kanssa.

Edellisen laajentumisen yhteydessä Suomi päätti soveltaa siirtymätoimenpiteitä työvoiman vapaaseen liikkumiseen uusien jäsenvaltioiden (pois lukien Kypros ja Malta) osalta kahden vuoden ajan liittymisajankohdasta 1 päivä toukokuuta 2004 lukien. Kahden vuoden jälkeen Suomi päättää jatkotoimista ja ilmoittaa komissiolle, mikäli se haluaa no udataa edelleen 1 päivä toukokuuta 2006 jälkeenkin kansallisia työmarkkinoille pääsyä koskevia säännöksiä. Työmarkkinaosapuolia kuullaan tarkistusmenettelyn yhteydessä.

Päätös Bulgarian ja Romanian kansalaisiin mahdollisesti sovellettavista siirtymäajoista tehdään, kun selvitys vuonna 2004 unioniin liittyneisiin jäsenvaltioihin sovellettavien siirtymäaikojen vaikutuksista sekä mahdollisesta jatkotarpeesta on valmistunut. Mikäli hallitus päättää esittää eduskunnalle siirtymäajan käyttöön ottamista Bulgarian ja Romanian osalta, ehdotukset lainsäädännöksi työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien siirtymätoimenpiteiden soveltamisesta sisällytetään erilliseen hallituksen esitykseen. Siinä määriteltäisiin yksityiskohtaisesti nettelyt ja edellytykset, joiden mukaisesti uusien jäsenvaltioiden kansalaiset voivat tehdä Suomessa työtä.

Suomi ei vaatinut Bulgarian ja Romanian liittymistä koskevissa laajentumisneuvotteluissa mahdollisuutta soveltaa siirtymätoimenpiteitä työvoiman liikkumiseen palvelujen tarjonnan yhteydessä. Ainoastaan Itävalta ja Saksa vaativat ja saivat mahdollisuuden soveltaa siirtymätoimenpiteitä tiettyjen tehtävien osalta myös palvelujen tarjontaan liittyvään työvoiman liikkuvuuteen. Siten työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat siirtymäjärjestelyt eivät voi koskea henkilöitä, jotka siirtyvät Suomeen tilapäisesti työhön lähetettyinä työntekijöinä palvelujen tarjonnan puitteissa.

Jos hallitus päättää, ettei se ehdota siirtymäajan käyttöön ottamista Bulgarian ja Romanian osalta, hallituksen kannanotto asiasta

esitetään eduskunnalle edellä mainitun selvityksen yhteydessä.

Laajentumisen myötä myös Suomen kansalaisille avautuu pääsy Bulgarian ja Romanian työmarkkinoille. Liittymissopimuksen siirtymäjärjestelyjen vastavuoroisuusperiaatteen vuoksi nämä jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa Suomen kansalaisten työntekooikeuteen siirtymäjärjestelyjä, jos Suomi soveltaa niiden kansalaisten työmarkkinoille pääsyyn siirtymäjärjestelyjä.

Tutkintojen tunnustaminen

Yhteisön tutkintojen tunnustamislainsäädäntöä täydennetään lisäämällä Bulgarian ja Romanian ammattipätevyudet yleistä tutkintojen tunnustamisjärjestelmää, koulutuksen vähimmäisvaatimusten yhdenmukaistamiseen perustuvaa järjestelmää sekä asianajajia koskevaan lainsäädäntöön.

Kyseisistä muutoksista ei ole mainintaa liittymispöytäkirjassa tai sen liitteissä, joten muutokset toteutetaan liittymispöytäkirjan 56 artiklassa olevan yleisvaltuutuslausekkeen nojalla.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei vielä ole tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatussa liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla. Uusien jäsenvaltioiden kansalaisten suorittamat tutkinnot tunnustetaan yhteisön lainsäädännön mukaisesti Suomessa ja vastaavasti suomalaisten suorittamat tutkinnot uusissa jäsenvaltioissa.

Sosiaaliturva

EY:n perustamissopimuksen 42 artiklan mukaan yhteisön tulee turvata liikkumisvapautta käyttävän työntekijän ja hänen perheenjäsenensä sosiaaliturvan säilyminen ja sosiaaliturvaetuuksien maksaminen asuinvaltiosta riippumatta. Sosiaaliturvasta säädetään neuvoston asetuksilla (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72. Vaikka liittymissopimus antaa mahdollisuuden rajoittaa työvoiman

vapaata liikkuvuutta siirtymäkauden ajan, sosiaaliturvaa koskevilla säännöksillä ei ole siirtymäaika. Niitä sovelletaan liittymissopimuksen voimaantulosta lukien ja vapaata liikkuvuutta käyttävä henkilö saa yhteisön lainsäädännön mukaiset oikeudet sosiaaliturvaan. Olennaista on jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertainen kohtelu.

Vaikutukset Suomelle

Sosiaaliturvan koordinaatiojärjestelmä laajenee koskemaan Suomen ja uusien jäsenvaltioiden välillä liikkuvia henkilöitä.

3.3. Palvelujen tarjoamisen vapaus

Palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevassa neuvotteluluvussa käsiteltiin pankki-, vakuutus ja arvopaperimarkkinadirektiiveihin sekä vapaiden ammattien harjoittamiseen ja tietosuojaan liittyviä kysymyksiä.

Rahoituspalvelut

Yhteisten rahoitusmarkkinoiden hyvä ja häiriötön toiminta on sisämarkkinoiden toiminnan sekä talouskasvun oleellinen edellytys. Bulgarian ja Romanian rahoitusmarkkinat ovat jo pitkälti integroituneet EU:n rahoitusmarkkinoihin. Pankkijärjestelmän keskeiset osat ovat ulkomaisessa, pääasiassa EU-maiden pankkien, omistuksessa. Molempien maiden pankeista on ulkomaisessa omistuksessa noin 75 prosenttia. Ulkomainen omistus ja sitoutuminen vahvistaa pankkeja ja pankkijärjestelmiä ja näkyy rahoitusteknisen osaamisen kehittymisenä, riskienhallinnan parantumisena ja panostuksina informaatioteknologiaan. Arvopaperimarkkinat ovat hakijamaissa vielä suppeat.

Liittyvät maat tulevat jäseniksi tilanteessa, jossa EU:n rahoitusmarkkinat ovat yhtenäistymässä ja avautumassa nopeasti ja täydellisesti. Yhtenäistyville rahoitusmarkkinoilla häiriöt yksittäisen jäsenvaltion markkinoiden tai laitosten toiminnassa saattavat heijastua entistä helpommin ja nopeammin myös muiden jäsenmaiden rahoitusmarkkinoille. Neuvotteluiden lähtökohtana oli, että liittyvien maiden rahoitusmarkkinasääntelyn ja sen toimeenpanon on oltava tehokasta ja valvo-

nan riittävää liittymispäivään mennessä. Komission arvioiden mukaan hakijamaat pystyvät täyttämään nämä vaatimukset liittymiseen mennessä. Mahdollisiin häiriöihin voidaan puuttua sisämarkkinoita koskevan suojalausekkeen perusteella.

Keskeisiä kysymyksiä laajentumisneuvotteluissa olivat Bulgarian ja Romanian pyynnöt saada siirtymäaikaa sijoittajansuojaa koskeville järjestelyilleen. Siirtymäaikoja päädyttiin puoltamaan, koska direktiivien mukaisten korvaustasojen noudattaminen saattaisi aiheuttaa liittyville maille niiden markkinoiden kokoon nähden kohtuuttoman rasitteen. Bulgarialle myönnettiin 3 vuoden ja Romanialle 5 vuoden siirtymäaika investoitsuojan saattamiselle EU:n vähimmäistasolle. Myönnetyt siirtymäajat ovat linjassa Virolle, Latvialle, Liettualle, Unkarille ja Puolalle myönnetyn 3 vuoden 8 kuukauden ja Slovakielle myönnetyn 2 vuoden 8 kuukauden siirtymäajan kanssa.

Nykyisillä jäsenvaltioilla on siirtymäkausi- en aikana oikeus estää alueelleen asettautuvan uuden jäsenvaltion sijoituspalveluyrityksen toiminta, jollei sivukonttori kuulu virallisesti tunnustettuun sijoittajien korvausjärjestelmään. Toiminnan aloittaminen on mahdollista estää siihen saakka, kunnes asianomainen yritys liittyy järjestelmään kansallisen vakuus- tai korvaustason ja EU:n vähimmäistason välisen eron kattamiseksi.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Ei ole odotettavissa, että liittyvien maiden pankit tai niiden emoyhtiöt hakijamaiden kautta ryhtyisivät juurikaan tarjoamaan palveluita Suomen markkinoille. Ei myöskään ole todennäköistä, että suomalaiset ryhtyisivät suuressa määrin käyttämään rajan yli liittyvien maiden pankkien palveluita.

Vakuutuspalvelut, vapaiden ammattien harjoittaminen ja tietosuojat

Vakuutustoimintaa koskeva lainsäädäntö on uusissa jäsenvaltioissa jo pitkälle harmo-

nisoitu vastaamaan yhteisöläinsäädäntöä. Laajentuminen avaa uusien jäsenvaltioiden vakuutusyrityksille mahdollisuuden harjoittaa vakuutustoimintaa samoilla edellytyksillä kaikissa unionin jäsenvaltioissa.

Vaikutukset Suomelle

Vallitsevaan tilanteeseen nähden muutos ei Suomen kannalta ole merkittävä. Voimassa olevan kansallisen lainsäädäntömmekään vakuutuspalveluiden tarjoaminen on laajalti mahdollista myös vakuutusyrityksille, joiden kotipaikka on EU:n ulkopuolisessa maassa.

3.4. Pääomien vapaa liikkuvuus

Pääomien vapaata liikkuvuutta koskevis- sa neuvotteluissa nousivat esiin Bulgarian ja Romanian siirtymäaika- tai poikkeuspyynnöt, jotka koskivat niiden kansallises- sa lainsäädännössä olevia suoriin sijoituk- siin liittyviä rajoituksia, erityisesti ulko- maalaisten oikeutta hankkia omistukseensa tiettyjen alojen yrityksiä tai osuuksia niistä. Merkittävä kysymys oli myös, missä laa- juudessa hakijamaat saavat pitää voimassa kolmansiin maihin kohdistuvat pääoman- liikkeiden rajoitukset. Neuvotteluluvun pii- riin kuuluvat myös rahanpesun estämiseen liittyvät kysymykset sekä maksujärjestel- mät.

Pääomien vapaa liikkuvuus on suurelta osin toteutunut jo liittymistä edeltävässä vaiheessa Eurooppa-sopimusten ansiosta. Laajentumisneuvotteluihin liittyvä uudistus- prosessi on kehittänyt hakijamaiden liike- toimintaympäristöä suotuisampaan suuntaan ja vaikuttanut siten suorien sijoitusten oh- jautumiseen näihin maihin. EU:n jäsenvalti- oiden suorat sijoitukset Bulgariaan ja Ro- maniaan ovat lisääntyneet melko voimak- kaasti ja suotuisan kehityksen arvioidaan jatkuvan. Hakijamaiden investoinnit EU:n jäsenvaltioihin ovat jääneet vaatimattomiksi. Suomalaisyritysten investoinnit hakijamai- hin ovat olleet vähäisiä, samoin bulgaria- laisten ja romanialaisten yritysten inves- toinnit Suomeen.

Ulkomaalaisten osto-oikeuden rajoitukset

Ongelmallinen kysymys oli liittyvien maiden vaatimus rajoittaa ulkomaalaisten oikeutta ostaa maatalousmaata ja metsiä sekä vapaa-ajan kiinteistöjä. Bulgaria ja Romania perustelivat ulkomaalaisten osto-oikeuden rajoituksia sillä, että hintataso nykyisissä jäsenvaltioissa on huomattavasti korkeampi kuin hakijamaissa.

Maatalousmaan ja metsien hankintaa koskeva siirtymäaika Bulgarialle ja Romanialle on 7 vuotta liittymisestä eli sama kuin Latvialle, Liettualle, Slovakialle, Tšekille, Unkarille ja Virolle myönnetty siirtymäaika. Vapaa-ajan asuntojen hankintaan myönnetty siirtymäaika on 5 vuotta liittymisestä eli sama kuin Kyprokselle, Puolalle, Tšekille ja Unkarille myönnetty siirtymäaika.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Suomen kannalta maatalousmaan, metsien tai vapaa-ajan kiinteistöjen hankintaa koskevilla siirtymäajoilla ei ole suurta merkitystä.

3.5. Yhtiöoikeus

Yhtiöoikeuden neuvottelulukuun on sisällytetty säädöksiä kolmelta eri oikeuden alalta. Näitä ovat eri yhtiömuotoja sääntelevä varsinainen yhtiöoikeus, tilinpäätössäädökset ja teollis- ja tekijänoikeudet.

Teollisoikeudet

Yhteisön teollisoikeudellinen lainsäädäntö koskee yhteisön tavaramerkkiä, lääkkeiden ja kasvinuojeluaineiden lisäsuojatodistuksia sekä yhteisömallia.

Yhteisön tavaramerkkiä ja yhteisömallia koskevia asetuksia on mukautettu siten, että ennen liittymispäivää rekisteröity tai haettu yhteisön tavaramerkki tai yhteisömalli laajennetaan koskemaan automaattisesti Bulgariaa ja Romaniaa. Lääkeaineiden ja kasvinuojeluaineiden lisäsuojatodistuksia koskevia

asetuksia on mukautettu siten, että myös Bulgarialta ja Romanialta edellytetään lisäsuojatodistusten myöntämistä kun lisäsuojatodistusta koskeva hakemus on tehty tietyssä määräajassa.

Bulgarialle ja Romanialle ei ole yhtiöoikeuden alalla myönnetty siirtymäaikoja. Neuvotteluissa on kuitenkin sovittu erityisjärjestelyistä farmaseuttisten tuotteiden vapaan liikkuvuuden osalta. Erityisjärjestelyn mukaan nykyisessä jäsenvaltiossa patentoidun tai lisäsuojatodistuksen alaisen farmaseuttisen tuotteen haltija voi tietyin edellytyksin estää tällaisen tuotteen maahantuonnin tai markkinoille saattamisen nykyisessä jäsenvaltiossa, jossa tuote on patentilla tai lisäsuojatodistuksella suojattu. Tätä järjestelyä sovelletaan, vaikka tuote olisi saatettu markkinoille Bulgariassa tai Romaniassa ensimmäistä kertaa haltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä esitetystä liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Yhtiöoikeus ja tilinpäätössäännöt

Laajentuminen aiheuttaa muutostarpeen useisiin yhtiöoikeudellisiin säädöksiin, joiden tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden yhtiö- ja tilinpäätöslainsäädäntöä. Säästösten kansallisen soveltamisalan täsmentämiseksi niissä määritellään yhtiömuodot, joihin säädöksiä sovelletaan, ja yhtiömuodot luetellaan jäsenvaltion virallisella kielellä.

Yhtiöoikeudellisten direktiivien rakenteen vuoksi niihin on yhteisön laajentuessa lisättävä sovellettavien yhtiömuotojen määrittelmä Bulgarian ja Romanian osalta. Muutostarve kohdistuu seuraaviin direktiiveihin: ensimmäinen neuvoston direktiivi 68/151/ETY (julkistamisdirektiivi), toinen neuvoston direktiivi 77/91/ETY (pääomadirektiivi), kolmas neuvoston direktiivi 78/855/ETY (sulautumisdirektiivi), kahdestoista neuvoston direktiivi 89/667/ETY (direktiivi yhdenmiehen rajavastuu-yhtiöistä), neljäs neuvoston direktiivi 78/660/ETY (tilinpäätösdirektiivi) ja seitsemäs neuvoston direktiivi 83/349/ETY (konsernitilinpäätösdirektiivi). Muutostarve kohdistuu lisäksi neuvoston asetukseen (EY)

N:o 2157/2001 eurooppayhtiön säännöistä (eurooppayhtiöasetus).

Kyseisistä muutoksista ei ole mainintaa liittymispöytäkirjassa tai sen liitteissä, joten muutokset toteutetaan liittymispöytäkirjan 56 artiklassa olevan yleisvaltuutuslausekkeen nojalla.

Vaikutukset Suomelle

Yhteisön teollisoikeudellisten säädösten ulottaminen koskemaan myös uusia jäsenvaltioita parantaa oikeudenhaltijoiden asemaa laajentuneella markkina-alueella. Yhteisön tavaramerkin ja yhteisömallin hakemismenettelyyn liittyvät kustannukset laskevat, kun hakemuksia ei enää tarvitse tehdä erikseen uusien jäsenvaltioiden osalta. Merkittävää on myös patentinhaltijoiden mahdollisuus hakea lisäsuojatodistusta lääkkeille ja kasvinsuojeluaineille uusissa jäsenvaltioissa.

3.6. Kilpailupolitiikka

EU:n kilpailusäännösten, eli Euroopan perustuslakisolimuksen III-161 ja III-162 artiklan osalta liittymissopimukseen ei sisälly siirtymäaikoja.

Perustuslakisolimuksen III-167 – III-169 artiklat määrittelevät EY:n valtioneukisäännöstöä koskevat periaatteet. Bulgarialla ei ole varsinaisia siirtymäaikasäännöksiä. Romanian liittymissopimukseen sisältyy useita valtioneukiseen liittyviä siirtymäaika järjestelyjä.

Hakijamaat ovat sopeuttaneet merkittävän osan kansallista lainsäädäntöä EY:n valtioneukisäännösten mukaiseksi. Tästä johtuen jo huomattavasti ennen liittymispäivää voimassa olleet tuet ja tukiohjelmat voidaan katsoa liittymispäivästä lähtien yhteismarkkinoille soveltuviksi voimassa oleviksi tuiksi. Tämä koskee myös tukia, joita uuden jäsenvaltion valtioneukin valvontaviranomainen on arvioinut ennen liittymispäivää ja jotka on todettu yhteisön säännösten mukaisiksi. Romanian osalta edellä mainittua sovelletaan ainoastaan tukitoimenpiteisiin, jotka valvontaviranomainen on arvioinut sellaisen ajankohdan jälkeen, josta komissio katsoo, että Romanian valtioneukin myöntämisen valvonta on saatu tyydyttävälle tasolle.

Romanian siirtymäaika järjestelyistä on sovittu seuraavien tukijärjestelmien osalta: yhtiöveroa koskevien vapautusten myöntäminen heikoimmin kehittyneillä alueilla, rojal-timaksuvapautusten myöntäminen niille yrityksille, jotka ovat allekirjoittaneet kauppasopimukset vapaakauppa-alueiden hallintojen kanssa, ja valtioneukin myöntäminen Romanian terästeollisuudelle rakennusuudistuksen puitteissa.

Valtaosa siirtymäkaudesta päättyy vuoden 2010 loppuun mennessä. Ainoastaan siirtymäaika rojal-timaksuvapautusten myöntämisessä niille yrityksille, jotka ovat allekirjoittaneet kauppasopimukset vapaakauppa-alueiden hallintojen kanssa, on voimassa vuoden 2011 loppuun saakka. Romanian terästeollisuuden rakenneuudistuksen puitteissa valtioneukia saa myöntää liittymissopimuksessa määriteltyjen sääntöjen mukaisesti enintään vuoden 2008 loppuun saakka.

Komissio seuraa jatkuvasti kummankin liittyvän valtion liittymisvalmisteluja varmistatakseen, että unionin lainsäädäntö saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja että sen täytäntöönpanemiseksi on olemassa riittävät valmiudet. Näihin liittymisvalmisteluihin kuuluu tärkeänä osana terästeollisuuden rakenneuudistusohjelman täytäntöönpano. Jos komission seurantakertomusten perusteella on selvää näyttöä siitä, että jommankumman liittyvän valtion valmistelut eivät vielä ole siinä vaiheessa, mitä liittyminen edellyttäisi, neuvosto voi komission suosituksesta päättää liittymispäivän lykkäämisestä 1 päivään tammikuuta 2008. Neuvosto tekee lähtökohteisesti lykkäyspäätöksen yksimielisesti, mutta päätös voidaan Romanian osalta tehdä määräenemmistöllä, jos Romania ei ole täytäntöönpannyt tiettyjä erikseen antamia sitoumuksiaan, jotka liittyvät muun muassa valtioneukiin ja terästeollisuuden rakenneuudistuksiin. Jäsenyyden lykkäysmekanismia on selostettu tarkemmin luvussa 3.31.4.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisolimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa sisällöllisesti yllä kuvattua liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta. Tällöin sovelletaan liittymissopimuksen liittymisasiakirjan määräyksiä. Asiasisältönsä tilanne pysyy samana.

Vaikutukset Suomelle

Myönnettyillä siirtymäkausilla ei arvioida olevan suoraa vaikutusta suomalaisten yritysten kilpailutilanteeseen. Suurin osa siirtymäkausista kohdistuu sellaisiin tukiin, joiden hyväksyttävät kustannukset ovat valtiontukisäännösten mukaisia, ja Romanian terästeollisuuden rakenneuudistusohjelman puitteissa myönnettyt tuet tähtäävät sektorin kokonaisuutannon rakennemuutokseen ja vähentämiseen.

3.7. Maatalous

Yleistä

Bulgarian ja Romanian jäsenyys lisää Euroopan unionin maatalousmaata noin 20 miljoonalla hehtaarilla, josta vajaan 13 miljoonaa hehtaaria on viljelykelpoista maata ja loput pysyyvää laidunta tai hedelmätarhoja. Tämä on yli 10 prosenttia laajentuneen EU:n maatalousalasta nämä kaksi maata mukaan luetuna. Maataloustuotannon arvosta niiden osuus on kuitenkin vain neljä prosenttia, kun taas niiden osuus maatalouden työllisistä on erittäin suuri. Maatalouden tuottavuus on siten varsin heikko.

Romanian kansantuote henkeä kohti on EU-27:n alhaisin ja Bulgarian toiseksi alhaisin samaan aikaan, kun maatalouden osuus kansantuotteesta on varsin suuri. Maataloudessa työskentelevien osuus työllisestä työvoimasta on myös suuri. Molemmissa maissa on hyvin suuri joukko hyvin pieniä tiloja ja pieni määrä yritysmuotoisia suuria tiloja. Tämä – muillekin uusille jäsenmaille tyypillinen – duaalirakenne maataloudessa on kuitenkin Bulgariassa ja Romaniassa erityisen korostunut. Rakennekehitys on siten vasta alkuvaiheessa.

Suuri määrä pieniä tiloja tulee varmasti aiheuttamaan hallinnollisia ongelmia ainakin alussa. Tukea tultaneenkin aluksi maksamaan näille – kuten muillekin uusille jäsenille – yksinkertaistetun järjestelmän, ns. yhtenäisen pinta-alatuen muodossa.

Unionin eläinlääkintä-, kasvinsuojelu- ja elintarvikehygienialainsäädännön toimeenpano on Bulgarialle ja Romanialle suuri

haaste. Lainsäädännön toimeenpanoa joudutaan seuraamaan tarkasti sekä ennen jäsenyyttä että sen jälkeen. Koska näille maille on myönnetty siirtymäaikoja tuotantolaitosten ja raakamaidon laadun saattamiseen unionin vaatimusten mukaiseksi, näiltä osin sisämarkkinat eivät toimi täysin vapaasti, vaan osaa tuotteista saadaan myydä siirtymäaikana vain asianomaisen maan kotimarkkinoilla.

Bulgarian ja Romanian liittymisestä aiheutuvat maatalouspolitiikan lisämenot eivät ole mukana Brysselin Eurooppa-neuvostossa lokakuussa 2002 hyväksytyissä maatalousmenojen ylärajoissa, mutta eräät jäsenmaat ovat rahoituskehysneuvotteluissa katsoneet ylärajojen sitovan myös näitä menoja. Jos näin päätetään menetellä, syntyy vastaava paine pienentää nykyisten jäsenvaltioiden muita maatalousmenoja.

Horisontaaliset kysymykset

Suorien tukien käyttöönotto (2007–2016)

Yhteisen maatalouspolitiikan mukaiset suorat tuet otetaan käyttöön Bulgariassa ja Romaniassa siten, että vuonna 2007 suoriatukia voidaan maksaa 25 prosenttia siitä tukitasosta, mitä yhteisössä sovelletaan sellaisena kuin se oli 30 päivänä huhtikuuta 2004 eli ennen 10 uuden jäsenmaan liittymistä. Tukitaso nousee vuosittain 5 prosenttiyksiköllä vuoteen 2010 saakka ja sen jälkeen 10 prosenttiyksiköllä vuodessa kunnes hakijamaissa saavutetaan EU-25:ssä noudatettava tukitaso vuonna 2016. Menettely on täysin yhdenmukainen vuonna 2004 yhteisöön liittyneeseen kymmeneen uuteen jäsenmaahan sovellettavan menettelyn kanssa, vain ajoitus on liittymisajankohdasta johtuen erilainen.

Täydentävä kansallinen suora tuki (2004–2013)

Bulgarialle ja Romanialle annetaan kaksi vaihtoehtoista tapaa täydentää viljelijöille myönnettävää suoraa tukea. Jos komissio antaa luvan, Bulgarialle ja Romanialle annetaan mahdollisuus täydentää suoraa tukea enintään:

- a) kaikkien suorien tukien osalta 55 prosenttiin asti vuonna 2007 yhteisön, sellaisena kuin se oli 30 päivänä huhtikuuta 2004, suorien tukien tasosta, 60 prosenttiin asti vuonna 2008, vuonna 2009 65 prosenttiin asti ja vuodesta 2010 alkaen enintään 30 prosenttiyksikköä yli kyseisenä vuonna sovellettavan tason. Lypsy-lehmäpalkkioiden osalta Bulgariaan ja Romaniaan sovelletaan seuraavia enimmäismääriä: 85 prosenttiin asti vuonna 2007, vuonna 2008 90 prosenttiin asti, vuonna 2009 95 prosenttiin asti ja 100 prosenttiin asti vuodesta 2010 alkaen;

tai

- b) i) muiden suorien tukien kuin tilatukijärjestelmän osalta siihen suoran tuen kokonaismäärään asti, johon viljelijä olisi ollut tuotekohtaisesti oikeutettu uudessa jäsenvaltiossa kalenterivuonna 2006 yhteisen maatalouspolitiikan tukia vastaavan kansallisen järjestelmän mukaisesti 10 prosenttiyksiköllä korotettuna

- ii) kun kyseessä on tilatukijärjestelmä, täydentävän kansallisen suoran tuen kokonaismäärä, jonka uusi jäsenvaltio voi yhtenä vuonna myöntää, rajataan erityisten alakohtaisten kokonaismäärärahojen avulla. Tämä kokonaismääräraha on samansuuruinen kuin seuraavien välinen erotus:

- yhteisen maatalouspolitiikan tukia vastaavien kansallisten suorien tukien kokonaismäärä, joka olisi Bulgarian tai Romanian käytettävissä kalenterivuonna 2006, lisättynä jokaisessa tapauksessa 10 prosenttiyksiköllä.

ja

- kyseiselle uudelle jäsenvaltiolle vahvistettu kansallinen enimmäismäärä tarvittaessa tarkistettuna suoria tukia koskevan aseituksen määräysten mukaisesti.

Kunkin kyseisen suoran tuen osalta uusi jäsenvaltio voi päättää soveltaa jompaakumpaa edellä esitetystä vaihtoehdoista a ja b.

Suoran tuen kokonaismäärä, joka viljelijälle voidaan asianomaisen suoran tuen järjes-

telmän mukaisesti myöntää Bulgariassa ja Romaniassa liittymisen jälkeen, kaikki täydentävät kansalliset suorat tuet mukaan luettuina, ei saa olla kuitenkaan suurempi kuin suoran tuen määrä, johon kyseinen viljelijä olisi oikeutettu yhteisön, sellaisena kuin se on 30 päivänä huhtikuuta 2004, jäsenvaltioihin tuolloin sovellettavan vastaavan suorien tukien järjestelmän mukaisesti.

Yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmä

Bulgaria ja Romania voivat korvata yhteiseen maatalouspolitiikkaan nykyisin kuuluvat tukijärjestelmät yhtenäisellä pinta-alatuen järjestelmällä, jonka mukaan suoria tukia voidaan maksaa pinta-alaperusteisesti ilman tuotantovelvoitetta. Yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmä on käytettävissä kummankin uuden jäsenvaltion osalta vuoden 2009 loppuun asti, ja se on kummankin pyynnöstä voitava uusia kaksi kertaa vuodeksi kerrallaan.

Yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmän mukaisille suorille tuille vahvistetaan vuotuinen kokonaismääräraha, joka on määritelty niiden varojen yhteenlaskettuna määränä, jotka ovat kyseisen kalenterivuoden osalta käytettävissä yhteiseen maatalouspolitiikkaan nykyisin kuuluvien tukijärjestelmien mukaisten suorien tukien myöntämiseen uudessa jäsenvaltiossa, laskettu asiaa koskevien yhteisön sääntöjen mukaisesti ja liittymisasiakirjassa kullekin tukijärjestelmälle vahvistettujen määrällisten muuttujien perusteella (esimerkiksi perusalat, palkkioiden enimmäismäärät ja taatut enimmäismäärät), ja mukautettu yksilöidyllä suorien tukien asteittaista käyttöä koskevalla asianomaisella prosenttimäärällä.

Valtiontuki

Tiettyjen tukitoimenpiteiden luokittelemiseksi voimassa oleviksi tuiksi uusien jäsenvaltioiden on toimitettava yksityiskohtaiset tiedot kaikista valtiontukiin liittyvistä toimenpiteistä neljän kuukauden kuluessa liittymispäivästä. Näitä tukitoimenpiteitä pidetään EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna voimassa olevana tukena kolmannen liittymispäivää seuraavan vuoden päättymiseen asti. Tämän lisäksi on

sovittu siirtymäjärjestelyjä tiettyjen sektoreiden valtiontukien poistamiseksi vaiheittain käytöstä.

Varastot

Yhteisö ottaa hoidettavakseen Bulgarialla ja Romanialla liittymispäivänä markkinatukipolitiikan soveltamisesta niissä johtuen olevat julkiset varastot interventoiden rahoittamista Euroopan maatalouden tuki- ja ohjusrahaston tukiosastosta koskevista yleisistä säännöistä johtuvasta arvosta. Kaikki Bulgarian ja Romanian alueella liittymispäivänä vapaassa vaihdannassa olevien tuotteiden yksityiset tai julkiset varastot, jotka määrältään ylittävät sen, minkä voidaan katsoa edustavan tavanomaista tasausvarastoa, on poistettava näiden uusien jäsenvaltioiden kustannuksella. Menettely on sama, jota noudatettiin kymmenen uuden maan liittyessä yhteisöön vuonna 2004.

Suojatoimenpiteet

Yleinen taloudellinen suojalauseke mahdollistaa suojatoimenpiteiden käyttöönoton uuden tai nykyisen jäsenvaltion pyynnöstä enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden aikana. Edellytyksenä suojatoimenpiteiden käytölle on vakava jotain taloudenalaa, ts. myös maataloutta, koskeva ongelma. Päätöksen suojatoimenpiteen käyttöönotosta ko. alan mukauttamiseksi sisämarkkinoihin tekee komissio. Yleistä taloudellista suojalauseketta on selostettu tarkemmin luvussa 3.31.4.

Myös nykyinen jäsenvaltio voi samoin edellytyksin pyytää lupaa suojatoimenpiteiden toteuttamiseen yhden tai useamman uuden jäsenvaltion suhteen.

Yhteiset markkinajärjestelyt

Viitemäärät

Viitemäärät sovittiin määriteltävän todellisten ja tuoreiden tuotantolukujen perusteella, ottaen huomioon kunkin uuden jäsenvaltion erityistilanne. Viitemäärät kattavat kaikki asiaankuuluvat tuotteet ja ne käsittävät mm:

peltokasvit: perusalat ja viitesadot pelto- kasveille ja riisille, perunatärkkelyskiintiöt, kuivarehun taatut kansalliset määrät, sokerin perustuotantomäärät, isoglukoosin perustuotantomäärät,

erikoiskasvit: hedelmä- ja vihannesalan jalostuskynnykset, raakatupakan enimmäistakuukynnys, ja oliiviöljyn kansalliset taatut enimmäismäärät,

eläintuotteet: maitokiintiö, erityispalkkio, emolehmäpalkkio, lisätuet, uuhi- ja vuohipalkkio-oikeudet.

Viini ja alkoholi

Bulgarian ja Romanian kanssa on sovittu viininviljelyvyöhykkeistä ja viinien nimityksistä sekä laatuviinien istutusoikeuksista.

Samoin on vahvistettu eräiden väkevien alkoholijuomien maantieteelliset ja muut nimitykset sekä erään viinipohjaisen alkoholijuoman määritelmä.

Romanialle annetaan oikeus hyväksyä uudelleenistutusoikeudet, jotka saadaan niiden hybridilajikkeiden raivauksesta 30 000 hehtaarin viljelyalalta, joita ei voida sisällyttää viiniköynnöslajikkeiden luokitteluun. Näitä uudelleenistutusoikeuksia saadaan käyttää ainoastaan vuoden 2014 loppuun asti ja yksinomaan *Vitis vinifera* -lajin istutukseen.

Kyseisten viinitilojen rakenneuudistukseen ja uusiin lajikkeisiin siirtymiseen ei myönnetä yhteisön tukea. Kansallista valtion tukea voidaan kuitenkin myöntää näille tiloille rakenneuudistuksesta ja uusiin lajikkeisiin siirtymisestä aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi. Tällainen valtion tuki saa olla enintään 75 prosenttia kaikista kustannuksista viinitilaa kohti

Eläintuotteet

Maito

Rasvapitoisuutta koskevia vaatimuksia ei sovelleta Bulgariassa tuotettuun kulutukseen tarkoitettuun maitoon ennen 30 päivää huhtikuuta 2009, siten että maitoa, jonka rasvapitoisuus on 3 prosenttia saa pitää kaupan täysmaitona ja maitoa, jonka rasvapitoisuus on 2 prosenttia, saa pitää kaupan kevytmai-

tona. Kulutukseen tarkoitettua maitoa, joka ei vastaa rasvapitoisuutta koskevia vaatimuksia, saa pitää kaupan ainoastaan Bulgariassa tai viedä kolmansiin maihin. Vastaavia poikkeuksia myönnettiin useille uusille jäsenmaille vuoden 2004 laajentumisen yhteydessä ja edellisen laajentumisen yhteydessä Suomelle ja Ruotsille.

Maidon tilakohtaisten viitemäärien yhteismäärät on määritelty Bulgarialle ja Romanialle. Kokonaismäärä on jaettu toimituksiin ja suoramyyniin.

Bulgariaa ja Romaniaa varten perustetaan erityinen rakenneuudistusvaranto. Kyseinen varanto vapautetaan 1 päivästä huhtikuuta 2009 alkaen siinä määrin kuin maidon ja maitotuotteiden tilalla tapahtuva kulutus on kussakin näistä maista laskenut vuodesta 2002. Komissio päättää varannon vapauttamisesta ja sen jakamisesta toimitusten ja suoramyynnin kiintiöön niitä raportteja koskevan arvioinnin pohjalta, jotka Bulgarian ja Romanian on määrä toimittaa komissiolle 31 päivään joulukuuta 2008 mennessä. Raportissa on esitettävä yksityiskohtaisesti tosiasiallisen rakenneuudistusprosessin tulokset ja suuntaukset maan maitoalalla ja erityisesti siirtyminen tuotannosta tilalla tapahtuvan kulutuksen tarpeisiin markkinoille suuntautuvaan tuotantoon.

Maaseudun kehittäminen

Bulgarian ja Romanian maaseudun kehittämiseen suunnataan väliaikaisia lisätoimenpiteitä. Näitä ovat osaelantotilojen tukeminen ja kannustaminen rakenne uudistukseen, tuottajaryhmien perustamisen ja toiminnan tukeminen, maaseutuyhteisöjen kehittäminen Leader+-aloitteen toimenpiteillä, maatiloille suunnattujen valistus- ja neuvontapalvelujen tukeminen, täydentävä suora tuki sekä tekninen esim. tutkimuksiin, tiedotukseen, atk-järjestelmiin ja arviointimenetelmien parantamiseen tähtäävä apu.

Lisäksi maatilojen ja maataloustuotteita jalostavien ja markkinoivien yritysten investointituella sovelletaan Bulgariassa ja Romaniassa erityismääräyksiä, jotka koskevat esimerkiksi tuen enimmäisprosenttia investointin määrästä.

Bulgarian viljelijät, joille on myönnetty maitokiintiö, kelpuutetaan varhaiseläkejärjestelmään edellyttäen, että he ovat alle 70 vuoden ikäisiä luopumishetkellä. Luopujan maitokiintiö palautetaan tällöin kansalliseen maitokiintiövarantoon ilman korvauksia. Vastava järjestely vahvistettiin Liettualle vuoden 2004 laajentumisen yhteydessä.

Yhteisön rahoitusosuus tavoite 1 -alueilla voi olla 85 prosenttia maatalouden ympäristö- ja eläinten hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden osalta ja 80 prosenttia muiden toimenpiteiden osalta tai liittymispäivänä voimassa olevissa maaseudun kehittämistä koskevilla asetuksilla vahvistettujen prosentiosuukien suuruinen, sen mukaan kumpi on suurempi.

Maatalousmaan metsitykseen, tuottajaryhmittymien perustamiseen tai maatalouden ympäristöjärjestelmiin SAPARD-ohjelman puitteissa tehtyjen monivuotisten sitoumusten tukikauden jatkuessa uusissa jäsenvaltioissa SAPARDin viimeisen sallitun maksupäivän jälkeen, maksamatta olevat sitoumukset katetaan vuosien 2007–2013 maaseudun kehittämisohjelmasta.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatussa liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimuksen maataloutta koskevat määräykset eivät aiheuta laintason muutostarpeita Suomessa. Teknisiä muutoksia tehdään kuitenkin yksittäisiin asetuksentasoihin säädöksiin.

Maataloustuotteiden yhteismarkkinat toteutuvat liittymispäivänä lukuun ottamatta tietyistä Bulgarialle ja Romanialle myönnettyistä siirtymäajoista aiheutuvia vientirajoituksia. Tämän yhteismarkkinoiden laajentumisen välittömät vaikutukset Suomeen jäävät vähäisiksi. Koska unionin yhteinen maatalouspolitiikka jää ennalleen uusien maiden liittymisestä huolimatta, laajenemisen välittömät vaikutukset Suomen maatalouteen jäävät vähäisiksi. Merkittävämpää on, tullaanko Bulgarian ja Romanian liittymisestä aiheutuvat maatalousmenot sisällyt-

tämään Brysselin Eurooppa-neuvostossa b-kakuussa 2002 päätettyjen maatalousmenojen ylärajan piiriin vai jättämään niiden ulkopuolelle, kuten alun perin oli tarkoitus. Menojen sisällyttäminen ylärajan piiriin voi vähentää muita maatalousmenoja ja vaikuttaa siten myös Suomeen. Tästä päätetään, kun rahoituskehyksistä vuosille 2007–2013 tehdään päätös.

Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen maaseudun kehittämistä koskevilla määräyksillä ei ole nähtävissä olevia vaikutuksia Suomelle.

Eläinlääkintä ja kasvinsuojelu

EY:n eläinlääkintä- ja kasvinsuojelulainsäädännön täytäntöönpano edellyttää Bulgariasta ja Romaniasta merkittävää panostusta. Täytäntöönpano on molemmissa maissa kesken eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen, eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevien laitosten rakenteellisten vaatimusten, TSE-tautien valvonnan ja eläimistä saatavien sivutuotteiden osalta. Lisäksi toimenpiteitä tarvitaan Bulgariassa vielä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin aloilla sekä Romaniassa eläinten tunnistamisen ja merkinnän sekä kasvinsuojelun aloilla. Liittymissopimuksessa maat sitoutuvat saattamaan voimaan sopimuksen liitteiden mukaisesti mukautettuna eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskevan EY:n lainsäädännön liittymispäivään mennessä.

Eläinlääkintään luetaan kuuluvaksi muun muassa eläinten terveyttä ja hyvinvointia, eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniaa, eläinlääkinnällistä rajatarkastusta sekä eläinten ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden sisämarkkinakauppaa ja tuontia koskevat säädökset. Kasvinsuojeluun sisältyvät varsinaisen kasvinsuojelun lisäksi lannoitteita, rehuja, siemeniä ja lisäysoaineistoja sekä torjunta-aineita koskevat säädökset.

Liittymissopimukseen sisältyy myös eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva suojalauseke, jonka mukaan komissio voi komitologiamenettelyllä tarvittaessa päättää enintään kolmeksi vuodeksi liittymishetkestä alkaen, että uuden jäsenvaltion tuotteita ei päästetä

sisämarkkinoille vaan niihin sovelletaan yhteisen EU:n ulkopuolisia maita koskevia säädöksiä. Suojalausekkeen käyttö tulee kyseeseen vain, jos Bulgaria ja Romania epäonnistuvat merkittävästi eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskevan EY:n lainsäädännön soveltamisessa. Kynnys sen käyttöön tulee olemaan korkea.

Bulgaria ja Romania saivat joitakin eläinlääkintään ja kasvinsuojeluun liittyviä siirtymäaikoja. Bulgaria voi tietyissä luetteloiduissa tuotantolaitoksissa jatkaa sellaisen maidon, joka ei täytä EU:n hygieniavaatimuksia vastaanottamista maatiloilta. Bulgarian viranomaisten tulee pitää luetteloa ao. maailoista. Näistä laitoksista peräisin olevia tuotteita saa toimittaa vain kotimaan markkinoille tai käyttää jatkojalostukseen ao. luetteloon kuuluvissa laitoksissa ja ne on merkittävä erikseen. Siirtymäaikana tiettyjen yksityiskohtaisten edellytysten täytyessä osassa näistä laitoksista saa käsitellä erillisillä tuotantolinjoilla sekä EU:n vaatimukset täyttävää maitoa että sellaista maitoa, joka ei täytä EU:n vaatimuksia. Bulgarian tulee vuosittain raportoida komissiolle maitotilojen ja maidon keruujärjestelmien kohentamisessa saavutusta edistyksestä ja EU:n hygieniavaatimuksia tulee Bulgariassa noudattaa kaikilta osin vuoden 2009 loppuun mennessä.

Romania sai vastaavan raakamaidon käsittelyä eri tuotantolinjoilla koskevan siirtymäajan. Lisäksi tietyille erikseen luetelluille I-ha-, siipikarjanliha- ja maitoalan laitoksille myönnettiin siirtymäaika laitosten rakenteellisille vaatimuksille. Siirtymäaika ei koske laitosten hygieniavaatimuksia. Näistä laitoksista peräisin olevia tuotteita saa toimittaa ainoastaan kotimaan markkinoille tai käyttää jatkojalostukseen ao. luettelossa mainituissa laitoksissa ja ne on merkittävä erikseen. Romania veloitettiin lisäksi varmistamaan, että ainoastaan vaatimukset täyttävät tuotantolaitokset voivat jatkaa toimintaansa siirtymäkauden päättymisen 31 päivä joulukuuta 2009 jälkeen.

Romania sai lisäksi oikeuden lykätä eräitä Romaniassa sallittuja, kuparia ja eräitä muita aineita sisältäviä torjunta-aineita koskevien säädösten täytäntöönpanoa.

Siirtymäjärjestelyjen tiukoilla ehdoilla varmistetaan se, että elintarviketurvallisuus-

den ja kasvinsuojelun korkea taso säilyy sisämarkkinoilla.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimuksen eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräykset eivät aiheuta laintason muutostarpeita Suomessa. Yksittäisiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksia tulee muutettaviksi Bulgarian ja Romanian aseman muuttuessa EU:n ulkopuolisesta maasta Euroopan unionin jäsenvaltioksi.

3.8. Kalastus

Bulgarian ja Romanian jäsenyyttä tuo EY:n yhteisen kalastuspolitiikan piiriin nykyistä laajempaan elementtiin Mustanmeren kalastusalueen.

Uudet jäsenvaltiot sitoutuivat neuvotteluissa soveltamaan EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa. Poliitiikan keskeisiä periaatteita kestävästä kalastuksesta, suhteellisesta vakaudesta (kiintiöjako) ja vesille pääsystä (kalastus- tai talousvyöhykkeet) sovelletaan sellaisenaan myös uusiin jäsenvaltioihin. Mustanmeren ja Tonavan kalavarat eivät ole kovin runsaita yhteisön näkökulmasta, joten niiden merkitys markkinoilla ei liene sanottava.

Sitoutuessaan soveltamaan yhteistä kalastuspolitiikkaa Bulgaria ja Romania luovuttavat yhteisön hallinnoitavaksi kolmansien maiden kanssa ennen liittymistä tekemänsä kalastussopimukset, mutta sopimuksista johdettavat Bulgarian ja Romanian oikeudet ja velvollisuudet pysyvät ennallaan. Neuvosto tekee ennen sopimusten voimassaolon päättymistä kyseisten sopimusten jatkamista koskevat päätökset.

Vaikutukset Suomelle

Suomalaisaluksilla ei tule olemaan pääsyä Mustallemerelle eikä Romanian ja Bulgarian aluksilla Itämerelle.

3.9. Liikennepolitiikka

Jäsenvaltioiden yhteisestä liikennepolitiikasta säädetään perustuslakisopimuksen III osan III osaston III luvun 7 jakson III-236–245 artikloissa ja Euroopan laajuisista TEN-liikenneverkoista 8 jakson III-246–247 artikloissa.

Yhteisön liikennepolitiikan keskeiset tavoitteet ovat liikenne- ja kuljetusmarkkinoiden luominen sekä määrällisten ja liikenneyritysten kansallisuuteen ja sijoittumipaikkaan liittyvien rajoitusten poistaminen. Yhteisön liikennepolitiikan tavoitteet 2000-luvulle, joihin Bulgaria ja Romania ovat myös sitoutuneet, on määritelty komission vuonna 2001 julkaistussa liikennepolitiikan valkoisessa kirjassa ”Liikennepolitiikka vuoteen 2010 asti: valinnan aika”. Yhteisön liikennepoliittisia tavoitteita on tarkoitus tarkentaa vuosien 2005 ja 2006 aikana.

Bulgaria ja Romania hyväksyvät liittymisestä lähtien yhteisön liikennealan säännösten kokonaisuudessaan, tiettyjä siirtymäjärjestelyjä lukuun ottamatta. Bulgaria ja Romania ovat myös hyväksyneet tavaroiden vapaan liikkuvuuden alueeseen kuuluvat ajoneuvoja koskevat tekniset määräykset, kuten ajoneuvojen tyyppihyväksyntää, melutasoa, pakokaasupäästöjä ja turvallisuutta yhdenmukaistavan säännösten, sekä rautatie-, maantie ja sisävesiliikenteeseen sovellettavan kilpailusäännösten.

Merkittävin liikennealan siirtymäjärjestely koskee Bulgarian ja Romanian sisäistä maanteiden tavaraliikennettä eli kabotaasiliikennettä. Bulgarian ja Romanian siirtymäaika-järjestely on enintään viiden vuoden pituinen. Lisäksi on sovittu turvalausekkeesta. Siirtymäjärjestelyn aikana Bulgaria ja Romania eivät saa harjoittaa kabotaasiliikennettä muissa nykyisissä jäsenvaltioissa eivätkä muut nykyisten jäsenvaltioiden liikenteenharjoittajat voi harjoittaa kansallista maanteiden tavaraliikennettä Bulgariassa ja Romaniassa. Vastavuoroisella järjestelyllä pyritään estämään liikennemarkkinoiden kilpailuhäiriöiden syntyminen. Liittymistä seuraavan kolmannen vuoden loppuun mennessä jäsenvaltion tulee ilmoittaa komissiolle, pidentääkö se siirtymäkautta enintään kahdella vuodella. Jos ilmoitusta ei tehdä on kabotaasiliikenne sallit-

tu kolmen vuoden jälkeen. Lisäksi on sovittu turvalausekkeesta, joka tarkoittaa että jos jäsenvaltion kansallisilla markkinoilla on vakavia häiriöitä tai vaikeutunut tilanne kabotaasiliikenteen vuoksi voi jäsenvaltio ilmoittaa siitä komissiolle, joka päättää ovatko suojatoimenpiteet edelleen tarpeen. Siirtymäjärjestelystä huolimatta kabotaasiluvista voidaan sopia kahdenvälisesti.

Toinen vaikutukseltaan vähäisempi siirtymäjärjestely koskee Bulgarian ja Romanian oikeutta rajoittaa 31 päivä joulukuuta 2013 asti ainakin osalla tieverkosta kuorma- ja linja-autojen vetävän akselin massa 10 tonniin, kun jäsenvaltioissa nyt on sallittava 11,5 tonnin massa. Maat perustelevat siirtymäkautta tiettyjen tieverkosto-osien huonommalla kunnolla.

Lisäksi on Bulgarialle ja Romanielle myönnetty vähäisempiä siirtymäjärjestelyjä jotka liittyvät tavara- ja henkilöliikenteen ammattiin pääsyn edellytyksiin ja liikenteenharjoittajien vakavaraisuuteen. Romanielle on lisäksi hyväksytty lyhytaikainen poikkeus verojen ja maksujen kantamisesta ajoneuvoilta tiettyjen infrastruktuurin käytöstä.

Liittymispöytäkirjan liitteissä III:3, VI:5 ja VII:6 määritellään yksityiskohtaisemmin Bulgarialle ja Romanielle hyväksytyt siirtymäaikajärjestelyt yhteisön säännöstöstä.

Liittymisneuvotteluissa kiinnitettiin myös huomiota Bulgarian ja Romanian hallinnollisen valmiuden ja tehokkuuden parantamiseen. Liikennealalla tämä tarkoittaa muun muassa liikennesäännösten tehokasta täytäntöönpanoa ja valvontaa sekä hallintohenkilöstön koulutusta.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslaki ei ole vielä tullut voimaan, ei vaikuta asiallisesti perusteluihin. Voimassa olevan EY:n perustamissopimuksen V osaston liikennepolitiikkaa koskevat määräykset ovat asiallisesti samat.

Liittymisasiakirjaan ei sisälly liikennepolitiikkaa koskevia julistuksia.

Vaikutukset Suomelle

Edellinen laajentuminen on muuttanut kuljetusmarkkinatilanteen erityisesti Itämeren alueella. Lisääntyvän kilpailun vaikutukset

näkyvät erityisesti maantieliikenteessä, merenkulussa ja ilmailussa.

Bulgarialle ja Romanielle myönnettyillä siirtymäaikajärjestelyillä ei ole merkittäviä vaikutuksia Suomelle.

Bulgarian ja Romanian verotukselliset sekä palkka- ja muut sosiaaliset erot saattavat erityisesti lyhyellä aikavälillä aiheuttaa häiriöitä liikennemarkkinoiden toiminnassa erityisesti ao. maiden naapurimaissa. Kabotaasiliikenteen osalta sovitut siirtymäjärjestelyt vähentävät näitä uhkia. Bulgarian ja Romanian liittyminen ei vaikuta oleellisesti Suomen kuljetusalaan. Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

Bulgarian ja Romanian liittyminen merkitsee myös uusia kasvu- ja vientimahdollisuuksia ja laajempia kuljetusmarkkinoita suomalaisille liikennealan yrityksille.

Laajentuminen merkitsee Bulgarian ja Romanian liikenneverkoston liittämistä yhteisön TEN-liikenneverkkoon. Jäsenvaltioiden liikennemarkkinoiden ja liikenneverkoston yhdyntymisellä luodaan edellytyksiä kestäviin ja tehokkaisiin logistisiin kokonaisratkaisuihin. Se avaa suomalaisille yrityksille uusia liikennekäytäviä Keski- ja Etelä-Euroopan markkina-alueille. Merkittävin hidaste Bulgarian ja Romanian liikenneverkoston parantamisessa ja sen liittämässä TEN-liikenneverkkoon on rahoituksen puute.

Yhteisössä on viime vuosien aikana annettu huomattava määrä merenkulunlainsäädäntöä, erityisesti turvallisuuden ja alusten aiheuttaman ympäristöriskien ehkäisemisen alalla. Bulgarian ja Romanian jäsenyys antaa merkittäviä mahdollisuuksia parantaa merenkulun turvallisuutta, jotka liittymisen myötä sitoutuvat tehokkaampaan merenkulun valvontaan sekä merenkulun turvallisuutta koskevien laajojen toimenpidepakettien noudattamiseen. Tämä vähentää osaltaan vaarallisten aineiden kuljetusonnettomuuksien riskiä.

3.10. Verotus

Bulgaria ja Romania täytäntöön panevat ja ryhtyvät soveltamaan verotusta koskevaa yhteisölainsäädäntöä liittymisajankohdasta lukien. Hakkijamaat esittivät neuvotteluissa joitakin

siirtymäaika- ja poikkeuspyyntöjä yhteisön verotusta koskevaan säännöstöön. Hakijamaille myönnetyt siirtymäajat ja poikkeukset vastaavat pitkälti nykyisissä jäsenvaltioissa sovellettavia yhteisölainsäädännön sallimia menettelyjä sekä nykyisille jäsenmaille myönnettyjä siirtymäaikoja, joten niiden käytännön vaikutusten arvioidaan jäävän vähäiseksi.

Välitön verotus

Yhteisön säännöstö sisältää varsin vähän välitöntä verotusta koskevaa lainsäädäntöä, eräänä tärkeimmistä voidaan kuitenkin mainita neuvoston direktiivi 2003/49/EY, eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden väliin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä (korko- ja rojalTidirektiivi), jonka 1 artiklan mukaan jäsenvaltiosta lähtöisin olevat, toisessa jäsenvaltiossa sijaitseville lähiyhtiöille maksettavat korko- ja rojalTIMaksut ovat vapaita kaikista lähdevaltiosta kannettavista veroista.

Sekä Bulgarialle että Romanialle myönnettiin siirtymäaika korko- ja rojalTidirektiivin 1 artiklan säännöksiin soveltamiseen. Molempien hakijavaltioiden osalta vuoden 2010 loppuun saakka toisesta jäsenvaltiosta olevalle lähiyhtiölle tai jostakin jäsenvaltiosta olevan lähiyhtiön toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle kiinteälle toimipaikalle suoritettaviin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettava verokanta ei saa ylittää kymmentä prosenttia eikä Bulgarian osalta vuoden 2011 alusta vuoden 2014 loppuun saakka viittä prosenttia.

Lisäksi neuvoston vuonna 1997 päätelmisään hyväksymät käytännesäännöt katsotaan yhteisön säännöstöön kuuluviksi, vaikka ne eivät ole varsinaista yhteisön lainsäädäntöä. Yritysverotukseen sovellettavat käytännesäännöt ovat keskeinen instrumentti, jolla pyritään poistamaan yhteismarkkinoiden toimintaa vääristäviä, taloudellisen toiminnan sijoittautumiseen vaikuttavia kansallisia toimenpiteitä. Liittymisvalmistelujen yhteydessä Bulgaria ja Romania ovat käytännesääntöjen mukaisesti sitoutuneet poistamaan verotusjärjestelmästään mahdollisesti haitallisen verokilpailun piiriin katsottuja toimenpiteitä sekä olemaan ottamatta käyttöön uusia mahdollisesti haitallisia toimenpiteitä. Tämä lä-

hentää hakijamaiden verotusjärjestelmiä nykyisten jäsenvaltioiden järjestelmiin ja vaikuttaa verokilpailua vähentävästi.

Vaikutukset Suomelle

Bulgarialle ja Romanialle myönnettyillä siirtymäajoilla korko- ja rojalTidirektiivin soveltamisen osalta ei ole merkittäviä vaikutuksia Suomelle eikä muille nykyisille jäsenvaltioille. Suomi joutunee joissakin tilanteissa hyvittämään Bulgariassa ja Romaniassa korosta tai rojalTista perittyä lähdeveroa kauemmin kuin tilanteessa, jossa näitä poikkeuksia ei myönnettäisi. Tarkkoja tietoja siitä, kuinka paljon lähdeveronalaista korkoa tai rojalTia näistä maista on kertynyt, ei ole, mutta niiden määrä voidaan arvioida hyvin vähäiseksi.

Välillinen verotus

Arvonlisäverotus

Bulgarialle ja Romanialle on myönnetty vain hyvin rajoitettu määrä poikkeamia kuuden arvonlisävero-direktiivin mukaiseen järjestelmään nähden.

Liittymissopimuksen mukaan hakijavaltiot voivat soveltaa yhteisön säännösten mukaisen liikevaihdon ylittävää verovapausrajaa. Tällä ei kuitenkaan saa olla haitallisia vaikutuksia yhteisön omien varojen ALV-pohjaisen maksun määrätymiselle. Siksi näiden maiden on yhteisön omien varojen ALV-pohjaa laskettaessa tehtävä sitä koskeva kompensatio.

Bulgaria ja Romania voivat vapauttaa kansainvälisen henkilöliikenteen arvonlisäverosta.

Valmisteverotus

Bulgarialle ja Romanialle on myönnetty poikkeuksia tai siirtymäaikoja valmisteveroja koskevasta lainsäädännöstä. Merkittävimpiä ovat tupakkatuotteiden vähimmäisverotasojen saavuttamiseksi myönnetty siirtymäajat. Niiden ohella liittyville maille myönnettiin rajallinen määrä vähämerkityksisiä poikkeuksia tai siirtymäaikoja alkoholiverotukseen sekä nestemäisten polttoaineiden ja

eräiden energia-aineiden verotukseen. Molemmat uudet jäsenvaltiot saivat siirtymäajan savukkeille määrätyn vähimmäisverotason saavuttamiseen. Siirtymäaikojen keston määrittämisessä on otettu huomioon maiden nykyinen veroaste. Bulgarialle ja Romanianle myönnetty siirtymäaika päättyy vuoden 2009 lopussa. Sisämarkkinahäiriöiden estämiseksi unionin nykyisillä jäsenvaltiolla on – niin kauan kuin uusille jäsenvaltioille myönnettyjä siirtymäaikoja sovelletaan sekä edellyttäen, että ne ovat ilmoittaneet tästä komissiolle – mahdollisuus säilyttää näistä maista ilman ylimääräisen valmisteveron maksamista tuotaville savukkeille samat määrälliset tuontirajoitukset kuin ne rajoitukset, joita sovelletaan tuontiin kolmansista maista. Matkustajatuomisrajoituksia soveltavat jäsenvaltiot saavat toteuttaa tarvittavat tarkastukset edellyttäen, että tarkastuksilla ei vaikuteta sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan.

Hakijamaat eivät pyytäneet siirtymäaikoja poiketukseen alkoholijuomille säädetystä vähimmäisvalmisteverotasosta, mutta maat saivat poikkeuksen soveltaa alennettua valmisteverokantaa etyylialkoholiin, joka on tarkoitettu yksinomaan hedelmänviljelijöiden kotitalouksien henkilökohtaiseen kulutukseen. Romanian osalta komissio tarkastelee tätä järjestelyä uudelleen vuonna 2015 ja antaa neuvostolle kertomuksen mahdollisista tarkistuksista. Nestemäisten polttoaineiden ja eräiden muiden energia-aineiden osalta molemmille uusille jäsenvaltioille myönnettiin siirtymäaikoja saavuttaa yhteisön vähimmäisverotasot. Siirtymäaika lyijyttömän moottoribensiinin osalta päättyy molemmilta jäsenvaltioilta vuoden 2010 lopussa ja dieselöljyn osalta vuoden 2012 lopussa. Bulgarialla on lisäksi siirtymäaika kerosiinin vähimmäisveron saavuttamista varten vuoden 2012 loppuun saakka. Eräiden energia-aineiden vähimmäisverotasojen saavuttamiseksi molemmille jäsenvaltioille on myönnetty siirtymäaikoja seuraavasti; Bulgarialle siirtymäaika vähimmäisveron saavuttamiseksi kaukolämmitykseen käytettävälle hiilelle ja koksille vuoden 2009 loppuun ja muuhun kuin kaukolämmitykseen käytettävälle hiilelle ja koksille vuoden 2008 loppuun saakka. Romanian siirtymäaika vähimmäisveron saavuttamiseksi kaukolämmitykseen käytettä-

välle maakaasulle ja polttoöljylle päättyy vuoden 2009 lopussa ja muun kuin kaukolämmitykseen käytettävän raskaan polttoöljyn osalta siirtymäaika päättyy 2008 lopussa. Molemmat uudet jäsenvaltiot saivat siirtymäajan sähkölle määrätyn vähimmäisverotason saavuttamiseksi. Molemmille jäsenvaltioille myönnetty siirtymäaika päättyy vuoden 2009 lopussa.

Vaikutukset Suomelle

Bulgarian ja Romanian Suomessa sovelletulla arvonlisäverovelvollisuuden kynnystä korkeammalla rajalla ei ole merkittävää vaikutusta Suomelle eikä nykyisille jäsenmaille. Nykyiset jäsenmaat soveltavat myös yleisesti verovapautta kansainväliseen henkilöliikenteeseen. Bulgarian ja Romania siirtyvät EU:n jäseniksi liittyttyään yhteisökaupan arvonlisäverojärjestelmään. Näistä maista tapahtuvan tuonnin osalta siirrytään tuolloin tullilähtöksen kolmansien maiden tuonnista kantamasta arvonlisäverosta kotimaan verotuksen yhteydessä tapahtuvaan yhteisökaupan arvonlisäveron kantoon. Suomen tuonti näistä maista on kuitenkin suhteellisen vähäistä, mistä johtuen jäseneksi liittymisvuonna muutoksesta johtuva arvonlisäverotullien kertymän kertaluonteinen viive ei ole mainittava.

Uudet jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sopeuttamaan valmisteverojärjestelmänsä yhteisön säännösten mukaiseksi edellä mainittuja vähäisiä poikkeuksia ja siirtymäkausia lukuun ottamatta. Lisäksi EU:n sisäisessä kaupassa valmisteveron alaiset tavarat verotetaan pääsääntöisesti siinä maassa, jossa ne kulutetaan, kyseisen maan veroperusteiden mukaisesti ja yhdenmukaisesti kotimaassa tuotettujen ja kulutettavien hyödykkeiden kanssa. Tämän johdosta uusien jäsenvaltioiden tulo ei aiheuttane merkittäviä valmisteverosta johtuvia kilpailun vääristymiä. Uusille jäsenvaltioille myönnettyjen siirtymäaikojen ja poikkeusten taloudelliset vaikutukset Suomelle ovat vähäisiä. Rajakaupan suhteen uusilla jäsenvaltioilla ei ole Suomelle suurta merkitystä. Savukkeiden vähimmäisverotason siirtymäajoilla saattaa olla haitallisia vaikutuksia Suomelle. Uusien jäsenvaltioiden huomattavasti alhaisempi tupakkatuotteiden hintataso voi lisätä matkustajatuontia Suomeen. Suomi

voi kuitenkin vähentää vaikutuksia ottamalla käyttöön matkustajatuomisrajoitukset, jotka voivat olla voimassa yhtä kauan kuin uusille jäsenvaltioille myönnettävä siirtymäaika EU:n vähimmäisverotason saavuttamiseksi kestää.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

3.11. Talous- ja rahaliitto

Hakijamailla ei ollut merkittäviä ongelmia neuvotteluluvun suhteen. Unionin nykyistä säännöstöä koskevia poikkeuksia tai siirtymäaikoja ei pyydetty.

Uudet jäsenvaltiot osallistuvat liittymishetkestä lähtien myös talous- ja rahaliitton, mutta eivät ota välittömästi euroa käyttöön. Euron käyttöönottamisen edellytyksenä on EY:n perustamissopimuksen mukaan, että jäsenvaltio täyttää talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvät jäsenvaltioiden velvollisuudet ja on saavuttanut kestävästi lähentymisen korkean tason. Maan lainsäädännössä on turvattava keskuspankin itsenäisyys, kieltävä julkisen sektorin keskuspankkirahoitus sekä julkisen sektorin erityisasema rahoituslaitoksissa. Taloudellisen lähentymisen tasoa arvioidaan Maastrichtin lähentymiskriteereillä, jotka liittyvät inflaatioon, julkisen sektorin alijäämään ja velkaan, korkotasoon sekä valuuttakurssin vakauteen. Ennen rahaliiton jäseneksi tuloa jäsenvaltion tulee osallistua valuuttakurssijärjestelmään (ERM II) vähintään kahden vuoden ajan. Komissio ja Euroopan keskuspankki arvioivat yhteiseen rahaan siirtymisen edellytysten täyttymistä. Maan siirtymisestä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, rahaliitton, päättää neuvosto valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla. Laajen-

tumisen kokonaistaloudellisia vaikutuksia käsitellään jäljempänä kappaleessa 4.1.

3.12. Tilastot

Tilastoja koskevan yhteisön säännösten osalta hakijamaille ei ole myönnetty poikkeuksia tai siirtymäaikoja. Unionin puolelta on jatkuvasti painotettu, että luotettavien tilastotietojen jatkuva saatavuus on olennaisen tärkeää EU:n toiminnan ja päätöksenteon kannalta.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.13. Sosiaalipolitiikka ja työllisyys

Sosiaalinen suojele

Sosiaalipolitiikan alalla uudet jäsenvaltiot tulevat mukaan EY:n perustamissopimuksen 144 artiklassa määriteltyyn poliittiseen yhteistyöhön. Yhteistyössä sovelletaan avoimen koordinaation menetelmää köyhyden, syrjäytymisen ja eläkkeiden alalla sekä valmistautuaan menetelmän soveltamiseen terveydenhuollon alalla. Uusien jäsenvaltioiden osallistuminen on nykyisten jäsenvaltioiden edun mukaista, koska siten lisätään niiden sosiaalisen suojelun järjestelmien vakautta ja välitetään tietoa hyvistä sosiaalipoliittisista käytännöistä.

Bulgaria sai siirtymäajan vuoden 2010 loppuun tupakkatuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämistä koskevan direktiivin 2001/37/EY soveltamisessa Bulgariassa valmistettuihin ja vain siellä kaupan olevien savukkeiden tervapitoisuuksiin. Bulgarian on siirtymäaikana vähennettävä ko. savukkeiden tervapitoisuudet direktiivin määräämälle 10 mg:n tasolle

Työoikeus

Työoikeuden osalta uudet jäsenvaltiot ovat sitoutuneet EY:n säännösten noudattamiseen liittymisajankohdasta lukien.

Tasa-arvo

Naisten ja miesten tasa-arvoinen kohtelu on yksi EU:n sosiaalipolitiikan kulmakivistä. Se on yhteisön taloudellisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisääntymisen perusedellytys. EU:ssa on voimakkaasti tuettu naisten mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti yhteiskunnalliseen toimintaan ja EU on toiminut aktiivisesti sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttamiseksi. EY:n tasa-arvosääntely on saanut alkunsa palkkasyrjinnän kiellosta; jo yhteisön perustamissopimukseen otettiin samapalkkaisuutta koskeva artikla. Amsterdamin sopimuksessa tasa-arvonäkökulmaa vahvistettiin edelleen. Sukupuoleen perustuvan syrjinnän torjumisesta määrätään yleisessä syrjimättömyyslausekkeessa ja tasa-arvon edistämistä koskevista toimenpiteistä sosiaalipolitiikan yhteydessä. Lisäksi määrätään, että sukupuolten välinen tasa-arvo tulee ottaa horisontaalisena periaatteena huomioon kaikessa yhteisön toiminnassa. Uudet jäsenvaltiot noudattavat liittymisestä alkaen yhteisön tasa-arvoa koskevia säännöksiä.

Työllisyys

Uudet jäsenvaltiot tulevat mukaan heti liittymisajankohdasta lukien kaikilta osin EU:n työllisyysstrategiaa koskevaan yhteistyöhön. Niiden tulee työllisyyspolitiikassaan noudattaa EY:n jäsenvaltioilleen vahvistamia työllisyyspolitiikan suuntaviivoja sekä pyrkiä niihin kirjattujen muun muassa Lissabonin Eurooppa-neuvostossa asetettujen työllisyysasetavoitteiden täyttämiseen. Uusille jäsenmaille näiden tavoitteiden saavuttaminen on suuri haaste.

Sosiaalinen vuoropuhelu

EU:n sosiaaliseen vuoropuheluun kuuluu muun muassa perustuslakisopimuksen III-212 artiklaan kirjattu Euroopan tason työ-

markkinajärjestöjen toiminta EU:n työ- ja sosiaalilainsäädännön kehittämiseksi järjestöjen välisin Euroopan tason sopimuksin. Laajentumisen myötä myös uusien jäsenvaltioiden työmarkkinajärjestöt voivat osallistua perustamissopimuksessa tarkoitettujen sopimusten valmisteluun. Bulgarian ja Romanian järjestöjen osallistumismahdollisuuksia saattavat heikentää jossain määrin työnantajien ja työntekijöiden alhaiset järjestäytymisasteet.

Työsuojelu

Työsuojelua koskevia vähimmäisvaatimusdirektiivejä on 1970-luvulta alkaen annettu yli 30. Vuonna 1989 annettiin muun muassa työsuojelun puitedirektiivi 89/391/ETY, jossa määriteltiin työpaikkojen työsuojelun yleiset menettelytavat ja toimenpiteet.

Yhteisön työsuojelupolitiikka ja -direktiivit edellyttävät, että työsuojelun valvontaorganisaatio on toimiva ja riittävän tehokas ja että työpaikoilla on toimivat työnantajatyöntekijäsuhteet.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa sisällöllisesti ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta työoikeuden, työllisyyden ja sosiaalisen vuoropuhelun osalta.

Vaikutukset Suomelle

Työllisyysstrategiaan osallistumisen myötä aktiivisen työllisyyspolitiikan soveltaminen myös uusissa jäsenvaltioissa vähentää osaltaan vakavien työmarkkinahäiriöiden syntymisriskiä EU:n sisällä. Tämä vakauttaa työmarkkinoita koko EU:n laajuisesti.

Liittymisestä alkaen uudet jäsenvaltiot noudattavat EY:n työlainsäädännön vähimmäismääräyksiä, mikä osaltaan tasoittaa Suomen ja uusien jäsenvaltioiden kilpailukyyn eroja.

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön työsuojelun eikä tasa-arvon alalla. Työsuojelun osalta laajentuminen merkitsee Suomen kilpailukyyn lievästi paranemista uusiin jäsenvaltioihin nähden, kun nämä joutuvat nostamaan työsuojelunsa tason yhteisön tasolle. Tupakkatuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä

koskevien jäsenvaltioiden asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämistä koskevan direktiivin 2001/37/EY siirtymäajoilla ei ole vaikutuksia Suomelle, koska siirtymäaikaa koskevia savukkeita ei saa pitää kaupan muissa jäsenvaltiossa.

3.14. Energia

Energia

Liittymissopimuksen mukaan uudet jäsenvaltiot soveltavat energiaa koskevaa yhteisön lainsäädäntöä liittymispäivästä lähtien. Perustuslakisopimuksen voimaantulo johtaa uuden energia-artiklan 256 voimaantuloon. Sekä Bulgarialle että Romanianle myönnettiin liittymispöytäkirjan 20 artiklassa siirtymäaika velvollisuuteen ylläpitää 90 päivän kotimaista kulutusta vastaavia öljytuotevarastoja. Bulgarian siirtymäaika päättyy 31 päivänä joulukuuta 2012 ja Romanian 31 päivänä joulukuuta 2011.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa sisällöllisesti ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Tällöin sovelletaan liittymissopimuksen liittymisasiakirjan määräyksiä. Asiasisällöltään tilanne pysyy samana.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

Ydinenergia

Liittymispöytäkirjaan ei sisälly ydinturvallisuutta koskevia määräyksiä. Unionilla ei ole ydinturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä, joten aihe ei kuulunut uusien jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja yhteisösäännösten yhdenmukaisuuden tarkastelun piiriin. Ydinturvallisuutta ei myöskään tarkasteltu osana hakijamaille asetettuja yleisiä jäsenyysedellytyksiä. Liittymisneuvottelujen kuluessa kuitenkin muotoutui vaatimus, että uusien jäsenvaltioiden ydinturvallisuuden tason on oltava korkea, mutta niiltä ei tässä sub-

teessa voida edellyttää enempää kuin nykyisiltä jäsenvaltioilta.

Eriytinen asiantuntijatyöryhmä laati raportin, jossa esitettiin hakijamaille ydinturvallisuutta koskevia suosituksia. Sekä Bulgaria että Romania ovat edenneet suositusten toimeenpanossa. Bulgariaan tehtiin syksyllä 2003 erillinen asiantuntijamissio, jonka tuloksen syntyi raportti, jossa todettiin varsin myönteistä kehitystä tapahtuneen maan ydinturvallisuustilanteessa.

Liittymispöytäkirjan 30 artikla koskee Bulgariassa sijaitsevan Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1–4 yksiköiden sulkemista ja käytöstä poistoa. Bulgaria sulki kyseisen laitoksen 1 ja 2-yksiköt vuonna 2003 ja on sitoutunut sulkemaan myös laitoksen 3 ja 4-yksiköt vuonna 2006. EU antaa Bulgarialle taloudellista tukea laitoksen yksiköiden käytöstä poistoa varten ja muiden sulkemisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuosina 2007–2009 yhteensä 210 miljoonaa euroa.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa sisällöllisesti ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Tällöin sovelletaan liittymissopimuksen liittymisasiakirjan määräyksiä. Asiasisällöltään tilanne pysyy samana.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.15. Teollisuuspolitiikka

EU:n teollisuuspolitiikka on luonteeltaan horisontaalista ja sen tavoitteena on teollisuuden kilpailukyvyn kehittäminen takaamalla teollisuudelle mahdollisimman hyvä toimintaympäristö. Teollisuuspolitiikan välineistö on pääosin yrityspoliittinen. Yrityspoliittikalla pyritään luomaan ja kehittämään toimintaympäristö, missä yritystoiminta ja elinkeinoelämä voivat toimia aloitteellisesti, hyödyntää ideoitaan ja käyttää mahdollisuuksiaan tuottavasti. Eri teollisuuden aloilla on erilaisia mahdollisuuksia ja erityistarpeita, jotka teollisuuspolitiikassa otetaan myös

erikseen huomioon. Teollisuuspolitiikka on näin ollen toisaalta horisontaalista, mutta myös eriytyvää alakohtaisesti.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä esitetystä liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Hakijamaiden teollisuustuotteet ovat pääosin jo pitkään päässeet EU:n markkinoille vapaasti, joten laajentuminen ei aiheuta erityisiä muutoksia tässä suhteessa. Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.16. Pienet ja keskisuuret yritykset

Bulgaria ja Romania hyväksyvät yhteisön pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevan säännösten ja panevat sen täytäntöön liittymishetkestä alkaen.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä esitetystä liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.17. Tiede ja tutkimus

EU:n tutkimuspolitiikan tavoitteena on vahvistaa teollisuuden kilpailukykyä ja sen tieteellistä ja teknologista perustaa sekä edistää kaikkea tutkimustoimintaa, joka tukee yhteisöpolitiikkoja. Tutkimuspolitiikka koostuu päätöksistä, jotka koskevat yhteisön tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelmaa sekä kolmansien maiden kanssa solmittavia tiede- ja teknologiasopimuksia.

Puiteohjelma on unionin päärahoitusinstrumentti tutkimuksen alalla. Parhaillaan on menossa tutkimuksen kuudes puiteohjelma (2002–2006). Puiteohjelman pääasiallinen toimintamuoto ovat tutkimushankkeet, jotka toteutetaan yritysten, tutkimuslaitosten ja

yliopistojen yhteishankkeina ja joille myönnetään tutkimusrahoitusta avoimen kilpailun perusteella. Puiteohjelma muodostuu kahdesta erillisestä ohjelmasta: EY-puiteohjelmasta ja Euratom-puiteohjelmasta. Bulgaria ja Romania ovat assosioituneet kuudenteen puiteohjelmaan (sekä EY että Euratom) ja osallistuvat siihen samoin ehdoin kuin jäsenmaat. Maat tullevat osallistumaan neuvoteltavana olevaan EU:n seitsemänteen puiteohjelmaan (2007–2013) joko assosiaatiosopimuksella tai täysjäseninä riippuen jäsenyyden liittymisajankohdasta. Uudella perustuslakisopimuksella ei ole asiaan vaikutusta.

Vaikutukset Suomelle

Tutkimusta koskeva luku ei sisällä siirtymäjärjestelyjä, eikä aiheuta kansallisen lainsäädännön muutoksia. Romanian ja Bulgarian kyky osallistua puiteohjelmaan on riippuvainen niiden omista olosuhteista, kuten tutkijoiden ja tutkimuksen laadusta ja tarpeellisten tutkimuslaitosten ja tutkimusinfrastruktuurin olemassaolosta. Lisäksi osallistumien edellyttää kansallista, joko yksityistä tai julkista, rahoitusta vastineeksi yhteisörahoitukselle.

3.18. Koulutus ja ammatillinen koulutus

Koulutusta, ammatillista koulutusta ja nuorisoa koskevien perustuslakisopimuksen III-282–283 artiklojen mukaan yhteisön toiminta on jäsenvaltioiden toimintaa tukevaa ja täydentävää. Jäsenvaltioilla on vastuu kansallisesta koulutusjärjestelmästä ja opetuksen sisällöstä.

Bulgaria ja Romania ovat hyväksyneet koulutusta ja ammatillista koulutusta koskevan yhteisön säännösten sekä sitoutuneet siinä kirjattuihin periaatteisiin. Bulgaria ja Romania ovat osallistuneet myös täysipainoisesti unionin tärkeimpien koulutus- ja nuoriso-ohjelmien (Sokrates, Leonardo da Vinci, Nuoriso) toiseen vaiheeseen (2000–2006). Maiden liittymisellä unioniin ei ole vaikutuksia ohjelmien toimintaan.

Jäsenyyden myötä Bulgaria ja Romania voivat osallistua unionin uusien ohjelmien valmisteluun sekä koulutusta, ammatillista

koulutusta ja nuorisoa koskevaan päätöksentekoon unionin toimielimissä.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Uusien jäsenmaiden liittymisellä Euroopan unioniin ei ole suoria vaikutuksia Suomessa harjoitettavaan koulutus- tai nuorisopolitiikkaan. Mahdollisuudet edistää koulutus- ja nuorisolan kansainvälistä yhteistyötä ja liikkuvuutta laajenevat.

3.19. Televiestintä ja tietotekniikka

Euroopan unioni pyrkii televiestinnän ja tietotekniikan alalla perustuslakisopimuksen nojalla sisämarkkinoiden toteuttamiseen sekä toimiin jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi.

Nykyinen televiestintää ohjaava sääntelyjärjestelmä suunniteltiin ohjaamaan siirtymistä monopoliympäristöstä kilpailtuun ympäristöön ja siinä keskityttiin kilpailumarkkinoiden luomiseen ja uusien markkinoille tulijoiden oikeuksien suojaamiseen. Yhteisön telemarkkinoiden vapauttamisen jälkeen on saatettu päätökseen laaja sähköisen viestinnän lainsäädännön uudistamistyö, jolla pyritään vahvistamaan kilpailua kaikilla markkinaloilla ja varmistamaan samalla, että kuluttajien perusoikeudet turvataan jatkossakin.

Bulgaria ja Romania mukauttavat televiestintää ja tietotekniikkaa koskevan lainsäädäntönsä yhteisön säännöstöön ja huolehtivat lainsäädännön toimeenpanosta liittymispäivään mennessä.

Bulgarialle myönnettiin siirtymäaika kulkien numeron siirrettävyyttä 1 päivään tammikuuta 2009 asti.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei vaikuta asiallisesti perustelujen osalta.

Vaikutukset Suomelle

Laajentuminen luo televiestinnän ja tietotekniikan aloilla uusia viestintä- ja alihankki-

jamarakkinoita. Bulgarian ja Romanian telemarkkinoiden nopea vapauttaminen ja telekilpailun edistäminen tarjoaa myös Suomelle kaupallisia etuja. Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.20. Kulttuuri - ja audiovisuaalipolitiikka

Kulttuuri

Euroopan unioni pyrkii perustuslakisopimuksen kulttuuria koskevan III-280 artiklan mukaan tukemaan jäsenmaiden kulttuuria sen monimuotoisuutta arvostaen. Unioni pyrkii tukemaan jäsenmaiden ja niissä olevien kulttuuritoimijoiden yhteistyötä sekä tarvittaessa täydentämään sitä. Tavoitteena on kansallisten ja alueellisten kulttuuriipirteiden vahvistaminen.

Bulgaria ja Romania ovat hyväksyneet kulttuuria koskevan yhteisön säännöstön sekä sitoutuneet siinä kirjattuihin keskeisiin periaatteisiin, jotka kieltävät kansallisen kulttuurilainsäädännön harmonisoinnin ja korostavat kulttuurinäkökohtien huomioonottamista myös unionin muihin artikloihin perustuvasa toiminnassa.

Jäsenyyden myötä Bulgaria ja Romania voivat osallistua täysivaltaisina unionin kulttuuriohjelmiin ja -hankkeisiin sekä niitä koskevien päätösten valmisteluun.

Uusien jäsenmaiden liittymisen seurauksena kulttuuriyhteistyö unionin puitteissa tulee laajenemaan, monipuolistumaan ja vilkastumaan. Tämä vahvistaa Euroopan kulttuurin asemaa maailmassa.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Uusien jäsenmaiden liittymisellä Euroopan unioniin ei ole suoria vaikutuksia Suomessa harjoitettavaan kulttuuripolitiikkaan. Laajentuminen tarjoaa Suomen kulttuurielämälle uusia yhteistyömahdollisuuksia unionin ohjelmien, hankkeiden ja yhteistyöverkkojen muodossa.

Audiovisuaalipolitiikka

Euroopan yhteisön audiovisuaalipolitiikan tarkoituksena on edistää alan kehitystä unionissa erityisesti kehittämällä alan sisämarkkinoita sekä tukemalla ensiarvoisen tärkeitä yleisiä tavoitteita, kuten kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta, alaikäisten ja ihmisarvon suojelua ja kuluttajansuojaa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisö käyttää toisiaan täydentäviä sekä toisiinsa liittyviä alan toiminnalle luonteenomaisia sääntelytoimenpiteitä, joista keskeisin on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 89/552/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/EY (televisiondirektiivi). Lisäksi yhteisö on luonut alalle erilaisia tukemeکانismeja, kuten Media Plus-ohjelman.

Televisiondirektiivi pyrkii minimidirektiivinä jäsenmaiden televisiotoiminnan harjoittamista koskevien lainsäädännösten harmonisointiin. Koska hakijamaat mukauttavat kansalliset lainsäädäntönsä Euroopan unionin säännöstöön liittymispäiväänsä mennessä, myös niiden televisiotoiminnassa noudatetaan jatkossa samoja televisiondirektiivin minimisääntöjä kuin Suomessa. Hakijamaiden liittyminen on siten omiaan vahvistamaan eurooppalaisten televisiotoimintamarckkinoiden syntymistä. Suomen ja hakijamaiden välisissä suhteissa ei ole ilmennyt erityisiä ongelmia televisiondirektiivin soveltamisalaan kuuluvien kysymysten osalta.

Unioniin liittyessään Bulgaria ja Romania voivat osallistua unionin audiovisuaalisen alan Media Plus -ohjelmaan tasavertaisina nykyisten jäsenvaltioiden kanssa. Media Plus -ohjelma tarjoaa Bulgarian ja Romanian audiovisuaalialan yrityksille ja ammattilaisille yhteistyöfoorumia ja mahdollisuuden koulutautumiseen ja tuotantojen kehittelyvaiheen tukeen, pääsyn tuotantojen esittelyyn alan markkinoilla sekä tuotantojen levittämiseen eri medioissa oman maan rajojen ulkopuolella. Jäsenyyden myötä Bulgaria ja Romania voivat vaikuttaa unionin audiovisuaalialan kehittämistä koskevaan päätöksentekoon kaikissa sen toimielimissä.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatussa liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Suomen kannalta unionin laajentuminen edistää audiovisuaalisten markkinoiden laajentumista. Yhteistyö ja muu kanssakäymisen uusien jäsenmaiden kanssa unionin tukiohjelman yhteydessä parantaa suomalaisten audiovisuaalialan yritysten ja ammattilaisten mahdollisuuksia tuotantojen laajempaan levittämiseen rajallisten kotimarkkinoiden ulkopuolelle.

3.21. Alue- ja rakennepolitiikka

Romaniaan ja Bulgariaan sovelletaan liittymisestä lukien alue- ja rakennepolitiikkaa koskevia Euroopan yhteisön säännöksiä. Rakennerahastojen nykyinen ohjelmakausi päättyy vuonna 2006. Neuvottelut uudesta vuonna 2007 alkavasta ohjelmakaudesta ja sovellettavista säännöksistä on aloitettu kesällä 2004, kun komissio on antanut uutta ohjelmakautta koskevat ehdotukset uusista rakennerahastosäädöksistä. Uusia säädöksiä on tarkoitus soveltaa vuoden 2007 alusta lukien. Romania ja Bulgaria ovat osallistuneet neuvotteluihin toukokuun 1 päivästä 2005 lukien tarkkailijajäseninä.

Liittymissopimukseen ei sisälly siirtymäsäännöksiä. Liittymistä koskevissa neuvotteluissa keskityttiin hallinnolliseen kapasiteettiin, tukikelpoisuuteen ja varojen jakautumiseen. Liittymissopimuksessa on suojalauseke, jolla Bulgarian tai Romanian liittymistä voidaan lykätä vuodella 1 päivään tammikuuta vuonna 2008, elleivät ne pysty täyttämään niille asetettuja velvoitteita. 1 päivä tammikuuta 2007 mennessä.

Hallinnollinen kapasiteetti

Neuvottelujen yhteydessä liittyville maille asetettiin yksityiskohtaiset organisaatiolliset ja institutionaaliset vaatimukset, jotka Romanian ja Bulgarian tulee täyttää liittymisvaiheessa. Komissio seuraa tiivistä näiden vaatimusten toteutumista aikataulun mukaisesti. Jos näitä sovittuja tavoitteita ei saavuteta, komissio voi estää rahoituksen, kunnes rakennerahastoja ja koheesiorahastoa koskevien asetusten asettamat ehdot on täytetty.

Bulgarian tulisi lisätä hallinnollista kapasiteettiaan erityisesti keskeisissä ministeriöissä ja välittävissä elimissä, jotta se voisi taata moitteettoman ja tehokkaan EU- varojen hallinnon. Painopisteenä olisi pidettävä tehokkaiden ja yhtenäisten seuranta- ja evaluointijärjestelmien luomista, myös taloushallinto – ja valvontajärjestelmiä olisi kehitettävä edelleen. Romanian tulee vahvistaa hallinnollista kapasiteettiaan sellaiselle tasolle, että maa voi täysin hyödyntää rakennepoliittisia välineitä.

Varojen jakautuminen ja tukikelpoisuus

Romania ja Bulgaria saavat rakennepoliittisiin toimiin vuosina 2007–2009 yhteensä 8274 miljoonaa euroa. Tuen määrää kasvatetaan vuosittain. Bulgarian saama rahoitus on yhteensä vuoden 2004 hinnoilla 2300 miljoonaa euroa jakautuen seuraavasti: 539 miljoonaa euroa vuodelle 2007, 759 miljoonaa euroa vuodelle 2008 ja 1002 miljoonaa euroa vuodelle 2009. Romanian saama rahoitus on yhteensä 5974 miljoonaa euroa, 1399 miljoonaa euroa vuodelle 2007, 1972 miljoonaa euroa vuodelle 2008 ja 2603 miljoonaa euroa vuodeksi 2009. Rahoitus sisältää rakennerahastojen ja koheesiorahaston tuen.

Erittely sitomismäärärahojen jakautumisesta rakennerahastojen ja koheesiorahaston välillä tapahtuu liittymispäivämääränä sovellettavien säännösten mukaisesti. Komission ehdotuksen mukaan varoista ohjattaisiin 1/3 koheesiorahastoon ja 2/3 rakennerahastoihin. Myös tukikelpoisuus eri tavoitteisiin ratkaistaan kaikkien jäsenvaltioiden osalta tammikuun 1 päivänä 2007 voimassa olevien säännösten mukaisesti. Komission ehdotuksen mukaan tuki keskitetään kolmeen tavoitteeseen, joita ovat konvergenssitavoite, alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden tavoite ja eurooppalaisen alueellisen yhteistyön tavoite. Konvergenssitavoitteen edellytykset vastaavat nykyisen ohjelmakauden tavoitteen 1 edellytyksiä. Bulgarian bruttokansantuote henkeä kohti ostovoimapariteetilla mitattuna on vuosien 2001–2003 keskiarvon mukaan suhteessa EU:n 25 jäsenmaan suuruudeltaan 29,0. Romanian bruttokansantuote henkeä kohti ostovoimapariteetilla mitattuna on vuosien 2001–2003 keskiarvon mukaan suh-

teessa EU:n 25 jäsenmaan suuruudeltaan 28,3. Ne ovat alhaisimmat verrattuna Unionin 25 jäsenmaan. Voimassa olevien rakennerahastosäännösten mukaan Bulgarian kaikki kuusi NUTS II aluetta ja Romanian kaikki kahdeksan NUTS II aluetta tulisivat olemaan tukikelpoisia tavoitteeseen 1. Myös uudella ohjelmakaudella komission ehdotuksen mukaan Romanian ja Bulgarian alueet kuuluisivat konvergenssitavoitteeseen ja olisivat myös oikeutettuja koheesiorahaston tukeen. Konvergenssitavoitteen ulkopuoliset alueet kuuluisivat alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden tavoitteeseen. Sellaisia alueita ei Bulgarialla ja Romanialla tulisi olemaan uudella ohjelmakaudella.

Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen osalta tukikelpoisuus määritellään kaikkien jäsenvaltioiden osalta tammikuun 1 päivänä 2007 sovellettavien säännösten mukaisesti. Alueellisen yhteistyön tavoite koskee komission rakennerahastoja koskevan ehdotuksen mukaan rajat ylittävää yhteistyötä, valtion välistä yhteistyötä ja valtion eri alueiden välistä yhteistyötä vastaten siten pitkälle nykyisen ohjelmakauden Interreg-yhteisö-aloiteohjelmaa. Interreg yhteisöaloitetta koskevien säännösten mukaan kaikki NUTS III tason maaraja-alueet Bulgariassa ja Romaniassa tulisivat olemaan tukikelpoisia alueita sekä mahdollisesti yksittäiset NUTS III tason meriraja-alueet voisivat olla tukikelpoisia alueita Interregin rajat ylittävän yhteistyön toimintalinjassa. Kaikki Bulgarian ja Romanian NUTS II tason alueet voisivat kuulua joko yhdessä tai yksittäin valtioiden väliseen yhteistyöhön. Nyt käytössä olevat liittymistä valmistelevat rahoitusvälineet, PHARE, ISPA ja SAPARD tulevat jatkumaan samansisältöisinä.

Vaikutukset Suomelle

Euroopan unionin 1 päivä toukokuuta 2004 tapahtunut laajentuminen kymmenellä jäsenvaltiolla kasvatti taloudellisia eroja unionin alueella. Tämä asetti koheesipoliitikalle vaatimuksia, jotka ovat osaltaan vaikuttamassa Suomen asemaan tulevalla ohjelmakaudella 2007–2013. Romanian ja Bulgarian liittyminen kasvattaa taloudellisia eroja entisestään. Jo nyt niille liittymissopimuksessa

myönnetty kolmen vuoden tuki on merkittävä. Se lisää entisestään Suomen vaikeuksia perustella omia vaatimuksiaan rahoituksen jakautumisneuvotteluissa.

Suomen tavoitteena on ollut, että Pohjois- ja Itä-Suomen harvaan asutut alueet säilyisivät korkeimpien tukialueiden piirissä. EU:n nettomaksajamaiden vaatimuksena on ollut, että rakennerahastojen rahoitusta kohdennettaisiin ennen kaikkea köyhimmille jäsenmaille ja alueille. Yhä laajenevassa unionissa lisääntyvät paineet keskittää sekä rahoitusta että politiikan painopisteitä vuonna 2004 liittyneiden ja vuonna 2007 liittyvien maiden alueille.

3.22. Ympäristö

EY:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpano edellyttää Bulgarialta ja Romanialta merkittäviä sijoituksia infrastruktuuriin ja teknologiaan. Bulgarialle ja Romanialle onkin ympäristönsuojelun alalla myönnetty siirtymäaikoja ilman- ja veden laatua, jätehuoltoa, sekä teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen valvontaa ja riskinhallintaa koskevien yhteisön säädösten soveltamiseen. Siirtymäaikoja myönnettäessä arvioitiin, ettei niillä ole sellaisia vaikutuksia, jotka heikentäisivät ympäristön tilaa unionin nykyisten jäsenvaltioiden alueella tai jotka aiheuttaisivat kilpailun vääristymiä sisämarkkinoilla. Suurimpana osaan siirtymäajoista sisältyy välitavoitteita, joilla taataan asteittainen ja johdonmukainen siirtyminen säädösten täysimääräiseen soveltamiseen. Komissio valvoo tätä kehitystä ja voi puuttua tilanteeseen, jos ongelmia ilmenee.

Suomen kantana Bulgarian ja Romanian jäsenyysneuvotteluiden aikana oli, että näille maille ympäristönsuojelun alalla myönnettävien siirtymäaikojen tuli olla johdonmukaisessa suhteessa EU:n edellisen laajentumisen yhteydessä uusille jäsenvaltioille myönnettyihin siirtymäaikoihin, Bulgarian ja Romanian lähtökohdat huomioon ottaen.

Ilmanlaatua koskevien yhteisön säädösten osalta Bulgaria ja Romania saivat ensinnäkin lyhyehköt siirtymäajat bensiinin varastoinnista ja sen jakelusta varastoalueilta huoltoasemille aiheutuvien haihtuvien orgaanisten

yhdisteiden (VOC) päästöjen torjunnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/63/EY täytäntöönpanoon. Siirtymäajat koskevat olemassa olevia varastoja kuljetettavia säiliöitä. Ne sisältävät välitavoitteita ja ulottuvat pisimmillään vuoden 2009 loppuun. Välitavoitteiden asettamisessa huomiota on kiinnitetty ensisijassa suuremman läpijuoksun omaavien varastoalueiden ja huoltoasemien säiliöihin. Näin pyritään takaamaan ympäristöhaittojen mahdollisimman tehokas vähentäminen siirtymäkauden aikana.

Lisäksi tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuuden vähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 1999/32/EY täytäntöönpanossa Bulgarialla on raskaiden polttoöljyjen ja kaasuoiljyjen rikkipitoisuutta koskevat siirtymäajat, jotka koskevat vain näiden polttoaineiden paikalliskäyttöä. Näistä siirtymäajoista pidempi päättyy vuoden 2011 lopussa.

Bulgaria ja Romania saivat suhteellisen merkittävät siirtymäajat tiettyjen jätehuoltoa koskevien yhteisön säädösten soveltamiseen. Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY soveltamiseen Bulgaria ja Romania saivat siirtymäajat, jotka koskevat pakkausjätteiden hyödyntämisen tai energia-tteen ottaen jätteenpolttolaitoksissa tapahtuvan polton kokonaisastetta, sekä muovin, lasin ja puun kierrätystavoitteita ja kierrätyksen kokonaistavoitetta. Pisimmät siirtymäajat ulottuvat Romanian osalta vuoden 2013 ja Bulgarian osalta vuoden 2014 loppuun. Ne sisältävät välitavoitteita. Siirtymäaikojen tarkoituksena on antaa Bulgarialle ja Romanialle aikaa luoda pakkausjätteen keräyksessä, hyödyntämisessä ja poltossa tarvittavat rakenteet.

Kaatopaikoista annetun neuvoston direktiivin 1999/31/EY soveltamisessa Romanialla on siirtymäaika, jonka aikana tiettyyn määrään olemassa olevia kunnallisia kaatopaikkoja ei sovelleta direktiivin vaatimuksia, jotka koskevat kaatopaikkojen vesien hallintaa ja suotoveden käsittelyä, maaperän ja vesien suojelua, kaasujen hallintaa, sekä rakenteiden vakavuutta. Siirtymäaika ulottuu 15 päivään heinäkuuta 2017 asti. Lisäksi Bulgarian ja Romanian osalta sovelletaan siirtymämäärä-

yksissä lueteltuihin olemassa oleviin laitoksiin ja Romanian osalta lisäksi niissä lueteltuihin olemassa oleviin jätealtauksiin siirtymäaikoja, jotka koskevat nestemäistä, syövyttävää ja hapettavaa jätettä sekä pintaveden virtauksen ehkäisemistä kaatopaikoille sijoitettuun jätteeseen. Pisimmät näistä siirtymäajoista ulottuvat Romanian osalta vuoden 2013 ja Bulgarian osalta vuoden 2014 loppuun. Kaikkiin direktiivin 1999/31/EY soveltamista koskeviin siirtymäaikoihin liittyy kyseisille kunnallisille kaatopaikoille, sekä vaatimukset täyttämättömiin laitoksiin tai jätealtauksiin sijoitettavan jätteen asteittaista vähentämistä siirtymäaikojen kuluessa koskevia velvoitteita. Romaniassa on lisäksi vaarallisten jätteiden välikaista varastointia koskeva siirtymäaika, joka päättyy vuoden 2009 loppuun.

Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta annettun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 osalta Bulgariaa ja Romaniaa koskevat tietyt siirtymäkauden aikana sovellettavat erityistoimenpiteet. Niiden tarkoituksena on rajoittaa jätteiden siirtoja Bulgariaan ja Romaniaan kunnes tietyt muut näille maille myönnetty EY:n ympäristölainsäädännön soveltamista koskevat siirtymäajat ovat päättyneet, sekä toisaalta antaa näille maille niiden tarvitsema aika riittävän jätteidenkäsittelykapasiteetin luomiselle. Näiden siirtymäkauden toimenpiteiden tavoitteet ovat siten ympäristönsuojellisia.

Siirtymäkauden aikana asetuksen 259/93 mukaista hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtojen ilmoitusmenettelyä, johon sisältyy myös jätteiden lähtö-, kauttakulku- ja määränpäävaltioiden viranomaisten mahdollisuus kieltää jätteiden siirto tietyillä perusteilla, sovelletaan tavallista laajemmin hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoihin Bulgariaan ja Romaniaan. Lisäksi Bulgarian ja Romanian viranomaiset voivat siirtymäkauden aikana vastustaa tiettyjen hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden tuontia tavanomaisesta poikkeavilla perusteilla. Pisimmät näistä siirtymäajoista päättyvät vuoden 2015 lopussa. Bulgarian ja Romanian viranomaisten on lisäksi vastustettava hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoja sel-

lasiin vastaanottaviin laitoksiin, joita koskee siirtymäajat tiettyjen, teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen valvontaa ja riskinhallintaa koskevien direktiivien soveltamisessa.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/96/EY tiettyihin erillistä kierrätystä, hyödyntämistä ja uudelleenkäytettävien tai kierrätettävien komponenttien, materiaalien ja aineiden osuutta koskeviin säännöksiin Bulgariassa ja Romaniassa on siirtymäajat vuoden 2008 loppuun.

Veden laatua koskevien yhteisön säädösten osalta Romaniassa on vuoden 2009 loppuun ulottuvat siirtymäajat, jotka koskevat seuraavia direktiivejä: kadmiumpäästöjen raja-arvoista ja laatuavoitteista annettu neuvoston direktiivi 83/513/ETY, muiden alojen kuin kloorialkalielektrolyysiteollisuuden elohopeapäästöjen raja-arvoista ja laatuavoitteista annettu neuvoston direktiivi 84/156/ETY, heksakloorisykloheksaanipäästöjen raja-arvoista ja laatuavoitteista annettu direktiivi neuvoston 84/491/ETY sekä direktiivin 76/464/ETY liitteen luetteloon I sisältyvien tiettyjen vaarallisten aineiden päästöjen raja-arvoista ja laatuavoitteista annettu neuvoston direktiivi 86/280/ETY. Nämä siirtymäajat koskevat tiettyjen aineiden vesiympäristöön päästämiseksi asetettuja raja-arvoja, joita ei sovelleta Romaniassa siirtymäaikojen kuluessa siirtymämääräyksissä lueteltuihin teollisuuslaitoksiin.

Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY soveltamisessa Bulgariassa on siirtymäaika vuoden 2014 loppuun ja Romaniassa vuoden 2018 loppuun. Siirtymäaikoihin sisältyvissä välitavoitteissa ensisijainen huomio on kiinnitetty direktiivin täytäntöönpanoon suurempien taajamien osalta.

Ihmisten käyttöön tarkoitettua vettä laadusta annetun neuvoston direktiivin 98/83/EY säännösten soveltamisessa Romaniassa on tiettyjä ainepitoisuuksia ja veden ominaisuuksia koskevia siirtymäaikoja. Siirtymäajoista pisimmät päättyvät vuoden 2015 lopussa ja myös nämä siirtymäajat on jaettu välitavoitteisiin. Poikkeus ei koske elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitettua juomavettä. Lisäksi, jos direktiivin mukaisista arvoista poikkeamisesta aiheutuu mahdollista

vaaraa ihmisten terveydelle, on viranomais-
ten ryhdyttävä direktiivin edellyttämiin toi-
menpiteisiin, joihin kuuluu muun muassa ve-
den jakelun kieltäminen tai rajoittaminen.

Teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen
valvontaa ja riskinhallintaa koskevien yhteis-
sön säädösten osalta Bulgaria ja Romania
saivat siirtymäajat ensinnäkin ympäristön pi-
laantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen
yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiiv-
in 96/61/EY (ns. IPPC -direktiivin) sovel-
tamiseen siirtymämääräyksissä lueteltujen
olemassa olevien laitosten osalta. Myönnet-
täessä lupia näille laitoksille, Bulgaria ja
Romania eivät ole velvollisia soveltamaan
siirtymäkauden aikana direktiivin mukaista
vaatimusta käyttää parasta käytettävissä ole-
vaa tekniikkaa pilaantumisen ehkäisemiseksi.
Vaatimus astuu voimaan nykyisten jäsenval-
tioiden osalta 30 päivänä lokakuuta 2007.
Siirtymäajoista pisimmät kestävät Bulgarian
osalta vuoden 2011 ja Romanian osalta vuo-
den 2015 loppuun. Kyseisille laitoksille on
annettava 30 päivään lokakuuta 2007 men-
nessä luvat, jotka sisältävät yksilöllisesti si-
tovat aikataulut täyden vaatimustenmukai-
suuden saavuttamiseksi.

Jätteenpoltosta annetun Euroopan parla-
mentin ja neuvoston direktiivin 2000/76/EY
soveltamisessa Romaniassa on sairaalajätteen
polttolaitoksia koskeva siirtymäaika, joka
päättyy vuoden 2008 lopussa.

Tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan
joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta
annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston
direktiivin 2001/80/EY soveltamiseen
Bulgaria ja Romania saivat siirtymäajat, jot-
ka koskevat siirtymämääräyksissä lueteltujen
olemassa olevien laitosten rikkidioksidin ja
typen oksidien päästöjen sekä hiukkaspäästö-
jen raja-arvoja. Kyseiset direktiivin vaati-
mukset tulevat sovellettaviksi nykyisissä jä-
senvaltioissa 1 päivänä tammikuuta 2008. Pi-
simmät siirtymäajoista päättyvät Romanian
osalta vuoden 2013 ja Bulgarian osalta vuo-
den 2014 lopussa. Romaniassa on lisäksi
vuoden 2017 lopussa päättyvä siirtymäaika,
joka koskee direktiivin mukaisia, 1 päivästä
tammikuuta 2016 alkaen tiettyihin laitoksiin
sovellettavia typen oksidien raja-arvoja.
Kaikkien Bulgariassa ja Romaniassa sijaitse-
vien direktiivin soveltamisalaan kuuluvien

laitosten yhteenlasketuille päästöille siir-
tymäkauden aikana on asetettu asteittain vä-
henevät maakohtaiset enimmäismäärät.

Bulgarian ja Romanian liittymisestä Eu-
roopan unioniin seuraa yhteisön ympäristö-
lainsäädännön mukautuksia. Luonnonvarais-
ten lintujen suojelusta annetun neuvoston di-
rektiivin 79/409/ETY ja luontotyyppien sekä
luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suo-
jelusta annetun neuvoston direktiivin
92/43/ETY liitteisiin sisältyviin suojeltujen
lajien ja luontotyyppien luetteloihin tehdään
tiettyjä lisäyksiä ja muutoksia. Lisäksi yhteis-
sön ympäristölainsäädäntöön tehdään muita
laajentumisesta johtuvia, lähinnä teknisiä
mukautuksia. Näillä yhteisön säädöksiin teh-
täville muutoksilla ei ole vaikutuksia Suo-
men lainsäädäntöön. Säädösmukautukset hy-
väksytään liittymisasiakirjan ja -pöytäkirjan
56 artiklan yleisvaltuuslausukseen mukaises-
sa menettelyssä ja niiden sisältöä käsitellään
yksityiskohtaisten perusteluiden jakson 1.4.
kohdassa Viides osa: Tämän asiakirjan sovel-
tamista koskevat määräykset/ II osasto: Toi-
mielinten antamien säädösten sovellettavuus.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli ti-
lanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä
tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymis-
pöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Bulgarialle ja Romanialle ympäristöalalla
myönnettyillä siirtymäajoilla ei ole merkittä-
viä vaikutuksia Suomelle.

Laajentumisen johdosta EY:n ympäristö-
lainsäädäntöön tehtävistä mukautuksista ei
seuraa muutostarvetta Suomen lainsäädän-
töön.

3.23. Kuluttajat ja terveydensuojelu

Uudet jäsenvaltiot soveltavat tämän luvun
alaan kuuluvaa yhteisön lainsäädäntöä liittymis-
ajankohdasta alkaen.

Uudet jäsenvaltiot osallistuvat uuden kan-
santerveysohjelman toimeenpanoon, nopeaan
reagointiin terveysuhkiin ja tartuntatautien
seuranta- ja valvontaverkoston työhön. Yh-
teisön toimivalta tartuntatautien alueella ra-

joittuu tietojenvaihtoon ja yhteistyöhön, torjuntatoimet sen sijaan kuuluvat kansalliseen toimivaltaan.

Kuluttajansuoja

EY:n kuluttajansuojasääntöjen eli Euroopan perustuslakisopimuksen III-235 artiklan osalta liittymissopimukseen ei sisälly siirtymäaikoja.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa sisällöllisesti ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Tällöin sovelletaan liittymissopimuksen liittymisasiakirjan määräyksiä. Asiasisällöltään tilanne pysyy samana.

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta lainsäädännöllisiä vaikutuksia Suomelle tällä alalla.

Kansalaisten ja tuotteiden liikkuvuus voi lisätä tarttuvien tautien ja nopeiden terveystuhojen leviämistä rajojen yli. Uusien jäsenvaltioiden liittyminen yhteisön tartuntatauti seurannan ja valvonnan verkostoon tulee pidemmällä aikavälillä myötävaikuttamaan tilanteen korjaantumiseen.

3.24. Yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa

EU:n oikeus- ja sisäasiat muodostuvat viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikasta sekä muusta henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvästä politiikasta, oikeudellisesta yhteistyöstä yksityisoikeuden alalla ja rikosasioissa sekä poliisiyhteistyöstä.

Oikeus- ja sisäasioiden alalla ei sovittu siirtymäsäännöksistä. Bulgarian ja Romanian on siten pantava oikeus- ja sisäasiain säännöstö täytäntöön liittymishetkestä lukien Schengenin säännöstön tiettyjä osia lukuun ottamatta. Hakijavaltiot sitoutuvat myös liittymään EU-sopimuksen VI luvun perusteella tehtyihin jäsenvaltioiden välisiin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin, joita on tehty poliisiyhteistyön alalla ja oikeudelliseen yhteistyöhön rikosasioissa liittyen. Nämä yleissopimukset ja pöytäkirjat tulevat voimaan Bulgarian ja

Romanian osalta ajankohtana, jonka neuvosto määrittelee eurooppapäätöksellä.

Osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännöstön määräykset ja Schengenin säännöstöön perustuvat tai muutoin siihen liittyvät säädökset sekä muut ennen liittymispäivää annetut tällaiset säädökset ovat Bulgariaa ja Romaniaa sitovia ja niitä sovelletaan niissä liittymispäivästä alkaen. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että Bulgaria ja Romania tulisivat automaattisesti osaksi Schengen-aluetta (alue ilman sisärajoitarkastuksia). Schengen-järjestelmän soveltamisen aloittaminen tapahtuu kaksivaiheisesti siten, että järjestelmään liittymistä seuraa useita vuosia kestävä valmistelu- ja arviointivaihe, minkä päätyttyä neuvosto päättää yksimielisesti eurooppapäätöksellä säännöstön täysimääräisestä soveltamisesta Bulgariaan ja Romaniaan mukaan lukien sisärajoitarkastusten poistamisesta.

Liittymispöytäkirjan 4 artiklan liitteenä on luettelo Schengenin säännöstöstä, jota sovelletaan heti liittymishetkestä lähtien. Liittymisneuvotteluissa ei sovittu aikataulua sisärajoitarkastusten poistamista koskevalle neuvoston päätökselle.

Keskeinen edellytys sisärajoitarkastusten poistamiselle on Schengenin säännöstöön kuuluvien niin sanottujen korvaavien toimenpiteiden tehokas soveltaminen, erityisesti ulkorajavalvonta, poliisiyhteistyö, oikeudellinen yhteistyö sekä Schengenin tietojärjestelmä. Liittymispöytäkirjan 32 artiklassa on luotu väliaikainen rahoitusinstrumentti, jolla Bulgariaa ja Romaniaa tuetaan liittymishetkestä vuoden 2009 loppuun saakka ulkorajavalvonnan kehittämisessä ja Schengenin säännöstön täysimääräiseen soveltamiseen tähtäävissä valmisteluissa.

Liittymispöytäkirjan 38 artikla sisältää oikeudellista yhteistyötä siviili- ja rikosoikeudellisissa asioissa koskevan suojalausekkeen, jota sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan. Mikäli EU-sopimuksen mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen tai yhteistyöinstrumenttien rikosoikeuden alalle liittyvien päätösten ja sitoumusten täytäntöönpanossa tai soveltamisessa on Bulgariassa tai Romaniassa vakavia puutteita tai välitön riski tällaisten puutteiden syntymisestä, komissio voi suojalausekkeen perusteella kolmen vuoden ajan

liittymispäivästä lukien toteuttaa asiaankuuluvia toimenpiteitä ja täsmentää niiden soveltamista koskevia edellytyksiä ja yksityiskohdaisia sääntöjä. Yksityisoikeudellisissa asioissa sama koskee EY:n perustamissopimuksen mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvien direktiivien ja asetusten saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Komission toimenpiteet voivat merkitä säännösten ja päätösten soveltamisen tilapäistä keskeyttämistä Bulgarian tai Romanian ja muun jäsenvaltion tai muiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun puutteet on korjattu. Komissio voi jäsenvaltioita kuultuaan tarvittaessa mukauttaa edellä mainittuja toimenpiteitään sitä mukaa kuin Bulgaria tai Romania edistyy todettujen puutteiden korjaamisessa.

Suojalausekkeen ohella liittymissopimukseen sisältyy myös lykkäyslauseke, jonka avulla neuvosto tietyissä tapauksissa päättää Bulgarian ja Romanian liittymispäivän lykkäämisestä vuodelle. Tällainen päätös tehdään pääsääntöisesti yksimielisesti, mutta Romanian kohdalla päätös voidaan tehdä määränemmistöllä, jos Romania ei ole täyttänyt tiettyjä erikseen antamia sitoumuksia. Osa näistä sitoumuksista liittyy oikeus- ja sisäasioihin ja ne koskevat muun muassa ulkorajojen valvontaa, lahjonnan torjuntaa ja oikeuslaitoksen uudistamista. Jäsenyyttä lykkäävä mekanismi on selostettu tarkemmin luvussa 3.31.4.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatussa liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Unioniin liittymisen jälkeen Bulgaria ja Romania soveltavat oikeus- ja sisäasioiden alalla unionin lainsäädäntöä, lukuun ottamatta Schengenin säännösten tiettyjä osia. Maiden liittymisestä unioniin ei aiheudu lainsäädäntömuutoksia Suomelle oikeus- ja sisäasioiden alalla.

Liittymisestä lähtien Bulgaria ja Romania tulevat mukaan eurooppalaiseen poliisi- ja

tullirikosyhteistyöhön sen kaikilla osaluilla. Tätä kautta tiedonvaihto unionin jäsenvaltioiden ja niiden välillä tehostuu nykyisestä. Erityisesti pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna Bulgarian ja Romanian jäsenyydellä voidaan odottaa olevan positiivisia vaikutuksia rikostorjunnan kannalta katsottuna. Rikostorjunnassa käytettävät yhteistyökanavat ja toimintakeinot yhdenmukaistuvat, mikä helpottaa rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa ja tutkintaa jäsenvaltioiden ja Bulgarian ja Romanian välillä.

Bulgarialle ja Romanielle asetettu velvoite täyttää yhteisön säännösten velvoitteet sellaisinaan edellyttäen kummankin maan oikeussektorilla lainsäädännön uudistamista liittymispäivään mennessä nykyaikaiseksi, keskeiset oikeusvaltion tunnusmerkit täyttäväksi ja sitä, että koko valtionhallinto organisoituu soveltamaan yhteisön säännöstöä tehokkaasti käytännössä. Kansainvälinen yhteistyö siviili- ja rikosasioissa tehostuu kun jäsenvaltioiden tuomioiden vastavuoroinen tunnustaminen jäsenyyden myötä tulee mahdolliseksi ja Euroopan unionissa käyttöönotettaviksi sovitut oikeudelliset instrumentit saadaan kaikilta osin käyttöön myös Bulgariassa ja Romaniassa.

Bulgarian ja Romanian kansalaisten asetaminen Schengenin yleissopimuksen 96 artiklan mukaiseen maahantulokieltoon ei ole enää jäsenyyden toteutuessa mahdollista. Tämä johtaa siihen, että jo nyt Schengenin tietojärjestelmässä olevat Bulgarian ja Romanian kansalaisia koskevat 96 artiklan mukaiset kuulutukset poistetaan yhteisestä rekisteristä ja siirretään kansallisiin rekistereihin.

Schengenin tietojärjestelmän merkitys lainvalvontaviranomaisten työssä kasvaa entisestään. Euroopan poliisivirasto (Europol) voi tehostaa vakavaa rikollisuutta koskevaa analyysitoimintaansa, koska Bulgarian ja Romanian avulla se saa nykyistä kattavammin tietoja.

Kun Bulgaria ja Romania alkavat soveltaa Schengenin säännöstöä täysimääräisesti, Schengeniin kuuluvien korvaavien toimenpiteiden soveltaminen tehostuu. Käytössä ovat tuolloin Schengenin tietojärjestelmä sekä muut Schengen-yhteistyön muodot, jotka kompensoivat sisärajarakastusten poistamisesta mahdollisesti aiheutuvaa turvallisuus-

vajetta. Sisärajat arkastusten poistamiseen saakka Bulgarian ja Romanian myöntämät viisumit ovat kansallisia viisumeita, jotka eivät ole voimassa Schengen-alueella.

Koska tavaraliikenne vapautuu ja tullitar- kastukset sisärajoilla lopetetaan heti liittymi- sen jälkeen, on tärkeää, että Bulgaria ja Ro- mania liittyvät tulliyhteistyön yleissopimuk- siin viiveettä, mikä mahdollistaa täysipainoi- sen osallistumisen sisärajatarkastuksia kor- vaaviin yhteistyömenetelmiin eli yhteisen re- kisterin hyödyntämiseen (yleissopimus tullit- tietojärjestelmästä) ja operationaaliseen yh- teistyöhön (Napoli II yleissopimus).

3.25. Tulliliitto

Euroopan unionissa tavaroiden ulkomaan- kaupan ja sisämarkkinoiden perustana on tul- liliitto, jossa kolmansien maiden kanssa käytävään kauppaan sovelletaan yhtenäistä tullitariffia. Tulliliiton jäsenvaltioiden välisessä kaupassa tavarat liikkuvat unionin sisämark- kinoilla vapaasti, joten vienti- ja tuontitullit sekä kaikki vaikutuksiltaan vastaavat maksut ja muut rajoitukset tulliliiton sisällä ovat kiel- lettyjä. Liittyessään Euroopan unioniin Bul- garia ja Romania alkavat soveltaa unionin yhteisen kauppapolitiikan täytäntöönpanemi- seksi unionin tullilainsäädäntöä, josta keskei- simpää ovat yhteisön tullitariffista annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87 sekä pääosin tullimenettelyjä säätelevä yhteisön tullikoodeksista annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 ja sen soveltamisesta an- nettu komission asetus (ETY) N:o 2454/93.

Liittymispöytäkirjaan on kirjattu Bulgarian ja Romanian kanssa sovitut niiden ja unionin tullialueiden yhdistämiseen liittyvät tekniset siirtymäjärjestelyt. Ne liittyvät muun muassa tavarantullikohteluun tilanteissa, joissa kol- mannen maan alkuperää oleva tavara muut- tuu unionin tavaraksi tullialueen laajentumi- sen takia sekä ennen jäsenyyttä myönnetty- hin tullimenettelyihin liittyvien lupien voi- massaoloon. Muita siirtymäaikoja Bulgarialle ja Romanialle ei myönnetty.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli til- anne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatussa liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Bulgarian ja Romanian kanssa sovitut tek- niset siirtymäjärjestelyt ovat enimmäkseen menettelyihin liittyviä, mutta lainsäädännön alaan niistä kuuluvat ainakin tullivelkaan se- kä tullinpalautukseen ja -peruutukseen liitty- vät kohdat. Niillä ei ole vaikutuksia Suomal- le ja ne eivät aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Bulgarian ja Romanian liittymisen vaikutus tulliliiton ja sitä kautta sisämarkkinoiden toimivuuteen riippuu pitkälti niiden tullival- vonnan tasosta ja kyvystä soveltaa unionin tullilainsäädäntöä. Uusien jäsenvaltioiden on heti jäsenyyden alusta alkaen sovellettava unionin tullilainsäädäntöä kolmansien mai- den kanssa käytävään tavarakauppaan liittym- ään tuontiin ja vientiin. Kolmansista maista tuotavat tavarat tulliselvitetään siinä jäsen- valtiossa, johon ne tuodaan, tai ne voidaan passittaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Mi- käli uuden jäsenvaltion tullivalvonnassa on puutteita tai se ei kykene kaikilta osin sovel- tamaan moitteettomasti unionin tullilainsääd- äntöä, sisämarkkinoille voi aiheutua häiriöi- tä verottamattoman tavarantulon päästessä unionin tullialueelle.

3.26. Ulkosuhteet

Euroopan unioni on merkittävä kansainvä- lisen toimija. Unioni ja sen jäsenvaltiot toi- mivat aktiivisesti kansainvälisissä järjestöis- sä, joissa esiintyminen tapahtuu toimivallasta riippuen yhteisesti tai jäsenvaltioiden kantoja koordinoituna. Unionilla on lisäksi laajat ja monipuoliset suhteet sekä sopimusverkosto kolmansien maiden ja maaryhmien kanssa. Ulkosuhteet koostuvat eri politiikkalohkoista kuten kauppapolitiikka, kehitysyhteistyö sekä yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Myös monilla muilla sektoreilla kuten oikeus- ja sisäasioissa ja ympäristöpolitiikassa on merkittävää ulkosuhdetoimintaa.

Bulgaria ja Romania hyväksyvät liittyes- sään myös yhteisön ulkosuhteita koskevan säännösten sellaisenaan ja alkavat soveltaa sitä liittymisajankohtaan mennessä. Uusien jäsenvaltioiden edellytetään myös sovittavan yhteen kolmansia maita ja kansainvälisiä jä-

jestöjä koskevat politiikkansa asteittain ja mahdollisimman nopeasti yhteisön hyväksymien päätösten kanssa. Kaikki sopimukset (mukaan lukien Keski-Euroopan vapaakauppasopimus, CEFTA), jotka eivät ole yhdenmukaisia jäsenyydestä aiheutuvien velvoitteiden kanssa on sanottava irti.

Uusien jäsenvaltioiden mukaantulo vahvistaa unionia ulkoisena toimijana. Unionin painoarvo lisääntyy, kun se edustaa taloudellisesti, väestömääräisesti ja myös useilla muilla mittareilla mitattuna entistä merkittävämpää maaryhmää. Laajentuneen unionin tehokkuus ulkoisena toimijana riippuu pitkälle unionin päätöksentekokyvystä, johon puolestaan vaikuttavat muun muassa jäsenvaltioiden yhteisten etujen olemassaolo sekä kunkin maan poliittiset painotukset. Uusien jäsenvaltioiden painopisteet ulkosuhdetoiminnassa ovat etupäässä unionin lähialueilla sekä transatlanttisten suhteiden vahvistamisessa. Joissakin globaalikysymyksissä, kuten kehitysyhteistyössä, uusilla jäsenvaltioilla on vähemmän kokemusta.

Liittymisasiakirjan ja liittymispöytäkirjan mukaiset tilanteet eivät eroa ulkosuhteiden osalta toisistaan.

Vaikutukset Suomelle

Laajentuneella unionilla tulee olemaan entistäkin suurempi vaikutusvalta globaalitaloudessa ja kansainvälisessä politiikassa, mikä vahvistaa myös Suomen vaikutusmahdollisuuksia ja asemaa. Suurempi poliittinen ja taloudellinen vakaus takaa paremmin ennustettavan toimintaympäristön myös suomalaisille yrityksille.

3.27. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Uudet jäsenvaltiot hyväksyvät yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa (YUTP) koskevat unionin säännökset sellaisenaan ja ilmoittavat voivansa alkaa soveltaa niitä liittymisasijankohtaan mennessä. Laajentuminen muodostaa haasteen unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehokkuudelle ja yhtenäisyydelle. Jäsenvaltioiden on liittymishet-

kestä lähtien oltava valmiita ja kykeneviä osallistumaan täysimääräisesti ja aktiivisesti yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. On siis varmistettava, että myös niiden hallintorakenteet ovat jäsenyyden edellyttämällä tasolla. Bulgarian ja Romanian liittyttyä unioniin, niille avautuvat samat mahdollisuudet kuin nykyisillekin jäsenvaltioille osallistua kriisinhallintajoukkojen ja Euroopan unionin puolustusviraston toimintaan. Puolustusviraston toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot. Virasto vastaa puolustusvoimavarojen kehittämisestä, tutkimuksesta ja hankinnasta sekä puolustusmateriaalista. Kriisinhallintajoukkoihin voivat puolestaan osallistua ne jäsenvaltiot, jotka ovat siihen halukkaita ja joilla on siihen tarvittavat voimavarat. Laajentuminen vahvistaa myös unionin ja Yhdysvaltojen välisiä suhteita. Uusien jäsenvaltioiden suhteet Yhdysvaltoihin ovat tiiviit. Sekä Bulgaria että Romania ovat myös Naton jäseniä.

Liittymisasiakirjan ja liittymispöytäkirjan mukaiset tilanteet eivät eroa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta toisistaan, koska puolustusviraston ja kriisinhallintajoukkojen toimintaa on jo alettu toteuttamaan.

Vaikutukset Suomelle

Bulgarian ja Romanian jäsenyyden myötä saadaan päätökseen unionin historian viides ja samalla laajin laajenemisvaihe. Lähtökohdamme on, että uusien jäsenvaltioiden liittyminen lisää Euroopan vakautta. Maantieteellinen laajeneminen merkitsee eräiden ulkopolitiittisten kysymysten korostumista uudella tavalla unionin agendalla. Bulgarian ja Romanian jäsenyys merkitsee sitä, että esimerkiksi Länsi-Balkanin ja Etelä-Kaukasian alueiden kehityksellä on entistä suurempi vaikutus unioniin ja sen yhteisille intresseille.

3.28. Varainhoidon valvonta

Hakijamaille ei myönnetty siirtymäaikoja tai poikkeuksia varainhoidon valvontaa koskevasta yhteisön säännöstöstä, vaan niiden on liittymispäivään mennessä oltava valmiit täyttämään sen edellytykset täysimääräisesti.

Kyseisen säännösten tarkoituksena on varmistaa EU:n varojen moitteeton varainhoito ja asianmukainen varainkäytön valvonta sekä suojata unionin taloudelliset edut. Hakijamaiden on täten ollut tarpeellista luoda yhteisön säännösten mukaiset lainsäädäntöpuutteet. Myös valvontajärjestelmien toimivuuteen kiinnitettiin neuvotteluissa erityistä huomiota. Unionin hakijamaille antaman liittymistä edeltäneen rahoituksen asianmukainen käyttö, varojenkäytön valvonta, seuranta ja arviointi toimivat keskeisenä osoituksena hakijamaiden kyvystä soveltaa varainhoidon valvontaa koskevaa yhteisön säännöstöä.

3.29. Budjetti

Hakijamaat ovat hyväksyneet rahoitukseen ja talousarvioon liittyvät yhteisön säännökset, mikä tarkoittaa täyttä osallistumista EU:n talousarvion rahoitukseen heti liittymisestä lähtien. Uusien jäsenvaltioiden kanssa sovittiin seuraavista erityisjärjestelyistä.

Omien varojen järjestelmä

EU:n budjetin tulot määrittelevän omien varojen järjestelmän osalta liittymissopimukseen on sisällytetty tekniset edellytykset, joilla uusien jäsenvaltioiden ensimmäisen jäsenyyvuoden maksut EU:n budjettiin mukautetaan vastaamaan maiden liittymispäivämäärää.

Erityinen kertasuoritteinen kassavirtajärjestely

Yhteisö maksaa Bulgarialle ja Romanielle erityistä kertasuoritteista kassavirtatukea liittymispäivän ja vuoden 2009 lopun välillä niiden budjettiasemien kohentamiseksi ja Schengen – valvontajärjestelmien vahvistamiseen. Maksettavat summat vuosille 2007–2009 ovat seuraavat:

	2007	2008	2009
	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)		
Bulgaria	121,8	59,1	58,6
Romania	297,2	131,8	130,8

Eräät muut rahoitusvaikutuksia aiheuttavat järjestelyt

Liittymisneuvotteluissa sovittiin myös seuraavista rahoitusvaikutuksia aiheuttavista järjestelyistä vuosiksi 2007–2009:

Bulgarialle rahoitustukea 210 miljoonaa euroa (vuoden 2004 hinnat) Kozloduyn ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamista varten.

Bulgarialle ja Romanielle rakennetoimiin osoitettavien maksusitoumusmäärärahojen kokonaismäärä on kolmivuotiskaudella 2007–2009 6 646 miljoonaa euroa (vuoden 2004 hinnoin).

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla. Budjetti-vaikutuksia käsitellään tarkemmin luvussa 4.1.2.

3.30. Toimielimet

Liittymispöytäkirja sisältää Bulgarian ja Romanian liittymisen vuoksi tehtävät mukautukset perustuslakiosopimukseen sisältyviä toimielimiä koskeviin määräyksiin sekä perustuslakiosopimukseen liitettyyn pöytäkirjaan (N:o 34) Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä.

Liittymisasiakirjan sisältämällä määräyksillä mukautetaan nykyisiä, Nizzan sopimuksella uudistettuja toimielinmääräyksiä. Määräykset Bulgarian ja Romanian edustajien määräämistä Euroopan parlamentissa, talous- ja sosiaalikomiteassa ja alueiden komiteassa sekä määräykset ääntenpainottamisesta perustuvat Nizzan sopimuksen laatineen HVK:n päätösoasiakirjaan liitettyyn julistukseen (N:o 20) Euroopan unionin laajentumisesta. Julistus sisältää jäsenvaltioiden yhteisen liittymiskonferensseissa esitetyn kannan, joka koskee kymmenen vuonna 2004 unioniin liittyneen jäsenmaan sekä Bulgarian ja Romanian edustajamääriä toimielimissä ja elimissä sekä niiden äänimääriä neuvostossa.

Euroopan parlamentti

Euroopan parlamenttiin on vaalikaudelle 2004–2009 valittu 732 edustajaa, joista Suomella on 14 edustajaa. Jos Bulgaria ja Romania liittyvät suunnitellusti EU:n jäseniksi 1 päivä tammikuuta 2007 lähtien, Euroopan parlamentin edustajamäärää nostetaan tämän vaalikauden loppuun asti siten, että Bulgariasta valitaan 18 ja Romaniasta 35 uutta edustajaa. Euroopan parlamentin edustajamäärää nousee 785 edustajaan, eikä Bulgarian ja Romanian liittyminen siten muuta nykyisten jäsenvaltioiden edustajamääriä tällä vaalikaudella.

Vaalikauden 2009–2014 edustajamäärät määritellään sen sijaan perustuslakisopimuksen I-20 artiklan 2 kohdan nojalla. Sen mukaan jäsenvaltioiden edustajamäärät määritellään alenevan suhteellisuusperiaatteen mukaan siten, ettei edustajia voi olla yhteensä enempää kuin 750, eikä yksittäisellä valtiolla voi olla enempää kuin 96 edustajaa tai vähempää kuin 6 edustajaa. Tarkka paikkajako määritellään myöhemmin Euroopan parlamentin aloitteesta Eurooppa-neuvostossa yksimielisesti hyväksyttävällä eurooppapäätöksellä. Edustajien kokonaismäärä tulee pienemään suhteessa Bulgarian ja Romanian liittymisen jälkeiseen tilanteeseen. Maltan edustajamäärä tulee kuitenkin nousemaan uuden paikkajakon myötä, sillä Maltalla on tällä hetkellä viisi edustajaa.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, eroaa edellä kuvatusta sillä tavalla, että vaalikaudesta 2009–2014 alkaen sovelletaan liittymissopimuksen liittymisasiakirjalla muutettua EY-sopimuksen 190 artiklaa, jossa määrätään kiinteät edustajamäärät kullekin jäsenvaltiolle. Tällöin useimpien jäsenvaltioiden edustajamäärät vähenevät suhteessa vaalikauteen 2004–2009. Poikkeuksia ovat Saksa ja viisi pienintä jäsenvaltiota, joiden edustajamäärät eivät muutu. Bulgaria saa 17 edustajaa ja Romania 33 edustajaa. Edustajien kokonaismäärä on 736. Suomella on 13 edustajaa.

Määräenemmistö neuvostossa

Neuvoston tehdessä päätöksiä määräenemmistöllä sovelletaan nykyistä painotet-

tujen äänten järjestelmää 31 päivä lokakuuta 2009 asti. Bulgarian äänimäärä on kymmenen ja Romanian äänimäärä on 14. Määräenemmistöön vaaditaan 255 puoltavaa ääntä 345 äänestä. Tämä perustuu Nizzan sopimuksen laatineen HVK:n päätösasiakirjaan liitettyyn julistukseen (N:o 21), joka koskee määräenemmistöön tarvittavaa vähimmäisäänimäärää ja määrävähemmistön muodostavaa äänimäärää laajentuneessa unionissa. Määräenemmistöpäätökseen edellytetään 255 puoltavan äänen lisäksi jäsenmaiden enemmistö. Lisäksi neuvoston jäsen voi pyytää tarkistamaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62 prosenttia unionin väestöstä. Jos näin ei ole, kyseistä päätöstä ei tehdä.

Painotettujen äänten käytöstä siirrytään 1 päivänä marraskuuta 2009 perustuslakisopimuksen I-25 artiklan mukaiseen kaksoisenemmistöjärjestelmään. Määräenemmistöön vaaditaan vähintään 55 prosenttia jäsenvaltioista ja vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä. Päätösten estämisen osalta lisäedellytyksenä on se, että määrävähemmistössä on aina oltava vähintään neljä jäsenvaltiota. Määräenemmistön määritelmää sovelletaan perustuslakisopimuksen voimaantulon jälkeen myös Eurooppa-neuvostossa sen tehdessä päätöksiä määräenemmistöllä.

Liittymisasiakirjan mukaisesti tilanteessa, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, jatketaan liittymisasiakirjalla muutetun EY-sopimuksen 205 artiklan mukaisesti edellä kuvatun painotettujen äänten järjestelmän soveltamista määräenemmistöpäätöksentekoon.

Komissio

Komissiossa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Bulgarian ja Romanian liittymispäivänä nimitetään yksi komission jäsen molemmista maista. Jäsenten toimikausi päättyy samana päivänä kun koko komission toimikausi eli 31 päivä lokakuuta 2009. Perustuslakisopimuksen I-26 artiklan 5 kohdan mukaan myös ensimmäisessä perustuslakisopimuksen nojalla nimitettävässä komissiossa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Jos perustuslakisopimus tulisi suunnitellussa aikataulussa voimaan, tämä

tarkoittaisi komission toimikautta vuosina 2009–2014. Tämän toimikauden jälkeen komission kokoa supistetaan I-26 artiklan 6 kohdan nojalla niin, että komission jäsenten määrä on kaksi kolmasosaa jäsenvaltioiden määrästä. Jäsenet nimitetään tasapuolisen vuorottelun pohjalta.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, nimitetään Bulgarian ja Romanian liittymispäivänä yksi komission jäsen kummastakin maasta. Nizzan sopimukseen liitetyn laajentumista koskevan pöytäkirjan mukaisesti komission kokoonpanoa koskevaa EY-sopimuksen 213 artiklaa muutetaan, kun Euroopan unionissa on 27 jäsentä. Komission jäsenmäärää supistetaan jäsenvaltioiden määrää pienemmäksi kun Bulgarian ja Romanian liittymisen jälkeinen ensimmäinen komission toimikausi alkaa. Neuvosto päättää yksimielisesti komission jäsenten määrästä. Jäsenet nimitetään jäsenvaltioiden tasapuolisen vuorottelun pohjalta.

Euroopan unionin tuomioistuin

Liittymissopimus sisältää määräykset unionin tuomioistuimen tuomarien määrävuo- vuotisesta vaihtumisesta sekä unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden määrästä ja molempien tuomioistuinten uusien tuomareiden nimittämisestä. Uusia tuomareita nimitetään molempiin tuomioistuihin kaksi. Näin ollen tuomareiden määrä molemmissa tuomioistuimissa vastaa jäsenvaltioiden määrää myös liittymisen jälkeen. Unionin tuomioistuimen osalta toisen uuden tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2009 ja toisen 6 päivänä lokakuuta 2012. Unionin yleisen tuomioistuimen osalta vastaavat päivämäärät ovat 31 päivä elokuuta 2007 ja 31 päivä elokuuta 2010. Ensimmäisenä toimikautensa päättävät tuomarit valitaan arvalla.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta. Tällöin vastaavat muutokset tulevat sovellettavaksi yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen osalta.

Muut elimet

Liittymisasiakirjassa ja liittymispöytäkirjassa määrätään talous- ja sosiaalikomiteaan ja alueiden komiteaan jäsenvaltioista valittavien edustajien määrästä ja tieteellis-teknisen komitean jäsenten määrästä. Lisäksi niissä määrätään toimielinten ja muiden elinten järjestäytymisestä. Uusien jäsenvaltioiden edustukseen sovelletaan olemassa olevia sääntöjä.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä kuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Toimielimiä koskevat määräykset eivät olennaisilta osiltaan muuta Suomen asemaa unionin päätöksenteossa verrattuna Nizzan sopimukseen. Uusien jäsenmaiden liittyminen sinällään vähentää kuitenkin luonnollisesti aina nykyisten jäsenvaltioiden suhteellista osuutta edustajista unionin toimielimissä ja elimissä sekä äänivaltaa neuvostossa.

3.31. Muut asiat

3.31.1. Hiili- ja terästutkimusrahas- to

Bulgaria ja Romania liittyvät Euroopan hiili- ja teräsyhteisön lakkaamisen yhteydessä muodostettuun hiili- ja terästutkimusrahas- toon. Valtiot maksavat rahaston pääomaan tuotannon määrään perustuvat maksuosuudet.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa yllä esitetystä liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta

Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimus ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tällä alalla.

3.31.2. Euroopan keskuspankki

Toukokuussa 2004 tapahtuneen kymmenen maan laajentumisen yhteydessä EY:n perustamissopimukseen liitettyä pöytäkirjaa Eu-

roopan keskuspankkijärjestelmästä (EKPJ) ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä täydennettiin siten, että uusien jäsenvaltioiden ja niiden keskuspankkien liittyessä Euroopan keskuspankkijärjestelmään, EKP:n merkityn pääoman sekä EKP:lle siirrettävän valuuttavarannon enimmäismäärää korotetaan automaattisesti. Ilman tätä muutosta EKP:n olisi pitänyt palauttaa vanhojen jäsenvaltioiden kansallisille keskuspankeille osa niiden maksamista pääomasta, samoin kuin osa siirretystä valuuttavarannosta, jotta uusille kansallisille keskuspankeille vapautuisi osuudet pääomasta ja valuuttavarannosta. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että EKP maksaisi vanhojen jäsenvaltioiden kansallisille keskuspankeille takaisin enemmän kuin mitä se uusilta keskuspankeilta saisi, koska uudet kansalliset keskuspankit maksaisivat euroalueen ulkopuolisina vain 5 prosenttia pääomaosuudestaan.

Edellisten liittymisneuvotteluiden yhteydessä unionin silloiset jäsenvaltiot päätyivät siihen, että pääoman ja valuuttavarannon osittainen palauttaminen vanhoille kansallisille keskuspankeille olisi väärä poliittinen signaali: laajentumisen yhteydessä EKP:n resurssit ei lisittäisi vaan päinvastoin käytännössä vähennettäisiin.

Vuoden 2004 laajentumisen yhteydessä tehty muutos merkitsee, että uuden jäsenvaltion keskuspankin tullessa uudeksi EKP:n kansalliseksi keskuspankiksi, EKP:n pääomaa ja valuuttavarantosaamisten enimmäismäärää tarkistetaan ylöspäin määrällä, joka saadaan kertomalla edellä mainitut määrät kyseisen kansallisen keskuspankin merkittäväksi tulevien osakkeiden ja jo merkittyjen osakkeiden suhteella. Tehty ratkaisu loi pysyvän mallin myös tulevia laajentumisia silmällä pitäen. Tämän vuoksi Bulgarian ja Romanian liittymispöytäkirjassa tai liittymisasiakirjassa ei ole määräyksiä EKP:sta.

3.31.3. Euroopan investointipankki

Unionin laajentuminen edellyttää myös Euroopan investointipankin (EIP) perussääntöön tehtäviä mukautuksia, jotka sisältyvät liittymissopimuksen pöytäkirjaan. Uudet jäsenvaltiot tulevat pankin jäseniksi ja maksa-

vat pankin pääomaan osuutensa, jotka määrättyvät pääsääntöisesti jäsenvaltioiden BKT:n perusteella. Unioni laajentui edellisen kerran toukokuussa 2004. Laajentumisen edellyttämät EIP:n perussäännön muutokset tehtiin jo tuolloin silmällä pitäen myös Bulgarian ja Romanian myöhempää liittymistä yhteisöön. Näin ollen tällä kertaa ei ole tarvetta merkittävässä määrin mukauttaa EIP:n päätöksentekojärjestelmää tai omistussuhteita.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa ylläkuvatusta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

3.31.4. Turvalausekkeet ja jäsenyyden lykkäyslauseke

Bulgarian ja Romanian liittymissopimus sisältää muiden liittymisehtojen nojalla myös erinäisiä turvalausekkeita. Sisämarkkinasuojalauseke voidaan soveltaa, jos uusi jäsenvaltio ei pysty täyttämään sisämarkkinoiden alaan kuuluvia jäsenyysoikeuksia ja tämä aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle. Sisämarkkinasuojalauseke selostetaan tarkemmin luvussa 3.1. Oikeudellista yhteistyötä siviili- ja rikosoikeuden aloilla koskeva suojalauseke voidaan soveltaa, jos näillä aloilla annettujen säädösten tai sitoumusten implementoinnissa, täytäntöönpanossa tai soveltamisessa on vakavia puutteita tai välitön riski tällaisten puutteiden syntymisestä. Tämä suojalauseke on selostettu tarkemmin luvussa 3.24. Edellä mainittujen suojalausekkeiden lisäksi liittymissopimuksessa on myös yleinen taloudellinen suojalauseke sekä lykkäyslauseke, joita selostetaan alla.

Liittymissopimus sisältää aiempien laajentumisten tapaan yleisen taloutta koskevan suojalausekkeen. Suojalausekkeen tarkoituksena on mahdollistaa puuttuminen laajentumisesta aiheutuviin odottamattomiin taloudellisiin vaikutuksiin. Sitä voidaan soveltaa, "jos ilmenee vakavia ongelmia, jotka ovat omiaan koettelemaan jotakin talouden alaa pysyvästi tai ongelmia, jotka voivat johtaa taloudellisen tilanteen merkittävään heikentymiseen tietyllä alueella." Komissio päättää tarvittavista suojatoimenpiteistä. Aloitteen

suojatoimenpiteiden soveltamiseksi voivat tehdä sekä uudet että nykyiset jäsenvaltiot.

Suojatoimenpiteitä voidaan ottaa käyttöön liittymistä seuraavan kolmen vuoden aikana, mutta ne voivat olla voimassa tämän jälkeenkin. Mikään suojatoimenpide ei saa kuitenkaan kestää pidempään kuin on ehdottoman välttämätöntä ja toimenpiteen täytyy olla suhteellisuusperiaatteen mukainen sekä kestoltaan että laajuudeltaan. Suojatoimenpiteet eivät saa myöskään aiheuttaa rajatarkastuksia jäsenvaltioiden välille.

Tapauksessa, jossa ilmenee vakavia taloudellisia vaikeuksia, komissio voi jäsenvaltion nimenomaisesta pyynnöstä käsitellä suojatoimenpidettä koskevan pyynnön myös kiireellisesti.

Suojatoimenpiteissä voidaan poiketa EY:n perustamissopimuksen määräyksistä sekä liittymisasiakirjan tai -pöytäkirjan määräyksistä siltä osin kuin se on ehdottomasti tarpeen. Toimenpiteillä pyritään aiheuttamaan mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen on aiemmista liittymissopimuksista poiketen lisätty lykkäyslauseke, jonka nojalla jommankumman liittyvän valtion liittymispäivää voidaan lykätä vuodella 1 päivään tammikuuta 2008. Liittymispäivää voidaan lykätä, jos on olemassa vakava vaara, ettei Bulgaria tai Romania ole ilmeisestikään valmis täyttämään jäsenyyden vaatimuksia 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä "useilla tärkeillä aloilla". Komissio seuraa jatkuvasti kummankin liittyvän valtion liittymisvalmisteluja varmistaakseen, että unionin lainsäädäntö saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja että sen täytäntöönpanemiseksi on olemassa riittävät valmiudet. Jos komission seurantakertomusten perusteella on selvää näyttöä siitä, että jommankumman liittyvän valtion valmistelut eivät vielä ole siinä vaiheessa, mitä liittyminen edellyttäisi, neuvosto voi komission suosituksesta päättää liittymispäivän lykkäämisestä 1 päivään tammikuuta 2008. Neuvosto tekee lähtökohtaisesti lykkäyspäätöksen yksimielisesti, mutta päätös voidaan Romanian osalta tehdä määränemistöllä, jos Romania ei ole täyttänyt tiettyjä erikseen antamia sitoumuksiaan. Nämä sitoumukset koskevat muun muassa

unionin ulkorajojen tarkastuksia, lahjonnan torjuntaa, oikeuslaitoksen uudistamista sekä valtiontukia. Jos liittymispäivää päätetään lykätä vuodella, siitä ei aiheudu liittyvälle valtiolle mitään muita seuraamuksia ja liittyminen toteutuu joka tapauksessa 1 päivänä tammikuuta 2008, koska liittymissopimus mahdollistaa liittymispäivän lykkäyksen vain yhden kerran. Jos liittymispäivää päätettäisiin lykätä jommankumman liittyvän valtion kohdalla, sovellettaisiin nykyisin voimassa olevaa Eurooppa-sopimusta sen maan ja unionin välisissä suhteissa vuoden 2007 loppuun saakka.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne jossa perustuslakisopimus ei ole tullut vielä voimaan ei eroa ylläkuvatusta tilanteesta.

Vaikutukset Suomelle

Jos liittymispäivää päätetään lykätä jommankumman liittyvän valtion kohdalla, seuraukset olisivat poliittispainotteisia. Lisäksi seurauksena olisi esimerkiksi, että kyseisen valtion markkinat avautuisivat suomalaisille yrityksille osana sisämarkkinoita täysin vasta 1 päivänä tammikuuta 2008. Toisaalta lykkääminen tarkoittaisi, että kyseinen liittyvä valtio saisi lisää aikaa liittymisvalmisteluille, jonka seurauksena lykkäyspäätöksen perustana oleva ennakoitu häiriö unionin toiminnalle saataisiin korjattua.

3.31.5. Liittymistä valmistelevien tuki-ohjelmien asteittainen lakkauttaminen ja instituutioiden kehittämisen tukiohjelma

Erilaiset liittymistä valmistelevat tukiohjelmat lakkautetaan asteittain Bulgarian Romanian liittymisestä lähtien siirtyen liittymisen jälkeen sovellettaviin säännöksiin. Tarkemmin ohjelmien lakkauttamisesta kerrotaan yksityiskohtaisissa perusteluissa 27 artiklassa.

Instituutioiden kehittämisen tukiohjelman kautta Euroopan unioni antaa Bulgarialle ja Romanian 2006 vuoteen asti tilapäistä taloudellista tukea. Tuella rahoitetaan yhteiskunnan rakenteiden kehittämishankkeita ja

niihin liittyviä rajoitettuja pieniä investointeja. Tarkemmin tukiohjelmasta kerrotaan yksityiskohtaisissa perusteluissa 31 artiklassa.

3.31.6. Siirtymävaiheen järjestelyt

Päätösasiakirjan liitteenä on kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koskevista tiedon saanti- ja neuvottelumenettelyistä. Menettelyllä varmistetaan Bulgarian ja Romanian tiedon saanti kaikista ehdotuksista, tiedoksiannoista, suosituksista ja aloitteista, jotka saattavat johtaa Euroopan unionin toimielinten tai elinten tekemisiin päätöksiin. Järjestelyn tarkoituksena on antaa Bulgarialle ja Romanialle mahdollisuus vaikuttaa unionin lainsäädäntöön, joka tulee sitomaan niitä jäsenvaltioina. Mainitut ehdotukset ym. saatetaan maiden tietoon sen jälkeen, kun ne on toimitettu neuvostolle, ja Bulgarian tai Romanian perustellusta pyynnöstä voidaan aloittaa neuvottelut, jos asian katsotaan koskevan maiden etuja unionin tulevina jäsenvaltioina.

Liittymisasiakirjan mukainen tilanne, eli tilanne, jossa perustuslakisopimus ei ole vielä tullut voimaan, ei eroa tiedon saanti- ja neuvottelumenettelyn kannalta liittymispöytäkirjan mukaisesta tilanteesta.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

4.1.1. Kokonaistaloudelliset vaikutukset

EU:n laajentumisen myötä lisääntyvä turvallisuus ja poliittinen vakaus ovat myös Euroopan taloudellisen hyvinvoinnin perusta. Pitkällä aikavälillä laajentuminen vaikuttaa myönteisesti unionin ulkomaankauppaan, investointeihin ja kasvuedellytyksiin. Laajentumisen kokonaistaloudelliset vaikutukset arvioidaan sekä uusille että nykyisille jäsenvaltioille, Suomi mukaan lukien, myönteiseksi.

Uusien jäsenvaltioiden taloudellinen painoarvo laajentuneessa unionissa on pieni, ei-

kä nykyisissä jäsenvaltioissa ole odotettavissa näkyviä välittömiä vaikutuksia kansantalouden tasolla. Vaikutukset uusiin jäsenvaltioihin ovat selvästi suuremmat. Kokemukset aikaisemmista laajentumisista keskitasoa köyhempiin maihin osoittavat, että liittymisen johtaa kyseisissä maissa ulkomaankaupan ja investointien kasvuun, teknisen kehityksen nopeutumiseen ja hyvinvoinnin kasvuun. Sisämarkkinoiden laajentuessa yrityksille avautuu uusia markkinoita, ja uusissa jäsenvaltioissa ostovoima on nopeassa kasvussa.

Laajentumisen kauppavaikutusten arvioidaan olevan tuntuvampia uusissa jäsenvaltioissa, sillä niiden vienti unioniin on merkittävämpää suhteessa niiden kansantuotteeseen kuin niihin suuntautuva EU:n nykyisten jäsenvaltioiden vienti. Uusien sekä nykyisten jäsenvaltioiden välinen yhteistyö on jo kehittynyt pitkälle Eurooppa-sopimusten myötä. Uusien jäsenvaltioiden kauppa EU:n kanssa on hyvin pitkälle vapautettu. Kaupan kasvu uusissa jäsenvaltioissa voi jatkossakin olla nopeaa taloudellisen kehityksen vuoksi, vaikkei itse EU-jäsenyyteen enää liittyisi merkittävää kasvuaikutusta.

Laajentuminen saattaa lisätä ulkomaisia sijoituksia uusiin jäsenvaltioihin, kun riskiteijät, kuten hallinnolliseen toimintakykyyn liittyvä epävarmuus, vähenevät entisestään. Unionin aiempien laajentumisten yhteydessä näin on tapahtunut. Hakijamaissa tapahtunut yksityistämiskehitys on jo houkuttellut runsaasti suoria ulkomaisia sijoituksia. Uusien jäsenvaltioiden haasteena on nyt tavoitella ulkomaisia sijoituksia uusinvestointeihin. Ulkomaisten sijoitusten vaikutukset uusien jäsenvaltioiden talouksiin voivat olla merkittäviä, kun taas nykyisille jäsenvaltioille vaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä.

Työvoiman liikkuvuus unionissa on toistaiseksi ollut vähäistä. Aikaisemmat laajentumiset eivät ole johtaneet laajoihin muutto-liikkeisiin eivätkä aiheuttaneet vakavia työmarkkinahäiriöitä jäsenvaltioissa. Työvoiman muuton arvioidaan tämänkin laajentumisen yhteydessä jäävän suhteellisen vähäiseksi. Nykyisten ja uusien jäsenvaltioiden välisten elintasoerojen kaventumisen odotetaan vähitellen osaltaan vähentävän muuttopaineita nykyisiin jäsenvaltioihin. Maahan muutta-

neet työntekijät ja heidän perheensä kuuluvat sen maan sosiaaliturvajärjestelmään, jossa he työskentelevät. Merkittävimmit kustannukset aiheutuvat eläkkeistä ja sairaanhoidosta.

Ostovoiman kasvaminen uusissa jäsenvaltioissa vaikuttaa ajan mittaan myönteisesti Suomen ja uusien jäsenmaiden väliseen kauppavaihtoon. Tosin on muistettava, että nykyisin Suomen vienti Bulgariaan ja Romaniaan muodostaa 0,2 prosenttia Suomen koko viennistä. Tuonti näistä maista on vieläkin vähäisempää.

Talouspolitiikka

Liittymisen myötä uudet jäsenvaltiot sitoutuvat yhteisiin pelisääntöihin ja liittyminen toimii välttämättömien rakenteellisten uudistusten kannustimena. Talouspoliittinen yhteistyö tuo vakautta uusien jäsenvaltioiden talouskehitykseen. Suotuisa integraatiokelitys edellyttää uusilta mailta kestävä ja selvästi nykyisiä jäsenvaltioita nopeampaa talouskasvua. Mitä nopeammin lähentyminen sujuu, sitä pienemmiksi laajentumisen kustannukset jäävät. Uusien jäsenvaltioiden merkittävimmät rakennepoliittiset haasteet liittyvät edelleen suurelta osin siirtymätalousvaiheeseen.

Unioniin liittyessään uudet jäsenvaltiot noudattavat kaikkia talous- ja rahaliiton talouspolitiikkaa koskevia säännöksiä, mutta eivät heti siirry talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen eli yhteiseen rahaan. Maiden odotetaan liittyvän ERM II -valuuttakurssijärjestelmään, joskaan ei välttämättä heti EU:hun liittymisen jälkeen. Uudet jäsenvaltiot voivat siirtyä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen sen jälkeen kun ne ovat täyttäneet euron käyttöönoton edellytykset eli Maastrichtin lähentymiskriteerit. Kriteerit edellyttävät muun muassa, että jäsenvaltion on osoitettava vähintään kahden vuoden ajan riittävä valuuttavakaus valuuttakurssijärjestelmässä ennen arviointiajankohtaa.

Kestävä ja uskottava rahataloudellinen vakaus saavutetaan vain pitkään jatkuvan, hyvän reaali-taloudellisen kehityksen ja tasapainon tähtäävän talouspolitiikan tuloksena. Olennaista on kestävä lähentyminen. Liian

aikainen ja puutteellisten edellytysten vallitessa tapahtuva pyrkiminen rahaliiton jäsenyyteen ja valuutan kytkeminen ERM II-järjestelmään voi johtaa alhaiseen tuotannon kasvuun ja heikkoon työllisyyteen. Liian aikainen rahaliiton jäsenyys voi olla ongelmallista myös euroalueen korko- ja valuuttakurssivakauden kannalta, sillä lähentymiseen liittyy myös reaalisien valuuttakurssin vahvistuminen. Euron käyttöönoton jälkeen reaalisien valuuttakurssi suhteessa muihin euroalueen maihin voi vahvistua vain muita maita nopeamman inflaation kautta.

Keskeinen haaste uusien jäsenvaltioiden talous- ja rakennepoliitikassa liittyy sellaisten hallinnollisten rakenteiden luomiseen, jotka tukevat markkinoiden toimintaa ja yksityisen sektorin, erityisesti rahoitusmarkkinoiden, tasapainoista kehittymistä. Rahoitusmarkkinoiden ja -laitosten asianmukainen sääntely ja tehokas valvonta ovat tässä suhteessa avainasemassa.

4.1.2. Budjettivaikutukset

Laajentumisella on sekä suoria että epäsuoria budjettivaikutuksia. Suorat vaikutukset ovat uusiin jäsenvaltioihin kohdistuvat EU-rahoitusvirrat ja uusien jäsenvaltioiden mak-suosuudet EU:n budjettiin. Laajentumisen suorat budjettivaikutukset ovat tehtyjen päätösten perusteella tiedossa vuosien 2007 – 2009 osalta. Budjettivaikutukset täsmentyvät vuosien 2007–2013 rahoituskehysten hyväksymisen yhteydessä.

Epäsuorilla budjettivaikutuksilla tarkoitetaan muutospainetta, jotka laajentumisen myötä kohdistuvat erityisesti budjettitaloudellisesti merkittävimpiin politiikkalohkoihin eli maatalous- ja maaseutupoliittikkaan sekä alue- ja rakennepoliittikkaan. Laajentumisen epäsuorien budjettivaikutuksien merkitys nykyisille jäsenvaltioille, Suomi mukaan lukien, on pidemmällä aikavälillä vähintään yhtä suuri kuin suorien vaikutuksien.

Edellä todetut epävarmuustekijät on tarpeen huomioida jäljempänä käsiteltyjä laskelmia arvioitaessa. Valtiovarainministeriön arvioissa laajentumista edeltävää tilannetta vuonna 2006 on verrattu vuosia 2007–2013 koskeviin laskelmiin. Näiden arvioiden mu-

kaan uusiin jäsenvaltioihin kohdistettaisiin vuonna 2013 noin 6–7 miljardia euron maksusitoumusmäärärahat.

Bulgarian ja Romanian osuus EU:n maksusumäärärahoista olisi arvioiden mukaan noin 4 prosenttia tulevalla rahoituskehyskaudella. Maiden osuus maksuista tulee olemaan noin 0,9 prosenttia. Näihin maihin kohdistuva nettosiiro vuositasolla vuonna 2013 olisi tällöin noin 3,5 miljardia euroa.

Bulgarian ja Romanian liittymisestä johtuva EU:n budjetin kasvu johtaa myös Suomen maksujen nousuun. Suomen osuus Bulgaria ja Romanian aiheuttamasta nettomääräisestä lisäyksestä EU:n budjettiin on noin 50 milj. euroa vuonna 2013. EU:n ja Suomen välisten rahavirtojen kehitys ei kuitenkaan määräydy vain liittyvien maiden laskennallisten tekijöiden perusteella, vaan on ratkaisevasti riippuvainen rahoituskautta 2007–2013 koskevien neuvotteluiden tuloksista. Vasta näiden neuvotteluiden jälkeen on mahdollista antaa lopullinen arvio EU:n laajentumisen budjetti vaikutuksista Suomen kannalta. Tämäkin arvio on epätäydellinen, sillä ei ole mahdollista arvioida sitä, mitkä politiikkauudistukset olisi toimeenpantu laajentumisesta huolimatta.

Erilaisten tekijöiden yhteisvaikutuksena toteutuvan Suomen nettomaksun arvioidaan kehittyvän pidemmällä aikavälillä siten, että vuosittaisen nettomaksun kokoluokka nousisi vuoden 2004 noin 90 miljoonasta eurosta maksimissaan 600 miljoonaan euroon vuonna 2013 rahoituskehys- ja omien varojen raskautuksesta riippuen.

4.2. Ympäristövaikutukset

EU:n laajentumisen vaikutukset sen nykyisen alueen ympäristön tilaan ovat pääosin myönteisiä. Laajentumisen merkitys ympäristön tilalle Suomessa on huomattavasti rajoitetumpi kuin edellisen, 1 päivänä toukokuuta 2004 toteutuneen laajentumisen.

Bulgarian ja Romanian on pantava EY:n ympäristölainsäädäntö täytäntöön liittymishetken mennessä, lukuun ottamatta niitä säännöksiä, joiden soveltamiseen on myönnetty siirtymäaika. EY:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpano parantaa vähitellen

ympäristön tilaa näissä maissa ja samalla koko Euroopan alueella. Se merkitsee monelta osin huomattavaa parannusta Bulgarian ja Romanian ympäristönsuojelun tasoon verrattuna jäsenyysneuvotteluita edeltäneeseen aikaan. Bulgarialle ja Romanian myönnetyt siirtymäajat, jotka johtuvat yhteisön ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon edellyttämien investointien merkittävydestä, eivät estä ympäristönsuojelun kannalta myönteistä kehitystä.

Ilmansuojelua koskevien yhteisön säädösten täytäntöönpano parantaa huomattavasti uusien jäsenvaltioiden ilmanlaatua ja samalla ihmisten terveyttä. Bulgarian ja Romanian rajat ylittävien päästöjen vähentyessä ilman laatu paranee ja ilmansaasteista aiheutuvat haitat vähenevät myös monissa nykyisissä jäsenvaltioissa, Suomi mukaan lukien.

4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Uudet jäsenvaltiot omaksuvat jäsenyyden oikeudet ja velvoitteet liittymissopimuksen mukaisesti. Tästä aiheutuu tiettyjä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia unionin toimelimissä.

Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin ei arvioida aiheutuvan erityisiä välittömiä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia Suomelle.

4.4. Vaikutukset kansalaisen asemaan

Euroopan unionin laajentuminen vaikuttaa Suomen kansalaisten asemaan monella tavalla. EU:n perusarvojen – vapauden kansanvallan, ja ihmisoikeuksien kunnioituksen – hyväksyminen yhä laajemmin vahvistaa maanosamme poliittista ja taloudellista vakautta. Unionin yhteiset arvot ja instituutiot sekä tiivis kanssakäyminen takaavat rauhan säilymisen jäsenvaltioiden välillä. Bulgarian ja Romanian sitoutuminen yhteisiin sääntöihin ja käytäntöihin helpottaa yksityisten kansalaisten kanssakäymistä näiden valtioiden kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Sisämarkkinoiden laajentuminen tuo suo-

malaisille kuluttajille etuja. Kaupan esteiden poistuessa ja uusien jäsenvaltioiden talouksiin ja kulutustavaroiden tuotannon kehittyessä tuotevalikoimat ja hintakilpailu kasvavat. Nykyisten ja uusien jäsenvaltioiden keskinäinen kauppa laajenee ja lisää yleistä hyvinvointia. Suomen ja muiden EU-kansalaisten etujen mukaista on, että EU:n yhteinen kuluttajansuoja ulottuu koko laajentuneelle sisämarkkina-alueelle.

Matkustaminen Euroopassa yksinkertaistuu, kun unionin sisällä voimassa olevat säännöt ulottuvat yhä laajemmalle alueelle. Vapaa liikkumisoikeus koskee taloudellisesti ei-aktiivisia henkilöitä, opiskelijoita ja eläkeläisiä uusien jäsenvaltioiden liittymispäivästä lähtien. Työvoiman vapaa liikkuvuus toteutuu siirtymäjärjestelyn kautta. Jäsenmailla on oikeus soveltaa siirtymäjärjestelyjä, mikäli uskotaan, että muuttovirroissa saattaa päästä syntymään epätasapainoa uusien ja nykyisten jäsenvaltioiden välillä vallitsevien palkkatasojen erojen vuoksi.

Laajentumisen myötä myös Suomen kansalaisille avautuu pääsy Bulgarian ja Romanian työmarkkinoille. Liittymissopimuksen siirtymäjärjestelyjen vastavuoroisuusperiaatteen vuoksi nämä jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa Suomen kansalaisten työntekooikeuteen siirtymäjärjestelyjä, jos Suomi soveltaa niiden kansalaisten työmarkkinoille pääsyyn siirtymäjärjestelyjä.

Kansalaisten ammatillista liikkumista Suomen ja uusien jäsenvaltioiden välillä helpottaa tutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen. Bulgarian ja Romanian täysivaltainen osallistuminen EU:n koulutus-, nuoriso- ja tutkimustyöhön lisää opiskelijoiden, koulutusalan henkilöstön, tutkijoiden ja nuorten kansainvälistymismahdollisuuksia ja parantaa yhteistyön edellytyksiä.

Kansalaisten sosiaaliturvan kattavuus Euroopassa paranee. Sosiaaliturvan koordinaatiojärjestelmä laajenee koskemaan Suomen ja uusien jäsenvaltioiden välillä liikkuvia henkilöitä ja mahdollistaa muun muassa eläkkeiden ja muiden sosiaaliturvaetuuksien maksamisen jäsenvaltiosta toiseen.

Bulgarian ja Romanian liityttyä unioniin EU:n ulkoraja siirtyy näiden ja kolmansien maiden välisille rajoille. Sisäraja- ja -tarkastukset säilyvät kuitenkin toistaiseksi

uusien jäsenvaltioiden ja nykyisten Schengen-valtioiden välillä. Kun neuvosto aikanaan tekee Schengenin säännösten mukaisesti päätöksen sisärajatarkastusten poistamisesta, EU:n jäsenvaltioiden kansalaiset voivat matkustaa vapaasti 27 valtion alueella.

Euro-alueen laajentuminen tulee aikanaan helpottamaan hintavertailua ja matkustamista Euroopassa. Uusien jäsenvaltioiden liittymisen talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen vahvistaa ajan kanssa näiden talouden kasvua ja voi siten vahvistaa koko unionin talouskasvua.

Kulttuuriyhteistyö monipuolistuu ja vilkastuu, kun uudet jäsenvaltiot osallistuvat täysivaltaisina unionin kulttuuriohjelmiin ja -hankkeisiin. Suomalaisille tarjoutuu uusia yhteistyömahdollisuuksia unionin entistä laajempien ohjelmien, hankkeiden ja yhteistyöverkkojen muodossa.

Bulgarian ja Romanian terveydenhuollon taso nousee ja kansanterveystilanne paranee niiden luodessa nykyaikaiset kansalliset terveyspolitiikat. Terveystieteiden torjuminen Euroopassa tehostuu. Uusien jäsenvaltioiden osallistuminen EU:n huume politiikan yhdenmukaistamiseen edesauttaa tartuntatauti- ja huumeiden vastaista toimintaa. Ympäristön tilan ja muiden terveyteen vaikuttavien tekijöiden parantumisella on myös myönteinen merkityksensä terveyden suojelulle.

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo uusissa jäsenvaltioissa paranee. EU:n tasa-arvoa koskevien määräysten toimeenpano vaikuttaa myönteisesti yhteiskunnalliseen kehitykseen ja yleiseen asenneilmastoon. Uusien jäsenvaltioiden vähemmistöjen yhteiskunnallista asemaa parantavat EU:n säännökset, jotka edellyttävät yhdenvertaisen kohtelun turvaamista etnisille vähemmistöille sekä yhdenvertaista kohtelua työelämässä.

Suomen kansalaisten turvallisuutta lisää Bulgarian ja Romanian mukaantulo eurooppalaiseen poliisi- ja tullirikosyhteistyöhön. Tiedonvaihdon lisääntyessä ja käytäntöjen yhdenmukaistuessa rajat ylittävän rikollisuuden torjunta ja tutkinta helpottuu. Terrorismin vastaiset toimenpiteet tehostuvat yhteistyön tiivistyessä. Uusien jäsenvaltioiden sitoutuminen talousrikollisuuden ja korruption torjuntaan vaikuttaa myönteisesti unionin

kansalaisten turvallisuuteen.

5. Asian valmistelu

5.1. Liittymisneuvotteluiden tausta

Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen (perustuslakisopimus) I-2 artiklan mukaan unioni rakentuu vapauden, demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioituksen periaatteille. Vastaava määräys löytyy Euroopan unionin perustamissopimuksen (EU-sopimus) 6 artiklasta. Perustuslakisopimuksen I-58 artiklasta säädetään, että unionin jäsenyyttä voi hakea jokainen Euroopan valtio, joka noudattaa vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteita. Vastaava määräys käy ilmi EU-sopimuksen 49 artiklassa.

Toisen maailmansodan jälkeen taloudellisesti ja poliittisesti vakaata kehitystä Länsi-Euroopassa ohjanneet periaatteet ulottuvat nykyisen laajentumisen myötä yhä laajemmalle maanosalle, jonka historiassa sodat ja diktatuurit ovat usein ohjanneet kehitystä. Euroopan unionin perustavoitteena on sen perustamisesta lähtien ollut Euroopan demokraattinen yhdentymisen. Berliinin muurin murtumisesta vuonna 1989 alkanut Euroopan poliittinen murros avasi tien Euroopan unionin ja sen edustaman arvoyhteisön laajentumiselle itäiseen Eurooppaan.

Euroopassa tapahtuneiden poliittisten muutosten jälkeen kävi selväksi, että itäisen Euroopan maat tarvitsivat tukea pyrkimyksissään vakauttaa taloutensa ja poliittiset olonsa. Keski- ja Itä-Euroopan maissa nähtiin jäsenyyden unionissa mahdollisuutena ankkuroida perusteellisen muutoksen läpikäyneet yhteiskunnat peruuttamattomasti yhteisiin periaatteisiin ja käytäntöihin. Jäsenyyteen valmistautuminen on kannustanut neuvotteluprosessissa mukana olevien maiden kehitystä demokraattisiksi markkinatalousmaiksi.

Edellytykset unionin laajentumiselle Keski- ja Itä-Eurooppaan luotiin nopeasti. Unionissa vallitsi laaja poliittinen yksimielisyys laajentumisen eduista ja merkityksestä Euroopan tasapainoiselle poliittiselle ja taloudelliselle kehitykselle. Kööpenhaminassa vuonna 1993 kokoontunut Eurooppa-neuvosto katsoi uusien maiden liittymisen unioniin voivan tapahtua heti, kun ne pysty-

vät ottamaan vastuulleen jäsenyyden tuomat velvoitteet ja täyttämään määrätty taloudelliset ja poliittiset jäsenyysehdotykset, joita sittemmin on kutsuttu "Kööpenhaminan kriteereiksi".

Näissä Kööpenhaminan kriteereissä kiteytyvät EU:n perusarvot. Unionin jäsenyyttä hakevalla maalla on oltava vakaat hallinnolliset rakenteet, joilla taataan demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen, ihmisoikeudet sekä vähemmistöjen kunnioittaminen ja suojeleminen. Hakijamaalla on lisäksi oltava jäsenyyteen mennessä toimiva markkinatalous ja edellytykset selvittää kilpailun ja markkinavoimien paineista unionissa sekä kyky noudattaa jäsenyysohjeita, mukaan luettuna poliittisen unionin ja talous- ja rahaliiton tavoitteita. Kööpenhaminan kriteerit kannustavat toisaalta unionin jäsenyyttä tavoittelevia maita kehittämään hallinnollista vakautta sekä ihmisoikeuksien tasoa, toisaalta ne varmistavat, ettei unionin sisäinen yhtenäisyys ja sisämarkkinoiden toimivuus järky uusien maiden liittymisen myötä.

Alkuperäinen kuuden perustajavaltion (Ranska, Saksa, Belgia, Hollanti, Italia ja Luxemburg) yhteisö on laajentunut 25 maan unioniksi. Aikaisemmat laajentumiset tapahtuivat vuosina 1973 (Iso-Britannia, Tanska ja Irlanti), 1981 (Kreikka), 1986 (Espanja ja Portugali) sekä 1995 (Itävalta, Ruotsi ja Suomi). Kypros, Tšekki, Viro, Unkari, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia ja Slovenia liittyivät EU:hun 1 päivänä toukokuuta 2004. Bulgarian ja Romanian jäsenyyden myötä viides laajentuminen saatetaan päätökseen. Maiden on tarkoitus liittyä EU:hun 1 päivänä tammikuuta 2007.

5.2. Suomen neuvottelutavoitteet ja valmistelut

Euroopan unionin laajentuminen on Suomen poliittisten ja taloudellisten etujen mukaista. Suomi on johdonmukaisesti tukenut laajentumista ja toiminut laajentumisneuvotteluiden edistämiseksi Eurooppa-neuvostoissa vahvistettujen periaatteiden pohjalta. Euroopan taloudellisen integraation syveneminen on Suomen talouselämän ja kansalaisten etujen mukaista. Elintasokuilun tasoittuminen ja u-

sien jäsenvaltioiden sitoutuminen yhteisiin pelisääntöihin ja valvontaan helpottaa rajat ylittävien ongelmien ja uhkien torjumista. Jäljellä olevat kaupan esteet poistuvat. Laajentumisen myötä EU:n kansainvälinen painoarvo kasvaa entisestään, samoin edellytykset maanosan talouskasvulle ja työllisyydelle.

Rauhan ja vakauden edistäminen Euroopassa on perusarvo, jota laajentuminen tukee.

Suomi on katsonut nykyisen laajentumisprosessin alusta lähtien, että Euroopan unionin ovien tulee olla auki kaikille Euroopan valtioille, jotka täyttävät jäsenyydelle asetetut ehdot. Suomen yleisenä tavoitteena oli saattaa laajentumisneuvottelut päätökseen sovittujen aikataulujen mukaisesti ja kunnioittaen yhteisesti sovittuja neuvotteluperiaatteita. Suomi toimi aktiivisesti sen puolesta, että hakijamaita kohdeltiin tasavertaisesti.

Suomi katsoi, että sisämarkkinoiden eheyden ja toimivuuden jatkuvuus laajentuneessa EU:ssa oli taattava. Suomi halusi pitää myös kiinni siitä, että neuvotteluja tulee käydä voimassa olevan yhteisön lainsäädännön ja Berliinissä vuonna 1999 sovittujen rahoituskahyden pohjalta. Bulgarian ja Romanian osalta noudatettiin Suomen kannan mukaisesti samoja periaatteita ja menetelmiä kuin kymmenen maan kanssa, kun maille myönnettiin maaliskuussa 2004 maiden liittymistä koskeva rahoituspaketti. Paketti rajoittuu kolmeen liittymistä seuraavaan vuoteen, samoin kuin kymmenen maan kanssa.

Tasavallan presidentti nimitti 27 päivänä maaliskuuta 1998 Suomea edustamaan liittymisneuvotteluissa neuvotteluvaltuuskunnan, jossa edustettuina olivat ulkoasiainministeri ja ulkomaankauppaministeri sekä heidän varamiehenään Suomen pysyvä edustaja EU:ssa. Ulkoasiainministeriö valtuutettiin määräämään tarvittaessa asiantuntijoita. Maaliskuusta 2000 huhtikuuhun 2003 saakka EU:n laajentumisesta vastaavana ministerinä ja neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajana toimi ulkomaankauppaministeri. Nykyisessä hallituksessa laajentumisesta vastaavana ministerinä toimii ulkoasiainministeri.

Ulkoasiainministeriö vastasi laajentumisneuvotteluissa Suomen kantojen valmistelusta ja yhteensovittamisesta yhteistyössä valtioneuvoston kanslian ja muiden ministeriöiden kanssa. Kukin ministeriö valmisteli

omaan toimialaansa kuuluvat asiat tarpeen mukaan yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Tehokkaan kansallisen valmistelun mahdollistamiseksi Suomessa perustettiin toisena päivänä heinäkuuta 1997 EU-asioiden komitean alaisuuteen laajentumisjaosto. Jaoston tehtävänä oli valmistella eri neuvottelulukuihin liittyvät Suomen kannat. Jaostossa olivat edustettuina valtioneuvoston kanslia sekä muut ministeriöt, tasavallan presidentin kanslia, Ahvenanmaan maakuntahallitus ja Suomen pankki. Jaosto kokoontui myös laajassa kokoonpanossa, jossa olivat lisäksi edustettuina työmarkkinajärjestöt ja muut eturyhmät.

Ulkosuhteiden merkitys on Euroopan unionin toiminnassa koko ajan korostunut. Ulkosuhdevalmistelun koordinoitijärjestelmään parantamiseksi valtionhallinnossa perustettiin ulkosuhdejaosto 25 päivänä helmikuuta 2004. Näin ulkosuhdeita käsitellään yhdessä ja samassa jaostossa, joka valmistellee EU-asioiden komiteaa ja EU-ministerivaliokuntaa. Jaoston työstä huolehtii ulkoasiainministeriö. Laajentumisjaosto lakkautettiin jaostouudistuksen yhteydessä. Nykyisin laajentumista käsitellään ulkosuhdejaostossa. Tiettyjä erityisaiheita, kuten laajentumista voidaan edelleen käsitellä laajassa kokoonpanossa. Keskeisimmät laajentumislinjaukset vahvistetaan edelleen EU-ministerivaliokunnassa, joka toimi myös viime kädessä yhteensovittamiselimenä, jos Suomen kantaa ei ole saatu muodostetuksi alemmalla tasolla.

Liittymisneuvotteluiden alkaessa eduskunnan ulkoasiainvaliokunta sai selvitykset hakijamaista. Neuvotteluiden aikana ajankohtaisia neuvottelukysymyksiä käytiin selostamassa eduskunnan eri valiokunnissa. Lisäksi suurta valiokuntaa ja ulkoasiainvaliokuntaa informoitiin neuvotteluiden etenemisestä yleisten asioiden neuvoston (YAN), sittemmin yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston (YAUN) sekä Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelujen yhteydessä.

5.3. Laajentumiseen valmistuminen EU:ssa

Liittymistä edeltävä taloudellinen tuki on

kanavoitu hakijamaille Phare-, ISPA- ja Sapard-rahoitusohjelmien kautta. Phare-ohjelma luotiin vuonna 1989 tukemaan itäisen Euroopan maiden ensiaskelia demokraattisten hallintojen kehittämässä sekä talouksien jälleenrakentamisessa. Vuonna 1997 Phare-ohjelmaa uudistettiin ja siitä tehtiin laajentumisen keskeinen rahoitusinstrumentti, joka keskittyy hallintorakenteiden kehittämiseen ja EY:n säännösten toimeenpanoon liittyviin investointeihin. Hallintorakenteiden uudistamishankkeissa hakijamaat ovat voineet hyödyntää nykyisten jäsenvaltioiden kokemusta asiantuntijavaihtojärjestelynä toteutettavien "twinning"-hankkeiden kautta. Phare-kohteisiin lisättiin vuonna 2000 tuki taloudellisen ja sosiaalisen koheesion edistämiseksi tarkoituksena auttaa hakijamaita hyödyntämään EU:n rakennerahastoja.

ISPA tukee laajamittaisia infrastruktuuri-projekteja liikenteen ja ympäristön aloilla. Hankkeet toteutetaan usein yhdessä kansainvälisten rahoituslaitosten, kuten Euroopan investointipankin, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin sekä Pohjoismaiden investointipankin kanssa. Sapard-ohjelmalla tuetaan Keski- ja Itä-Euroopan tulevien jäsenvaltioiden valmistautumista EY:n säännösten toimeenpanoon maatalouden ja maaseudun kehittämisen aloilla.

Bulgaria ja Romania ovat voineet osallistua yhteisön koulutus-, tutkimus-, kulttuuri- ja ympäristöpolitiikan sekä pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja yhteismarkkinoita koskeviin ohjelmiin. Osallistumista on tuettu Phare-ohjelman varoin. Ohjelmiin osallistuminen on tarjonnut hakijamaille mahdollisuuden valmistautua unioniin liittymiseen perehdyttämällä ne ja niiden kansalaiset EU:n eri politiikkoihin ja työskentelymenetelmiin.

Helsingin Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 1999 päätettiin komission suosituksen pohjalta neuvotteluiden aloittamisesta Bulgarian ja Romanian ohella Latvian, Liettuan, Maltan ja Slovakian kanssa. Jäsenyysneuvottelut näiden maiden kanssa aloitettiin helmikuussa 2000.

Rinnakkain laajentumisneuvotteluiden kanssa aloitettiin EU:n rakenteiden ja työmenetelmien kehittäminen ja uudistaminen. Hallitusten välistä konferenssia kesäkuussa 1997 seuranneessa Amsterdamin Eurooppa-

neuvoston kokouksessa muutettiin EU:n perussopimuksia. Amsterdamin sopimus vahvisti oikeudellista yhteistyötä, ihmisten vapaata liikkumista sekä yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen nostettiin EU:n yhdentymisen kulmakiveksi. Euroopan parlamentin valtaa yhteispäätösmenettelyssä vahvistettiin.

Berliinissä maaliskuussa 1999 neuvosto saavutti sovinnon Euroopan komission esityksestä laajentumisen vaikutuksista, valmis olevasta strategiasta ja rahoitusnäkymistä vuosille 2000–2006 muutamin muutoksin. Päätettiin, että unionin kokonaisbudjetti pysyy ennen laajentumisprosessia määritellyissä rajoissa, eli se voi vastata enintään 1,27 prosenttia unionin bruttokansantuotteesta.

Nizzassa joulukuussa 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti jäsenvaltioiden sitoutumisen laajentumiseen. Nizzan sopimus poisti viimeiset muodolliset esteet laajentumiselta, kun perussopimusta muutettiin 27 jäsenvaltion unionin tarpeet huomioon ottaen. Sopimus koski päätöksentekomenettelyä, paikkajakoa Euroopan parlamentissa, ministerineuvoston äänen painotusta määränemmistöpäätöksissä sekä komission kokoonpanoa. Nizzan sopimukseen liitetty julistus avasi samalla virallisesti keskustelun EU:n tulevaisuudesta. Laajentuneen unionin katsottiin tarvitsevan perusteellisempia uudistuksia demokratian, tehokkuuden, avoimuuden, selkeyden ja hallittavuuden varmistamiseksi.

Laekenin Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2001 annettiin nk. Laekenin julistus, jolla kutsuttiin koolle EU:n tulevaisuutta käsittelevä konventti eli Eurooppa-valmistelukunta. Eurooppa-valmistelukunnan tuli tarkastella laajasti unionin tavoitteita ja toimintaa sekä tehdä ehdotuksia unionin rakenteiden ja välineiden uudistamiseksi vastaamaan paremmin ajan haasteisiin. Eurooppa-valmistelukunta teki valmistelutyötä helmikuusta 2002 heinäkuuhun 2003, jolloin valmistelukunta esitti luonnoksen EU:n uudeksi perustuslailliseksi sopimukseksi.

Hallitustenvälinen konferenssi pääsi 18 päivänä kesäkuuta 2004 sopuun sopimuksesta Euroopan perustuslaiksi. Euroopan unionin 25 jäsenvaltion valtion- tai hallitusten päämiehet ja ulkoasiainministerit allekirjoit-

tivat 29 päivänä lokakuuta 2004 Roomassa sopimuksen Euroopan perustuslaista. Jäsen ehdokkaat Bulgaria ja Romania allekirjoittivat vain hallituksen välisen konferenssin päätösasiakirjan. Allekirjoituksen jälkeen sopimus on hyväksyttävä eli ratifioitava jokaisessa jäsenvaltiossa. Mikäli sopimus ratifioidaan kaikissa jäsenvaltioissa, se korvaa unionin nykyiset perussopimukset. Sopimuksen tarkoituksena on vanhojen sopimusten selkeyttämisen ohella auttaa unionia toimimaan tehokkaammin 25 tai useamman maan yhteisönä.

Ranskassa ja Hollannissa kansanäänestyksissä äänestettiin perustuslakisopimuksen hyväksymistä vastaan. Kesäkuussa 2005 pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen päätöksiä annettiin julkilausuma Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ratifioinnista, jossa todettiin, että sopimuksen ratifiointiprosessissa tulisi ottaa pohdinta-aika. Kansanäänestysten tulokset edellyttävät julistuksen mukaan laajan kansalaiskeskustelun käymistä jäsenmaissa. Kullekin jäsenmaalle jätettiin mahdollisuus itse päättää ratifioinnin jatkosta. Osa maista on jo ratifioinut sopimuksen. Suomen hallitus päätti kesäkuussa 2005, että sopimuksesta annetaan eduskunnalle selonteko syksyllä. Selonteko mahdollistaa laajan keskustelun eduskunnassa ja sen valiokunnissa.

5.4. Liittymisneuvotteluiden kulku

Liittymisneuvottelut käytiin jäsenvaltioiden ja kunkin hakijamaan välisinä erillisinä, mutta rinnakkaisina prosesseina siten, että neuvosto hyväksyi unionin yhteiset neuvottelukannat komission ehdotusten pohjalta. Neuvotteluissa sovittiin niistä ehdoista, joilla kukin maa liittyy unioniin. Edellytyksenä neuvotteluiden aloittamiselle oli Kööpenhaminassa sovittujen poliittisten kriteerien täyttäminen sekä riittävä edistyminen taloudellisten ehtojen täyttämisessä.

Neuvotteluiden edistyminen riippui kunkin hakijan valmiudesta eri neuvotteluluvuissa sekä ratkaistavina olleiden kysymysten monimutkaisuudesta. Nizzan Eurooppa-neuvosto vahvisti vuonna 2000 periaatteen, jonka mukaan neuvotteluiden edistyminen

tapahtuu kunkin hakijamaan omien ansioiden mukaan ja muista riippumatta. Tämän periaatteen nojalla Bulgarian ja Romania erotettiin kymmenen vuonna 2004 liittyneen maan neuvotteluprosessista, sillä Bulgarian ja Romanian edistyminen ei ollut tapahtunut samassa tahdissa. Neuvotteluiden toinen tärkeä periaate oli vuonna 2000 aloittaneiden hakijamaiden mahdollisuus ottaa kiinni aikaisemmin neuvottelut aloittaneet maat. Tärkeää oli myös, että arviot hakijamaiden edistymisestä perustuivat selkeisiin, objektiivisiin kriteereihin.

Yleisenä neuvotteluperiaatteena oli, että mistään ei ole sovittu, ennen kuin kaikesta on sovittu. Yhden asiakokonaisuuden eli neuvotteluluvun tultua käsitellyksi se suljettiin mahdollisesti.

Liittymisneuvotteluiden ensimmäinen vaihe oli yhteisön säännösten läpikäynti EU:n komission kanssa. Komissio kävi läpi lainsäädäntöön liittyvät asiakirjat ja selosti niiden merkitystä hakijamaalle. Samalla yksilöitiin ne osa-alueet, jotka tuottivat kullekin hakijamaalle vaikeuksia.

Liittymisneuvottelut käytiin hallitusten välisen konferenssin muodossa, EU:n jäsenvaltioiden ja hakijamaiden ministereiden tai ministereiden sijaisten välisinä neuvotteluina. Komissio huolehti käytännössä maakohtaisesti käytävistä teknisistä neuvotteluista kunkin hakijamaan kanssa, laati tarvittavaa tausta-aineistoa sekä valmisteli EU:n yhteiset kantaluonnokset neuvostolle. Neuvosto määritteli unionin kannan neuvottelulukuihin. Euroopan parlamentti pidettiin tietoisena neuvotteluiden edistymisestä.

Neuvottelut oli jaettu 31 aihekohtaiseen lukuun. Hakijamaat sitoutuivat neuvotteluissa omaksumaan yhteisön säännösten, panemaan sen täytäntöön ja valvomaan sen soveltamista liittymisestä lähtien. Koska yhteisön säännöstö kehittyi jatkuvasti, neuvotteluprosessissa otettiin huomioon tarkistuksia myös uusi säännöstö. Neuvotteluiden lopussa sovittiin, että hakijamaat hyväksyvät ilman neuvotteluita kaiken yhteisön uuden säännösten, joka tulee voimaan 1 päivän lokakuuta 2004 ja liittymispäivän välisenä aikana. Tarpeen vaatiessa hakijamaa voi pyytää liittymistä edeltävänä aikana liittymissopimuksen mukaisen erityisen tiedonsaanti- ja neuvottelu-

menettelyn kautta neuvotteluja tiettyjen päätösten tekemistä ja toteuttavien muiden toimien hyväksymistä varten.

Liittymisneuvottelut koskivat sellaisia säännösten osa-alueita, joita hakijamaat eivät katsoneet pystyvänsä soveltamaan täysimääräisesti liittymisestä lähtien ja joihin ne tarvitsivat siirtymäjärjestelyjä. EU haki puolestaan siirtymäjärjestelyjä sellaisissa kysymyksissä, joissa pidettiin tarpeellisena turvata sisämarkkinoiden toimivuus, kunnes hakijamaat pystyvät toimimaan unionin säännösten ja käytäntöjen mukaisella tasolla. Neuvotteluiden keskeinen lähtökohta oli, että uuden jäsenen tulee hyväksyä ja noudattaa yhteisön säännöstöä ilman poikkeuksia liittymisajankohdasta lukien. Siirtymäjärjestelyihin voitiin myöntyä hyvin perustelluissa poikkeustapauksissa, mutta niiden tuli olla kestoltaan ja laajuudeltaan rajattuja.

Laekenin Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2001 kannustettiin Bulgariaa ja Romaniaa jatkamaan liittymisvalmisteluja ja todettiin neuvoston arvostavan maiden jo saavuttamia ponnisteluja. Laekenissa nimettiin myös ne kymmenen maata, joiden kanssa liittymisneuvottelut voidaan viedä tuloksekkaaseen päätökseen vuoden 2002 loppuun mennessä. Bulgarian ja Romanian osalta tavoitteeksi asetettiin neuvotteluiden aloittaminen maiden kanssa kaikista luvuista vuonna 2002. Sevillan Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa 2002 sekä Brysselin Eurooppa-neuvostossa lokakuussa 2002 vahvistettiin maiden edistyminen liittymisvalmisteluissa. Brysselin neuvostossa vahvistettiin myös ensimmäistä kertaa tuki Bulgarian ja Romanian pyrkimyksille saavuttaa jäsenyystavoite 2007 sekä laajentumisprosessin kokonaisvaltaisuus ja peruuttamattomuus sekä komission antama strategia-asiakirja.

Kööpenhaminan Eurooppa-neuvosto joulukuussa 2002 vahvisti Bulgarian ja Romanian osaksi samaa kokonaisvaltaista ja peruuttamatonta laajentumisprosessia, jossa kymmenen maan osalta liittymisneuvottelut saatettiin tuolloin päätökseen. Eurooppa-neuvosto on vahvistanut tämän toteaman Thessalonikissa kesäkuussa 2003 sekä Brysselissä joulukuussa 2003 sekä kesäkuussa 2004. Kööpenhaminan Eurooppa-neuvoston 2002 mukaan tavoitteena oli toivottaa Bulgaria ja

Romania unionin jäseniksi vuonna 2007 noudattaen samoja periaatteita ja arvioiden kutakin ehdokasvaltiota sen omien ansioiden pohjalta. Ehdokasmaille vahvistettiin komission laatima etenemissuunnitelma, johon sisältyi aikataulu sekä liittymistä edeltävän tuen lisäys näiden maiden liittymisprosessin vauhdittamiseksi.

Etenemissuunnitelma osoitti tärkeimmät toimet, jotka maiden on toteutettava ollakseen valmiita jäsenyyteen. Komission laatimassa etenemissuunnitelmassa korostettiin erityisesti oikeuslaitoksen ja hallinnon uudistamisen tärkeyttä sekä talousuudistuksen täytäntöönpanoa.

Bulgariaa ja Romaniaa kehoitettiin Thessalonikin Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa 2003 vauhdittamaan jäsenvalmisteluja ja ilmaistiin tuki maiden pyrkimyksille saavuttaa neuvottelut päätökseen vuonna 2004. Brysselin Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2003 ilmaistiin unionin yhteinen tavoite ottaa Bulgaria ja Romania 25 jäsenvaltion unionin jäseniksi tammikuussa 2007, jos ne ovat silloin valmiita jäsenyyteen. Eurooppa-neuvosto pani myös merkille komission aikomuksen käyttää samoja menetelmiä ja periaatteita kuin kymmenen maan kanssa käytettiin. Neuvottelut unionin poliittisista uudistuksista tai uusista rahoitusnäkymistä vahvistettiin pidettävän erillään liittymisneuvotteluista.

Irlannin puheenjohtajuuskaudella keväällä 2004 otettiin käsitteilyyn neuvotteluiden vaikeimpiin kuuluvat ja taloudellisesti merkittävimmät kysymykset: maatalous sekä alue- ja rakennepoliitiikka. Näitä koskevien neuvotteluiden pohjana oli maaliskuussa 2004 saavutettu yhteisymmärrys Bulgarian ja Romanian liittymistä koskevasta kolmivuotisesta rahoituspaketista vuosille 2007-2009. Paketti perustui samoihin periaatteisiin, joita noudatettiin kymmenen maan kanssa.

Brysselin Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa 2004 todettiin, että Bulgarian kanssa kaikki avoinna olevat neuvotteluluvut oli saatettu alustavasti päätökseen ja myös Romanian edistyminen jäsenyyssuunnitelmissa huomioitiin. Liittymissopimuksen laatiminen molempia varten päätettiin aloittaa heinäkuussa 2004, jotta se voitaisiin allekirjoittaa mahdollisimman pian vuonna 2005. Unioni korosti, että erityistä huomiota oli kiinnitettävä hal-

linnollisten ja oikeudellisten valmiuksin parantamiseen, talous- ja rakenneuudistuksen jatkamiseen sekä jo neuvoteltujen sitoumusten täytäntöönpanoon määräajassa.

Eurooppa-neuvostossa Brysselissä joulukuussa 2004 todettiin, että neuvottelut saatiin Bulgarian ja Romanian kanssa tuloksellisesti päätökseen 14 päivänä joulukuuta 2004. Molempien maiden osalta edellytettiin tarvittavien uudistusten ja sitoumusten toimeenpanoa ennen liittymisajankohtaa erityisesti oikeus- ja sisäasioiden alalla. Eurooppa-neuvosto katsoi myös, että Romanian osalta erityisesti täytäntöönpanoa vaativia toimia ovat oikeus- ja sisäasioiden lisäksi kilpailuasioita ja ympäristöasioita koskevat tärkeät kysymykset.

Bulgariaa ja Romaniaa molempia koskevien suojalausekkeiden lisäksi, säädetään vielä Romaniaa koskevasta suojalausekkeesta vakavien ongelmien ratkaisemiseksi erityisesti oikeus- ja sisäasioiden sekä kilpailuasioiden saralla. Jos Romania ei pane täytäntöön tarvittavia uudistuksia ja sitoumuksia, voi neuvosto komission ehdotuksesta määränemistöllä päättää suojalausekkeen käytöstä. Nämä sitoumukset koskevat muun muassa unionin ulkorajojen tarkastuksia, lahjonnan torjuntaa, oikeuslaitoksen uudistamista sekä valtiontukia.

Päätelmissä todetaan, että unioni tulee seuraamaan edelleen tiiviisti unionin säännösten täytäntöönpanoa molempien hakijamaiden osalta, erityisesti oikeus- ja sisäasioissa, ja toimittaa tätä varten vuotuisia kertomuksia maiden edistymisestä ja voi tarvittaessa liittää näihin suosituksia. Molempia maita koskien säädettiin suojalausekkeista sellaisten vakavien ongelmien varalle, joita saattaa ilmetä ennen liittymistä tai kolmen vuoden aikana sen jälkeen. Liittymissopimukseen sisältyy maiden osalta myös erityinen jäsenyyden lykkäyslauseke, mikäli ilmenee vakavia ongelmia, niin komission esityksestä neuvoston päätöksellä voidaan lykätä jäsenyyttä vuodella.

Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2004 päätettiin myös Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksen allekirjoittamisesta huhtikuussa 2005 yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston yhteydessä. Euroopan parlamentti antoi puoltavan lausuntonsa 13 päivä-

nä huhtikuuta 2005. Bulgarian ja Romanian liittymissopimus allekirjoitettiin suunnitelmiin mukaisesti Luxemburgissa 25 päivänä huhtikuuta 2005.

5.5. Liittymisneuvotteluiden tulokset

Neuvotteluprosessi vietiin päätökseen Bulgarian ja Romanian kanssa Hollannin puheenjohtajuuskauden päätteeksi Brysselissä joulukuussa 2004. Eurooppa-neuvoston päätelmissä toivottiin Bulgaria ja Romania tervetulleiksi uusina jäseninä unioniin 1 päivästä tammikuuta 2007 lähtien, jos maat ovat siihen valmiita. Bulgarian ja Romanian on jatkettava jäsenyysohjelmoitteen täyttämiseen tähtäviä toimia ja pantava ajoissa täytäntöön kaikki tarvittavat uudistukset ja sitoumukset kaikilla yhteisön säännösten aloilla. Unioni tulee seuraamaan edelleen tarkasti maiden liittymisvalmistelua ja saavutuksia. Turvalausekkeen ja vahvistetun monitoroinnin avulla halutaan varmistaa, että Bulgaria ja Romania toimeenpanevat niiltä edellytetyt sitoumukset ja uudistukset tehokkaasti.

Bulgarian ja Romanian liittymissopimukseen on aiemmista liittymissopimuksista poiketen lisätty lykkäyslauseke, jonka nojalla jommankumman tai molempien liittyvien valtioiden liittymispäivää voidaan lykätä vuodella 1 päivään tammikuuta 2008. Liittymispäivää voidaan lykätä, jos on olemassa vakava vaara, ettei Bulgaria tai Romania täytä jäsenyyden vaatimuksia 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä "useilla tärkeillä aloilla". Komissio seuraa liittymiseen asti kummankin liittyvän valtion liittymisvalmistelua varmistaakseen, että unionin lainsäädäntö saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja että sen täytäntöönpanemiseksi on olemassa riittävät valmiudet. Jos komission seuranta-kertomusten perusteella on selvää näyttöä siitä, että jommankumman liittyvän valtion valmistelut eivät vielä ole siinä vaiheessa, mitä liittyminen edellyttäisi, neuvosto voi komission suosituksesta päättää liittymispäivän lykkäämisestä. Neuvosto tekee lykkäyspäätöksen yksimielisesti ja tämä voidaan tehdä vain yhden kerran.

Romanian suurimmat ongelmat liittyvät erityisesti oikeus- ja sisäasioihin sekä kilpai-

lupolitiikkaan. Näillä aloilla on Romanian kohdalla liittymissopimukseen sisällytetty lista Romanian antamista erityisistä sitoumuksista ja hyväksymistä vaatimuksista. Jos jonkun sitoumuksen tai vaatimuksen täyttämässä on havaittu vakavia puutteita voi komissio suosittaa neuvostolle, että se päättäisi Romanian liittymispäivän lykkäämisestä vuodelle 1 päivään tammikuuta 2008. Tässä tapauksessa neuvosto päättää määräenemmistöllä jäsenyyden lykkäämisestä. Tarke-min turvalausekkeista kerrotaan yleisperustelujen kohdassa 3.31.4.

Hakijamaille myönnettiin siirtymäaikoja tai väliaikaisia poikkeusjärjestelyjä neuvotteluluvuissa, jotka koskivat palveluiden ja pääoman vapaata liikkuvuutta, yhtiöoikeutta, maataloutta, liikennepolitiikkaa, verotusta, energiaa, ympäristöä sekä tulliliittoa. Romanielle myönnettiin siirtymäaikoja tai poikkeusjärjestelyjä koskien kilpailupolitiikkaa. Bulgarialle myönnettiin siirtymäaikoja tai poikkeusjärjestelyjä neuvotteluluvuissa, jotka koskivat sosiaalipolitiikkaa ja työllisyyttä sekä televiestintää ja tietotekniikkaa.

EU neuvotteli poikkeusjärjestelyjä henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja liikennepolitiikkaa koskeviin neuvottelulukuihin.

5.6. Suomen neuvottelutavoitteiden toteutuminen

Suomi tuki koko jäsenyysneuvotteluiden ajan Bulgarian ja Romanian liittymisneuvotteluiden loppuunsaattamista yhteisesti sovutussa aikataulussa samoin perustein ja periaattein, mukaan lukien rahoituskysymykset, joita sovellettiin kymmenen maan kanssa. Suomelle tärkeät kysymykset ratkaistiin pääosin tyydyttävällä tavalla. Tärkeää Suomelle oli, että hakijamaille myönnetyt siirtymäajat tai erityisjärjestelyt eivät aiheuta häiriöitä sisämarkkinoille, ja että ne ovat rajattuja ajallisesti ja kattavuudeltaan. Suomi korosti neuvotteluiden kuluessa hakijamaiden tekemien sitoumusten seurantaan ja edellytti, että tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli ongelmia esiintyy.

Suomen mielestä Romania ei ollut valmis oikeus- ja sisäasioita sekä kilpailupolitiikkaa koskevien kantaluonnoksien sulkemiseen

samoilla perusteilla, mitä muiden maiden osalta on käytetty. Komission kantaluonnokset erosivat sekä kymmenen liittyneen maan että Bulgarian kanssa sovituista kannoista ja menettelytavoista. Suomi vetosi kaikkien hakijamaiden oikeudenmukaiseen arviointiin ja tasavertaiseen kohteluun samojen kriteerien pohjalta. Neuvosto voi tehdä päätöksen lykkäyslausekkeen käytöstä Romanian osalta määräenemmistöllä yksimielisyyden sijaan, jos Romania ei ole täyttänyt tiettyjä erikseen antamia sitoumuksiaan. Tämä määräys kirjattiin sopimukseen alunperin Suomen aloitteesta ja sillä katsottiin turvattavan hakijamaiden yhdenvertainen kohtelu. Romanian osalta vahvennetulla turvalausekkeella ja monitoroinnilla pyritään edelleen varmistamaan, että Romania täytäntöönpanee tehokkaasti siltä edellytettävät sitoumukset ja uudistukset.

Suomi vaikutti siihen, että neuvotteluissa esille nousseet kysymykset pysyivät sovitun mukaisesti laajentumisprosessissa, eikä niitä ryhdytty käsittelemään muiden EU:ssa vireillä olleiden uudistusten yhteydessä. Lisäksi Suomi valvoi tarkoin, ettei unionin ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltajakoa muutettu neuvotteluiden varjolla.

5.7. Esityksen valmistelu

Liittymissopimuksen valmistelu aloitettiin Hollannin puheenjohtajuuskaudella heinäkuussa 2004 jäsenvaltioiden, komission ja neuvoston sihteeristön edustajista koostuvassa työryhmässä. Työssä noudatettiin samaa menettelyä kuin Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymissopimusta valmisteltaessa. Työ saatiin päätökseen tammikuussa 2005. Liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, mikäli kaikki sopimuspuolet ovat tallettaneet ratifioimiskirjat kyseiseen päivään mennessä. Jos jompikumpi liittyvistä maista ei ole ratifioinut sopimusta tuohon päivämäärään mennessä liittymissopimus tulee kuitenkin voimaan sen maan osalta, joka on tallettanut ratifioimiskirjansa. Riippumatta siitä, että kaikki tarvittavat ratifioimiskirjat on talletettu edellä mainittuun päivään mennessä, sopimus tulee

kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2008, mikäli neuvosto on tehnyt 39 artiklan mukaisen molempia liittyviä valtioita koskevan lykkäyspäätöksen. Jos kyseinen päätös tehdään ainoastaan toisen liittyvän valtion osalta, tämä sopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008. 39 artiklassa säädetään jäsenyyden lykkäyslausekkeesta, jos hakijamaat eivät ole valmiista täyttämään jäsenyyden vaatimuksia liittymispäivään mennessä useilla tärkeillä aloilla.

Suomessa liittymissopimuksen ratifioi tavallan presidentti sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt sopimuksen. Ulkoasiainministeriö vastasi liittymissopimusta koskevan hallituksen esityksen valmistelusta ja yhteensovittamisesta. Kukin ministeriö laati omaan toimialaansa kuuluvat perustelut ja selvitykset tarvittaessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

6. Esityksen riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä sopimuksista

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Hallitus ei ole vielä päättänyt, esittääkö se eduskunnalle, että Suomi ottaisi käyttöön työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat siirtymäajat Bulgarian ja Romanian kanssa. Päätös asiasta tehdään, kun selvitys vuonna 2004 unioniin liittyneisiin jäsenvaltioihin sovellettavien siirtymäaikojen vaikutuksista sekä mahdollisesta jatkotarpeesta on valmistunut. Mikäli hallitus päättää esittää eduskunnalle siirtymäajan käyttöön ottamista Bulgarian ja Romanian osalta, ehdotukset lainsäädännöksi työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien siirtymätoimenpiteiden soveltamisesta sisällytetään erilliseen hallituksen esitykseen. Siinä määriteltäisiin yksityiskohtaisesti ne menettelyt ja edellytykset, joiden mukaisesti uusien jäsenvaltioiden kansalaiset voisivat tehdä Suomessa työtä. Jos hallitus päättää, ettei se ehdota siirtymäajan käyttöön ottamista Bulgarian ja Romanian osalta, hallituksen kannanotto asiasta esitetään eduskunnalle edellä mainitun selvityksen yhtey-

dessä.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista

Esityksellä on kiinteä yhteys Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen. Jos perustuslakisopimus on voimassa 1 päivänä tammikuuta 2007, sovelletaan liittymissopimuksen pöytäkirjan määräyksiä. Jos perustuslakisopimus ei ole tuolloin voimassa, sovelletaan liittymisasiakirjan määräyksiä.

Bulgaria ja Romania sitoutuvat pöytäkirjan 3 ja 6 artiklan sekä liittymisasiakirjan 3 ja 6 artiklan mukaan liittymään eräisiin nykyisten jäsenvaltioiden tekemiin kansainvälisiin sopimuksiin. Pöytäkirjan ja asiakirjan I liitteessä luetellaan jäsenvaltioiden keskenään tekemät yleissopimukset ja pöytäkirjat, jotka tulevat neuvoston yksimielisellä päätöksellä ja siinä määritellyin mukautuksiin voimaan myös Bulgarian ja Romanian osalta. Pöytäkirjan ja asiakirjan 6 artiklan mukaan neuvosto tekee yksimielisesti pöytäkirjat, joissa sovitaan Bulgarian ja Romanian liittymisestä yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa tekemiin sopimuksiin ja yleissopimuksiin. Edellä mainittuja mukautuksia ja liittymistä koskevia pöytäkirjoja ei käsitellä Suomessa enää erikseen perustuslain 93–95 §:ssä säädetyllä tavalla, mutta niistä annetaan eduskunnalle tietoja siten kuin perustuslain 97 §:ssä säädetään. Liittyminen Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen tapahtuu sen 128 artiklan mukaisesti. Sen mukaan osallistumisen ehdoista ja edellytyksistä päätetään sopimuspuolten ja hakijavaltion välisin sopimuksin.

Uusilla jäsenvaltioilla saattaa olla unioniin liittyessään voimassa olevia kahden tai monenvälisiä muita kansainvälisiä sopimuksia. Tällaisissa sopimuksissa muina sopimuspuolina voi olla sekä nykyisiä jäsenvaltioita että kolmansia maita. Liittyminen unioniin aiheuttaa tietyissä tapauksissa tilanteita, joissa uusien jäsenvaltioiden voimassa olevien kansainvälisten sopimusten määräyksistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet eivät ole sopusoinnussa unionin perussopimusten määräysten kanssa. Niiltä osin kuin ristiriita on olemassa uuden jäsenvaltion ja nykyisen jäsenvaltion välisessä sopimussuhteessa, yhtei-

sön oikeus ensisijaisuutensa perusteella korvaa vanhojen sopimusten ristiriitaiset määräykset. Yleisen oikeusvarmuuden vuoksi tällaiset sopimukset on joko muutettava vastaamaan yhteisön oikeuden määräyksiä tai ne on irtisanottava. Suomen ja Bulgarian ja vastaavasti Suomen ja Romanian välisten sopimusten yhteensopivuus perussopimusten kanssa tarkistetaan ennen liittymissopimuksen voimaantuloa. Tarvittaessa sopimusten muuttamista tai irtisanomista koskevat hallituksen esitykset annetaan eduskunnalle aikanaan.

Tapauksissa, joissa ristiriitainen määräys on uuden jäsenvaltion ja kolmannen valtion välisessä sopimussuhteessa, yhteisön oikeuden ensisijaisuutta koskeva periaate ei korjaa ristiriitaa, koska kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaan unionin jäsenvaltiot eivät voi keskinäisellä sopimuksellaan muuttaa kolmannen valtion oikeuksia ja velvollisuuksia ilman tämän suostumusta. Tämän takia uudet jäsenvaltiot ovat EY:n perustamissopimuksen 307 artiklan mukaan velvollisia kaikin käytettävissään olevin keinoin poistamaan ristiriitaisuudet yhteisön lainsäädännön kanssa omista voimassa olevista sopimuksistaan. Tämä voi tapahtua joko muuttamalla sopimuksia tai irtisanomalla ne. Suomi on nykyisenä jäsenvaltio na velvollinen tarvittaessa avustamaan uusia jäsenvaltioita sopeuttamaan sopimuksensa yhteisön oikeuden

mukaisiksi.

Liittymissopimus ei sisällä nimenomaisia määräyksiä liittymisen vaikutuksista EY:n ja jäsenvaltioiden sekä Bulgarian ja Romanian välillä tehtyihin assosiaatiosopimuksiin. Valtiosopimus-oikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 59 artiklan mukaan valtiosopimus katsotaan päättyneeksi, jos kaikki sopimuspuolet tekevät samaa koskevan myöhemmän valtiosopimuksen ja myöhemmästä valtiosopimuksesta käy ilmi tai muuten on osoitettavissa, että sopimuspuolten aikomuksena oli järjestää asia mainitulla valtiosopimuksella tai myöhemmän valtiosopimuksen määräykset ovat siinä määrin ristiriidassa aikaisemman valtiosopimuksen määräysten kanssa, että näitä kahta valtiosopimusta voida soveltaa samanaikaisesti. Ottaen huomioon, että Eurooppa-sopimusten tarkoituksena on ollut valmistella näiden liittymistä Euroopan unioniin ja että Eurooppa-sopimusten määräykset ovat merkittäviltä osin ristiriidassa EU:n jäsenyydestä johtuvien velvoitteiden kanssa, on liittymissopimuksen katsottava korvaavan Bulgarian ja Romanian kanssa tehdyt Eurooppa-sopimukset.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset laeiksi Bulgarian ja Romanian kanssa tehtyjen Eurooppa-sopimusten ja niihin liittyvien mukautuspöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Liittymissopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

1.1. Sopimuksen rakenne ja suhde niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu

Euroopan unioniin voi liittyä jokainen Euroopan valtio, joka kunnioittaa ihmisarvoa, kansanvaltaa, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia sekä noudattaa oikeusvaltion periaatetta. Tämä käy ilmi Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen (perustuslakisopimus) I-58 artiklasta. Vastaava määräys on myös nykyisen Euroopan unionin perustamissopimuksen (EU-sopimus) 49 artiklassa.

Liittyminen unioniin tarkoittaa Bulgarian ja Romanian kohdalla liittymistä osapuoleksi perustuslakisopimukseen ja sopimukseen Euroopan atomienergiayhteisöstä (Euratom-sopimus), näin uudet jäsenvaltiot liittyvät jäseniksi Euroopan unioniin (EU), joka samalla sisältää jäsenyyden Euroopan atomienergiayhteisössä (Euratom). Jos perustuslakisopimus ei ole kuitenkaan tullut liittymishetkellä voimaan, uudet jäsenvaltiot liittyvät perustuslakisopimuksen sijaan osapuoliksi EU-sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen (EY-sopimus) Euratom-sopimuksen lisäksi.

Liittyminen toteutetaan unionin jäsenvaltioiden ja jäsenyyttä hakevien valtioiden keskenään neuvottelemalla valtiosopimuksella. Tämä valtiosopimus eli liittymissopimus sisältää unionin laajentumisen johdosta tarpeelliset mukautukset unionin perustana oleviin sopimuksiin eli lähtökohtaisesti perustuslakisopimukseen ja Euratom-sopimukseen, tarpeelliset mukautukset unionin lainsäädäntöön sekä muut uusien jäsenvaltioiden liittymistä koskevat ehdot ja siirtymäjärjestelyt. Liittymissopimus on unionin perustana olevia sopimuksia muuttava ja täydentävä sopimus ja on siten osin sanottua primärioikeutta. Liittymissopimuksen voimaantulo edellyttää kaikkien sen allekirjoittaneiden valtioiden eli sopimuksen osapuolten ratifiointia niiden kansallisten valtiosääntöjensä

asettamien vaatimusten mukaisesti. Lisäksi jo ennen kansallisia ratifiointeja Euroopan unionin ministerineuvosto hyväksyi jäsenhakemukset 25 päivä huhtikuuta 2005 tekemälleen erillisellä päätöksellä kuultuaan ensin komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsenten ehdottomalla enemmistöllä antaman liittymistä puoltavan lausunnon.

Liittymissopimuksen rakenne eroaa merkittäväällä tavalla aiemmissa liittymissopimuksissa käytetystä rakenteesta. Syy tähän on se, että perustuslakisopimuksen on määrä astua voimaan 1 päivänä marraskuuta 2006, mikäli kaikki jäsenvaltiot ovat sen siihen mennessä ratifioineet. Jos kaikki nykyiset jäsenvaltiot eivät ratifioi perustuslakisopimusta suunnitellussa aikataulussa, perustuslakisopimus ei ole voimassa, kun Bulgarian ja Romanian on määrä tulla Euroopan unionin jäseniksi 1 päivä tammikuuta 2007. Tämän takia liittymissopimuksessa varaudutaan kahteen eri tilanteeseen.

Liittymissopimuksessa otetaan lähtökohdaksi, että perustuslakisopimus on tullut voimaan suunnitellusti ja uudet jäsenvaltiot liittyvät perustuslakisopimukseen perustuvaan unioniin. Liittymissopimuksessa varaudutaan kuitenkin myös tilanteeseen, jossa perustuslakisopimus ei ole liittymispäivänä voimassa, jolloin uudet jäsenvaltiot liittyvät nykyisiin perussopimuksiin perustuvaan unioniin. Kumpaakin tilannetta varten on liittymissopimukseen kirjattu omat määräykset ja ehdot. Jos perustuslakisopimus on voimassa sovelletaan liittymissopimuksen pöytäkirjassa olevia määräyksiä ja liittymisehtoja, jotka kohdistuvat perustuslakisopimuksen mukaiseen tilanteeseen. Jos taas unionin nykyiset perussopimukset ovat vielä voimassa sovelletaan liittymissopimuksen asiakirjassa olevia määräyksiä ja liittymisehtoja, jotka kohdistuvat nykyisten perussopimusten mukaiseen tilanteeseen. Tällainen ratkaisu johdetaan siitä, että perustuslakisopimus astuessaan voimaan korvaa EU:n nykyiset perussopimukset, jotka kumotaan perustuslakisopimuksella.

Varsinainen liittymissopimus sisältää kuusi artiklaa, joissa todetaan uusien jäsenvaltioiden liittyminen Euroopan unionin jäseniksi ja tuleminen sen perustana olevien sopimusten osapuoliksi. Tämän lisäksi sopimuksessa määrätään, että liittymisen ehdoista ja muista liittymisestä seuraavista muutoksista määrätään sopimukseen liitetystä pöytäkirjassa, jota sovelletaan perustuslakisopimuksen ollessa voimassa, tai asiakirjassa, joka soveltuu nykyisten perussopimusten ollessa voimassa. Lopuksi sopimuksessa käsitellään sen ratifiointia ja voimaantuloa sekä unionin primäärioikeuden virallisia kieliä.

Liittymisen tarkemmat ehdot sisältyvät liittymispöytäkirjaan, joka kuuluu yhteen perustuslakisopimuksen kanssa, tai liittymisasiakirjaan, joka kuuluu yhteen nykyisten perussopimusten kanssa. Sekä liittymispöytäkirja että liittymisasiakirja sisältää 61 artiklaa ja ne on jaettu viiteen osaan, jotka jakaantuvat osastoihin ja lukuihin. Ensimmäinen osa sekä liittymispöytäkirjassa että liittymisasiakirjassa sisältää liittymiseen sovellettavat periaatteet ja toinen osa liittymisestä johtuvat mukautukset perustuslakisopimuksen tai nykyisiin perussopimuksiin. Kolmas osa sisältää unionin toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset ja soveltamismääräykset, joita ei ole tarkoitettu väliaikaisiksi. Neljäs osa sisältää uusia jäsenvaltioita koskevat siirtymämääräykset ja siirtymätoimenpiteet. Viides osa sisältää määräyksiä toimielinten ja eräiden muiden elinten järjestäytymisestä ja toimielinten antamien säädösten sovellettavuudesta sekä loppumääräykset. Liittymispöytäkirjaan ja liittymisasiakirjaan kuuluu kumpaankin erottamattomina osina niiden liitteet, joita on kummallakin 9 kappaletta.

Liittymissopimuskokonaisuuteen kuuluu myös päätösasiakirja, joka allekirjoitettiin Luxemburgissa 25 päivänä huhtikuuta 2005. Siinä todetaan, että liittymissopimuksen eri osat on laadittu ja hyväksytty jäsenmaiden ja hakijamaiden välisessä konferenssissa. Asiakirjan liitteenä on seitsemän julistusta, joista neljä on nykyisten jäsenvaltioiden hyväksymiä yhteisiä julistuksia sekä yksi nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen, yksi Saksan ja Itävallan yhteinen ja yksi Bulgarian yksipuolinen julistus. Päätösasiakirja ei

ole osa oikeudellisesti sitovaa liittymissopimusta, vaan erillinen luonteeltaan tilaisuuden pöytäkirjaa muistuttava poliittinen asiakirja. Lisäksi asiakirjan liitteenä on oikeudellisesti sitova kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja muiden toimien hyväksymistä koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.

Kun liittymissopimus tulee voimaan siitä ja siihen erottamattomina osina kuuluvista pöytäkirjasta ja asiakirjasta liitteinen tulee osa unionin primäärioikeutta. Tämän lisäksi liittymispöytäkirja liitteinen liitetään perustuslakisopimuksen pöytäkirjaksi, jolloin siitä tulee erottamaton osa perustuslakisopimusta. Koska liittymissopimuskokonaisuus, joka siis koostuu liittymissopimuksesta sekä liittymispöytäkirjasta ja liittymisasiakirjasta liitteinen, on osa unionin primäärioikeutta, niiden määräysten soveltamiseen, mahdolliseen muuttamiseen tai kumoamiseen soveltuvat samat primäärioikeuden määräykset ja menettelyt kuin unionin perustana olevien sopimusten soveltamiseen, muuttamiseen tai kumoamiseen. Poikkeuksen tästä muodostavat liittymispöytäkirjan väliaikaisiksi tarkoitettavat siirtymämääräykset, jotka voidaan kumota neuvoston yksimielisesti antamalla eurooppalailla, kun niitä ei enää sovelleta. Jos perustuslakisopimus ei ole liittymishetkellä tullut voimaan, liittymispöytäkirja liitetään perustuslakisopimuksen pöytäkirjaksi kuitenkin vasta, kun perustuslakisopimus tulee voimaan. Liittymispöytäkirjan väliaikaisiksi tarkoitettuja siirtymämääräyksiä voidaan myös kumota vasta silloin, kun perustuslakisopimus on tullut voimaan.

1.2. Liittymissopimus

1 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että Bulgaria ja Romania tulevat Euroopan unionin jäseniksi.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että uusista jäsenvaltioista tulee Euroopan unionin perustuslakisopimuksen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen sopimuspuolia. Uudet jäsenvaltiot tulevat sopimuspuoliksi mainittuihin sopimuksiin sellaisina kun ne ovat muutettuina tai täydennettyinä voimassa liittymishetkellä.

Artiklan 3 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden liittymisehdot ja muut liittymisjärjestelyt ovat liittymissopimukseen kuuluvassa pöytäkirjassa. Liittymispöytäkirjan määräykset ovat erottamaton osa liittymissopimusta.

Artiklan 4 kohdan mukaan liittymispöytäkirja liitetään Euroopan unionin perustuslakisopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen. Pöytäkirja liitetään liitteineen ja lisäyksineen edellä mainittuihin sopimuksiin ja sen määräyksistä tulee siten erottamaton osa kyseisiä sopimuksia.

2 artikla. Artiklassa on määräykset sen varalta, että Euroopan unionin perustuslakisopimus ei ole vielä astunut voimaan liittymispäivänä.

Artiklan 1 kohdan mukaan, jos Euroopan unionin perustuslakisopimus ei ole voimassa liittymispäivänä, Bulgariasta ja Romaniasta tulee EU-sopimuksen, EY-sopimuksen ja Euratom-sopimuksen sopimuspuolia. Uudet jäsenvaltiot tulevat sopimuspuoliksi näihin sopimuksiin sellaisina kun ne ovat muutettuina tai täydennettyinä voimassa liittymishetkellä. Tässä tapauksessa 1 artiklan 2-4 kohtaa sovelletaan Euroopan unionin perustuslakisopimuksen voimaantulopäivästä lähtien.

Artiklan 2 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden liittymisehdot, joita sovelletaan perustuslakisopimuksen voimaantulopäivään saakka, ovat liittymissopimukseen kuuluvassa liittymisasiakirjassa. Liittymisasiakirja sisältää myös uusien jäsenvaltioiden liittymisen takia tarvittavat mukautukset niihin sopimuksiin, joihin nykyinen unioni perustuu. Liittymisasiakirjan määräykset ovat erottamaton osa liittymissopimusta.

Artiklan 3 kohdan mukaan liittymispöytäkirja korvaa liittymisasiakirjan perustuslakisopimuksen voimaantulopäivänä, mikäli perustuslakisopimus ei ole voimassa liittymispäivänä. Kohdan määräyksen mukaan sillä, että liittymisasiakirja korvataan liittymispöytäkirjalla, ei muuteta oikeusvaikutuksia, jotka on jo luotu liittymisasiakirjan määräyksillä. Ne säädökset, jotka on annettu liittymisasiakirjan nojalla, pysyvät voimassa myös perustuslakisopimuksen voimaantulon jälkeen. Kyseisten säädösten oikeusvaikutus säilyy, kunnes säädöksiä muutetaan tai ne kumotaan.

3 artikla. Artiklassa viitataan sopimuksiin, joihin Bulgaria ja Romania liittyvät sopi-

muspuoliksi, eli lähtökohtaisesti perustuslakisopimukseen ja Euratom-sopimukseen. Artiklan mukaan kyseisissä sopimuksissa olevia määräyksiä jäsenvaltioiden oikeuksista ja velvollisuuksista sekä unionin toimielinten näihin liittyvistä valtuuksista ja toimivallasta sovelletaan myös tähän liittymissopimukseen. Määräyksestä seuraa muun muassa se, että EU:n perussopimusten määräykset komission ja tuomioistuimen toimivallasta valvoa ja tulkita unionin oikeutta koskevat myös liittymissopimusta. Tarkemmat määräykset tämän artiklan oikeusvaikutuksista uusien jäsenvaltioiden aseman kannalta sisältyvät liittymispöytäkirjan 2-9 artiklaan ja liittymisasiakirjan 2-8 artiklaan.

4 artikla. Artikla sisältää määräykset liittymissopimuksen ratifioinnista ja sen voimaantulon ajankohdasta. Siinä määrätään menettelystä tapauksessa, jossa jompikumpi liittyvistä valtioista ei ole määräajassa ratifioinut sopimusta sekä unionin toimielinten oikeudesta ryhtyä liittymissopimuksessa edellytettyihin toimenpiteisiin jo ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Artiklan 1 kohdan mukaan korkeat sopimuspuolet, eli nykyiset ja uudet jäsenvaltiot, ratifioivat liittymissopimuksen kukin oman valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat on talletettava Italian hallituksen huostaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006. Italian hallituksen asema unionin primäärioikeudellisten liittymissopimusten tallettajana perustuu siihen, että se toimii myös perustuslakisopimuksen, Euratomin perustamissopimuksen, EU-sopimuksen ja EY-sopimuksen tallettajana.

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, siis viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006. Määräyksestä käy ilmi myös se, että unionin kaikkien nykyisten jäsenvaltioiden ratifiointi on liittymissopimuksen voimaantulon ehdoton edellytys.

Artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa on erityismääräykset sen varalta, että jompikumpi jäsenyyttä hakeneista valtioista ei ratifioi liittymissopimusta määräajassa. Tällaisessa tilanteessa liittymissopimus tulee voi-

maan ratifioimiskirjansa määräajassa tallettaneen uuden jäsenvaltion sekä nykyisten jäsenvaltioiden välillä 1 päivänä tammikuuta 2007. Jos kumpikaan liittyvistä valtioista ei ratifioi liittymissopimusta määräajassa, liittymissopimus raukeaa. Jos jompikumpi jäsenyyttä hakeneista valtioista ei ole ratifioinut liittymissopimusta määräajassa, mutta liittymissopimuksen voimaantulon edellytyksenä ovat ratifioinnit, siis kaikkien nykyisten jäsenvaltioiden sekä toisen uuden jäsenvaltion ratifioinnit, on suoritettu, neuvosto päättää välittömästi ja yksimielisesti tilanteen vaatimista mukautuksista liittymissopimukseen ja liittymisasiakirjaan.

Neuvostolla on valta mukauttaa liittymissopimuksen 5 ja 6 artiklaa (perustuslakisopimuksen ja liittymissopimuksen todistusvoimaiset kielet) sekä tietyjä lueteltuja liittymispöytäkirjan tai liittymisasiakirjan artikloita, joissa edellytetään että unioniin liittyy kaksi uutta jäsenvaltiota. Vastaavasti neuvosto voi julistaa rauenneiksi ne liittymispöytäkirjan tai liittymisasiakirjan tai niiden liitteiden määräykset, joissa nimenomaisesti viitataan ratifioimiskirjansa tallettamatta jättäneeseen valtioon, tai mukauttaa niitä.

Edellä mainittua menettelyä liittymissopimuksen mukauttamisesta on jouduttu soveltamaan kahdesti aiemmin vuosina 1972 ja 1994, kun Norja ei voinut ratifioida silloisia liittymissopimuksia. Tilanteen edellyttämistä mukautuksista silloisiin liittymisasiakirjoihin päätettiin neuvoston päätöksillä, jotka tehtiin ja tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973 ja 1 päivänä tammikuuta 1995. Artiklassa ei ole erityismääräyksiä sellaisen jäsenyyttä hakeneen valtion asemasta, joka ei ratifioi liittymissopimusta. Tällainen valtio on suhteessa unioniin kolmas valtio, ja sen suhteet unioniin määräytyvät niiden sopimusten nojalla, jotka ovat voimassa jäsenyyden hakemisesta riippumatta. Mikäli tällainen valtio haluaisi hakea uudelleen unionin jäsenyyttä, tulisi perustuslakisopimuksen I-58 artiklan tai EU-sopimuksen 49 artiklan mukainen menettely sovellettavaksi, eikä sillä seikalla, että asianomaisen valtion on jo kerran käynyt läpi jäsenyysneuvottelut, olisi oikeudellista merkitystä.

Artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa on määräyksiä sen varalta että neuvosto päättää liittymispöytäkirjan 38 artiklan tai liittymisasiakirjan 39 artiklan mukaan molempien hakijamaiden liittymispäivän lykkäämisestä vuodella. Jos neuvosto on tehnyt tällaisen päätöksen, liittymissopimus tulee voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2008 huolimatta siitä, että kaikki tarvittavat ratifioimiskirjat on talletettu artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos on päätetty vain toisen hakijavaltion liittymispäivän lykkäämisestä, tulee sopimus artiklan 2 kohdan neljännen alakohdan mukaan voimaan vain kyseisen jäsenvaltion osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Artiklan 3 kohdassa varataan unionin toimielimille jo ennen liittymisen voimaantuloa mahdollisuus toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, joita edellytetään liittymissopimuksessa. Tämä mahdollisuus koskee lukuisien yhteisön politiikkojen ja ulkosuhdesopimusten soveltamiseen uusissa jäsenvaltioissa liittyviä toimenpiteitä. Määräyksessä tarkoitetut toimenpiteet tulevat voimaan liittymissopimuksen voimaantulopäivänä.

5 artikla. Artiklan mukaan liittymissopimukseen liitetään bulgarian- ja romaniankieliset versiot perustuslakisopimuksesta. Nämä kieliversiot ovat liittymissopimuksen mukaan yhtä todistusvoimaisia kuin aiemmat todistusvoimaiset kieliversiot perustuslakisopimuksesta mukaan lukien suomen ja ruotsin kielen versiot. Italian hallitus toimittaa hakijamaille kopiot perustuslakisopimuksesta jokaisella todistusvoimaisella kielellä. Nykyisten EU:n perussopimusten kieliversioiden todistusvoimaisuudesta määrätään liittymisasiakirjan 60 artiklassa. Euratom-sopimuksen osalta on vastaava määräys myös liittymispöytäkirjan 60 artiklassa.

6 artikla. Artikla sisältää liittymissopimuksen kielitoisintoja koskevan määräyksen. Sopimus on laadittu 23 kielellä, mukaan lukien suomi ja ruotsi, jotka kaikki ovat yhtä todistusvoimaisia. Alkuperäiskappale talletetaan Italian hallituksen arkistoon, ja Italian hallitus toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

1.3. Liittymispöytäkirja

ENSIMMÄINEN OSA:

Periaatteet

1 artikla. Artiklan 1 kohta sisältää eräiden liittymispöytäkirjassa käytettyjen keskeisten ilmaisujen määritelmät. Ensimmäisen luetelmakohdan mukaan perustuslailla tarkoitetaan Roomassa 29 päivänä lokakuuta 2004 allekirjoitettua sopimusta Euroopan perustustaista (perustuslakisopimus).

Toisen luetelmakohdan mukaan Euratomin perustamissopimuksella tarkoitetaan Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 Belgian, Saksan liittotasavallan, Ranskan, Italian, Luxemburgin ja Alankomaiden välillä tehtyä sopimusta Euroopan atomienergiayhteisön perustamisesta, josta liittymispöytäkirjan tekstissä käytetään nimitystä "Euratomin perustamissopimus". Sopimukseen viitataan sellaisena kuin se on täydennettynä tai muutettuna ennen liittymistä voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla.

Kolmannessa luetelmakohdassa luetellaan unionin nykyiset 25 jäsenvaltiota, joista liittymispöytäkirjassa käytetään ilmausta "nykyiset jäsenvaltiot".

Neljännän luetelmakohdan mukaan liittymispöytäkirjassa ilmaisulla "uudet jäsenvaltiot" tarkoitetaan Bulgarian tasavaltaa ja Romaniaa.

Viidennen luetelmakohdan mukaan liittymispöytäkirjassa toimitelmilla tarkoitetaan perustuslakisopimuksen mukaisia toimielimiä. Perustuslakisopimuksella perustettuja toimielimiä ovat Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, neuvosto, komissio, Euroopan unionin tuomioistuimien, Euroopan keskuspankki ja tilintarkastustuomioistuimien.

Artiklan 2 kohdan mukaan liittymispöytäkirjassa olevia viittauksia perustuslakiin ja unioniin pidetään soveltuvin osin viittauksina vastaavasti Euratomin perustamissopimukseen ja Euratomin perustamissopimuksella perustettuun yhteisöön.

2 artikla. Liittymispöytäkirjan 2 artikla vastaa liittymisasiakirjan 2 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 2 artikla.

3 artikla. Artiklan 1–3 ja 5 kohtaan sisältyvät määräykset ovat samansisältöiset kuin liittymisasiakirjan määräykset, joiden sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 3 artikla. Artiklan 4 ja 6 kohta ovat asiallisesti samansisältöisiä kuin liittymisasiakirjan 3 artiklan 4 ja 6 kohta. Pöytäkirjan 3 artiklan 4 ja 6 kohdassa kuitenkin täsmennetään neuvoston hyväksymää päätöstä siten, että kysymyksessä olisi perustuslakisopimuksen voimassa ollessa eurooppapäätös.

Artiklan 7 kohdan mukaan artiklassa mainitut erityiset välineet käsittävät perustuslakisopimuksen IV–438 artiklassa tarkoitetut välineet. Perustuslakisopimuksen IV–438 artikla koskee perussopimusten ja perustuslakisopimuksen välistä seuraantoa ja oikeudellista jatkuvuutta. Sen 3 kohdan toisessa alakohdassa luetellaan sellaiset yhteisön ja unionin säännösten osat, jotka eivät ole säädöksiä, sopimuksia tai yleissopimuksia, ja jotka on tarkoitettu jäämään voimaan, ellei niitä kumota tai muuteta.

4 artikla.

Liite II: Luettelo osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännösten määräyksistä ja Schengenin säännöstöön perustuvista tai siihen muuten liittyvistä säädöksistä, jotka ovat uusia jäsenvaltioita sitovia ja joita on sovellettava niissä liittymisestä alkaen (jota tarkoitetaan 4 artiklan 1 kohdassa)

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 4 artikla.

EY:n perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan (Schengen pöytäkirja) sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan perustuslakisopimuksen 17. pöytäkirjaan.

5 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 5 artikla.

EY:n perustamissopimuksen 122 artiklan sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan perustuslakisopimuksen III–197 artiklaan.

6 artikla. Artiklan 1–12 kohtaan sisältyvät määräykset ovat samansisältöiset kuin liittymisasiakirjan määräykset, joiden sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 6 artikla.

Artiklan 13 kohdan mukaan artiklassa mainituilla unionin tekemillä tai allekirjoittamilla yleissopimuksilla ja sopimuksilla tarkoitetaan myös perustuslakisopimuksen IV-438 artiklassa tarkoitettuja yleissopimuksia ja sopimuksia. Ne kattavat myös sellaiset jäsenvaltioiden kesken tehdyt yleissopimukset, jotka perustuvat perustuslakisopimuksen IV-437 artiklalla kumottuihin sopimuksiin tai säädöksiin.

7 artikla. Artiklan mukaan liittymispöytäkirjaan sisältyvät siirtymämääräykset voidaan kumota, kun niitä ei enää noudateta. Siirtymämääräykset kumotaan neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee tässä tarkoitettuihin ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Vastaavaa määräystä ei ole ollut aiemmissa liittymissopimuksissa, eikä sellaista ole myöskään tämän liittymissopimuksen liittymisasiakirjassa. Määräyksen tarkoituksena on mahdollistaa vastaisuudessa merkityksensä menettäneiden primäärioikeuden määräysten kumoaminen yksinkertaistetussa menettelyssä.

8 artikla. Liittymispöytäkirjan 8 artikla vastaa liittymisasiakirjan 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa, jotka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 7 artikla.

9 artikla. Liittymispöytäkirjan 9 artikla vastaa liittymisasiakirjan 8 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Ensimmäinen osa: Periaatteet / 8 artikla.

TOINEN OSA:

Mukautukset perustuslakiin

I osasto:

Institutionaaliset määräykset

10 artikla. Artiklassa määrätään muutoksista unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen organisaatioon. Unionin tuomioistuimen osalta muutokset koskevat tuomareiden määrävuoista vaihtumista ja

unionin yleisen tuomioistuimen osalta tuomareiden määrää.

Artiklan 1 kohta koskee perustuslakisopimukseen ja Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 9 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan osa unionin tuomioistuimen tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tuomareiden valintamenettelyä muutetaan siten, että osittainen tuomareiden vaihtuminen koskee vuoroin neljätoista ja vuoroin kolmeatoista tuomaria aiempien kolmentoista ja kahdentoista tuomarin sijasta. Muutos on tarpeen siksi, että perustuslakisopimuksen I-29 artiklan 2 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Artiklan 2 kohdassa määrätään muutoksista perustuslakisopimukseen ja Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 48 artiklaan. Unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden määräksi muutetaan 27. Aiemmin tuomareita oli 25. Muutos on tarpeen siksi, että perustuslakisopimuksen I-29 artiklan 2 kohdan mukaan unionin yleisessä tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Perustuslakisopimuksen III-356 artiklan mukaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärä vahvistetaan unionin tuomioistuimen perussäännössä.

11 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimuksiin / I osasto: Institutionaaliset määräykset / 14 artikla.

12 artikla. Liittymispöytäkirjan 12 artikla vastaa liittymisasiakirjan 15 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimuksiin / I osasto: Institutionaaliset määräykset / 15 artikla.

II osasto:

Muut mukautukset

13 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on

selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimukseen / II osasto: Muut mukautukset / 16 artikla.

14 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimukseen / II osasto: Muut mukautukset / 17 artikla.

15 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimukseen / II osasto: Muut mukautukset / 18 artikla.

KOLMAS OSA:

Pysyvät määräykset

I osasto:

Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset

16 artikla.

Liite III: Luettelo, jota tarkoitetaan pöytäkirjan 16 artiklassa

Artiklan mukaan liitteessä III luetellut säädökset mukautetaan siten kuin liitteessä määrätään. Mukautettavat säädökset kuvataan seuraavassa aihepiireittäin.

1. Yhtiöoikeus Teollisoikeudet Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset / 19 artikla.

2. Maatalous Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 19 artikla ja sitä koskeva liite III, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset / 19 artikla ja liite III.

3. Liikennepolitiikka Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka

sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa / Pysyvät määräykset / I osasto : Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset/ 19 artikla.

4. Verotus Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: pysyvät määräykset / I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset / 19 artikla.

17 artikla.

Liite IV: Luettelo, jota tarkoitetaan pöytäkirjan 17 artiklassa

Maatalous

A. Maataloutta koskeva lainsäädäntö

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 20 artikla ja sitä koskeva liite IV, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset / 20 artikla ja liite IV.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan sopimukseen Euroopan perustuslaista.

B. Eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 20 artikla ja sitä koskeva liite IV, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset / 20 artikla ja liite IV.

II osasto:

Muut määräykset

18 artikla.

Liite V: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 18 artiklassa

1. *Yhtiöoikeus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / II osasto: Muut määräykset / 21 artikla.

2. *Kilpailupolitiikka* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / II osasto: Muut määräykset / 21 artikla.

3. *Maatalous* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan artikla 21 ja siihen liittyvä liite V, kohta 3, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / II osasto: Muut määräykset / 21 artikla ja liite V.

4. *Tulliliitto* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / II osasto: Muut määräykset / 21 artikla.

Liitteen V lisäys

Liitteen V lisäys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan liitteen V lisäys, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Pysyvät määräykset / II osasto: Muut määräykset / 21 artikla ja liitteen V lisäys.

19 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan artikla 22, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / IV osasto: Muut määräykset / 22 artikla.

NELJÄS OSA:

Väliaikaiset määräykset

I osasto:

Siirtymätoimenpiteet

20 artikla. Artiklan mukaan liitteissä VI ja VII lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan Bul-

gariaan ja Romaniaan kyseisissä liitteissä määrättyin edellytyksin. Bulgariaa ja Romaniaa koskevat siirtymätoimenpiteet on luetteloitu maakohtaisissa liitteissä aihepiireittäin.

Liite VI: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 20 artiklassa: siirtymätoimenpiteet Bulgaria

1. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus.* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla / Liite VI.

EY:n perustamissopimuksen 39 ja 49 artiklan sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan perustuslakisopimuksen III-133 ja III-144 artiklaan.

2. *Palvelujen tarjoamisen vapaus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla 2 kohta.

3. *Pääomien vapaa liikkuvuus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla 3 kohta.

4. Maatalous

A. Maataloutta koskeva lainsäädäntö

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 23 artikla ja sitä koskeva liite VI, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liite VI.

B. Eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 23

artikla ja sitä koskeva liite VI, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liite VI.

5. *Liikennepolitiikka* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

6. *Verotus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla 6 kohta.

7. *Sosiaalipolitiikka ja työllisyys* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla / Liite VI.

8. *Energia* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

9. *Televiestintä ja tietotekniikka* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

10. *Ympäristö* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

A. *Ilman laatu* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

B. *Jätehuolto* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

C. *Veden laatu* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

D. *Teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen valvonta ja riskinhallinta* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

Liitteen VI lisäys

Liitteen VI lisäys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan liitteen VI lisäys, jota on selostettu kohdassa 1.4 Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liitteen VI lisäys.

Liite VII: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 20 artiklassa: siirtymätoimenpiteet Romania

1. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus.* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla / Liite VI.

EY:n perustamissopimuksen 39 ja 49 artiklan sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan perustuslakisopimuksen III-133 ja III-144 artiklaan.

2. *Palvelujen tarjoamisen vapaus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väli-

aikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla 1. kohta.

3. *Pääomien vapaa liikkuvuus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla 1. kohta.

4. *Kilpailupolitiikka* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

A. *Verotuki* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

B. *Terästeollisuuden rakenneuudistus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

5. Maatalous

A. Maataloutta koskeva lainsäädäntö

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 23 artikla ja sitä koskeva liite VII, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liite VII.

B. Eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 23 artikla ja sitä koskeva liite VII, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liite VII.

6. *Liikennepolitiikka* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

7. *Verotus* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Kolmas osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla 6 kohta.

8. *Energia* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

9. *Ympäristö* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

A. *Ilman laatu* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

B. *Jätehuolto* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

C. *Veden laatu* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

D. *Teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen valvonta ja riskinhallinta* Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisäl-

tyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla.

Liitteen VII lisäys A

Liitteen VII lisäys A on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan liitteen VII lisäys A, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liitteen VII lisäys A.

Liitteen VII lisäys B

Liitteen VII lisäys B on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan liitteen VII lisäys B, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla ja liitteen VII lisäys B.

II osasto:

Institutionaaliset määräykset

21 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan parlamenttiin Bulgariasta ja Romaniasta vaalikaudelle 2004–2009 valittavien jäsenten määrästä ja valintamenettelystä.

Artiklan 1 kohdassa lisätään perustuslakisopimuksen ja Euratomin perustamisopimuksen liitteenä olevaan unionin toimielimiä ja elimiä koskevia siirtymämääräyksiä koskevan pöytäkirjan N:o 34 1 artiklan 2 kohtaan uusi alakohta. Alakohdan mukaan perustuslakisopimuksen 1–20 artiklan 2 kohdassa vahvistetusta Euroopan parlamentin 750 jäsenen enimmäismäärästä poiketaan vaalikauden liittymispäivän ja vaalikauden 2009–2014 väliseksi ajaksi. Parlamentin jäsenmäärä nousee nykyisestä 732 jäsenestä 785 jäseneksi. Bulgariasta valitaan 18 ja Romaniasta 35 jäsentä.

Artiklan 2 kohdan mukaan Bulgaria ja Romania järjestävät ennen 31 päivää joulukuuta 2007 yleiset ja välittömät vaalit. Vaalien järjestämisessä sovelletaan säädöstä edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömällä vaaleilla.

Artiklan 3 kohdan mukaan Bulgarian ja Romanian kansanedustuslaitokset ni meävät keskuudestaan jäsenet Euroopan parlamenttiin liittymispäivän ja 2 kohdassa tarkoitettujen vaalien väliseksi kaudeksi. Tällä poiketaan perustuslakisopimuksen I-20 artiklan 3 kohdan määräyksestä, jonka mukaan Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailla ja salaisilla vaaleilla.

22 artikla. Artiklassa määrätään Bulgarian ja Romanian äänimääristä Eurooppa-neuvoston ja neuvoston tehdessä päätöksiä määräenemmistöllä sekä liittymisen aiheuttamista mukautuksesta määräenemmistöön vaadittavaan puoltavien äänien määrään.

Artiklan 1 kohdassa lisätään perustuslakisopimuksen ja Euratomin perustamisopimuksen liitteenä olevaan unionin toimielimiä ja elimiä koskevia siirtymämääräyksiä koskevan pöytäkirjan N:o 34 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa määrättyihin jäsenmaiden äänimääriin Bulgarian ja Romanian äänimäärät. Bulgarian äänimäärä on kymmenen ja Romanian äänimäärä on 14. Määräykset nykyisestä painotettujen äänten järjestelmästä ovat voimassa 31 päivään b-kakuuta 2009.

Artiklan 2 kohdassa mukautetaan siirtymämääräyksiä koskevan pöytäkirjan N:o 34 2 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa määriteltyä määräenemmistöön vaadittavaa äänimäärää siten, että vaadittava äänimäärä nostetaan vähintään 232 äänestä 255 puoltavaan ääneen. Lisäksi määräenemmistön edellytyksenä on jäsenmaiden enemmistö.

23 artikla. Artiklassa määrätään alueiden komitean jäsenten määrästä ja paikkojen jakautumisesta jäsenvaltioittain. Määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimukseen / I osasto: Institutionaaliset määräykset / 13 artikla.

24 artikla. Artiklassa määrätään talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrästä ja paikkojen jakautumisesta jäsenvaltioittain. Määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Toinen osa: Mukautukset sopimukseen / I

osasto: Institutionaaliset määräykset / 12 artikla.

III osasto:

Varainhoitoa koskevat määräykset

25 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 25 artikla.

EY:n perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan investointipankin perussäännön sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan perustuslakisopimuksen liitteenä olevaan Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn 5. pöytäkirjan 4 artiklaan.

26 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 26 artikla.

27 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 27 artikla.

Asianomaisten yhteisön direktiivien sijaan liittymispöytäkirjassa viitataan asianomaisiin unionin säännöksiin.

28 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 28 artikla.

29 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 29 artikla, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 29 artikla

30 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 30 artikla.

31 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 31 artikla.

32 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 32 artikla.

33 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 33 artikla.

34 artikla. 1 kohta. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 34 artiklan 1 kohta, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 34 artikla / 1 kohta.

2 kohta. Artikla käsittelee Bulgarialle ja Romanialle rakennetoimiin vuosina 2007–2009 osoitettavia maksusitoumusmäärärahoja.

3 kohta. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 34 artiklan 3 kohta, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 34 artikla / 3 kohta.

4 kohta. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan 34 artiklan 4 kohta, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 34 artikla / 4 kohta.

Liite VIII: Maaseudun kehittäminen (jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 34 artiklassa)

Jakso I: Bulgariaa ja Romaniaa koskevat maaseudun kehittämiseen liittyvät väliaikaiset lisätoimenpiteet

Liittymispöytäkirjan liitteen VIII jakson I kohdat A–F ovat samansisältöiset kuin liittymisasiakirjan vastaavat kohdat, joita on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 34 artikla / liite VIII.

G. Bulgariaa ja Romaniaa koskeviin maaseudun kehittämiseen liittyviin väliaikaisiin lisätoimenpiteisiin liittyviä määriä kuvaava taulukko

Toimenpide	EUR	
Osaelantotilat	1 000	tilaa kohden / vuotta kohden
Tuottajaryhmät	100 000	ensimmäinen vuosi
	100 000	toinen vuosi
	80 000	kolmas vuosi
	60 000	neljäs vuosi
	50 000	viides vuosi

Jaksot II–IV (liitteessä VIII)

Liittymispöytäkirjan liitteen VIII jaksot II–IV ovat samansisältöiset kuin liittymisasiakirjan vastaavat kohdat, joita on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 34 artikla / liite VIII.

35 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset / 35 artikla.

IV osasto:

Muut määräykset

36 artikla. Artiklassa määrätään yleisestä taloudellisesta suojalausekkeesta. Määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs

osa: Väliaikaiset määräykset / IV osasto: Muut määräykset / 36 artikla.

37 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / IV osasto: Muut määräykset / 37 artikla.

38 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / IV osasto: Muut määräykset / 38 artikla.

39 artikla. Liittymispöytäkirjan 39 artikla vastaa liittymisasiakirjan 39 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / IV osasto: Muut määräykset / 39 artikla Liite IX: Romanian antamat erityiset sitoumukset ja hyväksymät vaatimukset 14 päivänä joulukuuta päättyneiden liittymisneuvotteluiden yhteydessä (joita tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 39 artiklassa).

Liittymispöytäkirjaan liitetty liite IX vastaa liittymisasiakirjaan liitettyä liite IX, joka on

selostettu kohdassa 1.4. liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / IV osasto: Muut määräykset / 39 artikla / Liite IX: Romanian antamat erityiset sitoumukset ja hyväksymät vaatimukset 14 päivänä joulukuuta päättyneiden liittymisneuvotteluiden yhteydessä.

40 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset säädökset / IV osasto: Muut määräykset / 40 artikla.

41 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan artikla 41, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / IV osasto: Muut määräykset / 41 artikla.

42 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin liittymisasiakirjan artikla 42, jota on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / IV osasto: Muut määräykset / 42 artikla.

Viides osa:

Tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat määräykset

I osasto:

Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen

43 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / II osasto: Institutionaaliset määräykset / 43 artikla.

44 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjaan sisältyvä määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / II osasto: Institutionaaliset määräykset / 44 artikla.

45 artikla. Artiklassa määrätään Bulgarian ja Romanian kansalaisten nimittämistä komission jäseniksi.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yksi Bulgarian ja yksi Romanian kansalainen nimitetään komission jäseneksi liittymispäivästä alkaen. Neuvosto nimittää uudet jäsenet yhteisestä sopimuksesta komission puheenjohtajan kanssa Euroopan parlamenttia kuultaan. Jäsenten valinnassa sovelletaan perustuslakisopimuksen I-26 artiklan 4 kohdassa esitettyjä perusteita, joiden mukaan jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä ja Euroopan asiaan sitoutumisensa perusteella henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton.

Artiklan toisen kohdan mukaan nimitettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

46 artikla. Artiklassa määrätään uusien tuomareiden nimittämisestä unionin tuomioistuimeen ja unionin yleiseen tuomioistuimeen ja nimitettyjen tuomareiden toimikausien pituudesta.

Artiklan 1 kohdan mukaan unionin tuomioistuimeen ja unionin yleiseen tuomioistuimeen nimitetään molempiin kaksi tuomaria. Muutokset ovat tarpeen siksi, että perustuslakisopimuksen I-29 artiklan 2 kohdan mukaan unionin tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden ja unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 48 artiklan mukaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on 27 tuomaria. Aiemmin molemmissa tuomioistuimissa oli 25 tuomaria.

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn unionin tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2009 ja toisen tuomarin toimikausi 6 päivänä lokakuuta 2012. Artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 2007 ja toisen tuomarin toimikausi 31 päivänä elokuuta 2010. Molemmissa tuomioistuimissa valitaan arvalla se tuomari, jonka toimikausi päättyy aiemmin.

Artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan unionin tuomioistuin tekee työjärjes-

tykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset. Toisen alakohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin tekee liittymisen edellyttämät mukautukset työjärjestykseensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Kolmannen alakohdan mukaan mukautetuille työjärjestyksille on saatava neuvoston hyväksyminen.

Artiklan 4 kohdassa on työjärjestyksen soveltamista koskeva siirtymäsäännös. Sen mukaan ratkaistaessa asioita, joiden suullinen käsittely on aloitettu unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa ennen liittymispäivää, täysistuntoon kokoontuneet tuomioistuimet tai jaostot kokoontuvat ennen liittymistä olleessa kokoonpanossaan ja soveltavat liittymispäivää edeltävänä päivänä voimassa ollutta työjärjестystä.

47 artikla. Artiklan mukaan nimitetään sekä Bulgarian että Romanian kansalainen tulinarkastustuomioistuimen jäseneksi. Jäsenet nimitetään kuuden vuoden toimikaudeksi liittymispäivästä alkaen.

48 artikla. Liittymispöytäkirjan 48 artikla vastaa liittymisasiakirjan 49 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen / 49 artikla.

49 artikla. Liittymispöytäkirjan 49 artikla vastaa liittymisasiakirjan 48 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen / 48 artikla.

50 artikla. Liittymispöytäkirjan 50 artikla vastaa liittymisasiakirjan 50 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen / 50 artikla.

51 artikla. Liittymispöytäkirjan 51 artikla vastaa liittymisasiakirjan 51 artiklaa, joka on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen / 51 artikla.

II osasto:

Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus

52 artikla. Liittymispöytäkirjan 52 artikla vastaa liittymisasiakirjan 52 artiklaa sillä erotuksella, että liittymispöytäkirjan artikla koskee myös perustuslakisopimuksen mukaisia säädöksiä. Liittymisasiakirjan 52 artikla on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 52 artikla.

53 artikla. Liittymispöytäkirjan 53 artikla vastaa liittymisasiakirjan 53 artiklaa sillä erotuksella, että liittymispöytäkirjan artikla koskee myös perustuslakisopimuksen mukaisia säädöksiä. Liittymisasiakirjan 53 artikla on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 53 artikla.

54 artikla. Liittymispöytäkirjan 54 artikla vastaa liittymisasiakirjan 54 artiklaa. Liittymisasiakirjan 54 artiklaa on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 54 artikla.

55 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä säännös on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan säännös, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 55 artikla.

56 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 56 artikla.

57 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja /

Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 57 artikla.

58 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus / 58 artikla.

III osasto:

Loppumääräykset

59 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / III osasto: Loppumääräykset / 59 artikla.

60 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / III osasto: Loppumääräykset / 60 artikla.

61 artikla. Liittymispöytäkirjaan sisältyvä määräys on samansisältöinen kuin vastaava liittymisasiakirjan määräys, jonka sisältöä on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset / III osasto: Loppumääräykset / 61 artikla.

1.4. Liittymisasiakirja

ENSIMMÄINEN OSA:

Periaatteet

1 artikla. Artikla sisältää eräiden liittymisasiakirjassa käytettyjen keskeisten ilmaisujen määritelmät. Artiklan ensimmäinen luetelmakohta sisältää alkuperäisten perustamisso-

pimusten eli niin sanotun primäärioikeuden määritelmän. Alkuperäisiä sopimuksia ovat, sellaisina kuin ne ovat täydennettyinä tai muutettuina ennen liittymisajankohtaa voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla:

— Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 Belgian, Saksan liittotasavallan, Ranskan, Italian, Luxemburgin ja Alankomaiden välillä tehty sopimus Euroopan talousyhteisön perustamisesta. Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella on ilmaus "Euroopan talousyhteisö" korvattu ilmaisulla "Euroopan yhteisö", joten liittymisasiakirjassa sopimuksesta käytetään nimitystä "EY:n perustamissopimus".

— Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 Belgian, Saksan liittotasavallan, Ranskan, Italian, Luxemburgin ja Alankomaiden välillä tehty sopimus Euroopan atomienergiayhteisön perustamisesta, josta liittymisasiakirjan tekstissä käytetään nimitystä "Euratomin perustamissopimus".

Ennen liittymisajankohtaa edellä mainittuja perustamissopimuksia on muutettu vuoden 1957 yleissopimuksella tietyistä Euroopan yhteisöille yhteisistä toimielimistä, vuoden 1965 niin sanotulla sulautumissopimuksella, vuoden 1970 eräistä talousarviomääräyksistä tehdyllä sopimuksella, vuoden 1972 Tanskan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella, vuoden 1975 Euroopan investointipankista tehdyllä sopimuksella, vuoden 1975 eräistä varainhoitomääräyksistä tehdyllä sopimuksella, vuoden 1979 Kreikan liittymissopimuksella, vuoden 1984 sopimuksella Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta, vuoden 1985 Espanjan ja Portugalin liittymissopimuksella, vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla, vuoden 1992 sopimuksella Euroopan unionista, vuoden 1994 Itävallan, Ruotsin ja Suomen liittymissopimuksella, vuoden 1997 Amsterdamin sopimuksella sekä vuoden 2001 Nizzan sopimuksella. Primäärioikeuteen rinnastetaan myös vuonna 1976 hyväksytty säädös Euroopan parlamentin välittömistä vaaleista.

— Maastrichtissa 7 päivänä helmikuuta 1992 Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Portugalin sekä Ison-

Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä tehty sopimus Euroopan unionista, josta liittymisasiakirjassa käytetään nimitystä "EU-sopimus".

Suomen liittyessä Euroopan unioniin alkuperäisiin sopimuksiin kuului myös vuoden 1951 Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus, jonka voimassaolo kuitenkin päättyi 23 päivänä heinäkuuta 2002.

Artiklan toisessa luetelmakohdassa luetaan unionin nykyiset 25 jäsenvaltiota, joista asiakirjassa käytetään ilmausta "nykyiset jäsenvaltiot".

Kolmannen luetelmakohdan mukaan "unioni" tarkoittaa EU-sopimuksella perustettua Euroopan unionia.

Neljännessä luetelmakohdassa todetaan, että liittymisasiakirjan ilmaisulla "yhteisö" tarkoitetaan tapauksesta riippuen joko EY:ä tai Euratomia yhdessä tai erikseen.

Viidennen luetelmakohdan mukaan liittymisasiakirjassa ilmaisulla "uudet jäsenvaltiot" tarkoitetaan Bulgarian tasavaltaa ja Romaniaa.

Kuudennen luetelmakohdan mukaan liittymisasiakirjassa toimielimillä tarkoitetaan alkuperäisten sopimusten mukaisia toimielimiä. Yhteisöjen varsinaisia toimielimiä ovat Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio sekä yhteisön tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin. Yhteisöjen toimielimet ovat osa unionin yhteistä toimielinjärjestelmää, johon kuuluvat edellä mainittujen lisäksi Euroopan neuvosto, Euroopan keskuspankki, Euroopan investointipankki sekä useita muita jäsenvaltioiden tai yhteisön toimielinten perustamia laitoksia ja virastoja.

2 artikla Artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan liittymisasiakirjan 1 artiklassa määriteltyjen alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten kaikki säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymisajankohdasta alkaen, ja niitä sovelletaan Bulgariassa ja Romaniassa alkuperäisissä sopimuksissa ja liittymisasiakirjassa määrätyn edellytyksin.

3 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan Bulgaria ja Romania liittyvät neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin. Liittyminen tällaisiin päätöksiin ja sopimuk-

siin tapahtuu suoraan liittymisasiakirjalla eikä uusien jäsenvaltioiden ole tarpeen siten tallettaa neuvoston pääsihteerille niitä koskevia erillisiä hyväksymiskirjoja tai ilmoituksia. Päätökset ja sopimukset koskevat asioita, jotka eivät kuulu perustamissopimusten nojalla unionin toimivaltaan, joten neuvosto ei ole toiminut niissä päätöksentekijänä, vaan päätöksen ovat tehneet neuvostossa kokoontuvat jäsenvaltioiden hallitusten edustajat. Neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden edustajien tekemät päätökset voivat olla hallintopäätöksiä, kuten esimerkiksi komission tai EY:n tuomioistuimen jäsenen nimittäminen, tai unionin toimintaan liittyviä muita päätöksiä, kuten esimerkiksi päätös Euroopan unionin turvallisuusalan tutkimuslaitokselle ja satelliittikeskukselle sekä niiden elimille tai niiden henkilöstölle myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista. Neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien väliset sopimukset koskevat myös esimerkiksi EY:n toimielinpaikoista tai yhteisön toimia täydentävästä jäsenvaltioiden yhteistyöstä tehtyjä välipuheita. Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään myös tällaisiin muihin jäsenvaltioiden sopimuksiin, jotka koskevat unionin toimintaa tai liittyvät sen toimiin.

Liittymisasiakirjan 3 artiklan 2 kohdan mukaan Bulgaria ja Romania ovat samassa asemassa kuin nykyiset jäsenvaltiot Euroopan neuvoston ja neuvoston julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen. Määräys merkitsee sitä, että Bulgaria ja Romania noudattavat sanotuista asiakirjoista johtuvia periaatteita ja suuntaviivoja ja toteuttavat niistä johtuvat välttämättömät toimenpiteet.

3 artiklan 3 kohta. Artiklan 3 kohdan mukaan Romania ja Bulgaria liittyvät liitteessä I lueteltuihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin, jotka tulevat voimaan Bulgarian ja Romanian osalta ajankohtana, jonka neuvosto määrittelee tämän artiklan 4 kohdan mukaisissa päätöksissään.

Liitteessä I luetellaan ne yleissopimukset ja pöytäkirjat, joihin Bulgaria ja Romania liittyvät liittymisestä alkaen. Luettelossa mainitaan sopimusvelvoitteista sovellettavasta laista tehty yleissopimus ja sen laajentumisopimukset (SopS 30,41/1999), kaksinkertaisen

verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisuun yhteydessä tehty yleissopimus ja sen laajentamissopimus ja muutospöytäkirja (SopS 170–171/2004), Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta tehty yleissopimus ja sen pöytäkirjat (SopS 84–89/2002, sekä Euroopan poliisiviraston perustamisesta tehty yleissopimus (Europol-yleissopimus, SopS 78–79/1998) ja sen pöytäkirjat. Liitteessä mainittuja tulliyhteistyötä koskevia yleissopimuksia ovat tietotekniikan käytöstä tullialalla tehty yleissopimus (CIS-yleissopimus, SopS 56–57/2000) ja sen pöytäkirjat sekä tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tehty yleissopimus (Napoli II-yleissopimus, SopS 147–148/2004). Liitteessä mainitaan myös sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisön virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskeva yleissopimus, yleissopimus ajokielloista sekä yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa ja sen pöytäkirja (SopS 43–44 ja 87–88/2005).

Artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto tekee yksimielisesti komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan 3 kohdassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin liittymisen johdosta tarvittavat mukautukset.

Artiklan 5 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot sitoutuvat ottamaan käyttöön hallinnolliset ja muut järjestetyt toimielinten ja järjestöjen välisen käytännön yhteistyön helpottamiseksi.

Artiklan 6 kohdan mukaan neuvosto voi täydentää liitettä I yleissopimuksilla, sopimuksilla ja pöytäkirjoilla, jotka on allekirjoitettu ennen liittymispäivää. Edellisen laajentumisen yhteydessä liittymissopimukseen ei liitetty lainkaan luetteloa yhteisön perustamissopimuksen 293 artiklan alaan kuuluvista sopimuksista sekä yhteismarkkinoiden kannalta merkittävistä sopimuksista. Käytettävissä oli tuolloin ainoastaan komission laatima indikatiivinen luettelo määräyksessä tarkoitetuista sopimuksista. Koska sopimukset ovat Bulgarian ja Romanian liittymissopimuksessa lueteltu tyhjentävästi, on sopimukseen sisällytetty myös mekanismi luettelon täydentämisestä.

4 artikla.

Liite II: Luettelo osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännösten määräyksistä ja Schengenin säännöstöön perustuvista tai siihen muuten liittyvistä säädöksistä, jotka ovat uusia jäsenvaltioita sitovia ja joita on sovellettava niissä liittymisestä alkaen (jota tarkoitetaan 4 artiklan 1 kohdassa)

Artikla sisältää oikeus- ja sisäasioita koskevat erityismääräykset. Artiklan 1 kohdan mukaan Schengenin säännöstö sekä sitä muuttavat ja täydentävät säädökset, jotka on lueteltu liittymisasiakirjan liitteessä II, ovat uusia jäsenvaltioita sitovia, ja niiden on sovellettava liitteessä II lueteltuja säädöksiä liittymisestä lähtien. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että vaikka Bulgariaa ja Romaniaa sitoo Schengenin säännöstö kokonaisuudessaan, vahvistaa neuvosto yksimielisellä päätöksellä sen, milloin Schengenin säännöstöä aletaan kokonaisuudessaan soveltaa uusissa jäsenvaltioissa. Edellytyksenä neuvoston päätökselle on, että uuden jäsenvaltion kyky soveltaa Schengenin säännöstöä on kokonaisuudessaan arvioitu niin sanotussa Schengenin arviointiprosessissa.

Neuvosto voi käytännössä tehdä useita erillisiä päätöksiä Schengenin säännösten soveltamisesta joko siten, että vain osa säännöstöstä pannaan kerrallaan täytäntöön uusissa jäsenvaltioissa (esimerkiksi Schengenin tietojärjestelmä) tai että sisärajatarkastukset poistetaan kerrallaan vain toisen uuden jäsenvaltion osalta.

Kun tehdään päätöstä säännösten soveltamisesta uuteen jäsenvaltioon, neuvoston kokoonpano tulee riippumaan siitä, miten jäsenvaltiot soveltavat Schengenin säännöstöä. Schengeniä täysimääräisesti jo soveltavat valtiot ovat luonnollisesti mukana tekemässä päätöstä, olivat ne sitten uusia tai nykyisiä jäsenvaltioita. Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat mukana päätöksenteossa vain siltä osin kuin ne itse soveltavat Schengenin säännöstöä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu uusien jäsenvaltioiden koostumiseen Schengen-päätöksiin siltä osin kuin ne koskevat viisumipolitiikkaa tai rajavalvontaa.

5 artikla. Artiklan mukaan Bulgaria ja Romania liittyvät EY:n perustamissopimuksen mukaiseen talous- ja rahaliittoon heti liittymissopimuksen voimaantulopäivästä alkaen, mutta sellaisina jäsenvaltioina, joita koskee EY:n perustamissopimuksen 122 artiklan mukaisesti poikkeus. Tämä tarkoittaa sitä, että uudet jäsenvaltiot eivät ota käyttöön euroa yhteisenä rahana, eivätkä ne luovuta rahapoliittista toimivaltaansa yhteisölle. Vastaavasti ne eivät osallistu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvaan yhteisön rahapolitiikkaan ja sitä koskevaan päätöksentekoon. Uudet jäsenvaltiot säilyttävät näin ollen edelleen oman rahansa, oman itsenäisen kansallisen keskuspankkinsa ja nykyisen toimivaltansa rahapolitiikassa. Tämän takia uudet jäsenvaltiot ja niiden keskuspankit eivät myöskään osallistu täysimääräisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmään ja Euroopan keskuspankin päätöksentekoon.

EY:n talous- ja rahapolitiikkaa koskevien siirtymämääräysten mukaan jäsenvaltioiden tulee täyttää ennen yhteisen rahan, euron, käyttöönottamista tietyt edellytykset. Mainittuja edellytyksiä käsitellään tarkemmin edellä yleisperustelujen talous- ja rahaliittoa koskevassa kohdassa 3.11. Se, että uusia jäsenvaltiota koskee poikkeus tarkoittaa oikeudellisesti, että niitä eivät koske ne EY:n perustamissopimuksen artikkelit, joissa määrätään EY:n talous- ja rahaliiton kolmannesta vaiheesta. Tällaisia ovat materiaaliset määräykset yhteisestä rahapolitiikasta sekä useat Euroopan keskuspankkijärjestelmää ja Euroopan keskuspankkia koskevat määräykset erityisesti niiden tehtävistä ja toimivaltasta. EY:n perustamissopimuksen artikkelit 121 ja 122 määräävät menettelystä, jonka mukaan arvioidaan missä määrin kukin jäsenvaltio on lähentynyt yhteisen rahan käyttöönoton edellytyksiä. Kun arviointimenetelyssä on todettu, että uusi jäsenvaltio täyttää edellytykset, neuvosto valtion tai hallitusten päämiesten kokouksessa päättää kumota poikkeuksen kyseisen jäsenvaltion osalta. Tällaista menettelyä on toistaiseksi sovellettu vain kerran aiemmin, kun Kreikkaa koskeva poikkeus kumottiin vuonna 2000 ja Kreikka liittyi yhteisön talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen vuoden 2001 alusta lukien.

6 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan uusia jäsenvaltioita sitovat EU-sopimuksen 24 artiklan tai 38 artiklan nojalla tehdyt sopimukset. EU-sopimuksen 24 ja 38 artiklan nojalla voidaan tehdä sopimuksia unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan soveltamisesta sekä poliisi- ja rikosoikeudelliseen yhteistyöhön kuuluvista asioista. Esimerkkinä tällaisista sopimuksista voidaan mainita Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioiden toteuttamiseen liittyvät sopimukset ja luokitellun tiedon suojaamista koskevat sopimukset. Saman oikeusperustan nojalla on tehty myös Amerikan yhdysvaltojen kanssa sopimukset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta, joita koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle syysistuntokaudella 2005 (HE 86/2005 vp).

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään sopimukseen tai yleissopimukseen, jotka nykyiset jäsenvaltiot sekä yhteisö ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä. Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat tällä määräyksellä liittymään jäsenvaltioiden ja yhteisön yhdessä tekemiin sekasopimuksiin.

Artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan liittymisestä tällaisiin sopimuksiin sovitetaan pöytäkirjalla, jonka neuvosto tekee yksimielisesti jäsenvaltioiden puolesta kolmansien valtioiden tai kansainvälisen järjestön kanssa. Koska tässä tarkoitetut sopimukset ovat sekasopimuksia, merkitsee määräys sopimuksetekovallan rajattua siirtämistä jäsenvaltioilta neuvostolle. Menettely ei kuitenkaan rajoita yhteisön omaa toimivaltaa eikä vaikuta toimivallan jakamiseen yhteisön ja jäsenvaltioiden välillä tulevaisuudessa tehtävien uusien sopimusten tai näiden sopimusten muutosten kohdalla. Sopimuksetekovalan delegoinnilla pyritään nopeuttamaan mukautuspöytäkirjojen voimaantuloa. Vastaava määräys otettiin käyttöön jo vuoden 2003 laajentumissopimuksessa. Aikaisempien laajentumisten yhteydessä tehdyt vastaavat mukautuspöytäkirjat ovat edellyttäneet jäsenvaltioiden ratifiointia, mistä syystä niiden voimaantulo on viivästynyt merkittävästi. Komissio neuvottelee pöytäkirjat jäsenvaltioiden puolesta neuvoston yksimielisesti hyväksymien neuvotteludirektiivien pohjalta ja

kuullen jäsenvaltioiden edustajista muodostuvaa komiteaa. Komissio tekee näiden neuvottelujen jälkeen neuvostolle ehdotukset pöytäkirjojen tekemistä varten.

Artiklan 3 kohdan mukaan uusia jäsenvaltioita koskevat niiden liittyttyä 2 kohdassa tarkoitettuihin sopimuksiin ja yleissopimuksiin samat oikeudet ja velvollisuudet kuin nykyisiä jäsenvaltioita.

Artiklan 4 kohdan mukaan Bulgaria ja Romania soveltavat heti liittymispäivästä lukien 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten ja yleissopimusten määräyksiä. Sveitsin kanssa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyä sopimusta ei kuitenkaan sovelleta tällä tavoin väliaikaisesti. Väliaikaista soveltamista koskeva velvoite koskee sellaisia sopimuksia, jotka ovat tulleet kansainvälisesti voimaan ja sopimuksia, joita jäsenvaltiot soveltavat väliaikaisesti. Yhteisö ja jäsenvaltiot toteuttavat tarvittaessa yhdessä aiheelliset toimenpiteet, kunnes mukauttamispöytäkirjat tulevat voimaan.

Artiklan 5 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot liittyvät suoraan liittymisasiakirjan nojalla Cotonoussa vuonna 2000 allekirjoitettuun Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän sekä EY:n ja sen jäsenvaltioiden väliseen kumppanuussopimukseen. Tämä on mahdollista Cotonoun sopimuksen 94 artiklan 3 kohdan määräyksen nojalla.

Artiklan 6 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään liittymisasiakirjassa määrätyn edellytyksin sopimukseen Euroopan talousalueesta (ETA) sen 128 artiklan mukaisesti. Määräyksen mukaan jokaisen Euroopan valtion, josta tulee yhteisön jäsen, on tehtävä hakemus tullakseen ETA-sopimuksen sopimuspuoleksi. Osallistumisen ehtoista ja edellytyksistä päätetään sopimuspuolten ja hakijavaltion välisin sopimuksin. Sopimus annetaan kaikkien sopimuspuolten ratifioitavaksi tai hyväksyttäväksi niiden omien menettelyjen mukaisesti.

Artiklan 7 kohdassa määritellään menettelytapa, jolla uusien jäsenmaiden tekstiili- ja vaatetustuotteiden tuonti mukautetaan yhteisön tuontijärjestelyihin liittymispäivästä alkaen. Yhteisö voi neuvotella muutoksista kolmansien maiden kanssa. Jos kahdenvälisen tekstiilisopimusten ja -järjestelyjen mukautukset eivät ole tulleet voimaan liittymis-

päivään mennessä, yhteisö tekee tarvittavat mukautukset.

Artiklan 8 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden osuus yhteisön teräksen ja terästuotteiden tuontiin soveltamista määrällisistä rajoituksista mukautetaan niiden viime vuosien terästuotteiden tuonnin perusteella. Tarvittavista muutoksista neuvotellaan yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiin kahdenvälisiin terässopimuksiin ja -järjestelyihin. Jos nämä eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, käytetään uusien jäsenvaltioiden perinteistä tuontia.

Artiklan 9 kohdan mukaan yhteisö hoitaa uusien jäsenvaltioiden kolmansien maiden kanssa tekemiä kalastussopimuksia liittymispäivästä alkaen. Tällainen kalastussopimus on esimerksi Romanian, Bulgarian ja Venäjän välinen sopimus koskien kalastusta Mustanmeren alueella (Convention Concerning Fishing in the Black Sea). Kalastussopimusten irtisanomisvelvollisuus johtuu siitä, että sopimukset koskevat kalastuspolitiikkaa, joka kuuluu EY:n perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla yhteisen kalastuspolitiikan alaan ja yhteisön suhteet kolmansiin valtioihin on katettu yhteisön sopimuksilla. Niihin uusien jäsenvaltioiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat näistä sopimuksista, ei kuitenkaan puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa. Neuvosto tekee määränemmistöllä komission ehdotuksesta mahdollisimman pian kyseisistä sopimuksista johtuvat kalastustoiminnan jatkamista koskevat aiheelliset päätökset tapauskohtaisesti ja päättää mahdollisuudesta pidentää tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan. Tämä menettely mahdollistaa sen, että kalastustoiminta jatkuu sellaisessakin tilanteessa, että yhteisöllä ei vielä ole tietyn valtion kanssa kalastussopimusta.

Artiklan 10 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan uudet jäsenvaltiot sanovat liittymispäivästä alkaen irti vapaakauppasopimuksensa kolmansien maiden kanssa, mukaan lukien Keski-Euroopan vapaakauppasopimus. Vapaakauppasopimusten irtisanomisvelvollisuus johtuu siitä, että sopimukset koskevat kauppapolitiikkaa, joka kuuluu EY:n perustamissopimuksen 133 artiklan nojalla yhteisen kauppapolitiikan alaan ja yhteis-

sön suhteet kolmansiin valtioihin on katettu yhteisön sopimuksilla.

Artiklan 10 kohdan toisessa alakohdassa määrätään, että jos uusien jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden väliset sopimukset eivät ole sopusoinnussa liittymisasiakirjasta johtuvien velvoitteiden kanssa, uudet jäsenvaltiot käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Jos ristiriitoja ei ole mahdollista poistaa, uuden jäsenvaltion tulee irtisanoa sopimus. Määräys perustuu EY-sopimuksen 307 artiklaan. Sen mukaan jäsenvaltiot avustavat tarvittaessa toisiaan ristiriitojen poistamiseksi. Neuvosto voi antaa jäsenvaltiolle luvan pitää voimassa sellaisia sopimuksia, jotka sisältävät EY-sopimuksen 133 artiklan alaan kuuluvia määräyksiä. Neuvosto on viimeksi 15 päivänä marraskuuta 2001 tehnyt päätöksen 2001/855/EY luvan antamisesta jäsenvaltioiden kolmansien maiden kanssa tekemiin ystävyys-, kauppa- ja merenkulkusopimuksiin sekä kauppasopimuksiin sisältyvien yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvien määräysten ilman eri toimenpiteitä tapahtuvaan uusimiseen tai niiden voimassa pitämiseen. Lupa ei vapauta jäsenvaltioita velvollisuudesta välttää näiden sopimusten ja yhteisön oikeuden säännösten välisiä ristiriitaisuuksia ja poistaa ne. Neuvoston päätös on parhailtaan uudistettavana.

Artiklan 11 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot liittyvät liittymisasiakirjalla ja siinä määrättyin edellytyksin nykyisten jäsenvaltioiden tekemiin 6 artiklan 2 ja 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tai yleissopimusten soveltamista koskeviin sisäisiin sopimuksiin. Tällainen sopimus on esimerkiksi neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sisäinen sopimus Cotonoussa, Beninissä 23 päivänä kesäkuuta 2000 allekirjoitetun Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen kumppanuussopimuksen rahoituspöytäkirjan mukaisesta yhteisön tukien rahoituksesta ja hoidosta sekä taloudellisen avun jakamisesta EY:n perustamissopimuksen neljännessä osassa tarkoitetuille merentakaisille maille ja alueille (EYVL L 317, 15.12.2000).

Artiklan 12 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan uudet jäsenvaltiot toteuttavat

tarpeelliset toimenpiteet mukauttaakseen asemansa suhteessa kansainvälisiin järjestöihin sekä niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuolena myös yhteisö tai muut jäsenvaltiot ovat. Kansainvälisiä järjestöjä ja sopimuksia koskeva mukautusvelvoite rajoittuu niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat liittymisestä unioniin, eli niihin seikkoihin, joista liittymisasiakirja tai alkuperäiset sopimukset sisältävät erityisiä määräyksiä.

Artiklan 12 kohdan toisessa alakohdassa määrätään erityisesti, että uusien jäsenvaltioiden tulee irtisanoa kansainväliset kalastussopimukset ja erota kansainvälisistä kalastusjärjestöistä, joiden sopimuspuolena myös yhteisö on, jollei niiden jäsenyys liity muihin seikkoihin kuin kalastukseen. Näin ollen Bulgarian ja Romanian tulee erota Välimeren kalastuskomissiosta (General Fisheries Commission for the Mediterranean, GFCM) ja lisäksi Bulgarian Koillis-Atlantin kalastusjärjestöstä (North-West Atlantic Fisheries Organisation, NAFO) sekä Etelämantereen merellisten luonnonvarojen suojelusopimuksesta (Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources, CCAMLR). Yhteisö on jäsenenä GFCM:ssä, NAFO:ssa sekä CCAMLR:ssa ja edustaa jäsenvaltioita niiden kokouksissa.

7 artikla. Artiklassa on määräykset liittymisasiakirjan määräysten oikeudellisesta luonteesta sekä niiden muuttamiseen sovellettavasta menettelystä.

Artiklan 1 kohdan mukaan liittymisasiakirjan määräyksiä ei saa muuttaa, kumota tai jättää väliaikaisesti soveltamatta (suspendoida) muutoin kuin soveltamalla samaa menettelyä, jolla voidaan tehdä tarkistuksia edellä 1 artiklassa määriteltäviin alkuperäisiin unionin perustana oleviin sopimuksiin. Liittymisasiakirja on siten luonteeltaan primäärioikeutta, ja sen muuttamiseen sovelletaan lähtökohtaisesti EU-sopimuksen 48 artiklassa määrättyä menettelyä. Näin ollen liittymisasiakirjaan tehtävät mahdolliset muutokset edellyttävät kaikkien jäsenvaltioiden yhteistä sopimusta tehtävistä muutoksista sekä muutosten ratifiointia kaikissa jäsenvaltioissa kunkin valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Poikkeuksena tähän pääsääntöön liittymisasiakirjaan voi kuitenkin

kin sisältyä erityismääräyksiä sen tiettyjen osien muuttamisesta yksinkertaistettua menettelyä noudattaen. Tämä koskee erityisesti liittymisasiakirjalla sekundäärisäädöksiin tehtyjä mukautuksia. Myös niissä tapauksissa, joissa liittymisasiakirjan määräyksellä mukautetaan jotain alkuperäisten sopimusten määräystä, jossa on mahdollisesti määrätty erityisestä muuttamismenettelystä, tulee tämä erityismenettely sovellettavaksi vastaavaan liittymisasiakirjan määräykseen.

Artiklan 2 kohdan mukaan se, että liittymisasiakirjalla asetetaan siirtymäkausia tiettyjen toimielinten antamien säädösten voimaantulolle uusissa jäsenvaltioissa, ei muuta mainittujen säädösten luonnetta sekundärioikeutena. Tämä tarkoittaa erityisesti mainittujen säädösten muuttamiseen sovellettavaa menettelyä. Näin ollen voidaan sellaisia yhteisön säädöksiä, joita koskee liittymisasiakirjassa määrätty siirtymäkausi, muuttaa myös siirtymäkauden aikana samalla menettelyllä kuin yhteisön toimielimet kyseisiä säädöksiä hyväksyvät ja antavat. Toisaalta säädöksen muuttamista koskevassa menettelyssä ei artiklan 1 kohta huomioon ottaen kuitenkaan voida muuttaa itse liittymisasiakirjaan sisältyviä määräyksiä, eikä säädöksen muutos siten voi merkitä esimerkiksi siirtymäkauden poistamista tai muuttamista.

Artiklan 3 kohdan mukaan siltä osin kuin liittymisasiakirjalla muutetaan tai kumotaan toimielinten antamia säädöksiä muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä, on näillä liittymisasiakirjan määräyksillä sama oikeudellinen asema kuin kumotuilla tai muutetuilla säännöksillä. Tämä tarkoittaa sitä, että muun muassa liittymisasiakirjan liitteissä olevia yhteisön säädösten mukautuksia voidaan myöhemmin muuttaa samassa menettelyssä kuin mukautuksen kohteena olevaa alkuperäistä säännöstä. Kun liittymisasiakirjan liitteeseen sisältyvällä mukautuksella on ensin muutettu esimerkiksi jonkin direktiivin artiklan tekstiä, voidaan tämän artiklan mukautettua tekstiä muuttaa edelleen samassa järjestyksessä kuin kyseisen direktiivin muitakin artikloja. Liittymisasiakirjassa yhteisön säädöksiin tehdyillä mukautuksilla tarkoitetaan siis olevan sama oikeudellinen luonne kuin mukautuksen kumoamilla tai muuttamilla säännöksillä.

Artiklan 2 ja 3 kohtien määräykset koskevat toimielinten antamien säädösten oikeudellista luonnetta. Toimielinten antamat säädökset ovat oikeudelliselta luonteeltaan sekundärioikeutta eli johdettua yhteisön oikeutta, joka on annettu jonkin primäarioikeudellisen määräyksen perusteella. Vaikka artiklan 2 ja 3 kohdat tarkoittavat liittymisasiakirjan sekundärioikeuteen liittyvien määräysten yksinkertaistettua muuttamismenettelyä, ei se kuitenkaan poista liittymisasiakirjalla sekundäärisäädöstöön tehtyjen mukautusten luonnetta primäarioikeudellisena sääntelynä. Tuomioistuimen oikeuskäytännössä on vahvistettu, että liittymisasiakirjasta seuraavat mukautukset, pöytäkirjat ja liitteet ovat yhteisön primäarioikeuden määräyksiä, eikä niitä saa muuttaa, kumota tai olla väliaikaisesti soveltamatta muutoin kuin alkuperäisten perustamissopimusten muuttamista koskevassa järjestyksessä, jollei liittymissopimuksessa toisin määrätä (yhdistetyt tapaukset 31/86 ja 35/86, LAISA v. neuvosto, tapaus C-259/95, Euroopan parlamentti v. neuvosto ja tapaus C-445/00, Itävalta v. neuvosto). Liittymisasiakirjalla tehtyihin mukautuksiin ei täten voida myöskään kohdistaa EY:n perustamissopimuksen 230 artiklassa tarkoitettua pätemättömyyskannetta, koska sen käyttöala on rajattu koskemaan yhteisön toimielinten antamia (sekundärioikeudellisia) säädöksiä.

8 artikla. Artiklan mukaan liittymisasiakirjassa määrättyjä poikkeuksia alkuperäisiin sopimuksiin ja toimielinten antamiin säädöksiin sovelletaan luonteeltaan siirtymätoimenpiteenä. Liittymisasiakirjassa määrätty mukautukset sen sijaan tarkoittavat pysyviä muutoksia alkuperäisiin sopimuksiin.

TOINEN OSA:

Sopimusten mukautukset

I osasto:

Institutionaaliset määräykset

9 artikla. Artiklassa mukautetaan määräyksiä Euroopan parlamentin jäsenten enim-

määsmäärästä ja paikkajaosta vaalikaudesta 2009–2014 alkaen.

Artiklan 1 kohdan mukaan EY-sopimuksen 189 artiklan toista kohtaa ja Euratomin perustamissopimuksen 107 artiklan toista kohtaa muutetaan siten, että Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärää nostetaan 732 jäsenestä 736 jäseneseen. Muutos johtuu siitä, että edellisen unionin laajentumisen yhteydessä liittymissopimuksessa määrättiin Nizan sopimukseen verrattuna kaksi Euroopan parlamentin jäsentä enemmän Unkarille ja Tshekin tasavallalle, jotta niiden jäsenmäärä vastaisi paremmin väkiluvultaan vastaavansuuruisten jäsenmaiden jäsenmääriä.

Artiklan 2 kohdassa mukautetaan EY-sopimuksen 190 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja Euratomin perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa, joissa määrätään, paljonko kustakin jäsenmaasta valitaan jäseniä Euroopan parlamenttiin vaalikaudesta 2009–2014 alkaen. Bulgariasta valitaan 17 jäsentä ja Romaniasta 33 jäsentä.

10 artikla. Artiklassa mukautetaan määräyksiä, jotka koskevat neuvoston ääntenpaimtusta sen tehdessä päätöksiä määräenemmistöllä.

Artiklan 1 kohdassa lisätään EY-sopimuksen 205 artiklan 2 kohtaan ja Euratomin perustamissopimuksen 118 artiklan 2 kohtaan Bulgarian ja Romanian painotetut äänet. Bulgarian äänimäärä on kymmenen ja Romanian äänimäärä on 14. Lisäksi neuvostossa määräenemmistöön vaadittavaa puoltavien äänien määrää nostetaan 232 äänestä 255 ääneen.

Artiklan 2 kohdassa muutetaan vastaavasti määräenemmistöön vaadittavien äänten määrää 232 puoltavasta äänestä 255 ääneen EU-sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa, jota sovelletaan kysymyksissä, joissa neuvosto tekee määräenemmistöpäätöksiä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Tällöin määräenemmistön edellytyksenä neuvostossa on 255 ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

Artiklan 3 kohdassa mukautetaan 2 kohdassa kuvatulla tavalla EU-sopimuksen 34 artiklan 3 kohtaa, joka koskee neuvoston määräenemmistöpäätöksentekoa kysymyk-

sisä, jotka koskevat unionin poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa.

11 artikla. Artiklassa määrätään muutoksista yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen organisaatioon. Yhteisöjen tuomioistuimen osalta muutokset koskevat tuomareiden määrävuoitista vaihtumista ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen osalta tuomareiden määrää.

Artiklan 1 kohta koskee EU-sopimukseen, EY:n perustamissopimukseen sekä Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 9 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan osa yhteisöjen tuomioistuimen tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tuomareiden valintamenettelyä muutetaan niin, että osittainen tuomareiden vaihtuminen koskee vuoroin neljäätoista ja vuoroin kolmeatoista tuomaria aiempien kolmentoista ja kahdenatoista tuomarin sijasta. Muutos on tarpeen siksi, että EY 221 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Artiklan 2 kohdassa määrätään muutoksista EU-sopimukseen, EY:n perustamissopimukseen ja Euratomin perustamissopimukseen liitetyn yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 48 artiklaan. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareiden määräksi muutetaan 27. Aiemmin tuomareita oli 25. Muutos on tarpeen siksi, että EY 224 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden ja tuomareiden määrä vahvistetaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä.

12 artikla. Artiklassa määrätään talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määräästä ja paikkojen jakautumisesta jäsenvaltioittain. Artiklassa määrätään EY:n perustamissopimuksen 258 artiklan toiseen kohtaan ja Euratomin perustamissopimuksen 166 artiklan toiseen kohtaan tehtävistä muutoksista. Komitean jäsenten kokonaismäärä kasvaa 404:ään ja Suomesta valittavien komitean jäsenten määrä pysyy edelleen yhdeksänä.

13 artikla. Artiklassa määrätään alueiden komitean jäsenten määräästä ja paikkojen jakautumisesta jäsenvaltioittain. Artiklassa

määrätään EY:n perustamissopimuksen 263 artiklan kolmanteen kohtaan tehtävistä muutoksista. Komitean jäsenten kokonaismäärä kasvaa 404:ään ja Suomesta valittavien komitean jäsenten määrä pysyy edelleen yhdeksänä.

14 artikla. Unionin laajentuminen edellyttää Euroopan investointipankin (EIP) perussääntöön tehtäviä mukautuksia, jotka sisältyvät liittymissopimuksen pöytäkirjaan. Uudet jäsenvaltiot tulevat pankin jäseniksi ja maksavat pankin pääomaan osuutensa. Laajentumisen jälkeen pankin hallintoneuvostoon tulevat uusina Bulgarian ja Romanian edustajat. Hallintoneuvostossa on tämän jälkeen jäseniä 28. Myös varajäsenten lukumäärä kasvaa kahdella, yhteensä 18 varajäseneseen. Pankin valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan siten, että jokainen jäsenvaltio sekä komissio nimeävät kukin yhden jäsenen. Varajäsenet nimitetään myös viideksi vuodeksi siten, että Iso-Britanniassa, Italiassa, Ranskassa ja Saksassa on kullakin kaksi varajäsentä. Bulgaria tulaa liittämään 1 päivä toukokuuta 2004 muodostettuun uusien jäsenmaiden ryhmään. Varajäseniä tällä ryhmällä on kolme. Uusien jäsenmaiden ryhmästä siirretään Viro, Latvia ja Liettua Suomen, Ruotsin ja Itävallan maaryhmään, joka saa myös yhden uuden varajäsenen paikan. Romania puolestaan liitetään Irlannin, Kreikan ja Tanskan ryhmään, joka myös saa yhden uuden varajäsenen. Myös komissiolla on oma varajäsenensä.

Pankin hallitusta täydennettiin 1 päivä toukokuuta 2004 yhdellä jäsenellä. Bulgarian ja Romanian liittymisen yhteydessä ei ole tehty uusia päätöksiä hallituksen kokoonpanosta, johon kuuluu pääjohtaja ja kahdeksan varapääjohtajaa.

Päätöksentekoon hallintoneuvostossa vaaditaan pääsääntöisesti kolmasosa jäsenvaltioista ja tämän tulee samalla edustaa vähintään puolta pankin merkitystä pääomasta. Määräenemmistöä edellyttävät päätökset tarvitsevat taakseen 18 puoltava ääntä ja 68 prosenttia merkitystä pääomasta.

¹ Uudesta kokoonpanosta maaryhmissä päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen 17.2.2005 Ecofin-neuvoston kokouksen yhteydessä.

Bulgaria merkitsee pankin pääomasta 296 miljoonaa ja Romania 846 miljoonaa euroa. Summat määräytyvät pääsääntöisesti jäsenvaltioiden BKT:n perusteella.

15 artikla. Artiklalla muutetaan Euratomin perustamissopimuksen tieteellis-teknisen komitean kokoonpanoa koskevan 134 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohhta. Komitean jäsenmäärä nostetaan 41 jäseneseen nykyisen 39 sijaan.

II osasto:

Muut mukautukset

16 artikla. Artiklan mukaan EY:n perustamissopimuksen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan 57 artiklan 1 kohdan viimeisen virkkeen määräys korvataan määräyksellä, jonka mukaan Bulgaria, Viro ja Unkari voivat soveltaa vuoden 1999 lopussa voimassa olleita kansallisen lainsäädännön nojalla annettuja rajoituksia, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista. Edellytyksenä on, että nämä rajoitukset liittyvät suoriin sijoituksiin, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumisoikeuteen, rahoituspalvelujen tarjoamiseen tai arvopaperien hyväksymiseen pääomamarkkinoille.

17 artikla. Artiklalla lisätään EY:n perustamissopimuksen 299 artiklan 1 kohdan jäsenvaltioluetteloon uusien jäsenvaltioiden viralliset nimet. Tämä perustamissopimuksen artikla määrää pääsäännön perustamissopimuksen alueellisesta soveltamisalueesta.

18 artikla. Artikla sisältää EU:n perussopimusten kielitoisintoja koskevan määräyksen. Sen mukaan EY:n perustamissopimuksen 314 artiklan toisen kohdan määräys sopimuksen todistusvoimaisista kielitoisinnosta korvataan määräyksellä, jonka mukaan kyseiseen luetteloon lisätään bulgarian, latvian, liettuan, maltan, puolan, romanian, slovakian, sloveenin, tšekin, unkarin ja viron kielellä laaditut toisinnot. Artiklan toisen kohdan mukaan Euratomin perustamissopimuksen todistusvoimaisia kieliä koskeva 225 artiklan toinen kohta korvataan määräyksellä, jonka mukaan sopimus on todistusvoimainen liittymissopimusten nojalla myös bulgarian,

englannin, espanjan, iirin, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, romanian, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina. Artiklan kolmannen kohdan mukaan EU-sopimuksen todistusvoimaisia kieliä koskeva 53 artiklan toinen kohta korvataan määräyksellä, jonka mukaan sopimus on todistusvoimainen liittymissopimusten nojalla myös bulgarian, latvian, liettuan, maltan, puolan, romanian, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina.

KOLMAS OSA:

Pysyvät määräykset

I osasto:

Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset

19 artikla. Artiklan mukaan liitteessä III luetellut säädökset mukautetaan siten kuin siitä liitteessä määrätään. Sovellettavat toimenpiteet kuvataan seuraavassa aihepiireittäin.

Liite III: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 19 artiklassa

1. Yhtiöoikeus:

Teollisoikeudet. Liitteessä luetellaan teollisoikeuksia koskevien yhteisön säädösten mukautukset. Mukautuksilla tehdään uusia jäsenvaltioita koskevat lisäykset yhteisön tavaramerkkiä, lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistusta sekä yhteisömallia koskeviin säädöksiin. Bulgarialle ja Romanialle ei myönnetä yhtiöoikeuden alalla siirtymäaikoja.

I Yhteisön tavaramerkki

Yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 159 a artiklan

1 kohtaa mukautetaan siten, että uusien jäsenvaltioiden määritelmä kattaisi myös Bulgarian ja Romanian. Ennen liittymispäivää rekisteröity tai haettu yhteisön tavaramerkki laajenisi automaattisesti olemaan voimassa myös Bulgariassa ja Romaniassa. Näin yhteisön tavaramerkillä olisi sama oikeusvaikutus koko yhteisön alueella.

II Lisäsuojatodistukset

Lääkkeiden lisäsuojatodistuksen aikaansaamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1768/92 19 a artiklassa määritellään uusien jäsenvaltioiden osalta sovellettavan määräajan laskutapa. Artiklaa mukautetaan siten, että siihen lisätään säännökset Bulgarian ja Romanian osalta. Bulgarian osalta lisäsuojatodistusta koskeva hakemus olisi tehtävä kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä. Romanian osalta lisäsuojatodistusta koskeva hakemus olisi tehtävä kuuden kuukauden kuluessa myyntiluvan saamisesta tai, jos tämä ajanjakso on päättynyt, kuuden kuukauden kuluessa viimeistään liittymispäivästä alkaen. Lisäksi 20 artiklan 2 kohtaa mukautetaan siten, että asetusta sovellettaisiin myös Romanian kansallisen lainsäädännön mukaisesti ennen liittymispäivää myönnettyihin lisäsuojatodistuksiin.

Kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1610/96 19 a ja 20 artiklaa mukautetaan lääkkeiden lisäsuojatodistusasetusta vastavalla tavalla.

III Yhteisömalli

Yhteisömallin rekisteröiminen perustuu neuvoston asetukseen (EY) N:o 6/2002 yhteisömallista. Yhteisömalliasetuksen 110 a artiklan 1 kohtaa mukautetaan siten, että uusien jäsenvaltioiden määritelmä kattaisi myös Bulgarian ja Romanian. Ennen liittymistä suojattu tai haettu yhteisömalli ulotettaisiin olemaan voimassa myös Bulgariassa ja Romaniassa. Näin yhteisömallilla olisi sama oikeusvaikutus koko yhteisön alueella.

Asetusten sisältöä on selostettu tavaramerkkilain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 135/1995), patenttilain

muuttamista koskeissa hallituksen esityksissä (HE 103/1994 ja HE 254/1996) ja mallioikeuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 217/2002).

2. Maatalous

1. Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1576/89 tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä lisätään tislattujen juomien eri luokkien määritelmiin 1 artiklan 4 kohdan i alakohtaan määräys, minkä mukaan nimitys "hedelmäviina" voidaan korvata nimityksellä "Palinca" ainoastaan Romaniassa tuotettujen tislattujen alkoholijuomien osalta. Asetuksen liitettä II on täydennetty Bulgarian ja Romanian maantieteellisillä nimityksillä.

2. Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1601/91 maustettujen viinien, maustettujen viinipohjaisten juomien ja maustettujen viinistä valmistettujen juomasekoitusten määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä lisätään 2 artiklan 3 kohdan h alakohdan jälkeen alakohta Pelin-nimisen viinipohjaisen juoman määrittelemiseksi.

3. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2075/92 raakatupakka-alan yhteisestä markkinajärjestelystä liitettä täydennetään ryhmien V, VI ja VII osalta uusilla lajikkeilla. Komission asetuksen (EY) N:o 2848/98 yksityiskohtaisista säännöistä raakatupakka-alan palkkiojärjestelmän, tuotantokiintiöiden sekä tuottajaryhmittymille myönnettävän erityistuen osalta liitettä I koskien tuottajaryhmittymien hyväksyntää koskevia takuukynnyksiä on muutettu kattamaan myös Bulgaria ja Romania.

4. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/96 hedelmä- ja vihannesjalostealan yhteisestä markkinajärjestelystä liite III korvataan liitteellä, johon on lisätty Bulgarian ja Romanian jalostuskynnykset.

6. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 viinin yhteisestä markkinajärjestelystä artiklaa 6 on täydennetty Bulgarian ja Romanialle tma-laatuviinien tuotantoa varten myönnettävillä uusilla istutusoikeuksilla. Asetuksen liitettä III on muutettu käsittämään myös Bulgarian ja Romanian viininviljelyvyöhykkeet. Liitettä V on muutettu D osan 3 kohdan osalta siten, että sakkaroosin

lisääminen viinien väkevöimiseksi on sallittu myös Romaniassa.

7. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1673/2000 kuiduntuotantoon tarkoitettujen pellavan ja hampun yhteisestä markkinajärjestelystä 3 artiklan 1 kohta korvataan siten, että pitkien pellavakuitujen taattu enimmäismäärä jäsenvaltioissa vahvistetaan markkinointivuotta kohden sekä jaetaan tämä määrä taatuiksi kansallisiksi määriksi. Lisäksi korvataan 3 artiklan 2 kohta siten, että tukielpoisten lyhyiden pellava- ja hampukuitujen taattu enimmäismäärä jäsenvaltioissa yhteensä vahvistetaan markkinointivuotta kohden sekä jaetaan tämä määrä kansallisiksi taatuiksi määriksi.

8. Neuvoston asetus (EY) N:o 1782/2003 yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (EY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta mukautetaan. Asetuksen 2 artiklan g alakohtaan lisätään uusien jäsenmaiden luetteloon Bulgaria ja Romania.

Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusta koskevan 5 artiklan 2 kohdan 1 alakohtaan lisätään, että Bulgarialla ja Romanialla on velvollisuus säilyttää 1 päivä heinäkuuta 2007 pysyvänä laitumena ollut pinta-ala pysyvänä laitumena. Kesannointioikeuksien käyttöä koskevan 54 artiklan 2 kohdan 1 alakohdassa Bulgarian ja Romanian pinta-ala-tukihakemusten määräpäiväksi vahvistetaan 30 päivä kesäkuuta 2005.

Maan käyttöä uusien jäsenmaiden tilatuen täytäntöönpanossa koskevaan 71 g artiklaan lisättävässä 9 kohdan a alakohdassa säädetään, että 2 kohdassa tarkoitettu viitejakso, jonka perusteella lasketaan vahvistettava keskimääräinen hehtaarin määrä, on Bulgariassa ja Romaniassa 2002–2004.

Saman artiklan 9 kohdan b alakohdassa säädetään, että viljelijä voi käyttää 44 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmoitetuilla lohkoilla neuvoston asetuksen (EY) N:o 2200/96 hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä 1 artiklan 2 kohdassa ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/96 hedel-

mä- ja vihannesjalostealan yhteisestä markkinajärjestelystä 1 artiklan 2 kohdassa mainittuja kasveja sekä muiden kuin 93 artiklan nojalla tukea saavien perunatärkkelyksen valmistukseen tarkoitettujen perunoiden tuotantoon, monivuotisia viljelyksiä lukuun ottamatta vuonna 2004 käyttämänsä hehtaari määrän rajoissa.

Asetuksen 71 g artiklaan lisättävässä 9 kohdan c alakohdassa säädetään, että viljelijöiden on 3 kohdan soveltamisen jälkeen käytettävissä olevan hehtaari määrän rajoissa saatava tuottaa 1 kohdassa tarkoitettuja tuotteita hehtaari määrällä, joka ei kuulu 3 kohdan soveltamisalaan, sen hehtaari määrän rajoissa, joka vastaa 1 kohdassa tarkoitettujen tuotteiden tuotantoon vuonna 2005 ja/tai 2006 käytettyä hehtaari määrää, siten että etusijalle asetetaan viljelijät, jotka jo vuonna 2005 tuottivat mainittuja tuotteita vuonna 2005 käytetyn hehtaari määrän rajoissa.

Niittyjä koskevassa 71 h artiklassa, säädetään, että Bulgaria ja Romania voivat vahvistaa erilaisia oikeuksien yksikköarvoja jaettavaksi viljelijöille nurmena olevien hehtaarien, sellaisina kuin ne on määritetty 30 päivänä kesäkuuta 2005, ja muiden tukikelpoisten hehtaarien tai vaihtoehtoisesti monivuotisena laitumena olevien hehtaarien, sellaisina kuin ne on määritetty 30 päivänä kesäkuuta 2005, ja muiden tukikelpoisten hehtaarien osalta.

Asetuksen 74 artiklan 1 kohdassa säädetään Bulgarialle durumvehnän erityiseen laatu-palkkioon oikeuttava 21 800 ha kansallinen perusala liitteessä X luetelluille perinteisille tuotantoaloille. Asetuksen 78 artiklan 1 kohdassa valkuaiskasvipalkkioon oikeuttavaksi enimmäispinta-alaksi säädetään 1 648 000 ha. Asetuksen 80-81 artikloissa vahvistetaan markkinointivuodeksi 2005/2006 Bulgarialle riisin lajikohtaiseksi tueksi 345,222 EUR/ha ja Romanialle 126,075 EUR/ha sekä Bulgarian ja Romanian riisintuotannon kansalliset perusalat.

Asetuksen 84 artiklassa vahvistetaan pähkinöiden pinta-alatueken oikeuttavat enimmäispinta-alat Bulgariassa ja Romaniassa sekä enimmäispinta-alaa nostetaan 829 229 ha:iin. Lypsylehmäpalkkiota ja lisätukia koskevan 95 artiklan 4 kohtaan lisättävissä alakohdissa säädetään, että tilakohtaisten mai-

don viitemäärien summa vahvistetaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1788/2003 maito- ja maitotuotealan maksun vahvistamisesta liitteessä I olevassa taulukossa f ja niitä tarkistetaan saman asetuksen 6 artiklan mukaisesti. Lisäksi Bulgarian ja Romanian osalta 1 alakohdassa mainittu 12 kk ajanjakso tarkoittaa kauden 2006/2007 ajanjaksoa.

Peltokasvien pinta-alatuen aluejakoa koskevan 103 artiklan 2 kohdassa säädetään, että edellytyksenä Bulgarian ja Romanian osalta tämän kohdan soveltamiselle on, että vuonna 2007 sovelletaan yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmää ja että on valittu 66 artiklan mukainen osittainen täytäntöönpano peltokasvien osalta.

Durumvehnän lisäkorvausta koskevan 105 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan Bulgarialle durumvehnän tuotannon enimmäispinta-alaperinteisillä tuotantoalueilla ja säädetään pinta-alatueken myönnettävistä lisäkorvauksista markkinointivuonna 2005/2006 ja alkaen markkinointivuodesta 2006/2007. Tukikelpoisia alueita koskevassa 108 artiklassa vahvistetaan Bulgarian ja Romanian osalta, että korvaushakemuksia ei kuitenkaan voida esittää sellaisista alueista, jotka olivat 30 päivänä kesäkuuta 2005 pysyvänä laitumena, pysyvien kasvien viljelyssä, metsänä tai muussa kuin maatalouskäytössä.

Asetuksen 110 c artiklan 1–2 kohdissa vahvistetaan Bulgarian enimmäispinta-ala ja tuen määrä hehtaaria kohden puuvillan lajikohtaisen tuen osalta. Asetuksen 116 artiklan 4 kohdassa vahvistetaan Bulgarian ja Romanian lammas- ja vuohipalkkio-oikeuksien enimmäismäärät ja asetuksen 123 artiklan 8 kohdassa erityispalkkioon oikeuttavien sonnien ja härkien enimmäismäärät. Bulgarian ja Romanian maakohtaiset emolehmien enimmäismäärät vahvistetaan 126 artiklan 5 kohdassa ja teurastuspalkkioon oikeuttavien sonnien, härkien, lehmien ja hiehojen sekä 1-8 kuukauden ikäisten vasikoiden enimmäismäärät 130 artiklan 3 kohdassa.

Tukijärjestelmien käyttöönottoa uusissa jäsenmaissa koskevassa 143 a artiklassa säädetään tukien käyttöönottamisesta Bulgariassa ja Romaniassa ja esitetään tuen lisäykset prosenttiosuuksina tuesta, jota sovelletaan yhteisössä, sellaisena kuin se on 30 päivänä huhtikuuta 2004. Prosenttiosuus nousee asteittain

25 prosentista vuonna 2007 100 prosenttiin vuonna 2016.

Yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmää koskevassa 143 b artiklan 4 kohdassa säädetään, että Bulgarian ja Romanian maatalousmaan määrä on se osa sen käytössä olevasta maatalousmaasta, joka on hyvässä viljelykunnossa riippumatta siitä, onko se tuotannossa, ja tarvittaessa mukautettuna Bulgarian tai Romanian komission hyväksynnän saatuaan vahvistamien puolueettomien perusteiden mukaisesti. Artiklan 9 kohdassa säädetään, että Bulgarian ja Romanian osalta yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmä on kuitenkin käytettävissä soveltamiskauden, joka päättyy vuoden 2009 lopussa, ja se on näiden valtioiden pyynnöstä voitava uusia kaksi kertaa vuodeksi kerrallaan. Artiklan 11 kohdassa säädetään, että Bulgarian ja Romanian osalta yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmän viiden vuoden pituisen soveltamiskauden loppuun (eli vuoteen 2011) asti sovelletaan 143 a artiklan toisessa kohdassa määritettyä prosenttiosuutta. Jos yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmän soveltamista jatketaan tuota päivää kauemmin b alakohdan mukaisesti tehtävällä päätöksellä, 143 a artiklan toisessa kohdassa vuodelle 2011 määritettyä prosenttiosuutta sovelletaan yhtenäisen pinta-alatuen järjestelmän soveltamiskauden viimeisen vuoden loppuun asti.

Täydentäviä kansallisia suorja tukia ja suorja tukia koskevassa 143 c artiklan 2 kohdassa säädetään, että Bulgarian ja Romania voivat täydentää komission luvalla suoraa tukea kansallisella suoralla tuella. Tuen maksutapa voidaan valita kahdesta eri järjestelmästä. Ensimmäisessä järjestelmässä tukea voidaan täydentää enintään 55–65 prosenttiin asti vuosina 2007–2009 yhteisön, sellaisena kuin se oli 30 päivänä huhtikuuta 2004, vuosittaisesta tukien tasosta ja vuodesta 2010 alkaen enintään 30 prosenttiyksikköä yli kyseisenä vuonna sovellettavan 143 a artiklan tason. Asetuksen IV osaston 7 luvussa tarkoitettujen suorien tukien osalta sovelletaan kuitenkin seuraavia enimmäismääriä: 85–95 prosenttiin asti vuosina 2007–2009 ja 100 prosenttia vuodesta 2010 alkaen.

Vaihtoehtoisesti toisen järjestelmän mukaan tukea voidaan maksaa muiden suorien tukien kuin tilatuen osalta siihen suoran tuen

kokonaismäärään asti, johon viljelijä olisi ollut tuotekohtaisesti oikeutettu Romaniassa ja Bulgariassa vuonna 2006 yhteisen maatalouspolitiikan tukia vastaavan kansallisen järjestelmän mukaisesti 10 prosenttiyksiköllä korotettuna. Tilatukijärjestelmän osalta vuosittaista täydentävän kansallisen suoran tuen kokonaismäärää rajataan alakohtaisten kokonaismäärärahojen avulla. Määräraha on seuraavien erotus: yhteisen maatalouspolitiikan tukia vastaavien kansallisten suorien tukien kokonaismäärä, joka olisi asianomaisen uuden jäsenvaltion käytettävissä kalenterivuonna 2006 ja kyseisen uuden jäsenvaltion liitteessä VIII a mainittu kansallinen enimmäismäärä.

Suoran tuen kokonaismäärä ei saa olla suurempi kuin suoran tuen määrä, johon kyseinen viljelijä olisi oikeutettu yhteisön, sellaisena kuin se on 30 päivänä huhtikuuta 2004, jäsenvaltioihin tuolloin sovellettavan vastaavan suorien tukien järjestelmän mukaisesti.

Asetuksen 154a artiklan 2 kohdassa säädetään, että Bulgariaa ja Romaniaa koskevat siirtymätoimenpiteet voidaan hyväksyä ja niitä voidaan soveltaa 1 päivä tammikuuta 2007–31 päivä joulukuuta 2011 välisenä aikana.

Liitteessä III säädetään Bulgarian ja Romanian osalta täydentävien ehtojen lakisäätteistä hoitovaatimuksista, että A-kohdan ympäristövaatimuksia sovelletaan tilatukijärjestelmän ensimmäisenä soveltamisvuotena, B-kohdan kansanterveys sekä eläinten ja kasvien terveys hoitovaatimuksia tilatukijärjestelmän toisena soveltamisvuotena ja C-kohdan eläinten hyvinvoinnin vaatimuksia tilatukijärjestelmän kolmantena soveltamisvuotena.

Liitteessä VIII A säädetään 71 c artiklan kansallisista enimmäismääristä. Liitteeseen X lisätään Bulgarian perinteiset durumvehnän tuotantoalueet ja liitteeseen XI B Bulgarian ja Romanian kansalliset peltokasvien perusalat ja viitesadot.

9. Neuvoston asetukseen (EY) N:o 1788/2003 maito- ja maitotuotealan maksun vahvistamisesta on lisätty Bulgarian ja Romanian maakohtaiset maidon viitemäärät, jotka ovat tilakohtaisten viitemäärien perusteena. Kansalliset viitemäärät on jaettu mei-

jeritoimitusten viitemäärään ja suoramyyn-ti-viitemäärään. Näitä lukuja tarkistetaan ja mukautetaan tarvittaessa vuoden 2006 tosi-asiallisten meijeritoimitusten ja suoramyyn-tilukujen mukaan. Viitemääriin on sisällytettä-vä kaikki lehmänmaito tai maitoekvivalentit, jotka on toimitettu ostajalle tai myyty su-raan, riippumatta siitä, onko ne tuotettu tai pidetty kaupan kyseisissä maissa sovelletta-van siirtymätoimenpiteen puitteissa. Tilakoh-taiset viitemäärät otetaan käyttöön Bulgariassa ja Romaniassa 1 päivä huhtikuuta 2006 alkaen. Viitemäärien ylitystä koskevaa lisä-maksua sovelletaan 1 päivä huhtikuuta 2007 alkaen. Romanialle ja Bulgarialle on lisätty myös maakohtaiset viiterasvapitoisuudet. Viiterasvapitoisuus on niiden viitemäärien rasvapitoisuus, jotka on myönnetty tuottajille 31 päivä maaliskuuta 2007. Romanian osalta viiterasvapitoisuutta tarkistetaan vuoden 2004 lukujen perusteella ja tarvittaessa viite-rasvapitoisuutta mukautetaan.

Bulgariaa ja Romaniaa varten perustetaan erityinen rakenneuudistusvaranto. Kyseinen varanto vapautetaan 1 päivästä huhtikuuta 2009 alkaen siinä määrin kuin maidon ja maitotuotteiden tilalla tapahtuva kulutus on kussakin näistä maista laskenut vuodesta 2002. Komissio päättää varannon vapauttamisesta ja sen jakamisesta toimitusten ja suoramyyntiin kiintiöön niitä raportteja koskevan arvioinnin pohjalta, jotka Bulgarian ja Romanian on määrä toimittaa komissiolle 31 päivään joulukuuta 2008 mennessä. Raportissa on esitettävä yksityiskohtaisesti tosiasiallisen rakenneuudistusprosessin tulokset ja suuntaukset maan maitoalalla ja erityisesti siirtyminen tuotannosta tilalla tapahtuvan kulutuksen tarpeisiin markkinoille suuntautuvaan tuotantoon. Vastaava rakenneuudistusvaranto otettiin käyttöön useille uusille jäsenmaille vuoden 2004 laajentumisen yhteydessä.

3. Liikennepolitiikka

Liittymisasiakirjan liitteissä III:3, VI:5 ja VII:6 määritellään yksityiskohtaisemmin Bulgarialle ja Romanialle hyväksytyt siirtymäaikajärjestelyt yhteisön säännöstöstä.

Tavaraliikenteen kabotaasista on säädetty neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3118/93 ja sitä on muutettu neuvoston asetuksella (EY) N:o 484/2002. Kabotaasin harjoittamisesta ei ole säännöksiä Suomen tavaraliikennelupa-lainsäädännössä, vaan oikeus kabotaasiin perustuu suoraan mainittuun neuvoston asetukseen. Liittymispöytäkirjassa Bulgariaa ja Romaniaa koskevat siirtymäaikajärjestelyt tulevat lakina voimaan Suomessa.

Liittymisasiakirjassa määritellään Bulgarian ja Romanian hyväksymä yhteisön säännöstö. Liikenteen säännöstö koskee yleistä liikennepolitiikkaa, merenkulkua, maantie-, rautatie-, sisävesi- ja lentoliikennettä sekä Euroopan laajuista liikenneverkkoa (TEN – verkko). Bulgaria ja Romania ovat myös hyväksyneet liitteen tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen kuuluvien EY:n ajoneuvojen tekniset määräykset, kuten tyyppihyväksyntää, melutasoa, pako- ja päästöjärjestelmiä ja turvallisuutta yhdenmukaistavan säännöstön sekä liitteen rautatie-, maantie ja sisävesiliikenteeseen sovellettavan kilpailusäännön.

4. Verotus

Bulgaria ja Romania saavat soveltaa yhteisön säännöstön mukaista liikevaihtoa (10 000 euroa) korkeampaa rajaa pienten ja keskisuurten yritysten rekisteröitymisessä arvonlisäverovelvollisiksi. Rekisteröitymiskynnys, johon viitataan jäsenvaltioiden liikevaihtovelolainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 24a artiklassa, on Bulgariassa 25 600 euroa ja Romaniassa 35 000 euroa. Vastaavanlaisia poikkeamia myönnettiin yhteisön edellisen laajennuksen yhteydessä hyvin yleisesti hakijamaille. Sallitut liikevaihdon enimmäisrajat vaihtelivat tuolloin hakijamaittain 10 000 eurosta 37 000 euroon.

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annettua neuvoston direktiiviä 92/83/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, koskevat mukautukset ovat luonteeltaan teknisiä ja aiheutuvat pääasiassa tarpeesta ottaa Bulgaria ja Romania huomioon yhteisön säännöstössä.

20 artikla.

Liite IV: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 20 artiklassa

Maatalous

A. Maataloutta koskeva lainsäädäntö

1. Euroopan yhteisön perustamissopimus, kolmas osa, II osasto "Maatalous"

Neuvosto muuttaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan sokerialan yhteistä markkinajärjestelyä sääntelevää asetusta Bulgarian ja Romanian liittymisen huomioon ottamiseksi mukauttaen sokerin ja isoglukoosin kiintiöt sekä raakasokerin tuonnin enimmäistarpeet. Kyseisiä määriä voidaan jatkossa mukauttaa samalla tavoin kuin nykyisten jäsenvaltioiden kiintiöitä, jotta varmistetaan kyseisenä ajankohtana voimassa olevan sokerialan yhteisen markkinajärjestelyn periaatteiden ja tavoitteiden noudattaminen. Lisäksi jos Bulgaria vuonna 2006 pyytää, voidaan sokerin perusmäärät A ja B vaihtaa Bulgarian vastaaviin isoglukoosin perusmääriin A ja B.

2. Komission asetuksen (EY) N:o 2848/98 koskien yksityiskohtaisia sääntöjä raakatu-pakka-alan palkkiojärjestelmän, tuotantokiintiöiden sekä tuottajaryhmittymille myönnettävän erityistuen osalta on sovittu, että komissio tekee tarvittaessa liittymiseen mennessä tarvittavat muutokset liitteessä II esitettyyn yhteisön hyväksytyjen tuotantoalueiden luetteloon Bulgarian ja Romanian liittymisen huomioon ottamiseksi ja erityisesti Bulgarian ja Romanian nimettyjen tupakantuotantoalueiden sisällyttämiseksi kyseiseen luetteloon. Lisäksi neuvosto antaa tarvittavat säädökset Bulgarian ja Romanian osalta tupakkaa koskevan tuen sisällyttämiseksi asetuksessa (EY) N:o 1782/2003 säädettyihin tukijärjestelmiin. Sopimuksessa on sovittu tupakkaa koskevien kansallisten takuukynnysten jatkautumisesta.

3. Neuvoston asetus (EY) N:o 1782/2003 yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o

1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta mukautetaan. Neuvosto antaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tarvittavat säännökset Bulgarian ja Romanian osalta siementuen sisällyttämiseksi uusissa jäsenmaissa täytäntöön antaviin tukijärjestelmiin. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä liitteessä XI A on vahvistettu Bulgarian ja Romanian siementuen enimmäismäärät. Siementen kansalliset enimmäismäärät jakautuvat liittymisasiakirjan liitteen IV mukaisesti.

Neuvosto antaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tarvittavat säännökset Bulgarian ja Romanian osalta tupakkaa koskevan tuen sisällyttämiseksi uusissa jäsenmaissa täytäntöön pantaviin tukijärjestelmiin. Tupakkaa koskevista kansallisista takuukynnysistä säädetään liittymisasiakirjan liitteen IV mukaisesti.

B. Eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Komissio tekee tarvittaessa mukautukset metsänviljelyaineiston pitämisestä kaupan annetun neuvoston direktiivin 1999/105/EY liitteessä I mainittujen puulajien osalta.

II osasto:

Muut määräykset

21 artikla

Liite V: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 21 artiklassa

21 artikla. Artiklan mukaan liitteessä V lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan liitteessä määrätyn edellytyksin. Sovellettavat toimenpiteet kuvataan seuraavassa aihepiireittäin.

1. Yhtiöoikeus Yhtiöoikeuslukuun on neuvoteltu farmaseuttisia tuotteita koskeva erityisjärjestely, joka koskee Bulgariaa ja Romaniaa. Jos haltija tai edunsaaja on hakenut farmaseuttiselle tuotteelle patenttia tai lisäsuojatodistusta jäsenvaltiossa ajankohtana, jolloin tuotteelle ei voinut saada jossakin edellä mainituista uusista jäsenvaltioista suojaa, haltija tai edunsaaja voi käyttää patentiin tai lisäsuojatodistukseen perustuvia oikeuksiaan estääkseen tuotteen maahantuonnin ja markkinoille saattamisen jäsenvaltiossa tai jäsenvaltioissa, joissa tuote on patentin tai lisäsuojatodistuksen suojaama, vaikka tuotteen olisi saattanut markkinoille uudessa jäsenvaltiossa ensimmäistä kertaa haltija tai edunsaaja tai se olisi tapahtunut hänen suostumuksellaan.

Henkilön, joka aikoo tuoda maahan tai saattaa markkinoille edellisessä kohdassa tarkoitettua farmaseuttista tuotteen jäsenvaltiossa, jossa tuotteella on patentti tai lisäsuoja, on osoitettava toimivaltaisille viranomaisille kyseistä tuontia koskevassa hakemuksessa, että suojan haltijalle tai edunsaajalle on annettu ilmoitus yhtä kuukautta aikaisemmin.

2. Kilpailupolitiikka EY:n kilpailusääntöjen osalta liittymissopimukseen ei sisälly siirtymäaikoja.

3. Maatalous EY:n perustamissopimuksen II osastoa mukautetaan maatalouden osalta siten, että yhteisö ottaa hoidettavakseen uusilla jäsenvaltioilla liittymispäivänä olevat julkiset varastot, jotka johtuvat markkinatukipolitiikan soveltamisesta. Tämä tapahtuu siitä arvosta, joka seuraa interventioiden rahoittamista Euroopan maatalouden tuki- ja ohjusrahaston tukiosastosta koskevista yleisistä säännöistä 2 päivänä elokuuta 1978 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1883/78 8 artiklan soveltamisesta. Nämä varastot otetaan hoidettavaksi vain, mikäli kyseisiin tuotteisiin yhteisössä sovelletaan julkista interventiotia ja ne täyttävät yhteisön interventiovaatimukset.

Kaikki uusien jäsenvaltioiden alueella liittymispäivänä olevat vapaasti vaihdettavissa olevien tuotteiden yksityiset tai julkiset varastot, jotka määrältään ylittävät tavanomaisen tasausvaraston, on poistettava uusien jäsenvaltioiden kustannuksella. Tavanomaisen

tasausvaraston ylittävistä määristä vähennetään edellä mainitut interventiovarastot. Mikä on tavanomainen tasausvarasto määritellään kunkin tuotteen osalta kullekin yhteiselle markkinajärjestelylle ominaisten arviointiperusteiden ja tavoitteiden perusteella.

Komissio panee edellä mainitut järjestelyt täytäntöön yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 17 päivänä toukokuuta 1999 annetun neuvoston (EY) asetuksen N:o 1258/1999 13 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti tai tapauksen mukaan maatalouden yhteisistä markkinajärjestelyistä annettujen muiden asetusten vastaavissa artikloissa tarkoitettua menettelyä tai sovellettavassa lainsäädännössä säädetyn komiteamenettelyn mukaisesti.

4. Tulliliitto Euroopan unioniin liittymisen myötä Bulgarian ja Romanian tullialueet yhdistyvät yhteisön tulli- ja sisämarkkina-alueeseen, jolloin myös niiden alueella olevat tavarat muuttuvat määrätyn edellytyksin yhteisötavaroiksi. Yhteisötavaran statuksen saamista koskevilla yksityiskohtaisilla säännöksillä pyritään estämään Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista tuotujen tavaroiden pääsy yhteisöön perusteettomasti tullitta ja/tai yhteisön sisämarkkinasäännösten ja -vaatimusten vastaisesti. Liittymisen hetkellä esimerkiksi väliaikaisesti varastoituina olevat tai vientimenettelyssä olevat tavarat voidaan laskea laajentuneen yhteisön tullialueella vapaaseen liikkeeseen tullitta, jos tavarasta esitetään unionin ja Bulgarian/Romanian välillä solmitun Eurooppa-sopimuksen mukaisesti annettu tai laadittu todistus etuuskohteluun oikeuttavasta alkuperästä. Yhteisötavaroiksi määritellään myös uuden jäsenvaltion alueella tuotetut tavarat, joiden valmistukseen on käytetty vain sen maan alkuperää olevia ja/tai siinä jo vapaassa liikkeessä olevia kolmannen maan alkuperää olevia tavaroita.

Tullimenettelyjen osalta on sovittu, että väliaikainen varastointi ja muut erikseen määritellyt yhteisön tullikoodeksin mukaiset ennen liittymistä aloitetut tullimenettelyt on lopetettava tai päätettävä yhteisön lainsäädännön mukaisesti. Mahdolliset tuontitullit määräytyvät tällöin tullivelan syntyhetkellä voimassa olevan yhteisen tullitariffin mukaisesti ja niiden katsotaan kuuluvan yhteisön omiin varoihin. Taloudellisesti vaikuttaviin tullime-

nettelyihin myönnetty luvat ovat voimassa myönnetyn luvan mukaisesti tai vuoden ajan liittymisestä aikaisemman päättymisajankohdan mukaan laskettuna. Tullivelan syntyessä mahdollinen jälkitullaus suoritetaan yhteisön lainsäädännön mukaisesti paitsi jos tullivelka on syntynyt ennen liittymistä. Tällöin uusi jäsenvaltio suorittaa jälkitullauksen omaan lukuunsa ennen liittymistään voimassa olleiden edellytysten mukaisesti. Vastaavasti tuontitullien palautus tai peruutus tapahtuu yhteisön lainsäädännössä määrättyjen edellytysten mukaisesti paitsi milloin ne liittyvät ennen liittymistä syntyneeseen tullivelkaan jolloin uusi jäsenvaltio palauttaa tai peruuttaa tullit ennen liittymistä vallinneiden edellytysten mukaisesti omalla kustannuksellaan.

Liitteen V lisäys

Lisäyksessä luetellaan ne tukijärjestelmät, jotka on pantu täytäntöön uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymispäivää ja joita sovelletaan kyseisen ajankohdan jälkeen, ja joita pidetään liittymisestä alkaen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina voimassa olevina tukina.

22 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tehdä liittymisasiakirjan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeviin määräyksiin mukautukset, jotka voivat osoittautua yhteisön säännösten muutosten vuoksi tarpeellisiksi. Säännös on tarpeellinen, koska yhteisön säännöstö on voinut muuttua liittymissopimuksen allekirjoituksen ja varsinaisen liittymispäivän välisenä aikana käsitellyssä olevien ehdotusten, kuten esimerkiksi sokerin markkinajärjestelyä koskevien ehdotusten, vuoksi.

NELJÄS OSA:

Väliaikaiset määräykset

I osasto:

Siirtymätoimenpiteet

23 artikla. Artiklan mukaan liitteissä VI ja VII lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan Bul-

gariaan ja Romaniaan kyseisissä liitteissä määrättyin edellytyksin. Bulgariaa ja Romaniaa koskevat siirtymätoimenpiteet on luetteloitu maakohtaisissa liitteissä aihepiireittäin.

Liite VI: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 23 artiklassa: Siirtymätoimenpiteet Bulgaria

1. Henkilöiden vapaa liikkuvuus Nykyisille jäsenvaltioille myönnetään oikeus käyttää työvoiman liikkuvuuden säännösten soveltamiselle siirtymätoimenpiteitä Bulgarian kansalaisten liikkuvuuteen aluksi kahden vuoden ajan sekä mahdollisuus jatkaa niiden soveltamista ensin kolmella vuodella ja vakavien työmarkkinahäiriöiden ilmetessä tai uhatessa vielä kahdella vuodella. Lisäksi ne jäsenvaltiot, jotka ovat joko liittymispäivästä lähtien tai myöhemmin luopuneet mahdollisuudestaan soveltaa siirtymätoimenpiteitä, voivat Bulgarian liittymispäivää seuraavan seitsemän vuoden ajanjakson päättymiseen saakka ottaa vakavien työmarkkinahäiriöiden ilmetessä tai uhatessa kansalliset työlupamenettelynsä uudelleen sovellettaviksi. Myös Bulgarialle myönnetään vastaavansisältöinen oikeus siirtymätoimenpiteiden käyttöön niiden jäsenvaltioiden kansalaisten osalta, jotka soveltavat siirtymätoimenpiteitä Bulgarian kansalaisiin.

Samansisältöinen siirtymäjärjestely koskee myös Romaniaa.

EY:n perustamissopimuksen 39 artiklaa ja 49 artiklan 1 kohtaa sovelletaan täysimääräisesti työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY 1 artiklassa määriteltyä työntekijöiden tilapäistä liikkuvuutta edellyttävien palvelujen tarjoamisen vapauteen Bulgarian ja Romanian sekä nykyisten jäsenvaltioiden välillä, jollei laajentumisneuvotteluissa sovittujen siirtymätoimenpiteiden soveltamisesta muuta johdu.

Liittymispäivää seuraavan kahden vuoden ajan nykyiset jäsenvaltiot voivat soveltaa Bulgarian ja Romanian kansalaisten osalta kansallisia tai kahdenvälisistä järjestelyistä johtuvia työmarkkinoille pääsyä koskevia toimenpiteitä. Nämä säännökset voivat siis poiketa siitä, mitä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella koskevan

asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklassa säädetään. Nykyiset jäsenvaltiot voivat jatkaa tällaisten toimenpiteiden soveltamista liittymispäivää seuraavan viiden vuoden ajan.

Ennen liittymispäivää seuraavan kahden vuoden päättymistä neuvosto tarkastelee siirtymäsäännösten toimivuutta komission kertomuksen perusteella. Tarkastelun päättyessä ja viimeistään liittymispäivää seuraavan kahden vuoden lopussa nykyisten jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle, aikoivatko ne jatkaa kansallisten tai kahdenvälisistä sopimuksista johtuvien toimenpiteiden soveltamista vai soveltaa jatkossa työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklaa. Jos ilmoitusta ei tehdä, sovelletaan edellä mainittuja artikloita.

Bulgarian tai Romanian pyynnöstä siirtymätoimenpiteiden tarvetta voidaan harkita yhden kerran uudelleen. Tällöin sovelletaan samaa menettelyä kuin edellä on kuvattu ensimmäisen kahden vuoden kuluessa tehtävän tarkastelun osalta. Tarkastelu saatetaan päätökseen kuuden kuukauden kuluessa uuden jäsenvaltion pyynnön vastaanottamisesta.

Nykyinen jäsenvaltio, joka soveltaa kansallisia tai kahdenvälisistä sopimuksista johtuvia toimenpiteitä viiden vuoden määräajan lopussa, saa ilmoitettuaan siitä komissiolle jatkaa toimenpiteiden soveltamista liittymispäivää seuraavan seitsemän vuoden ajanjakson loppuun, jos sen työmarkkinoille aiheutuu tai uhkaa aiheutua vakavia häiriöitä. Jos ilmoitusta ei tehdä, sovelletaan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklaa.

Mahdollisesti sovellettavista siirtymätoimenpiteistä huolimatta Bulgarian ja Romanian kansalaisilla, jotka liittymispäivänä työskentelevät laillisesti jossain nykyisessä jäsenvaltiossa ja jotka ovat saaneet tulla kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoille vähintään 12 kuukaudeksi, on oikeus työmarkkinoille pääsyyn kyseisessä jäsenvaltiossa, mutta ei kansallisia toimenpiteitä soveltavan muun jäsenvaltion työmarkkinoille.

Bulgarian ja Romanian kansalaisilla, jotka saavat tulla liittymisen jälkeen vähintään 12 kuukaudeksi jonkin nykyisen jäsenvaltion työmarkkinoille, on myös samat oikeudet.

Näiden henkilöiden saavuttamat työmarkkinoille pääsyä koskevat oikeudet lakkaavat,

jos he omasta tahdostaan lähtevät kyseisen nykyisen jäsenvaltion työmarkkinoilta.

Vapaata työmarkkinoille pääsyä ei ole niillä Bulgarian ja Romanian kansalaisilla, jotka työskentelevät laillisesti jossain nykyisessä jäsenvaltiossa liittymispäivänä tai ajanjaksona, jolloin kansallisia toimenpiteitä sovelletaan, ja jotka saavat tulla kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoille alle 12 kuukauden ajanjaksoksi.

Liittymispäivää seuraavan seitsemän vuoden aikana ne jäsenvaltiot, joissa sovelletaan Bulgarian tai Romanian kansalaisten osalta neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklaa ja jotka myöntävät työlupia näiden maiden kansalaisille vain valvontatarkoituksessa kyseisenä ajanjaksona, antavat nämä luvat ilman eri toimenpiteitä.

Työmarkkinansa joko heti liittymispäivästä alkaen tai myöhemmin Bulgarian ja Romanian kansalaisille avannut jäsenvaltio voi liittymispäivää seuraavan seitsemän vuoden ajan pyytää vapaan liikkuvuuden säännösten soveltamisen keskeyttämistä kokonaan tai osittain. Edellytyksenä on, että jäsenvaltiossa ilmenee tai on ennakoitavissa sellainen työmarkkinoiden häiriötilanne, että jollakin alueella tai jossakin ammatissa syntyy elintasoja ja työllisyyttä uhkaava vakava häiriö ja että jäsenvaltio tiedottaa asiasta komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Jäsenvaltio voi pyytää komissiota keskeyttämään kokonaan tai osittain neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklan soveltamisen palauttaakseen normaalin tilanteen tietyn alueen tai ammatin osalta. Komissio päättää asetuksen soveltamisen keskeyttämisestä sekä sen kestosta ja laajuudesta viimeistään kahden viikon kuluessa pyynnön saamisesta ja ilmoittaa päätöksestä neuvostolle. Jokainen jäsenvaltio voi kahden viikon kuluessa komission päätöksen tekemisestä pyytää neuvostoa peruuttamaan päätöksen tai muuttamaan sitä. Neuvoston on tehtävä päätös määräenemmistöllä kahden viikon kuluessa.

Jäsenvaltio voi kiireisissä ja poikkeuksellisissa tapauksissa myös itse päättää keskeyttää asetuksen soveltamisen ja toimittaa asiasta jälkikäteen perustellun ilmoituksen komissiolle.

Niin kauan kuin asetuksen soveltaminen on keskeytetty siirtymätoimenpiteiden noudat-

tamisen perusteella, direktiivin 2004/38/EY 23 artiklaa on sovellettava Bulgariassa ja Romaniassa nykyisten jäsenvaltioiden kansalaisten osalta ja nykyisessä jäsenvaltiossa Bulgarian ja Romanian kansalaisten osalta seuraavin edellytyksin, kun on kyse työntekijöiden perheenjäsenten oikeudesta toimia työntekijöinä:

— työntekijän puolisolalla ja heidän alle 21-vuotiailla tai huollettavilla jälkeläisillään, jotka asuvat laillisesti työntekijän kanssa jäsenvaltion alueella liittymispäivänä, on liittymisestä alkaen välitön pääsy kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoille. Tämä ei koske sellaisen työntekijän perheenjäseniä, joka saa laillisesti työskennellä kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoilla alle 12 kuukauden ajan;

— työntekijän perheenjäsenillä, jotka asuvat laillisesti työntekijän kanssa jäsenvaltion alueella myöhemmästä ajankohdasta kuin liittymispäivästä alkaen, mutta ajankohtana, jona sovelletaan siirtymämääräyksiä, on pääsy kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoille, kun he ovat asuneet kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kahdeksantoista kuukautta tai liittymispäivää seuraavasta kolmannelta vuodesta alkaen riippuen siitä, kumpi päivämäärä on aikaisempi.

Nämä säännökset eivät rajoita edullisempien kansallisten tai kahdenvälisistä sopimuksista johtuvien toimenpiteiden soveltamista.

Siirtymätoimenpiteiden soveltamisen ajan Bulgaria ja Romania sekä nykyiset jäsenvaltiot saavat poiketa Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella koskevan direktiivin 2004/38/EY niistä säännöksistä, joita ei voida pitää erillään työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 säännöksistä. Poikkeaminen sallitaan siltä osin kuin on tarpeen siirtymätoimenpiteiden soveltamiseksi.

Kun nykyiset jäsenvaltiot soveltavat kansallisia tai kahdenvälisistä sopimuksista johtuvia toimenpiteitä siirtymämääräysten nojalla, Bulgaria ja Romania saavat pitää voimassa vastaavat toimenpiteet kyseisen jäsenvaltion tai kyseisten jäsenvaltioiden kansalaisten osalta.

Jos jokin nykyisistä jäsenvaltioista lykkää asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklan soveltamista, Bulgaria ja Romania voivat päättää ryhtyä noudattamaan kansallisia työmarkkinoille pääsyä koskevia menettelyjä toistensa kansalaisten osalta.

Jokainen nykyinen jäsenvaltio, joka soveltaa siirtymätoimenpiteitä joko liittymispäivästä lähtien tai myöhemmin, voi milloin tahansa sallia kansallisen lainsäädännön mukaisesti suuremman liikkumisvapauden kuin mitä se soveltaa liittymispäivänä mukaan lukien avoimen pääsyn työmarkkinoille. Liittymispäivää seuraavasta kolmannelta vuodesta alkaen jokainen nykyinen jäsenvaltio, joka soveltaa kansallisia toimenpiteitä, voi milloin tahansa päättää soveltaa asetuksen (ETY) N:o 1612/68 1–6 artiklaa näiden sijasta. Päätöksestä on ilmoitettava komissiolle.

Siirtymätoimenpiteiden soveltaminen ei saa johtaa siihen, että uusien jäsenvaltioiden kansalaisten pääsyä nykyisten jäsenvaltioiden työmarkkinoille koskevista edellytyksistä tulee tiukempia kuin liittymissopimuksen allekirjoituspäivänä voimassa olleet edellytykset.

Siirtymätoimenpiteiden soveltamisesta huolimatta nykyisten jäsenvaltioiden on työmarkkinoilleen pääsyn osalta asetettava Bulgarian ja Romanian sekä nykyisten jäsenvaltioiden kansalaisia olevat työntekijät etusijalle sellaisiin työntekijöihin nähden, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia.

Toisessa jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevia ja työskenteleviä Bulgariasta tai Romaniasta olevia työntekijöitä ja heidän perheitään tai Bulgariassa tai Romaniassa laillisesti oleskelevia ja työskenteleviä toisesta jäsenvaltiosta tulleita työntekijöitä ja heidän perheitään ei saa kohdella tiukemmin kuin kyseisessä jäsenvaltiossa tai Bulgariassa tai Romaniassa asuvia ja työskenteleviä kolmansien maiden kansalaisia. Sen lisäksi yhteisön suosituimmuuskohtelun periaatetta sovellettaessa Bulgariassa ja Romaniassa oleskelevia ja työskenteleviä kolmansista maista tulleita siirtotyöläisiä ei saa suosia Bulgarian ja Romanian kansalaisiin verrattuna.

Itävalta ja Saksa saavat, jos ja niin kauan kuin ne soveltavat siirtymämääräysten nojalla kansallisia tai kahdenvälisistä sopimuksista johtuvia toimenpiteitä Bulgarian ja Roma-

nian työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen, eli enintään seitsemän vuoden ajan, poiketa EY:n perustamissopimuksen 49 artiklan 1 kohdasta rajoittaakseen työntekijöiden tilapäistä liikkumista uuteen jäsenvaltioon sijoitautuneiden yritysten palvelujen tarjoamisen yhteydessä. Tämä on mahdollista tapauksissa, joissa työntekijöiden oikeutta tehdä työtä Itävallassa ja Saksassa säädellään kansallisin toimenpitein ja sellaisilla tietyillä aroilla palvelualoilla ilmenevien vakavien häiriöiden tai niiden uhan yhteydessä, joita voi joillakin alueilla aiheutua palvelujen tarjoamisesta valtioiden välillä. Poikkeamisesta on ilmoitettava ensin komissiolle.

Poikkeuksen piiriin voivat Saksassa kuulua rakentaminen ja siihen liittyvä toiminta (lähetettyjä työntekijöitä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY liitteessä luetellut toimet), teollisuussivous sekä sisustuspalvelut.

Itävallassa poikkeuksen piiriin voivat kuulua puutarhapalvelut, kivityöstö (leikkaus, muotoilu ja viimeistely), metallirakenteiden ja niiden osien valmistus, rakentaminen ja siihen liittyvä toiminta (lähetettyjä työntekijöitä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY liitteessä luetellut toimet), turvallisuuspalvelut, teollisuussivous, kotisairaanhoido sekä eräät sosiaalityöt ja -palvelut.

Siltä osin kuin Saksa tai Itävalta poikkeavat EY:n perustamissopimuksen 49 artiklan 1 kohdan soveltamisesta edellisten alakohtien mukaisesti, Bulgaria ja Romania saavat ryhtyä vastaaviin toimenpiteisiin ilmoitettuaan siitä komissiolle.

Siirtymätoimenpiteiden soveltaminen ei saa johtaa siihen, että Saksan tai Itävallan ja uuden jäsenvaltion välisen palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvaa työntekijöiden tilapäistä liikkumista koskevista edellytyksistä tulee tiukempia kuin liittymissopimuksen allekirjoituspäivänä voimassa olevat edellytykset.

Suomen hallitus ei ole vielä päättänyt, esittääkö se eduskunnalle, että Suomi ottaisi käyttöön työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat siirtymäajat Bulgarian ja Romanian kanssa.

Edellisen laajentumisen yhteydessä Suomi päätti soveltaa siirtymätoimenpiteitä työvoim-

man vapaaseen liikkumiseen uusien jäsenvaltioiden (pois lukien Kypros ja Malta) osalta kahden vuoden ajan liittymisajankohdasta 1 päivä toukokuuta 2004 lukien. Kahden vuoden kuluessa liittymisajankohdasta Suomi päättää jatkotoimista ja ilmoittaa komissiolle, mikäli se haluaa noudattaa edelleen 1 päivä toukokuuta 2006 jälkeenkin kansallisia työmarkkinoille pääsyä koskevia säännöksiä. Työmarkkinaosapuolia kuullaan tarkistusmenettelyn yhteydessä.

Päätös Bulgarian ja Romanian kansalaisiin mahdollisesti sovellettavista siirtymäajoista tehdään, kun selvitys vuonna 2004 unioniin liittyneisiin jäsenvaltioihin sovellettavien siirtymäaikojen vaikutuksista sekä mahdollisesta jatkotarpeesta on valmistunut. Mikäli hallitus päättää esittää eduskunnalle siirtymäajan käyttöön ottamista Bulgarian ja Romanian osalta, ehdotukset lainsäädännöksi työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien siirtymätoimenpiteiden soveltamisesta sisällytetään erilliseen hallituksen esitykseen. Siinä määriteltäisiin yksityiskohtaisesti ne menettelyt ja edellytykset, joiden mukaisesti uusien jäsenvaltioiden kansalaiset voivat tehdä Suomessa työtä.

Suomi ei vaatinut Bulgarian ja Romanian liittymistä koskevissa laajentumisneuvotteluissa mahdollisuutta soveltaa siirtymätoimenpiteitä työvoiman liikkumiseen palvelujen tarjonnan yhteydessä. Ainoastaan Itävalta ja Saksa vaativat ja saivat mahdollisuuden soveltaa siirtymätoimenpiteitä tiettyjen tehtävien osalta myös palvelujen tarjontaan liittyvään työvoiman liikkuvuuteen. Siten työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat siirtymäjärjestelyt eivät voi koskea henkilöitä, jotka siirtyvät Suomeen tilapäisesti työhön lähetettyinä työntekijöinä palvelujen tarjonnan puitteissa.

Jos hallitus päättää, ettei se ehdota siirtymäajan käyttöön ottamista Bulgarian ja Romanian osalta, hallituksen kannanotto asiasta esitetään eduskunnalle edellä mainitun selvityksen yhteydessä.

Laajentumisen myötä myös Suomen kansalaisille avautuu pääsy Bulgarian ja Romanian työmarkkinoille. Liittymissopimuksen siirtymäjärjestelyjen vastavuoroisuusperiaatteen vuoksi nämä jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa Suomen kansalaisten työnteko-

oikeuteen siirtymäjärjestelyjä, jos Suomi soveltaa niiden kansalaisten työmarkkinoille pääsyyn siirtymäjärjestelyjä.

2. *Palvelujen tarjoamisen vapaus* Bulgariassa on oikeus 31 päivä joulukuuta 2009 asti olla soveltamatta sijoittajien korvausjärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/9/EY 4 artiklan 1 kohdan mukaista vähimmäiskorvaustasoa.

Bulgarian on varmistettava, että sen sijoittajien korvausjärjestelmä kohoaa portaittain siten, että se tarjoaa vähintään 12 000 euron suojan vuoden 2007 ajan ja vähintään 15 000 euron suojan vuosien 2008 ja 2009 ajan.

Tämän siirtymäkauden aikana muut jäsenvaltiot säilyttävät oikeuden estää niiden alueelle sijoittautuneen bulgarialaisen sijoituspalveluyrityksen sivuliikkeen toiminta, jollei kyseinen sivuliike ole liittynyt tai kunnes se liittyy virallisesti tunnustettuun sijoittajien korvausjärjestelmään kyseisen jäsenvaltion alueella Bulgarian korvaustason ja direktiivin 97/9/EY 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vähimmäistason välisen eron kattamiseksi.

3. *Pääomien vapaa liikkuvuus* Bulgaria saa pitää voimassa viiden vuoden ajan liittymispäivästä liittymissopimuksen allekirjoittamisajankohtana voimassa olleen lainsäädäntönsä rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltioiden tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisten, jotka eivät asu Bulgariassa ja jonkin toisen jäsenvaltion tai ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion lainsäädännön mukaisesti perustettujen oikeushenkilöiden maanomistusoikeuden hankintaa vapaa-ajan asuntoja varten.

Jäsenvaltioiden kansalaisiin ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisiin, jotka laillisesti asuvat Bulgariassa, ei sovelleta edellisessä kappaleessa mainittuja määräyksiä eikä muita sääntöjä ja menettelyjä kuin Bulgarian kansalaisiin sovellettavia sääntöjä ja menettelyjä.

Lisäksi Bulgaria saa pitää voimassa seitsemän vuoden ajan liittymispäivästä liittymissopimuksen allekirjoittamisajankohtana

voimassa olleen lainsäädäntönsä rajoitukset, jotka koskevat jonkin toisen jäsenvaltion kansalaisten, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimusosapuolina olevien valtioiden kansalaisten ja jonkin toisen jäsenvaltion tai ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion lainsäädännön mukaisesti perustettujen oikeushenkilöiden maa- ja metsätalousmaan ja metsien hankintaa. Jäsenvaltioiden kansalaisten kohtelu maa- ja metsätalousmaan tai metsien hankinnan osalta ei kuitenkaan saa missään tilanteessa olla epäedullisempi kuin liittymissopimuksen allekirjoituspäivänä eikä heitä saa kohdella tiukemmin kuin kolmannen maan kansalaisia. Itsenäisiin viljelijöihin, jotka ovat toisen jäsenmaan kansalaisia ja jotka haluavat sijoittautua Bulgariaan ja laillisesti asua siellä, ei sovelleta edellä esitettyjä määräyksiä, eikä muita menettelyjä kuin Bulgarian kansalaisia koskevia menettelyjä.

Näitä siirtymätoimenpiteitä tarkastellaan liittymispäivää seuraavana kolmantena vuonna. Komissio esittää tätä varten kertomuksen neuvostolle. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta päättää lyhentää siirtymäkautta tai lopettaa sen.

4. Maatalous

A. Maataloutta koskeva lainsäädäntö

Neuvoston asetukseen (EY) N:o 2597/97 maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä kulutukseen tarkoitettun maidon on tehty poikkeus Romanian osalta. Poikkeuksen mukaan maidon rasvapitoisuutta koskevia vaatimuksia ei sovelleta Bulgariassa tuotettuun kulutukseen tarkoitettuun maitoon ennen 30 päivää huhtikuuta 2009, siten että maitoa, jonka rasvapitoisuus on 3 prosenttia saa pitää kaupan täysmaitona ja maitoa, jonka rasvapitoisuus on 2 prosenttia, saa pitää kaupan kevytmaitona. Kulutukseen tarkoitettua maitoa, joka ei vastaa rasvapitoisuutta koskevia vaatimuksia, saa pitää kaupan ainoastaan Bulgariassa tai viedä kolmansiin maihin. Vastaavia poikkeuksia myönnettiin useille uusille jäsenmaille vuoden 2004 laajentumisen yhteydessä ja edellisen laajentumisen yhteydessä Suomelle ja Ruotsille.

B. Eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Bulgarialle myönnetään raakamaidon laatua koskeva siirtymäaika vuoden 2009 loppuun saakka. Siirtymäaikana erikseen luetellut 100 maitoalan laitosta saa jatkaa sellaisen maidon, joka ei täytä EU:n hygieniavaatimuksia, vastaanottamista maatiloilta. Bulgarian viranomaisten on pidettävä luettelo a.o. maatioista. Siirtymäaikana näistä laitoksista peräisin olevia tuotteita saa toimittaa vain kotimaan markkinoille tai käyttää jatkojalostukseen em. luetteloon kuuluvissa laitoksissa ja ne on merkittävä erikseen. Lisäksi osassa näistä laitoksista (20 laitosta) saa tiettyjen yksityiskohtaisten edellytysten täytyessä käsitellä erillisillä tuotantolinjoilla sekä EU:n vaatimukset täyttävää maitoa että sellaista maitoa, joka ei täytä EU:n vaatimuksia.

5. Liikennepolitiikka

Tavara- ja henkilöliikenteen harjoittajien ammattiin pääsy sekä tutkintotodistukset.

Neuvoston direktiivissä 96/26/EY säädetään maanteiden kansallisen ja kansainvälisen tavara- ja henkilöliikenteen harjoittajien ammattiin pääsystä sekä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä näiden liikenteen harjoittajien sijoittautumisvapauden tehokkaan käyttämisen edistämiseksi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 2004/66/EY.

Poiketen säännösten direktiivin 96/26/EY 3 artiklan 3 kohdan c alakohtaa, joka koskee vakavaraisuusastetta, ei sovelleta ennen 31 päivänä joulukuuta 2010 Bulgariassa kuljetusyrityksiin, jotka harjoittavat yksinomaan kotimaan maanteiden tavara- ja henkilöliikennettä. Kyseisellä yrityksillä käytettävissä olevan pääoman tai vararahaston on asteittain saavutettava kyseisessä artiklassa säädetyt vähimmäismäärät liitteessä olevan tarkemman aikataulun mukaisesti.

Sisäistä maantieliikennettä koskevat vastavuoroiset siirtymäaikajärjestelyt.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3118/93, muutettuna (EY) N:o 484/2002, määrittelee edellytykset, joiden perusteella muut kun jä-

senvaltioiden liikkeenharjoittajat voivat harjoittaa sisäistä maanteiden tavaraliikennettä jäsenvaltioissa. Bulgarian ja Romanian kanssa on sovittu siirtymäaikajärjestelyistä, jonka mukaan Bulgariaan ja Romaniaan sijoittautuneet liikenteenharjoittajat eivät voi harjoittaa sisäistä maanteiden tavaraliikennettä – kabotaasia – muissa jäsenvaltioissa ja vastaavasti muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneet liikenteenharjoittajat eivät voi harjoittaa kansallista maanteiden tavaraliikennettä Bulgariassa ja Romaniassa. Liittymistä seuraavan kolmannen vuoden loppuun mennessä jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle, pidettävätkö ne tätä ajanjaksoa enintään kahdella vuodella. Jos ilmoitusta ei tehdä, sovelletaan asetuksen 1 artiklaa. Vastavuoroinen siirtymäaika on näissä tapauksissa enintään viiden vuoden pituinen. Lisäksi on sovittu yleisestä taloudellisesta turvalausekkeesta, joka tässä tapauksessa tarkoittaa esimerkiksi, että jos jäsenvaltion kansallisilla markkinoilla tai osassa kyseisiä markkinoita on vakavia häiriöitä tai vaikeutunut tilanne kabotaasiliikenteen vuoksi, kuten merkittävää ylitarjontaa tai useiden maantieliikennettä harjoittavien yritysten taloudelliseen tasapainoon tai selviytymiseen kohdistuu uhka, on kyseisen jäsenvaltion ilmoitettava asiasta komissiolle ja muille jäsenvaltioille ja annettava niille kaikki tarvittavat tiedot.

Kyseisten tietojen perusteella jäsenvaltio voi pyytää komissiota lykkäämään kokonaan tai osittain asetuksen 1 artiklan soveltamista tilanteen palauttamiseksi ennalleen. Komissio tutkii tilannetta kyseisen jäsenvaltion toimittamien tietojen perusteella ja päättää kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, ovatko suoja-toimenpiteet tarpeen. Jäsenvaltiot voivat lisäksi säännellä pääsyä kansalliseen maanteiden tavaraliikenteensä vaihtamalla asteittain keskenään kabotaasilupia kahdenvälisen sopimusten perusteella.

Ajoneuvojen mitat ja painot

Neuvoston direktiivissä 96/53/EY säädetään tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmasta kansainvälisestä liikenteessä sallituista painoista, sellaisena

kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2002/7/EY.

Bulgarialle on myönnetty tiettyjä sallittuja mittoja ja painoja koskevia poikkeuksia 31 päivä joulukuuta 2013 saakka johtuen aomaiden tiettyjen tieverkosto-osien huonommasta kunnosta, jotka eivät kestäisi EU:n mukaisia mittoja ja painoja. Bulgaria on kuitenkin liittymissopimuksessa sitoutuneet asteittaiseen tieverkostonsa parantamiseen. Bulgarian on noudatettava päätieverkostonsa parantamista koskevaa aikatauluun sellaisenaan kuin se on esitetty liitteen taulukoissa.

6. *Verotus* Poiketen jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetusta kuudennesta neuvoston direktiivistä 77/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, Bulgaria saa pitää voimassa kansainvälisten henkilökuljetusten vapautuksen arvonlisäverosta joko siihen asti kuin se direktiivin edellytysten mukaan on mahdollista tai niin kauan kuin samaa vapautusta sovelletaan jossakin nykyisistä jäsenvaltioista sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Vastaava vapautus on myönnetty myös aiemmin kaikille unionin uusille ja nykyisille jäsenvaltioille samassa laajuudessa.

Bulgarialle myönnetään valmisteverotuksen osalta siirtymäaika, joka koskee savukkeiden verojen lähentämisestä annettua neuvoston direktiiviä 92/79/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna. Bulgaria saa lykätä vuoden 2009 loppuun saakka sellaisen yleisen vähimmäisvalmisteveron soveltamista, joka vastaa 57:ää prosenttia ja vähintään 64 euroa 1 000 savuketta kohti, kysytyimmän hintaluokan savukkeiden vähittäismyyntihinnasta (kaikki verot mukaan luettuina) edellyttäen, että tämän kauden aikana Bulgaria mukauttaa asteittain valmisteverokantojaan kohti direktiivissä säädettyä yleistä vähimmäisvalmisteveroa. Nykyiset jäsenvaltiot saavat edellä mainittuina siirtymäaikoina säilyttävät samat määrälliset rajoitukset savukkeille, joita saadaan tuoda Bulgariasta niiden alueelle ilman ylimääräisen valmisteveron maksamista, kuin ne rajoitukset, joita sovelletaan tuontiin kolmansista maista edellyttäen, että ne ovat ilmoittaneet asiasta komissiolle. Jäsenvaltiot saavat tällöin toteuttaa tarvittavat tarkastukset edellyttäen, että tarkastuksilla ei vaikuteta

sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan.

Lisäksi Bulgarialle myönnetään valmisteverotuksen osalta siirtymäaikoja, jotka koskevat energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevaa neuvoston direktiiviä 2003/96/EY, sellaisena kuin se on muutettuna. Bulgaria saa soveltaa siirtymäaikaa ajoaineena käytettävän lyijyttömän bensiinin kansallisen verotustason vähimmäistasolle, joka on 359 euroa 1000:ta litraa kohti, 1 päivään tammikuuta 2011 saakka. Ajoaineena käytettävään lyijyttömään bensiiniin sovellettava todellinen verotustaso ei saa olla alle 323 euroa 1000:ta litraa kohti 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen.

Bulgaria saa 1 päivään tammikuuta 2010 saakka siirtymäkauden mukauttaakseen ajoaineena käytettävien dieselöljyn ja kerosiinin kansallisen verotustason vähimmäistasolle, joka on 302 euroa 1000:ta litraa kohti ja 1 päivään tammikuuta 2013 saakka mukauttaakseen sen vähimmäistasolle, joka on 330 euroa 1000:ta litraa kohti. Ajoaineena käytettäviin dieselöljyyn ja kerosiiniin sovellettava todellinen verotustaso ei saa olla alle 274 euroa 1000:ta litraa kohti 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen.

Poiketen siitä, mitä direktiivin 2003/96/EY 9 artiklassa säädetään, Bulgaria saa soveltaa siirtymäaikaa 1 päivään tammikuuta 2010 saakka, mukauttaakseen kaukolämmitykseen käytettävien hiilen ja koksen kansallisen verotustason vähimmäisverotustasoille, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C, ja 1 päivään tammikuuta 2009 saakka mukauttaakseen muuhun kuin kaukolämmitykseen käytettävien hiilen ja koksen kansallisen verotustason vähimmäisverotustasoille, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C. Kyseisiin energiatuotteisiin sovellettavat todelliset verotustasot eivät saa olla alle 50 prosenttia asianomaisesta yhteisön vähimmäistasosta 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen.

Poiketen siitä, mitä direktiivin 2003/96/EY 10 artiklassa säädetään, Bulgaria saa soveltaa siirtymäaikaa 1 päivään tammikuuta 2010 saakka, mukauttaakseen sähkön kansalliset verotustasot vähimmäisverotustasoille, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C. Sähköön sovellettavat todelliset verotustasot

eivät kuitenkaan saa olla alle 50 prosenttia yhteisön vähimmäistasosta 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen.

Bulgaria saa olla soveltamatta eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 2003/49/EY, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 artiklan säännöksiä vuoden 2014 loppuun kestävä siirtymäkauden aikana. Kyseisenä siirtymäkauna toisesta jäsenvaltiosta olevalle lähiyhtiölle tai jostakin jäsenvaltiosta olevan lähiyhtiön toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle kiinteälle toimipaikalle suoritettaviin korko- ja rojalTIMaksuihin Bulgariassa sovellettava verokanta ei saa ylittää kymmentä prosenttia vuoden 2010 loppuun asti eikä viittä prosenttia seuraavina vuosina vuoden 2014 loppuun asti.

7. Sosiaalipolitiikka ja työllisyys Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/37/EY tupakkatuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämistä 3 artiklasta poiketen sitä ei sovelleta Bulgarian alueella valmistettavien ja kaupan pidettävien savukkeiden tervan enimmäismäärään. Siirtymäkauden aikana Bulgariassa valmistettuja savukkeita, joiden tervan määrä on enemmän kuin 10 mg savuketta kohden, ei saa pitää kaupan muissa jäsenvaltioissa. Bulgariassa valmistettuja savukkeita, joiden tervan määrä on enemmän kuin 13 mg savuketta kohden ei saa viedä kolmansiin maihin, tätä rajaa alennetaan 12 mg:aan 1 päivästä tammikuuta 2008 ja 11 mg:aan 1 päivästä tammikuuta 2010. Bulgaria toimittaa komissiolle säännöllisesti ajantasaistettua tietoa aikataulusta ja toteutetuista toimenpiteistä direktiivin noudattamisen varmistamiseksi. Bulgarialle myönnetty siirtymäaika kestää vuoden 2010 loppuun.

8. Energia Bulgarialle myönnetään siirtymäaika neuvoston direktiivin 68/414/ETY jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamiseen. Öljytuotevarastojen on kooltaan vastattava kotimaista kulutusta seuraavasti: 30 päivää 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä; 40 päivää 31 päivään

joulukuuta 2007 mennessä; 50 päivää 31 päivään joulukuuta 2008 mennessä; 60 päivää 31 päivään joulukuuta 2009 mennessä; 70 päivää 31 päivään joulukuuta 2010 mennessä; 80 päivää 31 päivään joulukuuta 2011 mennessä; 90 päivää 31 päivään joulukuuta 2012 mennessä.

9. Televiestintä ja tietotekniikka Neuvoston direktiivissä 2002/22/EY säädetään yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen käyttämisestä. Poiketen mitä direktiivin 30 artiklan 1 kohdassa säädetään, Bulgaria saa lykätä numeron siirrettävyyden käyttöönottoa 1 päivä tammikuuta 2009 saakka.

10. Ympäristö

A. Ilman laatu Bulgariassa ei sovelleta ennen vuoden 2009 loppua täysimääräisesti bensiinin varastoinnista ja sen jakelusta varastoalueilta huoltoasemille aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöjen torjunnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/63/EY 3-6 artiklan, sekä liitteiden I-III vaatimuksia, jotka koskevat varastoalueiden olemassa olevia varastosäiliöitä, olemassa olevien kuljetettavien säiliöiden täyttämistä ja tyhjentämistä varastoalueilla, varastoalueiden olemassa olevia kuljetettavia säiliöitä, sekä huoltoasemien olemassa olevien varastosäiliöiden täyttämistä. Siirtymäkauteen sisältyy välitavoitteita, jotka on saavutettava vuoden 2007 loppuun mennessä. Välitavoitteiden asettamisessa ensisijainen huomio on kiinnitetty vaatimustenmukaisuuden saavuttamiseen suuremman vuotuisen läpijuoksun omaavien varastoalueiden ja huoltoasemien osalta.

Tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuuden vähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 1999/32/EY 3 artiklan 1 kohdasta ja 4 artiklan 1 kohdasta poiketen, Bulgariassa ei sovelleta paikalliskäytön osalta raskaiden polttoöljyjen rikkipitoisuutta koskevia vaatimuksia ennen vuoden 2011 loppua, eikä kaasuöljyjen rikkipitoisuutta koskevia vaatimuksia ennen vuoden 2009 loppua. Kyseisellä siirtymäkaudella raskaiden polttoöljyjen rikkipitoisuus ei saa olla yli 3,00 painoprosenttia, eikä kaasuöljyjen rikkipitoisuus yli 0,20 painoprosenttia.

B. Jätehuolto Bulgarialle myönnetään siirtymäaika Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 soveltamiseen. Kaikkien asetuksen liitteeseen II sisältyvien hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoihin Bulgariaan sovelletaan asetuksessa säädettyä ilmoitusmenettelyä vuoden 2014 loppuun saakka. Asetuksen säännösten mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat vastustaa jätteiden siirtoa toiseen yhteisön jäsenmaahan loppukäsitteltäväksi laajemmin perusteita kuin jätteiden siirtoa hyödynnettäväksi. Siirtymämääräysten mukaan Bulgarian toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin vuoden 2009 loppuun asti vastustaa eräiden erikseen lueteltujen, asetuksen liitteeseen III (keltainen jäteluettelo) sisältyvien hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoa Bulgariaan samoilla perusteilla kuin jätteiden siirtoa loppukäsitteltäväksi. Tätä siirtymäkautta voidaan jatkaa vuoden 2012 loppuun saakka. Bulgarian toimivaltaiset viranomaiset voivat lisäksi vuoden 2009 loppuun saakka vastustaa asetuksen liitteeseen IV (punainen jäteluettelo) sisältyvien ja asetuksen liitteisiin sisältyvien hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoa Bulgariaan samoilla perusteilla kuin jätteiden siirtoa loppukäsitteltäväksi. Bulgarian toimivaltaisilla viranomaisilla on velvollisuus vastustaa jätteiden siirtoa Bulgariaan, mikäli jätteet vietäisiin hyödynnettäväksi sellaiseen laitokseen, joka hyötyy Bulgarialle myönnetystä tilapäisestä poikkeuksesta ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY tai tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY tiettyjen säännösten soveltamisesta.

Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY 6 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdasta poiketen Bulgarian on saavutettava a alakohdassa tarkoitettu hyödyntämistä tai energiaa talteenottaen tapahtuvaa polttoa jätepolttolaitoksissa koskeva kokonaisaste (vähintään 50 prosenttia ja enintään 65 pro-

senttia pakkausjätteiden painosta) vuoden 2011 loppuun mennessä ja b alakohdassa tarkoitettu vastaava kokonaisaste (vähintään 60 prosenttia pakkausjätteiden painosta) vuoden 2014 loppuun mennessä. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan c alakohdasta poiketen Bulgarian on saavutettava tämän alakohdan mukainen kierrätystavoite (vähintään 25 prosenttia ja enintään 45 prosenttia kaikkien pakkausjätteissä esiintyvien pakkausmateriaalien painosta on kierrätettävä siten, että kunkin pakkausmateriaalin osalta kierrätetään vähintään 15 prosenttia painosta) muovien osalta vuoden 2009 loppuun mennessä. Saman artiklan saman kohdan d alakohdan mukainen kierrätyksen kokonaistavoite (kierrätettävä vähintään 55 prosenttia ja enintään 80 prosenttia pakkausjätteiden painosta) Bulgarian on saavutettava vuoden 2014 loppuun mennessä. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan i alakohdasta poiketen Bulgarian on saavutettava lasin kierrätyksen vähimmäistavoite (60 painoprosenttia) vuoden 2013 loppuun mennessä. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan iv alakohdan mukainen muovien kierrätystavoite (22,5 painoprosenttia ottaen huomioon ainoastaan materiaali, joka kierrätetään takaisin muoviksi) Bulgarian on saavutettava vuoden 2013 loppuun mennessä. Kaikki edellä mainitut direktiivin 94/62/EY soveltamista koskevat siirtymäajat on jaettu välitavoitteisiin.

Poiketen siitä, mitä kaatopaikoista annetun neuvoston direktiivin 1999/31/EY 5 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdassa ja liitteessä I olevan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa säädetään, Bulgariassa ei sovelleta nesteistä, syövyttävää ja hapettavaa jätettä, eikä pintaveden virtauksen ehkäisemistä kaatopaikalle sijoitettuun jätteeseen koskevia vaatimuksia olemassa oleviin, siirtymämääräyksessä lueteltuihin neljään toista laitokseen ennen vuoden 2014 loppua. Tämä ei kuitenkaan rajoita direktiivin 6 artiklan c alakohdan ii alakohdan, sekä jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY soveltamista. Siirtymäaikana Bulgarian tulee vähentää näihin kaatopaikkadirektiivin vaatimuksien vastaamattomiin laitoksiin sijoitettavan jätteen määrää asteittain siirtymämääräyksessä määrättyjen vuotuisten enimmäismäärien mukaisesti.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/96/EY 5 artiklan 5 kohdasta ja 7 artiklan 2 kohdasta poiketen Bulgarian on saavutettava vuoden 2008 loppuun mennessä erillistä keräystä koskeva tavoite, joka on keskimäärin vähintään neljä kilogrammaa kotitalouksien sähkö- ja elektroniikkalaiteromua asukasta kohden vuodessa, sekä vaatimustenmukaisuus hyödyntämistä ja uudelleen käytettävien tai kierrätettävien komponenttien, materiaalien ja aineiden osuuden osalta.

C. Veden laatu Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY 3 ja 4 artiklassa, sekä 5 artiklan 2 kohdasta säädetystä poiketen yhdyskuntajätevesien keräysjärjestelmiä ja käsittelyä koskevat vaatimukset tulevat sovellettaviksi vuoden 2011 alusta niiden taajamien osalta, joiden asukasvastineluku on yli 10 000 ja muiden taajamien osalta vaatimuksia sovelletaan vuoden 2015 alusta alkaen.

D. Teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen valvonta ja riskinhallinta Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY (ns. IPPC-direktiivi) 5 artiklan 1 kohdasta poiketen, vaatimuksia luvan myöntämiseksi olemassa oleville laitoksille ei sovelleta Bulgariassa siirtymämääräyksessä lueteltuihin laitoksiin ennen kunkin laitoksen osalta määrättyä päivää, siltä osin kuin on kyse velvoitteesta käyttää kyseisiä laitoksia 9 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisten, parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan perustuvien päästöjen raja-arvojen, vastaavien muuttujien tai teknisten toimenpiteiden mukaisesti. Siirtymäajoista pisimmät päättyvät vuoden 2011 lopussa. Kyseinen vaatimus astuu voimaan nykyisten jäsenvaltioiden osalta 30 päivänä lokakuuta 2007. Laitoksille on annettava ennen 30 päivää lokakuuta 2007 täysin koordinoituvat luvat, jotka sisältävät yksilöllisesti sitovat aikataulut täyden vaatimustenmukaisuuden saavuttamiseksi.

Tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY 4 artiklan 3 kohdasta ja liitteiden III, IV ja VII A osasta Bulgariassa sovelletaan rikkidioksidin ja hiuk-

kasten päästöjen raja-arvojen osalta tiettyihin, siirtymämääräyksessä lueteltuihin laitoksiin siirtymäkautta, joka kestää kunkin lähtöyksikön osalta mainittuun päivämäärään asti. Pisimmät näistä siirtymäajoista päättyvät vuoden 2014 lopussa. Kyseisellä siirtymäkaudella kaikkien direktiivin 2001/80/EY mukaisten polttolaitosten rikkidioksidin ja hiukkasten päästöt eivät saa ylittää siirtymämääräyksessä määrättyjä, asteittain laskevia välikauden enimmäismääriä. Direktiivin 2001/80/EY 4 artiklan 3 kohdasta ja liitteen VI A osasta poiketen typen oksidien päästöjen raja-arvoja ei sovelleta Bulgariassa ennen vuoden 2011 loppua erään siirtymämääräyksessä mainitun laitoksen lämpövoimalan tiettyjen polttolaitosyksiköiden osalta. Myös tämän siirtymäkauden osalta määrätään kaikkien direktiivin 2001/80/EY mukaisten polttolaitosten typen oksidien päästöjen välikauden enimmäismääristä, jotka laskevat asteittain. Siirtymämääräyksissä määrätään myös Bulgarian velvollisuudesta toimittaa 1 päivään tammikuuta 2011 mennessä ajantasaisesti suunnitelma jäljellä olevien direktiivin 2001/80/EY säännösten vastaisten laitosten saattamiseksi asteittain säännösten mukaisiksi. Lisäksi määrätään menettelystä, jota noudatetaan siinä tapauksessa, että komissio pitää näitä suunnitelmia riittämättöminä ja joka voi johtaa rikkomismenettelyn käynnistämiseen Bulgariaa vastaan.

Liitteen VI lisäys

I luku

Lisäyksessä luetellaan ne maitoalan laitokset, joissa saadaan jalostaa maitoa, joka ei täytä EU:n vaatimuksia.

II luku

Lisäyksessä luetellaan ne maitoalan laitokset, joissa saadaan jalostaa sekä EU:n vaatimukset täyttävää maitoa että sellaista maitoa, joka ei täytä EU:n vaatimuksia.

Liite VII: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 23 artiklassa: siirtymätoimenpiteet, Romania

1. Henkilöiden vapaa liikkuvuus. Siirtymäsäännös on samansisältöinen kuin vastaava

Bulgariaa koskeva säännös, jonka sisältö on selostettu kohdassa 1.4. Liittymisasiakirja / Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset / I osasto: Siirtymätoimenpiteet / 23 artikla / Liite VI.

2. *Palvelujen tarjoamisen vapaus* Romaniassa on oikeus olla soveltamatta 31 päivä joulukuuta 2011 asti sijoittajien korvausjärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/9/EY 4 artiklan 1 kohdan mukaista vähimmäiskorvaustasoa.

Romanian on varmistettava, että sen suoja olisi vähintään 4500 euroa vuoden 2007 ajan, vähintään 7000 euroa vuoden 2008 ajan, vähintään 9000 euroa vuoden 2009 ajan, vähintään 11 000 euroa vuoden 2010 ajan ja vähintään 15 000 euroa vuoden 2011 ajan.

Tämän siirtymäkauden aikana muut jäsenvaltiot säilyttävät oikeuden estää niiden alueelle sijoittautuneen romanialaisen sijoituspalveluyrityksen sivuliikkeen toiminta, jolle kyseinen sivuliike ole liittynyt tai kunnes se liittyy virallisesti tunnustettuun sijoittajien korvausjärjestelmään kyseisen jäsenvaltion alueella Romanian korvaustason ja direktiivin 97/9/EY 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vähimmäistason välisen eron kattamiseksi.

3. *Pääomien vapaa liikkuvuus* Romania saa pitää voimassa viiden vuoden ajan liittymispäivästä liittymissopimuksen allekirjoittamisajankohtana voimassa olleen lainsäädäntönsä rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltioiden tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisten, jotka eivät asu Romaniassa ja jonkin toisen jäsenvaltion tai ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion lainsäädännön mukaisesti perustettujen oikeushenkilöiden maanomistusoikeuden hankintaa vapaa-ajan asuntoja varten.

Jäsenvaltioiden kansalaisiin ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisiin, jotka laillisesti asuvat Romaniassa, ei sovelleta edellisessä kappaleessa mainittuja määräyksiä eikä muita sääntöjä ja menettelyjä kuin Romanian kansalaisiin sovellettavia sääntöjä ja menettelyjä.

Lisäksi Romania saa pitää voimassa seitsemän vuoden ajan liittymispäivästä liittymissopimuksen allekirjoittamisajankohtana voimassa olleen lainsäädäntönsä rajoitukset,

jotka koskevat jonkin toisen jäsenvaltion kansalaisten, Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimusosapuolina olevien valtioiden kansalaisten ja jonkin toisen jäsenvaltion tai ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion lainsäädännön mukaisesti perustettujen oikeushenkilöiden maa- ja metsätalousmaan ja metsien hankintaa. Jäsenvaltioiden kansalaisten kohtelu maa- ja metsätalousmaan tai metsien hankinnan osalta ei kuitenkaan saa missään tilanteessa olla epäedullisempi kuin liittymissopimuksen allekirjoituspäivänä eikä heitä saa kohdella tiukemmin kuin kolmannen maan kansalaisia. Itsenäisiin viljelijöihin, jotka ovat toisen jäsenmaan kansalaisia ja jotka haluavat sijoittautua Romaniaan ja laillisesti asua siellä, ei sovelleta edellä esitettyjä määräyksiä, eikä muita menettelyjä kuin Romanian kansalaisia koskevia menettelyjä.

Näitä siirtymätoimenpiteitä tarkastellaan liittymispäivää seuraavana kolmantena vuonna. Komissio esittää tätä varten kertomuksen neuvostolle. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta päättää lyhentää siirtymäkautta tai lopettaa sen.

4. *Kilpailupolitiikka.* Romanian liittymissopimuksessa on siirtymäaikaajärjestelyjä EY:n valtioneuvoston sääntöä koskeviin periaatteisiin.

A. Verotuki.

Heikoimmin kehittyneitä alueita koskevan hallituksen erityisasetuksen N:o 24/1998 perusteella Romania voi jatkaa yhtiöveroa koskevien vapautusten myöntämistä niille yrityksille, joille on annettu ennen 1 päivää heinäkuuta 2003 pysyvä heikoimmin kehittyneillä alueilla toimivan investoijan todistus. Vapautuksia voi myöntää 28 heikoimmin kehittyneelle alueelle siten, että avustukset loppuvat pääsääntöisesti vuoden 2009 loppuun mennessä, ja viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä. Romania voi myös jatkaa vuoden 2011 loppuun saakka rajoittamattomien vapautusten myöntämistä niille yrityksille, jotka ovat allekirjoittaneet kauppasopimukset vapaakauppa-alueiden hallintojen kanssa ennen 1 päivää heinäkuuta 2002 vapaakauppa-alueita koskevan lain N:o 84/1992 perusteella.

Alueellisiin investointeihin myönnetty tuki saa nettointensiteetiltään olla korkeintaan 50 prosenttia, ja pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla enimmäismäärä voi olla 15 prosenttiyksikköä suurempi. Jos yritys toimii moottoriajoneuvoalalla, tuen kokonaismäärä rajoitetaan enintään 30 prosenttiin tukikelpoisista investointikustannuksista. Tukikelpoiset kustannukset määritellään alueellisia valtiontukea koskevien suuntaviivojen mukaisesti. Ajanjakso, jonka perusteella edellä mainittuihin enimmäismääriin sisällytettävän tuen määrä lasketaan, alkaa 2 päivänä tammikuuta 2003. Tuen kokonaismäärän laskemiseksi on otettava huomioon kaikki edunsaajalle myönnetty tukikelpoisiin kustannuksiin liittyvät tuet, mukaan lukien muiden järjestelmien nojalla myönnetty tuet riippumatta siitä, onko tuki myönnetty paikallisista, alueellisista, kansallisista vai yhteisön lähteistä.

Romania toimittaa komissiolle kahden kuukauden kuluttua liittymispäivästä tiedot edellä esitettyjen edellytysten täyttämiseksi. Lisäksi komissiolle on toimitettava vuoden 2010 loppuun mennessä tiedot heikoimmin kehittyneitä alueita koskevan hallituksen erityisasetuksen N:o 24/1998 mukaisille edunsaajille tosiasiallisesti aiheutuneista tukikelpoisista investointikustannuksista sekä edunsaajien saaman tuen kokonaismääristä. Sama velvollisuus koskee vuoden 2011 loppuun mennessä toimitettavia tietoja vapaakauppa-alueita koskevan lain N:o 84/1992 mukaisille edunsaajille aiheutuneista investointikustannuksista. Lopuksi Romania toimittaa puolivuositain seurantakertomukset koskien moottoriajoneuvoalan tuensaajille annettavaa tukea.

B. Terästeollisuuden rakenneuudistus

Komissio pitää Romanian myöntämää valtiontukea terästeollisuuden rakenneuudistukseen vuosina 1993–2004 yhteismarkkinoille soveltuvana. Romanian terästeollisuudelle ei tule myöntää valtiontukea rakenneuudistusta varten 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen. Ainoastaan liittymissopimuksen liitteen VII lisäyksessä A olevassa I osassa luetelluille yhtiöille, 'tukea saavat yhtiöt', voidaan myöntää valtiontukea Romanian teräsalan rakenneuudistusohjelman puitteissa. Rakenn-

neuudistus saatetaan päätökseen vuoden 2008 loppuun mennessä.

Tukea saava yhtiö ei saa siirtää edelleen sille myönnettyä valtiontukea, eikä ottaa haltuunsa muiden yhtiöiden varoja. Tukea saavien yhtiöiden on vähennettävä valmiita tuotteita koskevaa nettokapasiteettia yhteensä vähintään 2,05 miljoonalla tonnilla ajanjaksolla 1993–2008, ja vahvistettava kirjallisesti yksittäiset liiketoimintasuunnitelmat.

Komissio ja neuvosto seuraavat tiiviisti Romanian terästeollisuuden rakenneuudistusohjelman täytäntöönpanoa. Seurannan yhteydessä laaditaan vuosittain riippumaton arvio vuosina 2005, 2006, 2007, 2008 ja 2009, ja Romania toimii täysimääräisesti komission ja neuvoston kanssa yhteistyössä seurantaan liittyvissä järjestelyissä. Romanian viranomaisten edustajat ja komission edustajat muodostavat neuvonantavan komitean, joka kokoontuu puolivuositain, tai voi kokoontua ad-hoc, jos komissio katsoo sen tarpeelliseksi. Jos seurannassa osoittautuu, että Romania ei ole täyttänyt liittymissopimuksen määräyksiä tai liitteen VII lisäyksessä A olevia edellytyksiä, tai erikseen antamia sitoumuksiaan tai antanut sääntöjenvastaista valtiontukea, voi komissio toteuttaa aiheelliset toimet tukien takaisin perimiseksi. Tarvittaessa voidaan turvautua liittymisasiakirjan 37 artiklan mukaiseen sisämarkkinasuojalausekkeeseen tai 39 artiklan mukaiseen lykkäyslausekkeeseen.

5. Maatalous

A. Maataloutta koskeva lainsäädäntö

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 viinin yhteisestä markkinajärjestelystä 19 artiklan 1–3 kohdista poiketen Romanianle annetaan oikeus hyväksyä uudelleenistutusoi-keudet, jotka saadaan niiden hybridilajikkeiden raivauksesta 30 000 hehtaarin viljelyalalta, joita ei voida sisällyttää viiniköynnöslajikkeiden luokitteluun. Näitä uudelleenistutusoikeuksia saadaan käyttää ainoastaan 31 päivään joulukuuta 2014 asti ja yksinomaan *Vitis vinifera* -lajin istutukseen.

Kyseisten viinitilojen rakenneuudistukseen ja uusiin lajikkeisiin siirtymiseen ei myönnetä asetuksen yhteisön tukea. Kansallista val-

tion tukea voidaan kuitenkin myöntää näille tiloille rakenneuudistuksesta ja uusiin lajikkeisiin siirtymisestä aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi. Tällainen valtion tuki saa olla enintään 75 prosenttia kaikista kustannuksista viinitilaa kohti.

B. Eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

I Eläinlääkintää koskeva lainsäädäntö

Romanialle myönnetään raakamaidon laatua koskeva siirtymäaika vuoden 2009 loppuun saakka. Siirtymäjärjestely on samansisältöinen kuin Bulgarialle myönnetty järjestely, jota on selostettu liitteen VI kohdan 4 alakohdassa B. Lisäksi Romanianlle myönnetään siirtymäaika vuoden 2009 loppuun asti erikseen luetelluille eläimistä saatavia elintarvikkeita käsitteleville laitoksille (25 lihalan laitosta, 2 siipikarjanliha-alan ja 27 maitoalan laitosta). Siirtymäaika koskee vain laitosten rakenteellisia vaatimuksia eikä hygieniavaatimuksia. Siirtymäaikana näistä laitoksista peräisin olevia tuotteita saa toimittaa ainoastaan kotimaan markkinoille tai käyttää jatkojalostukseen em. luetteloon kuuluvissa laitoksissa ja ne on merkittävä erikseen.

II Kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö

Romanialle annetaan oikeus kasvinsuojeluaikojen markkinoille saattamisesta annetun neuvoston direktiivin 91/414/ETY säännöksistä poiketen lykätä eräiden Romaniassa sallittuja, kuparia ja eräitä muita aineita sisältäviä torjunta-aineita koskevien säädösten täytäntöönpanoa joko vuoden 2008 tai vuoden 2009 loppuun saakka.

6. Liikennepolitiikka

Sisäistä maantieliikennettä koskevat vastavuoroiset siirtymäaikajärjestelyt.

Sisäistä maantieliikennettä koskeva siirtymäaikajärjestely on samansisältöinen kuin vastaava Bulgariaa koskeva järjestely. Määräyksen sisältöä on selostettu edellä asianomaisissa kohdassa.

Ajoneuvojen mitat ja painot

Ajoneuvojen mitat ja painot. Siirtymäaikajärjestely on samansisältöinen kuin vastaava Bulgariaa koskeva järjestely. Romanianlle on myönnetty tiettyjä sallittuja mittoja ja painoja koskevia poikkeuksia johtuen ao. maiden tiettyjen tieverkosto-osien huonommasta kunnosta, jotka eivät kestäisi EU:n mukaisia mittoja ja painoja. Romania on kuitenkin liittymissopimuksessa sitoutunut asteittaiseen tieverkostonsa parantamiseen.

Verojen ja maksujen kantamisesta raskailta tavaraliikenteen ajoneuvoilta

Neuvoston direktiivissä 1999/62/EY säädetään verojen ja maksujen kantamisesta raskailta tavaraliikenteen ajoneuvoilta tiettyjen infrastruktuurin käytöstä, sellaisenaan kuin se on viimeksi muutettuna 12003 T.

Poiketen mitä direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, Romania saa lykätä sen soveltamista 31 päivä joulukuuta 2010 saakka ja sitoutuu sen asteittaiseen soveltamiseen liitteessä sovitun aikataulun mukaisesti.

7. *Verotus* Poiketen neuvoston arvonlisäverotusta koskevasta kuudennesta neuvoston direktiivistä 77/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, Romania saa pitää voimassa kansainvälisten henkilökuljetusten vapautuksen arvonlisäverosta joko siihen asti kuin se direktiivin edellytysten mukaan on mahdollista tai niin kauan kuin samaa vapautusta sovelletaan jossakin nykyisistä jäsenvaltioista sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Vastaava vapautus on myönnetty myös aiemmin kaikille unionin uusille ja nykyisille jäsenvaltioille samassa laajuudessa.

Romanialle myönnetään valmisteverotuksen osalta siirtymäaika, joka koskee savukkeiden verojen lähentämisestä annettua neuvoston direktiiviä 92/79/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna. Poiketen direktiivistä, Romania saa lykätä vuoden 2009 loppuun saakka sellaisen yleisen vähimmäisvalmisteveron soveltamista, joka vastaa 57:ää prosenttia ja vähintään 64 euroa 1 000 savuketta kohti, kysytyimmän hintaluokan savukkeiden vähittäismyyntihinnasta (kaikki verot mukaan luettuina) edellyttäen, että tämän kauden aikana Romania mukauttaa asteittain

valmisteverokantojaan kohti direktiivissä säädettyä yleistä vähimmäisvalmisteveroa. Nykyiset jäsenvaltiot saavat edellä mainittuna siirtymäaikoina säilyttävät samat määrälliset rajoitukset savukkeille, joita saadaan tuoda Romaniasta niiden alueelle ilman ylimääräisen valmisteveron maksamista, kuin ne rajoitukset, joita sovelletaan tuontiin kolmansista maista edellyttäen, että ne ovat ilmoittaneet asiasta komissiolle. Jäsenvaltiot saavat tällöin toteuttaa tarvittavat tarkastukset edellyttäen, että tarkastuksilla ei vaikuteta sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan.

Romanialle myönnetään lisäksi valmisteverotuksen osalta siirtymäaikoja, jotka koskevat energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevaa neuvoston direktiiviä 2003/96/EY, sellaisena kuin se on muutettuna. Romania saa soveltaa 1 päivään tammikuuta 2011 saakka siirtymäkautta ajoaineena käytettävän lyijyttömän bensiinin kansallisen verotustason vähimmäistasolle, joka on 359 euroa 1000:ta litraa kohti. Ajoaineena käytettävään lyijyttömään bensiiniin sovellettava todellinen verotustaso ei saa 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen olla alle 323 euroa 1000:ta litraa kohti.

Tammikuun 1 päivään 2013 saakka Romania saa siirtymäkauden mukauttaakseen ajoaineena käytettävien dieselöljyn kansallisen verotustason vähimmäistasolle, joka on 330 euroa 1000:ta litraa kohti. Ajoaineena käytettäviin dieselöljyn sovellettava todellinen verotustaso ei saa olla alle 274 euroa 1000:ta litraa kohti 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen ja alle 302 euroa 1000:ta litraa kohti 1 päivästä tammikuuta 2011 alkaen.

Romania saa soveltaa siirtymäkautta 1 päivään tammikuuta 2010 saakka, mukauttaakseen muuhun kuin liiketoimintaan liittyvään lämmitykseen käytettävän maakaasun kansallisen verotustason vähimmäisverotustasolle, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C.

Mukauttaakseen kaukolämmitykseen käytettävän raskaan polttoöljyn kansallisen verotustason vähimmäisverotustasolle, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C, Romania saa soveltaa siirtymäkautta 1 päivään tammikuuta 2010 saakka ja 1 päivään tammikuuta 2009 saakka mukauttaakseen muuhun kuin kaukolämmitykseen käytettä-

vän raskaan polttoöljyn kansallisen verotustason vähimmäisverotustasolle, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C. Raskaaseen polttoöljyyn sovellettavat todelliset verotustasot eivät saa olla alle 13 euroa 1000:ta kilogrammaa kohti 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen.

Poiketen siitä, mitä direktiivin 2003/96/EY 10 artiklassa säädetään, Romania saa soveltaa siirtymäkautta 1 päivään tammikuuta 2010 saakka, mukauttaakseen sähkön kansalliset verotustasot vähimmäisverotustasolle, joista säädetään liitteessä I olevassa taulukossa C. Sähköön sovellettavat todelliset verotustasot eivät saa olla alle 50 prosenttia asianomaisesta yhteisön vähimmäistasosta 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen.

Romania saa olla soveltamatta eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojalTIMaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 2003/49/EY, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 artiklan säännöksiä vuoden 2010 loppuun kestävä siirtymäkauden aikana. Kyseisenä siirtymäkautena toisesta jäsenvaltiosta olevalle lähiyhtiölle tai jostakin jäsenvaltiosta olevan lähiyhtiön toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle kiinteälle toimipaikalle suoritettaviin korko- ja rojalTIMaksuihin Romaniassa sovellettava verokanta ei saa ylittää kymmentä prosenttia.

8. *Energia* Romanialle myönnetään siirtymäaika neuvoston direktiivin 68/414/Ety-jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamiseen. Öljytuotevarastojen on kooltaan vastattava kotimaista kulutusta seuraavasti: 68,75 päivää 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä; 73 päivää 31 päivään joulukuuta 2007 mennessä; 77,25 päivää 31 päivään joulukuuta 2008 mennessä; 81,5 päivää 31 päivään joulukuuta 2009 mennessä; 85,45 päivää 31 päivään joulukuuta 2010 mennessä; 90 päivää 31 päivään joulukuuta 2011 mennessä

9. Ympäristö

A. *Ilman laatu* Romaniassa ei sovelleta ennen vuoden 2009 loppua täysimääräisesti

benisiin varastoinnista ja sen jakelusta varastoalueilta huoltoasemille aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen torjunnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/63/EY 3–6 artiklan, sekä liitteiden I–III vaatimuksia, jotka koskevat varastoalueiden olemassa olevia varastosäiliöitä, olemassa olevien kuljetettavien säiliöiden täyttämistä ja tyhjentämistä varastoalueilla, varastoalueiden olemassa olevia kuljetettavia säiliöitä, sekä huoltoasemien olemassa olevien varastosäiliöiden täyttämistä. Siirtymäkauteen sisältyvät näitä vaatimuksia koskevat välitavoitteet, jotka on saavutettava vuosien 2007 ja 2008 loppuun mennessä. Välitavoitteiden asettamisessa ensisijainen huomio on kiinnitetty vaatimustenmukaisuuden saavuttamiseen suuremman vuotuisen läpijuoksuksen omaavien varastoalueiden ja huoltoasemien osalta.

B. Jätehuolto Romanialle myönnetään siirtymäaika Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 259/93 soveltamiseen. Kaikkien asetuksen liitteeseen II sisältyvien hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoihin Romaniaan sovelletaan asetuksessa säädettyä ilmoitusmenettelyä vuoden 2015 loppuun saakka. Asetuksen säännösten mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat vastustaa jätteiden siirtoja toiseen yhteisön jäsenmaahan loppukäsiteltäväksi laajemmin perustein kuin jätteiden siirtoja hyödynnettäväksi. Siirtymämääräysten mukaan Romanian toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin vuoden 2011 loppuun asti vastustaa eräiden erikseen lueteltujen, asetuksen liitteeseen III (keltainen jäteluettelo) sisältyvien hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoja Romaniaan samoilla perusteilla kuin jätteiden siirtoja loppukäsiteltäväksi. Tätä siirtymäkautta voidaan jatkaa vuoden 2015 loppuun saakka. Romanian toimivaltaiset viranomaiset voivat lisäksi vuoden 2011 loppuun asti vastustaa asetuksen liitteeseen IV (punainen jäteluettelo) sisältyvien ja asetuksen liitteisiin sisältyvätömien hyödynnettäväksi tarkoitettujen jätteiden siirtoja Romaniaan samoilla perusteilla kuin jätteiden siirtoja loppukäsiteltäväksi. Myös tätä siirtymäkautta voidaan jatkaa vuo-

den 2015 loppuun saakka. Romanian toimivaltaisilla viranomaisilla on velvollisuus vastustaa jätteiden siirtoja Romaniaan, mikäli jätteet vietäisiin hyödynnettäväksi sellaiseen laitokseen, joka hyöttyy Romanialle myönnetystä tilapäisestä poikkeuksesta ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY, jätteenpoltosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/76/EY, tai tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY tiettyjen säännösten soveltamisesta.

Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY 6 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdasta poiketen Romanian on saavutettava a alakohdassa tarkoitettu hyödyntämistä tai energiaa talteenottaen tapahtuvaa polttoa jätteenpolttolaitoksissa koskeva kokonaisaste (vähintään 50 prosenttia ja enintään 65 prosenttia pakkausjätteiden painosta) vuoden 2011 loppuun mennessä ja b alakohdassa tarkoitettu vastaava kokonaisaste (vähintään 60 prosenttia pakkausjätteiden painosta) vuoden 2013 loppuun mennessä. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan c alakohdasta poiketen Romanian on saavutettava tämän alakohdan mukainen kierrätystavoite (vähintään 25 prosenttia ja enintään 45 prosenttia kaikkien pakkausjätteissä esiintyvien pakkausmateriaalien painosta on kierrätettävä siten, että kunkin pakkausmateriaalin osalta kierrätetään vähintään 15 prosenttia painosta) muovien osalta vuoden 2011 loppuun mennessä. Saman artiklan saman kohdan d alakohdan mukainen kierrätyksen kokonaistavoite (kierrätettävä vähintään 55 prosenttia ja enintään 80 prosenttia pakkausjätteiden painosta) Romanian on saavutettava vuoden 2013 loppuun mennessä. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan i alakohdasta poiketen Romanian on saavutettava lasin kierrätyksen vähimmäistavoite (60 painoprosenttia) vuoden 2013 loppuun mennessä. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan iv alakohdan mukainen muovien kierrätystavoite (22,5 painoprosenttia ottaen huomioon ainoastaan materiaali, joka kierrätetään takaisin muoviksi) Romanian on saavutettava vuoden 2013

loppuun mennessä. Saman artiklan saman kohdan e alakohdan v alakohdan mukainen puun kierrätystä koskeva tavoite (15 paimprosenttia) Romanian on saavutettava vuoden 2011 loppuun mennessä. Kaikki edellä mainitut direktiivin 94/62/EY soveltamista koskevat siirtymäajat on jaettu välitavoitteisiin.

Poiketen siitä, mitä kaatopaikoista annetun neuvoston direktiivin 1999/31/EY 14 artiklan c kohdassa ja liitteessä I olevassa 2, 3, 4 ja 6 kohdassa säädetään, vaatimuksia, jotka koskevat kaatopaikkojen vesien hallintaa ja suotoveden käsittelyä, maaperän ja vesien suojelua, kaasujen hallintaa, sekä vakavuutta, ei sovelleta Romaniassa 101:een olemassa olevaan kunnalliseen kaatopaikkaan ennen 16 päivää heinäkuuta 2017. Tämä ei kuitenkaan rajoita jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY ja vaarallisista jätteistä annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY säännösten soveltamista. Lisäksi poiketen kaatopaikkadirektiivin 1999/31/EY 5 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdassa ja liitteessä I olevan 2 kohdan toisessa luettelukohdassa säädetystä, Romaniassa ei sovelleta nestemäistä, syövyttävää ja hapettavaa jätettä, sekä pintaveden virtauksen ehkäisemistä kaatopaikalle sijoitettuun jätteeseen koskevia vaatimuksia olemassa oleviin, siirtymämääräyksessä lueltuihin 23:een laitokseen, eikä olemassa oleviin, siirtymämääräyksessä lueltuihin viiteen jätealtaaseen ennen kunkin laitoksen ja altaan osalta määrättyä päivää. Pisimmät näistä siirtymäajoista ulottuvat vuoden 2013 loppuun. Tämä ei rajoita kaatopaikkadirektiivin 6 artiklan c kohdan ii alakohdan ja jätedirektiivin 75/442/ETY säännösten soveltamista. Siirtymäkauden aikana Romanian tulee vähentää näille kunnallisille kaatopaikoille ja näihin laitoksiin ja jätealtoiisiin sijoitettavan jätteen määrää asteittain siirtymämääräyksissä määrättyjen vuotuisten enimmäismäärien mukaisesti. Kaatopaikkadirektiivin 1999/31/EY 2 artiklan g alakohdan toisesta luettelukohdasta poiketen Romanian sallitaan ongelmajätehuollon järjestämiseksi väliaikaiset ongelmajätevarastot vuoden 2009 loppuun. Siirtymäaikana direktiivin mukaista kaatopaikan määritelmää ei sovelleta ongelmajätteen väliaikaiseen varastointiin käytettyihin paikkoihin. Tämäkään ei kuitenkaan rajoita jätedirektiivin 75/442/ETY ja

vaarallisista jätteistä annetun direktiivin 91/689/ETY soveltamista.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/96/EY 5 artiklan 5 kohdasta ja 7 artiklan 2 kohdasta poiketen Romanian on saavutettava vuoden 2008 loppuun mennessä erillistä keräystä koskeva tavoite, joka on keskimäärin vähintään neljä kilogrammaa kotitalouksien sähkö- ja elektroniikkalaiteromua asukasta kohden vuodessa, sekä vaatimustenmukaisuus hyödyntämiseen ja uudelleen käytettävien tai kierrätettävien komponenttien, materiaalien ja aineiden osuuden osalta.

C. Veden laatu Romaniassa ei ennen vuoden 2009 loppua sovelleta tiettyihin, siirtymämääräyksessä lueltuihin teollisuuslaitoksiin vesiin päästetyn kadmiumin, elohopean, linaanin, heksaklooribentseenin, heksaklooributadieenin, 1,2-dikloorietaanin, trikloorietyleenin ja triklooribentseenin raja-arvoja, joista säädetään kadmiumpäästöjen raja-arvoista ja laatutavoitteista annetun neuvoston direktiivin 83/513/ETY 3 artiklassa ja liitteessä I, muiden alojen kuin kloorialkali-elektrolyysiteollisuuden elohopeapäästöjen raja-arvoista ja laatutavoitteista annetun neuvoston direktiivin 84/156/ETY 3 artiklassa ja liitteessä I, heksakloorisykloheksaanipäästöjen raja-arvoista ja laatutavoitteista annetun neuvoston direktiivin 84/491/ETY 3 artiklassa ja liitteessä I, sekä direktiivin 76/464/ETY liitteen luetteloon I sisältyvien tiettyjen vaarallisten aineiden päästöjen raja-arvoista ja laatutavoitteista annetun neuvoston direktiivin 86/280/ETY 3 artiklassa ja liitteessä II.

Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY 3 ja 4 artiklasta, sekä 5 artiklan 2 kohdasta poiketen, yhdyskuntajätevesien keräysjärjestelmiä ja käsittelyä koskevia vaatimuksia ei sovelleta kokonaisuudessaan Romaniassa ennen vuoden 2018 loppua, vaan noudattaen siirtymämääräyksessä asetettuja välitavoitteita.

Romanialle myönnetään siirtymäaika ihmisten käyttöön tarkoitettujen veden laadusta annetun neuvoston direktiivin 98/83/EY 5 artiklan 2 kohdassa, 8 artiklassa ja liitteessä I olevassa B ja C osassa hapettavuudelle, ammoniumille, nitraateille, sameudelle, alumiinille, raudalle, kadmiumille, lyijylle, torjun-

ta-aineille ja mangaanille asetettujen arvojen noudattamiseen. Siirtymäajat päättyvät muutujasta ja taajaman väkiluvusta riippuen vuoden 2010 tai vuoden 2015 lopussa. Siirtymäkausi on jaettu välitavoitteisiin, eikä poikkeus koske elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitettua juomavettä. Jos direktiivin mukaisista arvoista poikkeamisesta aiheutuu mahdollista vaaraa ihmisten terveydelle, on viranomaisten ryhdyttävä direktiivin edellyttämiin toimenpiteisiin, joihin kuuluu muun muassa veden jakelun kieltäminen tai rajoittaminen.

D. Teollisuuden aiheuttaman pilaantumisen valvonta ja riskinhallinta Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY (ns. IPPC-direktiivi) 5 artiklan 1 kohdasta poiketen, vaatimuksia luvan myöntämiselle olemassa oleville laitoksille ei sovelleta Romaniassa siirtymämääräyksessä luetteluihin laitoksiin ennen kunkin laitoksen osalta määrättyä päivää, siltä osin kuin on kyse velvoitteesta käyttää kyseisiä laitoksia 9 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisten, parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan perustuvien päästöjen raja-arvojen, vastaavien muuttujien tai teknisten toimenpiteiden mukaisesti. Siirtymäajoista pisimmät päättyvät vuoden 2015 lopussa. Kyseinen vaatimus astuu voimaan nykyisten jäsenvaltioiden osalta 30 päivänä lokakuuta 2007. Laitoksille on annettava ennen 30 päivää lokakuuta 2007 täysin koordinoitua luvat, jotka sisältävät yksilöllisesti sitovat aikataulut täyden vaatimustenmukaisuuden saavuttamiseksi.

Jätteenpoltosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/76/EY 6 artiklasta, 7 artiklan 1 kohdasta ja 11 artiklasta poiketen, päästöjen raja-arvoja ja mittausvaatimuksia ei sovelleta Romaniassa 52:een sairaalajätteen polttolaitokseen ennen vuoden 2007 loppua ja 58:aan sairaalajätteen polttolaitokseen ennen vuoden 2008 loppua.

Tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY 4 artiklan 3 kohdasta ja liitteissä III, IV, VI ja VII olevasta A osasta poiketen Romaniassa ei sovelleta rikkidioksidin, typen oksidien ja hiukkasten päästöjen raja-arvoja tiettyihin, siirtymämää-

räyksessä luetteluihin laitoksiin ennen kunkin laitoksen osalta mainittua päivämäärää. Pisimmät näistä siirtymäajoista päättyvät vuoden 2013 lopussa. Kyseisellä siirtymäkaudella kaikkien direktiivin 2001/80/EY mukaisten polttolaitosten rikkidioksidin, typen oksidien ja hiukkasten päästöt eivät saa ylittää siirtymämääräyksessä määrättyjä, asteittain laskevia välikauden enimmäismääriä. Lisäksi poiketen siitä, mitä direktiivin 2001/80/EY 4 artiklan 3 kohdassa ja liitteessä VI olevassa A osassa säädetään, 1 päivästä tammikuuta 2016 laitoksiin, joiden lämmöntuotto on enemmän kuin 500 MWth, sovellettavia typen oksidien päästöjen raja-arvoja ei sovelleta Romaniassa ennen 31 päivää joulukuuta 2017 siirtymämääräyksessä luetteluihin laitoksiin. Myös tältä osin määrätään kaikkien direktiivin 2001/80/EY mukaisten polttolaitosten typen oksidien päästöjen välikauden enimmäismääristä, jotka laskevat asteittain. Siirtymämääräyksissä määrätään myös Romanian velvollisuudesta toimittaa 1 päivään tammikuuta 2011 mennessä ajantasaistettu suunnitelma jäljellä olevien direktiivin 2001/80/EY säännösten vastaisten laitosten saattamiseksi asteittain säännösten mukaisiksi. Lisäksi määrätään menettelystä, jota noudatetaan siinä tapauksessa, että komissio pitää näitä suunnitelmia riittämättöminä ja joka voi johtaa rikkomismenettelyyn käynnistämiseen Romaniaa vastaan.

Litteen VII lisäys A

Litteen lisäys käsittelee Romanian terästeollisuuden rakenneuudistusta 23 artiklan liitteessä VII olevan 4. luvun B jakson mukaisesti, missä viitataan kilpailusääntöihin ja valtioneuvoston Romanian terästeollisuuden rakenneuudistuksessa. Liitteen lisäyksen I osassa luetaan rakenneuudistusohjelman puitteissa valtioneuvoston saavat yhtiöt. II osassa määritellään kyseisten yhtiöiden eri laitosten kapasiteetin muutoksia ja tuotannon lopettamista ja pysyvää sulkemista koskevat aikataulut. III osassa määritellään rakenneuudistuksen vertailutasot, jotka kunkin tukea saavan yhtiön tulee saavuttaa liiketoiminnan bruttotuotannossa, oman pääoman tuotossa ja kokonaistuottavuudessa. Toteutuminen tarkistetaan vuosittain 2005–2009 toteutettaviss-

sa riippumattomissa arvioinneissa. Lisäksi kustannusten vähentäminen on toteutettava täysimääräisesti tukea saavien yhtiöiden liiketoimintasuunnitelmien mukaisesti.

IV osassa määritellään ohjeellisesti rakennuudistuksen toteutumista varten kerättävän tietoaineiston sisältö. Tietoja kerätään tuotannosta ja myydyistä tuotteista, investoinneista, työllisyydestä, kapasiteetista, kustannuksista, rahoituksesta ja tuista sekä uusien yhtiöiden tai laitosten perustamisesta ja omistussuhteiden muutoksista.

Liitteen VII lisäys B

Lisäyksessä luetellaan ne liha-, siipikarjanliha- ja maitoalan laitokset, joille myönnetään laitosten rakenteellisia vaatimuksia koskeva siirtymäaika. Lisäyksessä mainituille maitoalan laitoksille myönnetään samalla raakamaidon laatua koskeva siirtymäaika.

II osasto:

Institutionaaliset määräykset

24 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan parlamenttiin Bulgariasta ja Romaniasta vaalikaudelle 2004-2009 valittavien jäsenten määrästä ja valintamenettelystä.

Artiklan 1 kohdan mukaan EY-sopimuksen 189 artiklan toisessa kohdassa ja Euratomin perustamissopimuksen 107 artiklan toisessa kohdassa vahvistetusta Euroopan parlamentin 732 jäsenen enimmäismäärästä poiketaan vaalikauden liittymispäivän ja vaalikauden 2009–2014 väliseksi ajaksi. Parlamentin jäsenmäärä nousee nykyisestä 732 jäsenestä 785 jäseneksi kun Bulgariasta valitaan 18 ja Romaniasta 35 jäsentä.

Artiklan 2 kohdan mukaan Bulgaria ja Romania järjestävät ennen 31 päivää joulukuuta 2007 yleiset ja välittömät vaalit edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömällä vaaleilla annetun säädöksen mukaisesti.

Artiklan 3 kohdan mukaan Bulgarian ja Romanian kansanedustuslaitokset nimeävät keskuudestaan jäsenet Euroopan parlamenttiin liittymispäivän ja 2 kohdassa tarkoitettujen vaalien väliseksi kaudeksi. Tällä poike-

taan EY-sopimuksen 190 artiklan 1 kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 108 artiklan 1 kohdan määräyksistä, joiden mukaan Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä vaaleilla.

III osasto:

Varainhoitoa koskevat määräykset

25 artikla. Uudet jäsenvaltiot tulevat Euroopan investointipankin (EIP) jäseniksi ja maksavat pankin pääomaan oman osuutensa. Bulgaria ja Romania maksavat liittymispäivästä alkaen 5 prosenttia merkitsemästään pääomasta eli tämän hetken laskelmien mukaan Bulgaria 14,8 miljoonaa ja Romania 42,3 miljoonaa euroa. Pankin pääomaan suoritettavien osuuksien lisäksi artiklassa määritellään myös maksujen suorittamisen aikataulu.

26 artikla. Artiklassa määrätään niistä rahoitusosuuksista ja osuuksien maksuaikatauluista, jotka aiheutuvat valtioiden liittymisestä hiili- ja terästudkimusrahoitukseen. Hiili- ja terästudkimusrahoitusta tehtiin päätös kun säädettiin Euroopan hiili- ja teräsyhteisön EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista neuvoston päätöksellä 2002/234/EHTY.

Artiklan 1 kohdan mukaan valtiot maksavat rahaston pääomaan tuotannon määrään perustuvat maksusuudet, jotka ovat käypinä hintoina Bulgarian osalta 11,95 miljoonaa euroa ja Romanian osalta 29,88 miljoonaa euroa.

Artiklan 2 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden on maksettava rahoitusosuutensa hiili- ja terästudkimusrahoitukseen neljässä vuodessa. Vuosittaiset rahoituserät on maksettava kunkin vuoden ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä työpäivänä. Rahoituserien maksu alkaa vuonna 2009, jolloin maksetaan 15 prosenttia valtion rahoitusosuudesta. Seuraavana vuonna erä on 20 prosenttia ja seuraavana 30 prosenttia. Viimeinen erä maksetaan vuonna 2012 ja se on 35 prosenttia rahoitusosuudesta.

27 artikla. Artiklassa määrätään hallinnollisista järjestelyistä, jotka aiheutuvat liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden ja menet-

telyjen lopettamisesta ja siirtymisestä liittymistä edeltävistä säännöksistä liittymisen jälkeen sovellettaviin säännöksiin. Artikla koskee tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimusten täytäntöönpanoa, Phare-ohjelmaa, Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöön pantavan rajat ylittävän yhteistyön ohjelmaa sekä 31 artiklassa tarkoitetun siirtymäjärjestelyn mukaiseen tukeen liittyviä tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimusten täytäntöönpanoa ja maksuja.

Artiklan 1 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden toimeenpanevat elimet hallinnoivat liittymispäivästä lähtien mainittuja rahoitusvälineitä. Toisen alakohdan mukaan komissio luopuu tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevasta ennakkovalvonnasta tekemällä asiasta päätöksen. Kolmannessa alakohdassa määrätään tilanteesta, jossa komission päätöstä ennakkovalvonnasta ei ole tehty ennen liittymispäivää.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettujen liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden nojalla talousarvioon ennen liittymistä tehtyjä kokonaissitoumuksia on hallinnoitava edelleen liittymistä edeltäviä rahoitusvälineitä koskevien sääntöjen ja määräysten mukaan kunnes kyseiset ohjelmat ja hankkeet ovat päättyneet.

Artiklan 3 kohdan mukaan liittymistä edeltävää tukea koskeva viimeinen ohjelmasuunnittelu suoritetaan viimeisenä liittymistä edeltävänä täytenä kalenterivuotena. Lisäksi alakohdassa on määrättyjä ohjelmiin perustuvien sopimusten tekoajasta ja maksujen suorittamisesta.

Artiklan 4 kohdassa on määrättyjä henkilöstöstä liittyen 1 kohdassa tarkoitettujen rahoitusvälineiden ja ISPA-ohjelman vaiheittaiseen lopettamiseen ja moitteettomaan siirtymiseen ennen liittymistä sovellettavista säännöistä liittymisen jälkeen sovellettaviin säännöksiin. Tarpeellisen sääntömääräisen henkilöstön määrä pidetään ennallaan uusissa jäsenvaltioissa liittymisen jälkeen enintään 15 kuukautta. Kohdassa määrätään myös palkkauseduista sellaisten ennen liittymistä tehtäviinsä nimitettyjen uusien jäsenmaiden virkamiesten osalta, joita pyydetään jäämään kyseisten valtioiden palvelukseen liittymispäivän jälkeen. Lisäksi kohdassa määrätään, että liittymistä edeltävän tuen hallinnoimi-

seen tarvittavat hallinnolliset menot katetaan asianomaisten liittymistä edeltävien talousarvioiden toimien tukimenoja koskevasta budjettikohdasta tai vastaavista 1 kohdassa tarkoitettuja rahoitusvälineitä sekä ISPA-ohjelmaa koskevasta budjettikohdasta.

28 artikla. Artiklassa määrätään hallinnollisista järjestelyistä, joita noudatetaan sellaisissa toimenpiteissä joista on tehty päätös rakennepolitiikan välineestä annetun asetuksen mukaisesti, mutta joiden toimeenpano on käynnissä liittymispäivänä. Artikla koskee hankintamenettelyjä, maksamismenettelyjä, tukikelpoisuutta ja menettelyä, jolla komissio voi myöntää erityisiä vapautuksia koheesiorahaston mukaisesti sovellettavista säännöistä.

Artiklan 1 kohdassa määrätään, että vielä liittymispäivänä käynnissä olevien, liittymistä edeltävän rakennepolitiikan välineestä annetun asetuksen mukaisten toimenpiteiden katsotaan olevan komission hyväksymiä. Näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi vielä tarvittavista varoista tehdään sitoumukset liittymispäivänä voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen mukaisesti ja ne tullaan artiklan mukaan kohdentamaan yhteisöjen yleisen talousarvion kyseistä asetusta vastaavaan lukuun. Toimenpiteisiin sovelletaan pääosin koheesiorahastoa koskevan asetuksen säännöksiä.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa rahoitettuihin toimenpiteisiin liittyvät hankintamenettelyt, joista on liittymispäivään mennessä tehty unionin virallisessa lehdessä julkaistu tarjouspyyntö toimitetaan tarjouspyynnössä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Tarjouspyyntöjen, joista ei ole vielä liittymispäivään mennessä julkaistu tarjouspyyntöä unionin virallisessa lehdessä onettava artiklan mukaan perustamissopimuksen määräysten ja näiden nojalla annettujen säädösten ja yhteisön politiikkojen mukaisia. Näihin luetaan myös ympäristönsuojelua, liikennettä, Euroopan laajuisia verkkoja, kilpailua ja julkisia hankesopimuksia koskeva politiikka.

Artiklan 3 kohdan mukaan komission 1 kohdassa tarkoitetun toimenpiteen mukaisesti maksamat maksut tullaan ottamaan varhaimpaan avoimeen sellaiseen sitoumukseen, joka on tehty ensin liittymistä edeltävän ra-

hoituspolitiikan välineestä annetun asetuksen ja siten tuolloin voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen nojalla.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että 1 kohdan mukaisiin toimenpiteisiin sovelletaan edelleen liittymistä edeltävän rakennepolitiikan välineestä annetun asetuksen (EY) N:o 1267/1999 mukaisia tukielpoisuussääntöjä. Komissio voi asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä myöntää muutoksen tähän velvoitteeseen.

Artiklan 5 kohdassa annetaan komissiolle oikeus vastaavasti päättää myöntää erityisvapaus 1 artiklan mukaiseen velvoitteeseen noudattaen koheesiorahastoa koskevan asetuksen velvoitteita. Vapaus voidaan myöntää vain poikkeuksellisissa ja asianmukaisissa tapauksissa.

29 artikla. Artikla käsittelee SAPARD-ohjelmaa ja siihen sisältyvien toimenpiteiden ja sen puitteissa tehtyjen sitoumusten, muun muassa ympäristöjärjestelmiin tehdyt monivuotiset sitoumukset, maksatusten kattamista vuosien 2007-2013 maaseudun kehittämissuunnitelmasta. Jos tarvetta on erityisiin siirtymätoimenpiteisiin, niiden osalta toimitaan rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 50 artiklan 2 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

30 artikla. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että Bulgaria on sulkenut vuonna 2003 Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1- ja 2-yksiköt ja on sitoutunut sulkemaan laitoksen 3- ja 4-yksiköt vuonna 2006. Reaktorien sulkemisen jälkeen ne poistetaan käytöstä.

Artiklan 2 kohdan mukaan EU antaa Bulgarialle taloudellista tukea laitossuostojen käytöstäpoistoa varten ja muiden sulkemisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuosina 2007-2009 yhteensä 210 miljoonaa euroa. Taloudellinen tuki kattaa käytöstäpoiston lisäksi toimet muun muassa seuraavilla osa-alueilla: ympäristön tilan parantaminen, konventionaalisen energiantuotannon sekä voimansiirto- ja jakelusektorin modernisointi, energiatehokkuuden parantaminen, uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen ja huoltovarmuuden parantaminen. Taloudellinen tuki saatetaan osittain kanavoida edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin Euroopan jälleensuostojen ja kehityspankin

(EBRD) hallinnoiman Kozloduyn käytöstäpoistorahaston kautta.

Artiklan 3 kohtaan sisältyy määräys, jonka mukaan komissio voi hyväksyä taloudellisen avun toimeenpanoa koskevia sääntöjä, jotka hyväksytään Neuvoston päätöksen 1999/468/EY määräysten mukaisesti.

31 artikla. Artiklalla luodaan siirtymäajan rahoitusväline, jonka perusteella Bulgaria ja Romania voivat saada liittymishetkestä liittymisen jälkeisenä vuotena tilapäistä taloudellista tukea tiettyjen alojen hallinnollisten ja oikeudellisten valmiuksien kehittämiseen ja lujittamiseen yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja sen soveltamisen valvomiseksi sekä parhaiden käytäntöjen vaihdon edistämiseksi vertaisryhmässä. Tuella rahoitetaan yhteiskunnan rakenteiden kehittämishankkeita ja niihin liittyviä pieniä investointeja.

Tuen perusteena on jatkuva tarve lujittaa tiettyjen alojen toimia, joita ei voida rahoittaa rakennerahastoista. Toteuttamisvälineenä käytetään muun muassa jo Phare-ohjelman rahoituksella luotua twinning-järjestelyä, jossa nykyisten jäsenmaiden hallintojen asiantuntemusta käytetään uusien jäsenmaiden hallintovalmiuksien kehittämiseksi.

Siirtymäjärjestelyyn Bulgarialle ja Romanielle varatun tuen määrä on vuoden 2004 hintoina 82 miljoonaa euroa. Komissio päättää tuesta Phare-ohjelmasta säädetyn menettelyn mukaisesti.

32 artikla. Artiklan 1 kohdalla otetaan käyttöön tilapäinen kassavirtajärjestely ja Schengen-järjestely. Schengen-järjestelyn perusteella Bulgaria ja Romania voivat sisärajarakastusten poistamiseen valmistautessaan saada liittymisen jälkeen vuoden 2009 loppuun saakka lisärahoitusta Schengenin säännösten soveltamiseen ja ulkorajavalvontaan. Kassavirtajärjestely auttaa parantamaan kansallisten talousarvioiden kassavirtaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan Bulgarialle ja Romanielle osoitetaan kertaluontoiset tukimaksut tilapäiseen kassavirtajärjestelyyn ja Schengen-järjestelyyn. Bulgaria saa käyttää tukea kolmena vuonna yhteensä 239,5 miljoonaa euroa, Romania saa vastaavana aikana käyttää tukea yhteensä 559,80 miljoonaa euroa.

Artiklan 3 kohdan mukaan maille osoitusta tukivaroista vähintään 50 prosenttia on tukea, jonka tarkoituksena on auttaa Bulgari-aa ja Romaniaa täyttämään velvoitteensa rahoittaa toimia unionin uusilla ulkorajoilla Schengenin säännösten ja ulkorajojen valvonnan täytäntöönpanemiseksi. Muilta osin artikla ei määrittele toimenpiteitä, joihin tukivarat tulisi erityisesti kohdistaa.

Artiklan 4 kohta sääntelee tukien maksu- katalua, rajoittaa tukien käyttöaikaa sekä asettaa Bulgarialle ja Romanielle velvollisuuden raportoida tukien käytöstä. Tuen määrä on artiklan 2 kohdassa määritelty vuositasona. Yksi kahdestoista osa asianomaisen vuoden tuen määrästä maksetaan Bulgarialle ja Romanielle kulloisenkin vuoden kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä. Kertaluonteiset tukimaksut on käytettävä kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä maksamisesta. Bulgarian ja Romanian on toimitettava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua kolmen vuoden määräajan päättymisestä kattava kertomus artiklan mukaisten kertaluonteisten tukimaksujen lopullisesta käytöstä sekä selvitys, jossa menot perustellaan. Komissio perii takaisin käyttämättömät tai perusteettomasti käytetyt varat.

Artiklan 5 kohdan mukaan komissiolla on oikeus antaa kassavirtajärjestelyn ja Schengen-järjestelyn toiminnan kannalta tarvittavia teknisiä säännöksiä.

33 artikla. Artiklan 1 kohdassa määritetään Bulgarialle ja Romanielle rakennetoimiin osoitettavien maksusitoumusmäärärahojen kokonaismäärä, joka on kolmivuotiskaudella 2007–2009 seuraava, sanotun kuitenkin rajoittamatta tulevia poliittisia päätöksiä:

	2007	2008	2009
	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)		
Bulgaria	539	759	1 002
Romania	1 399	1 972	2 603

Artiklan 2 kohdan mukaan kolmena vuonna 2007–2009 maakohtaisen kiinteän määrärahan puitteissa toteutettavien toimien laajuus ja luonne määritellään kyseisenä aikana rakennetoimiin liittyviin menoihin sovellettavien säännösten perusteella.

34 artikla. 1 kohta. Artiklan 1 kohdan mukaan liittymispäivänä voimassa olevien maaseudun kehittämistä koskevien asetusten lisäksi liitteessä VIII (jaksoissa I–III) esitettyjä määräyksiä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan vuosina 2007–2009. Edelleen kohdan mukaan ohjelmakautena 2007–2013 sovelletaan liitteessä VIII olevan IV jakson erityisiä rahoitusmääräyksiä.

2 kohta. Artikla käsittelee Bulgarialle ja Romanielle osoitettavia EMOTR:n tukiosastosta maaseudun kehittämiseen vuosina 2007–2009 osoitettavia maksusitoumusmäärärahoja.

3 kohta. Artiklan 3 kohdan mukaan käytetään edellä tarkoitettua neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 50 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä, jos liitteen VIII määräysten soveltamiseksi tarvitaan täytäntöönpanosääntöjä.

4 kohta. Artiklan 4 kohdan mukaan, jos tarvetta tulee maaseudun kehittämistä koskevien asetusten johdonmukaisuuden varmistamiseen, neuvosto tekee mukautuksia liitteen VIII määräyksiin komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen.

Liite VIII: Maaseudun kehittäminen (jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 34 artiklassa)

Jakso I: *Bulgariaa ja Romaniaa koskevat maaseudun kehittämiseen liittyvät väliaikaiset lisätoimenpiteet*

A. *Rakenneuudistuksen kohteena olevien osaelantotilojen tukeminen.*

Kyseessä olevan liitteen I jakson A kohdan mukaan rakenneuudistuksen kohteena olevien osaelantotilojen tukemisella pyritään lievittämään maaseudun muutosongelmia Bulgarian ja Romanian maatalouden ja maaseututalouden joutuessa kohtaamaan yhtenäismarkkinoiden kilpailupaineet sekä helpottamaan ja kannustamaan niiden tilojen rakenneuudistusta, jotka eivät ole vielä saavuttaneet taloudellista elinkelpoisuutta.

Kohdassa A edellytetään myös, että tukea saadaksesen viljelijän on esitettävä liiketoimintasuunnitelma, jossa osoitetaan tilan taloudellinen elinkelpoisuus tulevaisuudessa,

esitetään vaadittavien investointien yksityiskohdat, kuvataan erityiset välietapit ja tavoitteet. Liiketoimintasuunnitelma tarkistetaan kolmen vuoden kuluttua. Tukea maksetaan vuosittain kiinteämääräisenä I jakson G kohdassa esitettyyn tukikelpoiseen enimmäismäärään asti enintään viiden vuoden ajan.

B. Tuottajaryhmät.

Kyseessä olevan *liitteen jakson I kohdan B* mukaan kiinteämääräistä tukea myönnetään sellaisten tuottajaryhmien perustamisen ja hallinnollisen toiminnan helpottamiseen, joiden tavoitteena on mukauttaa ryhmien jäseninä olevien tuottajien tuotanto ja tarjonta markkinoiden vaatimuksiin, saattaa yhdessä tuotteita markkinoille, mukaan lukien kaupakunnostus, myynnin keskittäminen ja tarjonta tukkuostajille sekä vahvistaa tuotantotietoja koskevat yhteiset säännöt, erityisesti korjuun ja saatavuuden osalta.

Tukea myönnetään ainoastaan tuottajaryhmille, jotka Bulgarian tai Romanian toimivaltaiset viranomaiset ovat virallisesti hyväksyneet liittymispäivän ja 31 päivän joulukuuta 2009 välillä joko kansallisen tai yhteisön lainsäädännön perusteella.

Kohdassa B myös vahvistetaan tuottajaryhmille myönnettävän tuen suuruus.

C. Leader+ -aloitetta vastaavat toimenpiteet.

Kyseessä olevan *liitteen jakson I kohdan C* mukaan Leader+ -aloitetta vastaaviin toimenpiteisiin voidaan myöntää tukea, jos ne liittyvät sellaisen valmiuden hankintaan, jonka tarkoituksena on valmistella maaseutuyhteisöjä kehittämään ja panemaan täytäntöön paikallisia maaseudun kehittämissuunnitelmia.

Näitä toimenpiteitä voivat olla erityisesti: tekninen tuki paikallisen alueen tutkimiseen sekä alueen analysointi ottaen huomioon siellä asuvan väestön toivomukset; väestölle suunnattu tiedottaminen ja koulutus, jolla kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen kehittämissuunnitelmien perustamisessa; paikallisen kehityksen yhteistyöryhmien perustaminen; yhdenmukaisten kehittämissuunnitelmien laatiminen; tutkimuksen rahoittaminen ja tukihakemusten valmistelu.

Tukea voidaan myöntää alueellisten maaseudun kehittämistä koskevien pilottiohjelmiin strategioihin, jotka paikalliset toimintaryhmät ovat valmistelleet jäsenvaltioille niiden periaatteiden mukaisesti, jotka on 14 päivä huhtikuuta 2000 annetussa komission tiedonannossa yhteisöaloitteen (Leader+) suuntaviivojen vahvistamisesta maaseudun kehittämiseksi (EYVL C 139, 18.5.2000) kohdissa 12, 14 ja 36 esitetty. Tämä tuki on rajattava alueille, joissa on jo riittävästi hallinnollisia valmiuksia ja kokemusta paikallisen maaseudun kehittämisen kaltaisista lähestymistavoista.

Edellä tarkoitetut paikalliset toimintaryhmät voidaan kelpuuttaa osallistumaan myös alueiden väliseen sekä kansainväliseen yhteistyön toimiin kuten komission tiedonannossa yhteisöaloitteen (Leader+) suuntaviivojen vahvistamisesta maaseudun kehittämiseksi (EYVL C 139, 18.5.2000) kohdissa 15–18 on esitetty. Bulgarialle ja Romanialle ja paikallisille toimintaryhmille annetaan myös edellä mainitun komission tiedonannon 23 kohdassa esitetyn maaseutualueiden seurantakeskuksen palvelujen käyttömahdollisuus.

D. Maatiloille suunnatut valistus- ja neuvontapalvelut.

Kyseessä olevan *liitteen jakson I kohdan D* mukaan tukea myönnetään maatiloille suunnattujen valistus- ja neuvontapalvelujen antamiseen.

E. Täydentävä suora tuki

Täydentävää suoraa tukea voidaan myöntää Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003 yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta 143 c artiklan mukaisesti täydentävään kansalliseen suoraan tukeen tai tukiin oikeutetuille viljelijöille vuosina 2007-2009. Viljelijälle myönnettävä tuki

ei saa ylittää seuraavien erotusta: asetuksen 143 a artiklan mukaisesti Bulgariaan ja Romaniaaan kyseisenä vuonna sovellettavan suorien tukien taso ja 40 prosenttia yhteisössä, sellaisena kun se oli 30 päivä huhtikuuta 2004, kyseisenä vuotena sovellettavien suorien tukien taso.

Yhteisön osuus täydentävästä suorasta tuesta Bulgariassa ja Romaniassa vuosina 2007–2009 saa olla enintään 20 prosenttia vastaavasta vuotuisesta määrästä. Bulgaria tai Romania voivat kuitenkin päättää korvata kyseisen 20 prosentin vuotuisen määrän seuraavasti: 25 prosenttia vuonna 2007, 20 prosenttia vuonna 2008 ja 15 prosenttia vuonna 2009. Liittymisasiakirjan liitteen VIII I jakson E alajakson mukaista viljelijälle myönnettävää tukea pidetään tapauksen mukaan täydentävänä kansallisena suorana tukena tai tukena asetuksen 143 artiklan 2 kohdan a

alakohdassa esitettyjen enimmäismäärien soveltamiseksi.

F. Tekninen apu

Kyseessä olevan liitteen jakson I kohdan F mukaan voidaan teknistä apua myöntää maaseudun kehittämistä koskevien ohjelmasiakirjojen täytäntöönpanoon tarvittavaan valmisteluun, seurantaan, arviointiin ja valvontaan. Näitä toimenpiteitä ovat erityisesti: tutkimukset; kumppaneille, edunsaajille ja yleisölle tarkoitettu tekninen apu, kokemustenvaihto ja tiedotus; hallinnossa, seurannassa ja arvioinnissa käytettävien atk-järjestelmien käyttöönotto, käyttö ja keskinäiset yhteydet; arviointimenetelmien parantaminen ja tietojenvaihto tämän alan parhaisista käytännöistä.

G. Bulgariaa ja Romaniaa koskeviin maaseudun kehittämiseen liittyviin väliaikaisiin lisätoimenpiteisiin liittyviä määriä kuvaava taulukko

Toimenpide	EUR	
Osaelantotilat	1 000	tilaa kohden / vuotta kohden
Tuottajaryhmät	100 000	ensimmäinen vuosi
	100 000	toinen vuosi
	80 000	kolmas vuosi
	60 000	neljäs vuosi
	50 000	viides vuosi

Jakso II: *Bulgariaa ja Romaniaa koskevaan investointitukeen sovellettavat erityismääräykset*

Liitteen VIII jakson II mukaan liittymispäivänä voimassa olevien maaseudun kehittämistä koskevien asetusten mukaista maatalojen investointitukea myönnetään maatalojen, joiden taloudellinen elinkelpoisuus voidaan osoittaa investoinnin toteuttamisen päätyttyä.

Maatalojen investointituen kokonaismäärä prosenttiosuutena tukikelpoisesta investointimäärästä on enintään 50 prosenttia ja epäsuotuisilla alueilla 60 prosenttia tai liittymispäivänä voimassa olevassa maaseudun kehittä-

mistä koskevassa asianomaisessa asetuksessa vahvistetut prosenttiosuudet sen mukaan, kumpi prosenttiosuus on suurempi. Kun investoinnit suorittaa liittymispäivänä voimassa olevassa maaseudun kehittämistä koskevassa asianomaisessa asetuksessa määriteltä nuori viljelijä, voivat prosenttiosuudet olla enintään 55 prosenttia ja epäsuotuisilla alueilla 65 prosenttia tai liittymispäivänä voimassa olevassa maaseudun kehittämistä koskevassa asianomaisessa asetuksessa vahvistetut prosenttiosuudet sen mukaan, kumpi prosenttiosuus on suurempi.

Liittymispäivänä voimassa olevan maaseudun kehittämistä koskevan asianomaisen ase-

tuksen mukaista investointitukea maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen parantamiseksi myönnetään yrityksille, joille on myönnetty liittymisen jälkeinen siirtymäkausi ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevien vähimmäisvaatimusten täyttämiseksi. Yrityksen on täytettävä asiaankuuluvat vaatimukset erikseen määrätyn siirtymäkauden päättymiseen mennessä tai investointikauden päättymiseen mennessä riippuen siitä, kumpi päättyy aiemmin.

Jakso III: *Bulgariaa koskevaan varhaiseläkejärjestelmän mukaiseen tukeen sovellettavat erityismääräykset*

Liitteen VIII jakson III mukaan ne viljelijät Bulgariassa, joille on myönnetty maitokiintiö, kelpuutetaan varhaiseläkejärjestelmään edellyttäen, jos he ovat luopumishetkellä alle 70 vuoden ikäisiä.

Tuen määrään sovelletaan liittymispäivänä voimassa olevassa maaseudun kehittämistä koskevassa asianomaisessa asetuksessa esitettyjä enimmäismääriä, ja se lasketaan suhteessa maitokiintiön kokoon ja tilan koko maataloustoimintaan. Luopujalle myönnetty maitokiintiö palautetaan kansalliseen maitokiintiövarantoon ilman ylimääräisiä korvauksia.

Jakso IV: *Bulgariaa ja Romaniaa kaudella 2007–2013 koskevat erityiset rahoitusmääräykset*

Liitteen VIII kyseessä olevan jakson IV 1. kohdan mukaan Bulgarialle ja Romanialle ohjelmakaudella 2007–2013 kaikkiin maaseudun kehittämistä koskeviin toimenpiteisiin suunnattu yhteisön tuki pannaan täytäntöön rakennerahastoja koskevista yleisistä määräyksistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 31 ja 32 artiklassa esitettyjä periaatteita noudattaen.

Jakson 2 kohta käsittelee yhteisön rahoitusosuuksia, joka voi olla tässä jaksossa todettun mukainen eli tavoite 1 -alueilla joko 85 prosenttia maatalouden ympäristö- ja eläinten hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden osalta ja 80 prosenttia muiden toimenpiteiden osalta. Toinen vaihtoehto on niiden prosenttiosuuksien suuruinen, jotka vahvistetaan liit-

tymispäivänä voimassa olevissa maaseudun kehittämistä koskevissa asetuksissa, sen mukaan, kumpi prosenttiosuus on suurempi.

35 artikla. Artiklan mukaan komissio mukauttaa vuosittain 30, 31, 32, 33 ja 34 artiklassa tarkoitettujen määrät hintojen muutoksiin osana rahoitusnäkymien vuotuista teknistä mukautusta.

IV osasto:

Muut määräykset

36 artikla. Artiklassa määrätään yleisestä taloudellisesta suojalausekkeesta. Artiklan 1 kohdan mukaan uusi jäsenvaltio voi enintään liittymistä seuraavan kolmannen vuoden loppuun asti pyytää lupaa toteuttaa suojatoimenpiteitä, joilla suojataan jotakin talouden alaa tai aluetta uhkaavilta vakavilta ongelmilta. Suojatoimenpiteet edellyttävät, että ongelma olisi vaikutuksiltaan merkittävä tai johtaisi pysyviin muutoksiin.

Myös nykyiset jäsenvaltiot voivat tämän artiklan nojalla pyytää samoin edellytyksin lupaa suojatoimenpiteisiin sellaisia vastaavia ongelmia varten, jotka aiheutuvat uusien jäsenvaltioiden liittymisestä Euroopan unioniin.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio vahvistaa tällaiset suojatoimet jäsenvaltion pyynnöstä sekä tarkentaa niitä koskevia yksityiskohtaisia määräyksiä. Tapauksissa, joissa on kyse vakavista taloudellisista vaikeuksista ja jäsenvaltio nimenomaisesti pyytää, komissio tekee ratkaisunsa viiden työpäivän kuluessa. Suojatoimenpiteitä on sovellettava välittömästi. Suojatoimenpiteiden luonne on määriteltävä siten, että niiden on huomioitava kaikkien asianomaisten osapuolten edut, eivätkä toimenpiteet saa aiheuttaa rajatarkastuksia jäsenvaltioiden välillä.

Artiklan 3 kohdan mukaan toimenpiteillä voidaan lisäksi poiketa EY:n perustamisso-pimuksen määräyksistä sekä liittymisasiakirjasta siinä määrin ja niin kauan kuin se on ehdottomasti tarpeen. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

37 artikla. Artiklassa määrätään erityisestä sisämarkkinasuojalausekkeesta. Sisämarkki-

nasuojalausekkeella mahdollistetaan suojoimenpiteiden tehokas käyttöönotto, mikäli uusi jäsenvaltio ei onnistu panemaan täytäntöön sisämarkkinoiden toimintaan liittyviä jäsenyysvelvoitteitaan ja tästä aiheutuu vakavaa häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle tai riski tällaisen häiriön syntymiselle.

Komissio voi ottaa suojoimenpiteet käyttöön joko jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kolmen vuoden kuluessa liittymishetkestä. Suojalausekkeeseen voidaan vedota jo uusiin jäsenvaltioihin kohdistuvassa etukäteisseurannassa ilmenneiden seikkojen perusteella, jolloin suojoimenpiteet tulevat voimaan liittymispäivästä.

Suojatoimenpiteiden tulee olla oikeassa suhteessa häiriöön tai sen riskiin nähden ja aiheuttaa mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle. Tarvittaessa tulee käyttää jo olemassa olevia alakohtaisia suojajärjestelyitä, jotta välttyttäisiin tarpeetomalta syrjinnältä ja jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyltä rajoittamiselta.

Suojatoimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on tarpeellista ja ne on ehdottomasti poistettava, kun asianomainen sitoumus on pantu täytäntöön. Suojatoimenpiteiden kesto ei kuitenkaan rajoitu niiden asettamiselle annettuun määräaikaan, vaan ne voivat olla voimassa niin kauan kunnes jäsenyysvelvoite on kokonaisuudessaan täytetty. Komissio voi mukauttaa suojoimenpiteitä jäsenmaan edistymisen mukaisesti. Komissio tiedottaa etukäteen suojoimenpiteiden peruuttamisesta ja ottaa huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

38 artikla. Artikla sisältää oikeudellista yhteistyötä siviili- ja rikosoikeudellisissa asioissa koskevan suojalausekkeen, jota sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan. Mikäli EUsopimuksen mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen tai yhteistyöinstrumenttien rikosoikeuden alalle liittyvien päätösten ja sitoumusten täytäntöönpanossa tai soveltamisessa on Bulgariassa tai Romaniassa vakavia puutteita tai välitön riski tällaisten puutteiden syntymisestä, komissio voi suojalausekkeen perusteella enintään kolmen vuoden ajan liittymispäivästä lukien toteuttaa asiaankuuluvia toimenpiteitä ja täsmentää niiden soveltamista koskevia edellytyksiä ja yksityiskohtaisia

sääntöjä. Yksityisoikeudellisissa asioissa sama koskee EY:n perustamissopimuksen mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvien direktiivien ja asetusten saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Komission toimenpiteet voivat merkitä säännösten ja päätösten soveltamisen tilapäistä keskeyttämistä Bulgarian tai Romanian ja muun jäsenvaltion tai muiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun puutteet on korjattu. Mainittuja toimenpiteitä voidaan kuitenkin soveltaa niin kauan kuin kyseisiä puutteita on eli tarvittaessa siis jopa yli edellä mainitun kolmen vuoden ajan. Komissio voi jäsenvaltioita kuultuaan tarvittaessa mukauttaa edellä mainittuja toimenpiteitä sen mukaa kuin Bulgaria tai Romania edistyy todettujen puutteiden korjaamisessa.

39 artikla. Artiklan 1 kohta koskee mahdollisuutta lykätä Bulgarian tai Romanian liittymispäivää vuodella. Liittyvien valtioiden valmisteluja yhteisön säännösten saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen täytäntöön panemiseksi seurataan jatkuvasti ja komissio tekee siitä seurantakertomuksia. Jos seurannan ja erityisesti seurantakertomusten perusteella on selvää näyttöä siitä, että jompikumpi liittyvä valtio ei ilmeisestikään ole valmis täyttämään jäsenyyden vaatimuksia 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä useilla tärkeillä aloilla, voidaan liittymispäivää lykätä sen valtion osalta vuodella 1 päivään tammikuuta 2008. Neuvosto päättää liittymispäivän lykkäämisestä yksimielisesti komission suosituksen pohjalta.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi artiklan 1 kohdasta poiketen komission suosituksen pohjalta päättää määräenemistöllä liittymispäivän lykkäämisestä vuodella Romanian osalta. Edellytyksenä tälle on, että yhden tai useamman liittymispöytäkirjan liitteessä IX olevassa I kohdassa luetellun sitoumuksen ja vaatimuksen täyttämiseksi on Romaniassa havaittu vakavia puutteita. Nämä sitoumukset koskevat muun muassa unionin ulkorajojen valvontaa, lahjonnan torjuntaa sekä oikeuslaitoksen uudistamista.

Artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto voi artiklan 1 kohdasta poiketen ja 37 artiklan so-

veltamista rajoittamatta komission suosituksen pohjalta päättää määränemmistöllä liittymispäivän lykkäämisestä vuodella Romanian osalta. Päätös voidaan tehdä kilpailupoliittikan alaa koskevan vuoden 2005 syksyllä tehtävän yksityiskohtaisen arvioinnin jälkeen, jos Eurooppa-sopimusten mukaisten velvoitteiden tai yhden tai useamman liitteessä IX olevassa II kohdassa luetellun sitoumuksen ja vaatimuksen täyttämiseksi on Romaniassa havaittu vakavia puutteita.

Artiklan 4 kohta koskee tilannetta jossa neuvosto on tehnyt artiklan 1, 2 tai 3 kohdan mukaisen päätöksen lykätä liittyvän valtion liittymispäivää vuodella. Kohdan mukaan neuvosto päättää tässä tilanteessa määränemmistöllä välittömästi liittymisasiakirjan tai sen liitteiden ja lisäyksien edellyttämistä mukautuksista.

Liite IX: Romanian antamat erityiset sitoumukset ja hyväksymät vaatimukset 14 päivänä joulukuuta päättyneiden liittymisneuvotteluiden yhteydessä (joita tarkoitetaan liittymisasiakirjan 39 artiklassa)

Liitteessä IX on Romanian antamia erityisiä sitoumuksia joihin viitataan 39 artiklan 2 ja 3 kohdassa. Liite on jaettu kahteen osaan.

Liitteen I osa, johon viitataan 39 artiklan 2 kohdassa, sisältää 7 luetelmakohtaa.

Liitteen 1 luetelmakohdan mukaan Romanian on viipymättä toteutettava voimassa olevan yhteisön säännösten mukaisesti muutettu Schengenin toimintasuunnitelmaa. Toimintasuunnitelmaa toteutettaessa on noudatettava vahvistettuja määräaikoja.

Liitteen 2 luetelmakohdan mukaan unionin ulkorajojen tarkastusten ja valvonnan korkean tason varmistamiseksi Romanian on nopeutettava laitteiston ja infrastruktuurin nykyaikaistamista rajoilla ja rajanylityspaikoilla sekä vahvistettava valmiuksia operatiiviseen riskianalyyysiin. Nämä asiat on käytävä ilmi monivuotisesta investointisuunnitelmasta. Romanian on nopeutettava suunnitelmaansa rajapoliisien rekrytoimiseksi ja sen on erityisesti varmistettava, että liittymishetkellä on unionin ulkorajoilla Romaniassa lähes 100 prosentin miehitys. Romanian on myös toteutettava tarpeelliset toimenpiteet laittoman maahanmuuton tehokkaaksi torjumiseksi,

mukaan lukien kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön lujittaminen.

Liitteen 3 luetelmakohdan mukaan Romanian on kehitettävä ja pantava täytäntöön oikeuslaitoksen uudistamista koskevat toimintasuunnitelma ja strategia. Romanian on huolehdittava siitä, että toimintasuunnitelman toteutukseen osoitetaan riittävästi rahoitus- ja henkilöstöresursseja. Romanian on lisäksi osoitettava, että uusi tutkittavana olevien tapauksien jakamista puolueettomasti oikeuslaitoksessa koskeva järjestelmä on täysin toimintavalmis.

Liitteen 4 luetelmakohdan mukaan Romanian on huomattavasti tehostettava lahjonnan ja erityisesti korkean tason lahjonnan torjuntaa varmistamalla, että lahjonnan vastainen lainsäädäntö pannaan tinkimättä täytäntöön. Romanian on myös varmistettava, että lahjonnan vastaava kansallinen syyttäjävirosto on tosiasiallisesti riippumaton. Virastolle on annettava riittävästi henkilöstöä ja rahoitusta, koulutusresursseja sekä välineistöä, jotta se voi suorittaa tehtävänsä.

Liitteen 5 luetelmakohdan mukaan on suoritettava kansallisen lahjonnan vastaisen strategian tuloksia ja vaikutuksia koskeva riippumaton tarkastus. Kyseisen tarkastuksen päätelmien ja suositusten on käytävä ilmi monivuotisesta lahjonnan vastaisesta strategiasta. Strategiaan liitettyssä toimintasuunnitelmassa on määriteltävä viitearvot ja tulokset, jotka on määrää saavuttaa, sekä asianmukaiset varainhoitoa koskevat säännökset. Strategian ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa valvoo selvästi määritelty riippumaton elin. Strategiaan on sisällyttävä sitoumus rikosoikeudellisen menettelyn tarkistamisesta lahjontatapauksien nopean ja avoimen käsittelyn varmistamiseksi. Lopuksi strategiaan on sisällyttävä toimenpiteitä, jotka vähentävät niiden elinten määrää, joilla on lahjonnan torjuntaan ja tutkintaan liittyvää toimivaltaa.

Liitteen 6 luetelmakohdan mukaan on luotava poliisilaitoksen ja santarmilaitoksen tehtävänkoko ja niiden välistä yhteistyötä koskevat selkeät oikeudelliset puitteet, mukaan luettuna lainsäädännön täytäntöönpano. Molemmille laitoksille on myös kehitettävä selkeä rekrytointisuunnitelma, jotta saavutettaisiin huomattavaa edistystä laitoksissa olevien monien avoimien toimien täyttämiseksi.

Monivuotinen rikollisuuden ehkäisemistä koskeva strategia. Strategiaan on sisällyttävä konkreettisia toimia, joiden tarkoituksena on saada hallintaan Romanian asema ihmiskauppan uhrien lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaa. Vuosittain on toimitettava luotettavia tilastoja siitä, miten tätä rikollisuuden muotoa on käsitelty.

Liitteen II osa, johon viitataan 39 artiklan 3 kohdassa, sisältää 4 luettelukohtaa.

Liitteen 8 luettelukohtaan mukaan Romanian on varmistettava, että kilpailuneuvosto valvoo tehokkaasti kaikkia mahdollisia, myös valtion talousarviosta vero-, sosiaali- ja energiamaksujen lykkäyksien muodossa myönnettäviä valtiontukia.

Liitteen 9 luettelukohtaan mukaan Romanian on tehostettava valtiontukien valvontaa viipymättä. Sen jälkeen Romania varmistaa riittävän valvonnan tason ylläpidon sekä kilpailunrajoittamisen estämisen että valtiontukien osalta.

Liitteen 10 luettelukohtaan mukaan Romanian on toimitettava komissiolle tarkistettu terästeollisuuden rakenneuudistussuunnitelma Romaniaa koskevassa Eurooppasopimuksessa esitettyjen edellytysten mukaisesti. Romanian on myös noudatettava sitoumusta olla myöntämättä ja maksamatta valtiontukia kansallisen rakenneuudistusstrategian piiriin kuuluville terästehtaille. Romanian on noudatettava Eurooppasopimuksen puitteissa määriteltäviä valtion tukimäärää ja kapasiteetin vähentämistä koskevia ehtoja.

Liitteen 11 luettelukohtaan mukaan on annettava vastedeskin riittävät rahoitusvarat sekä riittävä ja asianmukaiset pätevyysvaatimukset täyttävä henkilöstö kilpailuneuvoston käyttöön.

40 artikla. Artiklan mukaan sisämarkkinoiden toimintaa ei saa vaikeuttaa ottamalla käyttöön rajatarkastuksia jäsenvaltioiden välillä. Tällä määräyksellä halutaan varmistaa sisämarkkinoiden häiriötön toiminta. Rajatarkastuksia ei saa ottaa käyttöön Bulgarialle ja Romanialle myönnettyjen siirtymäkausien kuluessa.

41 artikla. Artiklassa määrätään Bulgariassa ja Romaniassa yhteiseen maatalouspolitiikkaan siirryttäessä mahdollisesti tarvittavien siirtymätoimenpiteiden toteuttamista koskevasta menettelystä. Artiklan ensimmäises-

sä kohdassa määrätään, että komission on toteutettava siirtymätoimenpiteet viljan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä syyskuuta 2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1784/2003 25 artiklan 2 kohdan tai tarvittaessa maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä annettujen muiden vastaavissa artikloissa tarkoitettua menettelyä tai sovellettavassa lainsäädännössä säädettyä komiteamenettelyä noudattaen.

Artiklan toisessa kohdassa määrätään, että muiden liittymisasiakirjassa määriteltyjen yhteisen maatalouspolitiikan välineiden täytäntöönpanoon liittyvät siirtymätoimenpiteet, jotka ovat liittymisen vuoksi tarpeen, toteuttaa neuvosto ennen liittymispäivää määränemmistöllä ja komission ehdotuksesta. Jos siirtymätoimenpiteet vaikuttavat välineisiin, jotka komissio on alun perin hyväksynyt, komissio toteuttaa siirtymätoimenpiteet näiden välineiden hyväksymiseen vaadittavaa menettelyä noudattaen.

42 artikla. Nykyisten jäsenvaltioiden ja Bulgarian yhteisessä julistuksessa palkoviljoista todetaan, että laskettaessa 29 päivänä syyskuuta 2003 yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä eräiden asetusten muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1782/2003 liitteessä VIII A olevaa Bulgarian kansallista enimmäismäärää on otettu palkoviljojen osalta huomioon 18 047 hehtaarin ala.

VIIDES OSA:

Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset

I osasto:

Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen

43 artikla. Artiklan mukaan Euroopan parlamentti tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

44 artikla. Artiklan mukaan neuvosto tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

45 artikla. Artiklassa määrätään Bulgarian ja Romanian kansalaisten nimittämistä komission jäseniksi.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yksi Bulgarian ja yksi Romanian kansalainen nimitetään komission jäseneksi liittymispäivästä alkaen. Neuvosto nimittää uudet jäsenet määränemmistöllä ja yhteisestä sopimuksesta komission puheenjohtajan kanssa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Artiklan toisen kohdan mukaan nimitettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

46 artikla. Artiklassa määrätään uusien tuomareiden nimittämistä yhteisöjen tuomioistuimeen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja heidän toimikausiensa pituuksista.

Artiklan 1 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuimeen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen nimitetään molempiin kaksi tuomaria. Muutokset ovat tarpeen siksi, että EY:n perustamissopimuksen 221 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 48 artiklan mukaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on 27 tuomaria. Aiemmin molemmissa tuomioistuimissa oli 25 tuomaria.

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2009 ja toisen tuomarin toimikausi 6 päivänä lokakuuta 2012. Artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 2007 ja toisen tuomarin toimikausi 31 päivänä elokuuta 2010. Molemmissa tuomioistuimissa valitaan arvalla se tuomari, jonka toimikausi päättyy aiemmin.

Artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin tekee työtarkastukseensa liittymisen edellyttämät mukautukset. Toisen alakohdan mukaan yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuin tekee liittymisen edellyttämät mukautukset työtarkas-

tykseensä yhteisymmärryksessä yhteisöjen tuomioistuimen kanssa. Kolmannen alakohdan mukaan mukautetuille työtarkastuksille on saatava neuvoston määränemmistön hyväksyminen.

Artiklan 4 kohdassa on työtarkastuksen soveltamista koskeva siirtymäsäännös. Sen mukaan ratkaistaessa asioita, joiden suullinen käsittely on aloitettu yhteisöjen tuomioistuimessa tai yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ennen liittymispäivää, täysistuntoon kokoontuneet tuomioistuimet tai jaostot kokoontuvat ennen liittymistä olleessa kokoonpanossaan ja soveltavat liittymispäivää edeltävänä päivänä voimassa ollutta työtarkastusta.

47 artikla. Artiklan mukaan tilintarkastustuomioistuinta täydennetään nimittämällä siihen kaksi lisäjäsentä kuuden vuoden toimikaudeksi.

48 artikla. Artiklan mukaan talous- ja sosiaalikomiteaa täydennetään nimeämällä siihen 27 Bulgarian ja Romanian järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluvien talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajaa. Bulgarian ja Romanian edustajien toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

49 artikla. Artiklan mukaan alueiden komiteaa täydennetään nimeämällä siihen 27 Bulgarian ja Romanian alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajaa. Nämä edustajat ovat joko alue- tai paikallisvaaleissa valittuja luottamushenkilöitä tai ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle. Bulgarian ja Romanian edustajien toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

50 artikla. Artiklan mukaan liittymisen edellyttämät mukautukset tehdään alkuperäisillä sopimuksilla perustettujen komiteoiden perussääntöihin ja työtarkastuksiin niin pian kuin mahdollista liittymisen jälkeen.

51 artikla. Artiklan 1 kohta koskee komiteoiden, ryhmien ja muiden perussopimuksilla tai toimielinten antamalla säädöksellä perustettujen elinten uusien jäsenten nimittämistä. Uudet jäsenet nimitetään kyseisten komiteoiden, ryhmien tai muiden elinten jäsenten nimeämistä koskevia ehtoja ja menet-

telyjä noudattaen. Nimettyjen uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

Artiklan 2 kohdan mukaan perussopimuksilla tai toimielinten antamalla säädöksellä perustetut komiteat tai ryhmät, joiden jäsenmäärä vahvistetaan jäsenvaltioiden lukumäärästä riippumatta, muodostetaan liittymisajankohtana kokonaan uudelleen. Tällaista komiteaa tai ryhmää ei kuitenkaan muodosteta uudelleen, jos sen toimikausi päättyy liittymistä seuraavan vuoden aikana.

II osasto:

Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus

52 artikla. Artiklan mukaan Bulgariaa ja Romaniaa pidetään liittymisestä lähtien sellaisina valtioina, joille EY:n ja Euratomin direktiivit ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä säädökset on osoitettu kaikille nykyisille jäsenvaltioille. Sellaisten direktiivien ja päätösten osalta, joiden voimaantulo edellyttää tiedoksi antamista, Bulgarian ja Romanian katsotaan artiklan mukaan saaneen tiedon näistä direktiiveistä ja päätöksistä liittymishetkellä.

53 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan uusin jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat kansalliset tai muut toimet, jotta ne voivat noudattaa liittymishetkestä alkaen EY:n ja Euratomin direktiivien ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä. Ainoan poikkeuksen tähän muodostavat ne direktiivit ja päätökset, joita koskee liittymisasiakirjassa määrätty siirtymäkausi tai muu siirtymäjärjestely. Bulgarian ja Romanian on ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä komissiolle viimeistään liittymispäivänä. Jos toimenpiteille on kuitenkin myönnetty siirtymäaika, niistä on ilmoitettava asiakirjassa annettuun määräaikaan mennessä.

Artiklan 2 kohdan mukaan nykyiset jäsenvaltiot toteuttavat tarpeelliset toimenpiteet, jotta ne voisivat soveltaa liittymisasiakirjalla muutettuja EY:n tai Euratomin antamia direktiivejä Bulgarian ja Romanian liittymispäivästä alkaen. Jos direktiivin muutoksen

voimaanpanemiselle on myönnetty siirtymäaika, nykyisten jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet siirtymäajan puitteissa. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava toimenpiteistä komissiolle liittymispäivään mennessä, ellei toimenpiteelle ole myönnetty siirtymäaika.

54 artikla. Artikla määrittelee Euratomin perustamissopimuksen 33 artiklan kolmannen kappaleen mukaiselle säädösten ja määräysten tiedoksi saattamiselle kolmen kuukauden määräajan. Kyseiset säädökset ja määräykset liittyvät työntekijöiden ja väestön terveyden suojaamiseen ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

55 artikla. Artikla koskee neuvoston mahdollisuutta määrätä poikkeuksia sellaisista yhteisön säädöksistä, jotka ovat syntyneet 1 päivän lokakuuta 2004 ja liittymissopimuksen allekirjoituspäivän, 25 päivän huhtikuuta 2005, välisenä aikana. Määräys on tarpeen, koska liittymisneuvotteluissa käsiteltiin ainoastaan sellaisia yhteisön säädöksiä, jotka oli annettu ennen 1 päivää lokakuuta 2004. Hakijamaat eivät voineet neuvotella tuon päivämäärän jälkeen annettuihin yhteisön säädöksiin kohdistuvista mahdollisista poikkeuksista. Liittymissopimuksen allekirjoituksen jälkeen liittyvillä mailla on erityisen tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelyn mukaisesti mahdollisuus vaikuttaa sellaisiin yhteisön säädöksiin, jotka annetaan allekirjoituspäivän jälkeen. Tämän takia artikla valtuuttaa neuvoston yksimielisesti hyväksymään uusille jäsenvaltioille siirtymäjärjestelyjä ja -kausia sellaisiin yhteisön säädöksiin, joihin liittyvät maat eivät ole päässeet edellä olevien päivämäärien välillä vaikuttamaan. Neuvosto voi hyväksyä tällaisia toimia komission ehdotuksesta, jonka tulee perustua jommankumman liittyvän maan perusteltuun pyyntöön. Tällaisia toimia voidaan hyväksyä vain liittymishetkeen saakka, koska tuon päivän jälkeen uudet jäsenvaltiot voivat täysimääräisesti osallistua yhteisön päätöksentekoon.

56 artikla. Artiklassa määrätään tapauksista, joissa unionin laajentumisen takia osoituu tarpeelliseksi mukauttaa sellaisia yhteisön säädöksiä, joiden mukautuksia ei ole sisällytetty liittymisasiakirjaan tai sen liitteisiin. Artiklan mukaan tällaisessa tapauksessa mukautetut säädökset voivat tulla voimaan

liittymisestä alkaen. Mukautuksista päättää joko neuvosto määränemmistöllä komission ehdotuksesta tai komissio suoraan itse, sen mukaan, kumpi näistä kahdesta toimielimestä on antanut alkuperäisen mukautettavan säädöksen.

Seuraavassa selostetaan tarkemmin muutamien alojen osalta sellaiset mukautukset, joista on jo alustavasti jäsenvaltioiden kesken sovittu.

1.) Tutkintojen tunnustaminen

Koska liittymispöytäkirjassa tai sen liitteissä ei ole mainintaa tutkintojen tunnustamiseen liittyvistä mukautuksista, ne toteutetaan liittymispöytäkirjan 56 artiklassa olevan yleisvaltuutuslausekkeen nojalla. Liittymisen edellyttämistä tutkintojen tunnustamista koskevista mukautuksista päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen pysyvien edustajien komitean kokouksessa 3 päivänä helmikuuta 2005.

Yleistä tutkintojen tunnustamisjärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä täydennetään lisäämällä direktiivin 92/51/ETY liitteeseen C Romanian meriliikenteessä työskentelevän ruorimiehen ammattipätevyys.

Asianajajia, lääkäreitä, sairaanhoitajia, hammaslääkäreitä, eläinlääkäreitä, kättilöitä, proviisoreja ja arkkitehtejä koskevaan yhteisöläinsäädäntöön lisätään tiedot Bulgarian ja Romanian ammattinimikkeistä ja tutkinnoista.

Mukautuksia koskevassa asiakirjassa on määräyksiä Romanian yleissairaanhoidosta vastaavien sairaanhoitajien ja kättilöiden tutkinnoista, jotka on suoritettu tai johon johtavat opinnot on aloitettu ennen liittymispäivää. Tutkinto tunnustetaan, vaikka se ei täytä koulutukselle asetettuja vähimmäisvaatimuksia, jos tutkintotodistusten liitteenä viranomaisen todistus siitä, että henkilö on harjoittanut asianomaista ammattia tosiasiallisesti ja luvallisesti mukautuksia koskevassa asiakirjassa mainitun ajan.

Lisäksi mukautuksia koskevassa asiakirjassa on Bulgarian osalta erityismääräyksiä lääkintämiehen tutkinnosta. Bulgaria voi sallia ennen 31 päivää joulukuuta 1999 suoritettujen lääkintämiehen tutkinnon suorittaneiden lääkintämiehien ammatinharjoittamisen Bul-

gariassa, vaikka osia heidän toiminnastaan kuuluisi direktiivien 93/16/ETY ja 77/452/ETY soveltamisalaan. Lääkintämiehen tutkinnon suorittaneet eivät kuitenkaan ole oikeutettuja saamaan tutkintojensa tunnustamista muissa jäsenvaltioissa edellä mainittujen direktiivien mukaisesti.

Euroopan yhteisön tukintojen tunnustamislainsäädännön voimaansaattamista säädetään muun muassa Euroopan yhteisön yleisen tukintojen tunnustamisjärjestelmän voimaansaattamista annettussa laissa (1597/1992), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettussa laissa (559/1994), eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettussa laissa (29/2000), asianajajista annettussa laissa (496/1958), tilintarkastuslaissa (936/1994) ja kirkkolaisista (1054/1993). Liittymisasiakirjan voimaantulo vuoksi lainsäädäntöä ei tarvitse muuttaa.

2.) Ympäristölainsäädäntö

Yhteisön ympäristölainsäädäntöön laajentamisen seurauksena tehtävät mukautukset ovat lähinnä teknisiä, eikä niillä ole vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön. Mukautukset koskevat muun muassa muutoksia komiteoiden jäsenmäärissä ja Bulgarian ja Romanian lisäämistä erilaisiin luetteloihin.

Luontotyyppejen sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY eliömaantieteellisiin alueisiin lisätään Mustanmeren vyöhyke ja arovyöhyke ja liitteet I, II, IV ja V korvataan muutetuilla liitteillä. Liitteiden mukautuksissa otetaan huomioon hakijamaiden luonnon erityispiirteet ja niissä suojeltavat tai hyödynnettävät lajit sekä niiden erilaiset luontotyypit.

Tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY liitteisiin I ja II lisätään Bulgariaa ja Romaniaa koskevat rikkidioksidin ja typen oksidien päästöjen enimmäismäärät ja vähennystavoitteet.

Tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisten päästörajoista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2001/81/EY lisätään hakijamaiden päästökattot vuodelle 2010. Päästökattot noudattavat pitkälle rajoituksia, jotka Romanian ja Bulgarialle on

asetettu YK:n Euroopan talouskomission (UNECE) happamoitumista, rehevöitymistä ja alailmakehän otsonipitoisuutta koskevan niin sanotun Göteborgin pöytäkirjan yhteydessä.

3.) Yhtiöoikeus ja tilinpäätössäännöt

Koska liittymispöytäkirjassa tai sen liitteissä ei ole mainintaa EY:n yhtiöoikeutta ja tilinpäätössääntöjä koskevien säädösten mukautuksista, ne toteutetaan liittymispöytäkirjan 56 artiklassa olevan yleisvaltuutuslausekkeen nojalla. Liittymisen edellyttämistä mukautuksista päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen pysyvien edustajien komitean kokouksessa 3 päivänä helmikuuta 2005.

Mukautuksia koskevassa asiakirjassa (5550/05 ADD 5) on esitetty bulgarian- ja romaniankieliset vastineet niiden lainsäädännön mukaan perustetuille yhtiömuodoille kuten julkiselle osakeyhtiölle. Kyseiset mukautukset ovat luonteeltaan teknisiä, eikä niillä ole vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön.

EY:n yhtiöoikeutta koskevat säädökset, joihin kyseinen lisäys tehdään, ovat seuraavat: Ensimmäinen neuvoston direktiivi 68/151/ETY (9.3.1968) niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, toinen neuvoston direktiivi 77/91/ETY (13.12.1976) niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa, kolmas neuvoston direktiivi 78/855/ETY (9.10.1978) osakeyhtiöiden sulautumisesta, kahdestoista neuvoston yhtiöoikeudellinen direktiivi 89/667/ETY (21.12.1989) yhdenmiehen rajavastuuyhtiöstä sekä neuvoston asetus (EY) N:o 2157/2001 eurooppayhtiön (SE) säännöistä.

EY:n tilinpäätössääntöjä koskevat säädökset, joihin mukautus tehdään, ovat seuraavat:

Neljäs neuvoston direktiivi 78/660/ETY (25.7.1978) yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä ja seitsemäs neuvoston direktiivi 83/249/ETY (13.6.1983) konsolidoiduista tilinpäätöksistä.

57 artikla. Artiklan mukaan, jollei liittymissopimuksessa tai sen pöytäkirjassa toisin määrätä, neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä komission ehdotuksesta liittymisasiakirjan määräysten soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevat päätökset.

58 artikla. Toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten tekstit, jotka on laadittu bulgarian ja romanian kielellä, ovat liittymisestä alkaen todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin nykyisellä kahdellakymmenellä kielellä laaditut tekstit. Uudet tekstit julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jos nykyisillä kielillä laaditut tekstit on julkaistu siinä.

III osasto:

Loppumääräykset

59 artikla. Artiklassa määrätään, että liittymisasiakirjan kaikki liitteet niihin kuuluvine lisäyksineen ovat erottamaton osa liittymisasiakirjaa.

60 artikla. Artiklan mukaan Italian tasavallan hallitus toimittaa uusille jäsenvaltioille oikeaksi todistetut jäljennökset Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta, Euroopan yhteisön perustamissopimuksesta ja Euratomin perustamissopimuksesta sekä niitä muuttaneista tai täydentäneistä sopimuksista mukaan lukien nykyisten jäsenvaltioiden liittymissopimukset sopimusten nykyisillä todistusvoimaisilla kielillä. Artiklan toisen kohdan mukaan näiden mainittujen sopimusten tekstit uusien jäsenvaltioiden kielillä liitetään liittymisasiakirjaan ja ne ovat todistusvoimaisia samalla tavoin kuin nykyisten jäsenvaltioiden kielillä olevat perustamissopimukset.

61 artikla. Artiklan mukaan neuvoston pääsihteeri toimittaa uusien jäsenvaltioiden hallituksille oikeaksi todistetut jäljennökset pääsihteeristöön talletetuista kansainvälisistä sopimuksista.

Liitteet

Liittymispöytäkirjassa ja -asiakirjassa on kummassakin 9 liitettä, jotka sisältävät liittymisestä johtuvat mukautukset yhteisöjen

säädöksiin. Edellä mainittuja liitteitä käsitellään tarvittavassa laajuudessaan kutakin asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

1.5. Päätöisasiakirja

I Päätöisasiakirjan teksti

II Julistukset

A. Nykyisten jäsenvaltioiden yhteiset julistukset

1. Yhteinen julistus

työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria

Julistuksessa unionin nykyiset jäsenvaltiot korostavat voimakasta eriyttämistä ja joustamista työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan järjestelyn osalta. Jäsenvaltioiden on pyrittävä kansallisessa lainsäädännössään parantamaan Bulgarian kansalaisten pääsyä työmarkkinoille. Bulgarian kansalaisilla tulisi

olla huomattavasti paremmat mahdollisuudet saada työtä unionin alueella maan liittymisen jälkeen. Lisäksi unionin jäsenvaltiot pyrkivät soveltamaan mahdollisimman pian yhteisön säännöstöä täysimääräisesti työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta.

2. Yhteinen julistus

palkoviljoista: Bulgaria

Nykyisten jäsenvaltioiden ja Bulgarian yhteisessä julistuksessa palkoviljoista todetaan, että laskettaessa 29 päivänä syyskuuta 2003 yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä

eräiden asetusten muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1782/2003 liitteessä VIII A olevaa Bulgarian kansallista enimmäismäärää on otettu palkoviljojen osalta huomioon 18 047 hehtaarin ala.

3. Yhteinen julistus

työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Romania

Julistus on vastaavansisältöinen kuin julistus N:o 1, mutta koskee Romaniaa.

4. Yhteinen julistus

maaseudun kehittämisestä

EMOTR:n tukiosastosta maaseudun kehittämiseen Bulgarialle ja Romanialle kolmivuotiskaudella 2007–2009 osoitettavien, liittymispöytäkirjan 34 artiklan 2 kohdassa ja

liittymisasiakirjan 34 artiklan 2 kohdassa mainittujen maksusitoumusmäärärahojen osalta kyseiset valtiot voivat odottaa seuraavanlaista määrärahojen jakautumista:

	2007	2008	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)	
			2009	2007–2009
Bulgaria	183	244	306	733
Romania	577	770	961	2 308
Yhteensä	760	1 014	1 267	3 041

Bulgarialle ja Romanialle kolmivuotiskauden 2007–2009 jälkeen maaseudun kehittämiseen myönnettävien määrärahojen jakautuminen tulee perustumaan voimassa olevien

sääntöjen tai tällä välin politiikkaan tehtävistä uudistuksista johtuvien sääntöjen soveltamiseen.

B. Nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen julistus

5. Yhteinen julistus

Bulgarian ja Romanian liittymisvalmisteluista

Julistuksen mukaan Euroopan unioni seuraa edelleen tiiviisti Bulgarian ja Romanian valmistelua ja saavutuksia, joihin kuuluvat maiden antamien sitoumusten tosiasiallinen täytäntöönpano yhteisön säännösten kaikilla aloilla.

Euroopan unioni muistuttaa joulukuussa 2004 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmistä, joiden mukaan Romanian osalta erityistä huomiota kiinnitetään valmisteluihin oikeus- ja sisäasioissa,

kilpailuasioissa ja ympäristöasioissa, ja Bulgarian osalta valmisteluihin oikeus- ja sisäasioissa. Komissio toimittaa tätä varten edelleen vuotuisia raportteja aina liittymiseen asti Bulgarian ja Romanian edistymisestä liittymisvalmisteluissa raportteihin tarvittaessa liittyvine suosituksineen. Turvalausekkeilla säädetään toimenpiteistä sellaisten vakavien ongelmien ratkaisemiseksi, joita voi esiintyä ennen liittymistä tai kolmen vuoden aikana sen jälkeen.

C. Saksan liittotasavallan ja Itävallan tasavallan yhteinen julistus

6. Saksan liittotasavallan ja Itävallan tasavallan yhteinen julistus

työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria ja Romania

Julistuksessa Saksa ja Itävalta katsovat yhteisymmärryksessä komission kanssa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien siirtymätoimenpiteiden 13 kohdan sanamuodon

tarkoittavan että ilmaisu "joillakin alueilla" voi aiheellisissa tapauksissa tarkoittaa myös kokonaista valtion aluetta.

D. Bulgarian tasavallan julistus

7. Bulgarian tasavallan julistus

kyrillisen aakkoston käytöstä Euroopan unionissa

Julistuksen mukaan bulgaria on tunnustettu erääksi perussopimusten todistusvoimaiseksi kieleksi sekä Euroopan unionin toimielinten käyttämäksi viralliseksi kieleksi ja työkieleksi. Tämän johdosta kyrillisestä aakkostosta tulee yksi kolmesta Euroopan unionissa virallisesti käytetystä aakkostosta. Tämä merkittävä osa Euroopan kulttuuriperintöä on julistuksen mukaan Bulgarian erityinen panos

unionin kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

III Euroopan unionin sekä Bulgarian tasavallan ja Romanian välinen kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä

2. Lakiehdotusten perustelut

Laki Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Lain 1 § sisältää säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne liittymissopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa on selvitetty, mitkä osin sopimuksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Lain 2 § sisältää säännöksen, jonka mukaan lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Lait Bulgarian ja Romanian kanssa tehtyjen Eurooppa-sopimusten ja niihin liittyvien mukautuspöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta

1 §. Lakien 1 pykälät vastaavat toisiaan. Niissä ehdotetaan kumottavaksi kyseisen Eurooppa-sopimuksen voimaansaattamisesta annettu laki.

2 §. Lakien voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan yhtä aikaa kuin liittymissopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan. Koska on mahdollista, että jompikumpi liittyvistä valtioista ei tule Euroopan unionin jäseneksi 1 päivänä tammikuuta 2007, on tarpeen, että kumottavista laeista annetaan erilliset lait, jolloin ne voidaan saattaa tarpeen mukaan voimaan eri aikoina.

3. Voimaantulo

Liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007 edellyttäen, että kaikki liittymissopimuksen sopimuspuolet ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa Italian hallituksen

huostaan 31 päivään joulukuuta 2006 mennessä. Jos jompikumpi liittyvä valtio ei ole ratifioinut sopimusta tuohon päivämäärään mennessä, liittymissopimus tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007 sen valtion osalta, joka on tallettanut ratifioimiskirjansa. Liittymissopimus ei sen sijaan voi tulla voimaan ilman jokaisen nykyisen jäsenvaltion ratifiointia. Riippumatta siitä, että ratifioimiskirjat on asianmukaisesti talletettu, sopimus tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2008, jos neuvosto on päättänyt liittymispäivän lykkäämisestä liittymissopimuksessa olevan lykkäyslausekkeen nojalla. Jos tällainen päätös tehdään ainoastaan toisen liittyvän valtion osalta, liittymissopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008, mutta toisen valtion osalta sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Suomen osalta sopimus tulee voimaan silloin, kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan.

Laki Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin liittymissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Lait Bulgarian ja Romanian kanssa tehtyjen Eurooppa-sopimusten ja niihin liittyvien mukautuspöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettujen lakien kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella yhtä aikaa kuin liittymissopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 §:n 1 momentissa säädetään, että jos sopimus sisältää määräyksen itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan.

Liittymissopimuksen määräykset eivät yleisesti ottaen koske Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia asioita. Liittymissopimuksen toimitelimiä koskevat määräykset perustuvat Nizzan sopimuksen pöytäkirjaan Euroopan unionin laajentumisesta sekä sopimuksen päätösasiakirjaan liitetty-

hin jäsenvaltioiden julistuksiin. Liittymisasiakirjan 13 artiklassa määrätään alueiden komitean jäsenmääristä laajentumisen jälkeen ja liittymispöytäkirjassa on vastaavia määräyksiä. vastaavien Nizzan sopimuksen määräysten ei ole katsottu edellyttävän maakunnan hyväksymistä (HE 93/2001 vp).

Liittymissopimuksella korvataan tulevien jäsenvaltioiden kanssa tehdyt Eurooppasopimukset, joiden voimaansaattamislaille on aikanaan pyydetty Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumusta. Itsehallintolain 59 §:n säännös maakuntapäivien hyväksymisen hankkimisesta ei kuitenkaan koske kansainvälisen sopimuksen irtisanomista tai muuta vaikutuksiltaan vastaavanlaista kansainvälistä velvoitetta.

Liittymissopimus sisältää kuitenkin joitakin sellaisia vähäisempiä mukautuksia, jotka koskevat Suomen oikeudenkäyttöpiiriä asioissa, jotka itsehallintolain 18 §:n mukaan kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tällaisia seikkoja sisältyy ainakin liittymissopimuksen luonnon- ja ympäristönsuojelua ja liikennettä koskeviin mukautuksiin. Tämän johdosta esitykseen sisältyvän lain voimaantulolle Ahvenanmaan maakunnassa olisi hallituksen käsityksen mukaan pyydettävä Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös tällaisen velvoitteen irtisanomiseen.

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan tämä perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kan-

sainvälisen velvoitteen määräykset. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Suuri osa liittymissopimuksen määräyksistä koskee sellaisia asioita, joista Suomessa olisi säädettävä lailla. Useat liittymissopimuksen määräyksistä ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, joiden nojalla uudet jäsenvaltiot vain sitoutuvat olemassa oleviin sopimuksiin ja säännöksiin. Liittymissopimuksen sisältämät siirtymä- ja poikkeussäännökset mahdollistavat sen, että uudet jäsenvaltiot soveltavat perussopimuksista poikkeavia kansallisia säännöksiä sopimuksessa määrätyn siirtymäajan. Tällaisten määräysten ei voida katsoa kuuluvan Suomen oikeudenkäyttöpiiriin sillä tavalla, että määräykset kuuluisivat Suomessa lainsäädännön alaan perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Liittymissopimus sisältää kuitenkin myös useita määräyksiä, joiden voidaan katsoa kuuluvan edellä mainituilla perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisilla perusteilla lainsäädännön alaan. Myös osa mukautuksista ja siirtymäsäännöksistä koskettaa Suomen oikeudenkäyttöpiiriä asioissa, joista Suomessa olisi säädettävä lailla. Tällaisia määräyksiä sisältyy erityisesti vastavuoroisesti sovellettaviin poikkeuksiin ja poikkeuksiin, joita nykyiset jäsenmaat voivat soveltaa suhteessa uusiin jäsenmaihiin.

Liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan 1 artikla sisältää eräiden asiakirjassa käytettyjen kes-

keisten ilmaisujen määritelmät. Liittymispöytäkirjan 14 artiklassa ja asiakirjan 17 artiklassa määrätään perussopimusten maantieteellisestä soveltamisalasta. Tällaisten sopimusmääräysten, jotka välillisesti vaikuttavat lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten tulkintaan ja soveltamiseen, on katsottu kuuluvan itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp).

Liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan 6 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan neuvosto tekee yksimielisesti jäsenvaltioiden puolesta kolmansien valtioiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa pöytäkirjat, joilla Bulgaria ja Romania liittyvät sopimuksiin ja yleissopimuksiin, jotka nykyiset jäsenvaltiot ja yhteisö ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä. Liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan 3 artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto tekee yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan samassa artiklassa tarkoitettujen yleissopimusten ja pöytäkirjojen mukautukset. Koska sopimusmääräyksissä tarkoitettut sopimukset ovat sekasopimuksia ja jäsenvaltioiden välisiä sopimuksia, merkitsevät määräykset sopimuksestevokollan rajattua siirtämistä jäsenvaltioilta neuvostolle. Määräys koskettaa perustuslain 1 §:n täysivaltaisuutta koskevia säännöksiä ja kuuluu lainsäädännön alaan.

Liittymispöytäkirjan 7–9 artiklassa ja liittymisasiakirjan 7 ja 8 artiklassa määritellään liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan määräysten oikeudellinen luonne ja niiden muuttamiseen sovellettava menettely. Määräyksillä selvennetään yhteisön primääri- ja sekundäärioikeuden suhdetta liittymispöytäkirjassa ja -asiakirjassa määrättyjen asioiden osalta. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Liittymisasiakirjan 9 artikla sisältää Euroopan parlamenttia koskevat määräykset. Artiklan 2 kohdan mukaan vaalikaudesta 2009–2014 noudatettavat määräykset edellyttävät muutoksia vaalilain 163 pykälään ja ne kuuluvat lainsäädännön alaan.

Liittymisasiakirjan 10–15 ja 24 artikla sekä liittymispöytäkirjan 10–12 ja 21–24 artikla sisältävät muita muutoksia unionin instituutioita koskeviin määräyksiin. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan tällaisilla yhteisöjen instituutioita koskevilla sopimusmääräyksillä on kiinteä kytkeä valti-

on täysivaltaisuuteen ja niiden on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (PeVL 38/2001 vp).

Liittymisasiakirjan 21 artiklan ja pöytäkirjan 18 artiklan mukaan liitteessä V lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan liitteessä määrättyin edellytyksin. Liitteen V yhtiöoikeutta ja tulliliittoa koskeviin osuuksiin sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Liittymisasiakirjan 23 artiklan ja pöytäkirjan 20 artiklan mukaan liitteissä VI ja VII lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan kyseisissä liitteissä määrättyin edellytyksin. Osa näistä siirtymätoimenpiteistä kuuluu lainsäädännön alaan. Tällaisia määräyksiä sisältyy henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeviin siirtymätoimenpiteisiin, joiden soveltaminen Suomessa edellyttää lainsäädännön, jos Suomessa päätetään ottaa käyttöön sopimuksen mahdollistamat siirtymäajat. Lainsäädännön alaan kuuluvat myös sisäistä maantieliikennettä koskevat vastavuoroiset siirtymäjärjestelyt ja savukkeiden valmisteverotusta koskevat siirtymäjärjestelyt.

Liittymisasiakirjan ja pöytäkirjan 36 artiklan mukaan nykyinen jäsenvaltio voi pyytää lupaa suojaustoimenpiteiden toteuttamisesta yhden tai useamman uuden jäsenvaltion suhteen, jos ilmenee vakavia ongelmia, jotka ovat omiaan koettelemaan jotakin talouden alaa pysyvästi, tai ongelmia, jotka voivat johtaa taloudellisen tilanteen merkittävään heikentymiseen tietyllä alueella. Asiakirjan ja pöytäkirjan 37 artikla sisältää lisäksi erityisen sisämarkkinasuojalausekkeen ja 38 artikla oikeudellista yhteistyötä siviili- ja rikosoikeudellisissa asioissa koskevan suojalausekkeen. Artiklat mahdollistavat sellaisia toimenpiteitä, jotka sisältäisivät todennäköisesti Suomessa lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Artiklat kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan.

Perustuslain 102 §:n mukaan tuomareiden nimityksestä säädetään lailla. Yhteisöjen tuomioistuimeen, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja tilintarkastustuomioistuimeen nimitettäviä tuomareita koskevat liittymisasiakirjan ja pöytäkirjan 46 ja 47 artikla kuuluvat lainsäädännön alaan.

Tärkeä kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisen muoto Suomelle on sen jäsenyys

Euroopan unionissa. Nyt käsiteltävänä olevan laajentumisen vaikutukset unionille eivät yllä edellisen laajentumisen tasolle, mutta myös tällä laajentumisella on unionille suurta merkitystä. Muuttaessaan perussopimuksia, jotka ovat Suomen kansainvälisen yhteistyön kannalta keskeisimpiä instrumentteja, liittymissopimus on myös Suomen kannalta perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitettu merkitykseltään huomattava sopimus, joka vaatii eduskunnan hyväksymisen (PeVL 11/2003 vp).

Muusta syystä eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä ovat muun muassa eduskunnan budjettivaltaa sitovat kansainväliset velvoitteet (esimerkiksi PeVL 45/2000 vp, PeVL 11/2003 vp). Tällaisina velvoitteina on käytännössä pidetty lähinnä sellaisia määräyksiä, joista valtiolle aiheutuu välittömiä menoja. Laajentumisella on sekä suoria että epäsuoria budjettivaikutuksia. Bulgarian ja Romanian liittymisestä johtuva EU:n budjetin kasvu johtaa myös Suomen maksujen nousuun. Laajentumisesta aiheutuu siten valtiolle sellaisia toistuvia ja jatkuvia menoja, jotka kuuluvat eduskunnan budjettitoimivallan piiriin. Liittymissopimuksen hyväksyminen vaatii myös tämän vuoksi eduskunnan hyväksymisen.

Eduskunnan on perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan hyväksyttävä myös samassa lainkohdassa tarkoitetun kansainvälisen veloitteen irtisanominen. Liittymissopimus korvaa uusien jäsenmaiden kanssa tehdyt Eurooppa-sopimukset. Koska sekasopimuksina tehdyt Eurooppa-sopimukset Bulgarian ja Romanian kanssa sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, nämä sopimukset kumoavan uuden veloitteen on katsottava myös näiltä osin kuuluvan eduskunnan toimivaltaan, vaikka asiassa ei olekaan muodollisesti kysymys sopimuksen irtisanomisesta (PeVL 18/2002 vp, PeVL 11/2003 vp).

Eduskunnan hyväksymispäätös kattaa liittymissopimuksen kokonaisuudessaan mukaan lukien sen liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan liitteineen. Eduskunnan hyväksymistä ei pyydetä liittymissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä laadittuun erilliseen päätösasiakirjaan ja sen julistuksiin, jotka eivät ole luonteeltaan oikeudellisia (ks. PeVL 11/2003 vp).

5. Käsittelyjärjestys

Laki Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (1540/1994) ja laki Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (505/1999) säädettiin valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa tarkoitettuna niin sanotussa supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä (ks. PeVL 14/1994 vp ja PeVL 10/1998 vp). Sanotut voimaansaattamislait ovat valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan niin sanottuja poikkeuslakeja, joissa poiketaan perustuslain säännöksistä tai laajennetaan aiemmin tehtyjä poikkeuksia. Tällaisia perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettyjä poikkeuslakeja voidaan muuttaa tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, jos muuttava laki ei laajenna sitä poikkeusta, joka muutettavalla lailla tehtiin perustuslakiin. Tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä voidaan toteuttaa lisäksi sellaiset kokonaisuuden kannalta epäolennaiset lisäykset ja muutokset, jotka sinänsä merkitsevät perustuslakipoikkeusten vähäistä laajentamista, jos perustuslakipoikkeuksena aikanaan säädetyt kokonaisjärjestelyn luonnetta ja asiallista merkitystä ei tällä tavoin muuteta toisenlaiseksi. Nämä periaatteet koskevat myös Suomea sitovaa kansainvälistä sopimusta muuttavaa lakiehdotusta (PeVL 21/1995 vp, PeVL 10/1998 vp ja HE 1/1998 vp).

Laki Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Nizzan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1/2002) samoin kuin Laki Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1259/2003) on säädetty tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä (ks. PeVL 38/2001 vp ja PeVL 11/2003 vp). Molemmat sopimukset on hyväksytty nykyisen perustuslain voimassa ollessa ja arvioinnissa on otettu huomioon muun muassa se, että perustuslain

1 §:n säännökset täysivaltaisuudesta ovat osaksi erilaiset kuin kumotun hallitusmuodon säännökset samasta asiasta.

Nyt käsiteltävänä oleva liittymissopimus sisältää unionin laajentumisen johdosta tarpeelliset mukautukset unionin perustana oleviin sopimuksiin sekä muut uusien jäsenvaltioiden liittymistä koskevat ehdot. Liittymissopimus on voimassaolevia unionin perustana olevia sopimuksia muuttava ja täydentävä sopimus.

Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on merkinnyt täysivaltaisuuden rajoituksia julkisen vallan eri lohkoilla. Kysymys uusien toimivaltuuksien antamisesta unionin toimielimille on kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan asia, joka lähtökohtaisesti koskettaa perustuslain täysivaltaisuusjärjestelyjä. Unionin tehtäväkentän väheneminen, esimerkiksi tarkistusluonteinen kehittäminen unionilla jo olevien toimivaltuuksien pohjalta saattaa kuitenkin tapauksesta riippuen olla sopusoinnussa perustuslain täysivaltaisuussääntelyn kanssa. (HE 1/1998 vp, PeVL 38/2001 vp).

Liittymisasiakirjan toimitelmia koskevat muutokset perustuvat Nizzan sopimuksen pöytäkirjaan Euroopan unionin laajentumisesta sekä sopimuksen päätösasiakirjaan liitettyihin jäsenvaltioiden hyväksymiin julistuksiin Euroopan unionin laajentumisesta ja määräänemmistöön tarvittavasta vähimmäismäärästä ja määrävähemmistön muodostavasta äänimäärästä laajentuvassa unionissa. Liittymispöytäkirjalla mukautetaan vastaavia perustuslakisopimuksen määräyksiä.

Laajentumista varten tehtävät muutokset, jotka koskevat jäsenvaltioista Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien määrää ja jäsenten kokonaismäärää, neuvoston äänenpainotusta sekä komission kokoa ja kokoonpanoa, sisältyvät Nizzan sopimuksen pöytäkirjaan. Liittymisasiakirjaan sisältyvät määräykset toimitelmistä eivät olennaisesti muuta Suomen asemaa unionin päätöksenteossa Nizzan sopimuksesta johtuviin velvoitteisiin verrattuna. Unionin toiminnan tavanomaisena pidettävää kehittämistä institutionaalisella tasolla, ei ole pidetty merkityksellisenä perustuslain 1 §:n täysivaltaisuussäännösten näkökulmasta (HE 93/2001 vp, PeVL 38/2001 vp, PeVL 11/2003 vp).

Liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan 6 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan neuvosto tekee yksimielisesti jäsenvaltioiden puolesta kolmansien valtioiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa pöytäkirjat, joilla Bulgaria ja Romania liittyvät sopimukseen ja yleissopimukseen, jotka nykyiset jäsenvaltiot ja yhteisö ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä. Liittymispöytäkirjan ja -asiakirjan 3 artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto tekee yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan samassa artiklassa tarkoitettujen yleissopimusten ja pöytäkirjojen mukautukset. Koska sopimusmääräyksissä tarkoitettut sopimukset ovat sekasopimuksia ja jäsenvaltioiden välisiä sopimuksia, merkitsevät määräykset sopimuskenttäkävällä rajattua siirtämistä jäsenvaltioilta neuvostolle. Perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaan sopimukseen perustuvalla toimielimelle voidaan antaa toimivaltaa mukauttaa sopimusta, mutta ei muuttaa sitä. Sallittujen mukautusten tulee olla asialliselta merkitykseltään sellaisia, että ne eivät vaikuta itse sopimuksen luonteeseen eivätkä toisaalta koske asioita, jotka perustuslain mukaan edellyttävät eduskunnan myötävaikutusta (PeVL 38/2001 vp, PeVL 51/2001 vp). Uusien jäsenmaiden liittymistä koskevat mukautuspöytäkirjat ovat aiemman käytännön valossa sanotunlaisia ja niitä koskevat päätökset tehdään neuvostossa yksimielisesti. Kysymys on sellaisesta rajatusta sopimuskenttäkävällä siirrosta, joka ei ole valtiosäännön kannalta ongelmallinen (ks. PeVL 11/2003 vp).

Liittymissopimus ja siihen liittyvät lait eivät siten sisällä määräyksiä tai säännöksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Liittymissopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi sekä Eurooppa-sopimusten voimaansaattamislakien kumoamista koskeviksi laeiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisenjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella sekä perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa 25 päivänä huhtikuuta 2005 Belgian kuningaskunnan, Tšekin tas-

vallan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan,

Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välillä Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Luxemburgissa 25 päivänä huhtikuuta 2005 Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan

tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välillä Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.

Laki

**Bulgarian kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen ja siihen liittyvän mukautuspöytäkirjan
lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain
kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Bulgarian kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen ja siihen liittyvän mukautuspöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 26 päivänä huhtikuuta 2002 annettu laki (329/2002).

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

3.

Laki**Romanian kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen ja siihen liittyvän mukautuspöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan Romanian kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen ja siihen liittyvän mukautuspöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 26 päivänä huhtikuuta 2002 annettu laki (331/2002).

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä päivänä _____ kuuta 200

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

SOPIMUS
liittymisestä Euroopan unioniin 2005

SISÄLLYSLUETTELO

A.	Sopimus Belgian kuningaskunnan, Tšekin tasavallan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välillä Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin.	137
B.	Pöytäkirja Bulgarian tasavallan ja Romanian Euroopan unioniin liittymistä koskevista ehdoista ja menettelyistä	146
	Ensimmäinen osa: Periaatteet	146
	Toinen osa: Mukautukset perustuslakiin	150
	I osasto: Institutionaaliset määräykset	150
	II osasto: Muut mukautukset	151
	Kolmas osa: Pysyvät määräykset	152
	I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset	152
	II osasto: Muut määräykset	152
	Neljäs osa: Väliaikaiset määräykset	152
	I osasto: Siirtymätoimenpiteet	152
	II osasto: Institutionaaliset määräykset	152
	III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset	153
	IV osasto: Muut määräykset	159
	Viides osa: Tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat määräykset	162
	I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen	162
	II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus	163
	III osasto: Loppumääräykset	164
C.	Asiakirja Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu	165
	Ensimmäinen osa: Periaatteet	165
	Toinen osa: Sopimusten mukautukset	169
	I osasto: Institutionaaliset määräykset	169
	II osasto: Muut mukautukset	172

Kolmas osa:	Pysyvät määräykset	173
	I osasto: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset	173
	II osasto: Muut määräykset	173
Neljäs osa:	Väliaikaiset määräykset	173
	I osasto: Siirtymätoimenpiteet	173
	II osasto: Institutionaaliset määräykset	173
	III osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset	174
	IV osasto: Muut määräykset	179
Viides osa:	Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset	182
	I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen	182
	II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus	183
	III osasto: Loppumääräykset	184

Päätösasiakirja

I	Päätösasiakirjan teksti	186
II	Julistukset	191
A.	Nykyisten jäsenvaltioiden yhteiset julistukset	191
	1. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria	191
	2. Yhteinen julistus palkoviljoista: Bulgaria	191
	3. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Romania	191
	4. Yhteinen julistus maaseudun kehittämisestä: Bulgaria ja Romania	192
B.	Nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen julistus	192
	5. Yhteinen julistus Bulgarian ja Romanian liittymisvalmistelusta	192
C.	Useampien nykyisten jäsenvaltioiden yhteinen julistus	193
	6. Saksan liittotasavallan ja Itävallan tasavallan yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria ja Romania	193
D.	Bulgarian tasavallan julistus	193
	7. Bulgarian tasavallan julistus kyrillisen aakkoston käytöstä Euroopan unionissa	193

III	Euroopan unionin sekä Bulgarian tasavallan ja Romanian välinen kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.....	194
<i>Liite</i>	195

SOPIMUS

**BELGIAN KUNINGASKUNNAN,
TŠEKIN TASAVALLAN,
TANSKAN KUNINGASKUNNAN,
SAKSAN LIITTOTASAVALLAN,
VIRON TASAVALLAN,
HELLEENIEN TASAVALLAN,
ESPANJAN KUNINGASKUNNAN,
RANSKAN TASAVALLAN,
IRLANNIN,
ITALIAN TASAVALLAN,
KYPROKSEN TASAVALLAN,
LATVIAN TASAVALLAN,
LIETTUAN TASAVALLAN,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNNAN,
UNKARIN TASAVALLAN,
MALTAN TASAVALLAN,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNNAN,
ITÄVALLAN TASAVALLAN,
PUOLAN TASAVALLAN,
PORTUGALIN TASAVALLAN,
SLOVENIAN TASAVALLAN,
SLOVAKIAN TASAVALLAN,
SUOMEN TASAVALLAN,
RUOTSIN KUNINGASKUNNAN,
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN
KUNINGASKUNNAN
(EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOT)**

**JA
BULGARIAN TASAVALLAN JA ROMANIAN**

**VÄLILLÄ
BULGARIAN TASAVALLAN JA ROMANIAN LIITTYMISESTÄ
EUROOPAN UNIONIIN**

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,
BULGARIAN TASAVALLA,
TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,
VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,
RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
IRLANNIN PRESIDENTTI,
ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,
UNKARIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
MALTAN PRESIDENTTI,
HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,
ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,
PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
ROMANIAN PRESIDENTTI,
SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS,
HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDIS-
TYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka
HALUAVAT yksimielisesti jatkaa Euroopan unionin tavoitteiden toteuttamista,
OVAT PÄÄTTÄNEET jatkaa jo luodulle perustalle Euroopan kansojen yhä läheisemmän
liiton rakentamista,

KATSOVAT, että Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen I-58 artiklassa kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklassa Euroopan valtioille annetaan mahdollisuus tulla unionin jäseniksi,

KATSOVAT, että Bulgarian tasavalta ja Romania ovat hakeneet unionin jäsenyyttä,

KATSOVAT, että saatuaan komission lausunnon ja Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon Euroopan unionin neuvosto on ilmoittanut puoltavansa näiden valtioiden jäsenyyttä,

KATSOVAT, että tämän sopimuksen allekirjoittamishetkellä sopimus Euroopan perustuslaista on allekirjoitettu mutta kaikki unionin jäsenvaltiot eivät ole sitä vielä ratifioineet ja että Bulgarian tasavalta ja Romania liittyvät Euroopan unioniin sellaisena kuin se on 1 päivänä tammikuuta 2007,

OVAT SOPINEET liittymisehdosta ja -menettelyistä ja ovat tätä varten nimittäneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,

ulkoasiainministeri Karel DE GUCHTin;
Eurooppa-asioista vastaavan valtiosihteerin, ulkoasiainministerin avustajan Didier DONFUTin,

BULGARIAN TASAVALTA,

presidentti Georgi PARVANOVin,
pääministeri Simeon SAXE-COBURGIN,
ulkoasiainministeri Solomon PASSYn,
Eurooppa-asioiden ministeri Meglena KUNEVAn;

TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

Eurooppa-asioista vastaavan varaulkoasiainministerin Vladimír MÜLLERin,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Tšekin tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Jan KOHOUTin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

pysyvän valtiosihteerin Friis Arne PETERSENin,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Tanskan kuningaskunnan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Claus GRUBEN;

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,

Eurooppa-asioiden varaministeri Hans Martin BURYn,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Saksan liittotasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Wilhelm SCHÖNFELDERin,

VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Urmas PAETin,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Viron tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Väino REINARTin,

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

varaulkoasiainministeri Yannis VALINAKISin;
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Helleenien tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Vassilis KASKARELISin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,

ulkoasiain- ja kehitys yhteistyöministeri Miguel Angel MORATINOS CUYAUBÉN,
Euroopan unionin asioista vastaavan valtiosihteerin Alberto NAVARRO GONZÁLEZin;

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

Eurooppa-asioista vastaavan ministerin, ulkoasiainministerin avustajan Claudie HAIGNERÉN,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Ranskan tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Pierre SELLALin;

IRLANNIN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Dermot AHERNin,
Eurooppa-asioiden varaministeri Noel TREACYn;

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeriön alivaltiosihteerin Roberto ANTONIONEn,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Italian tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Rocco Antonio CANGELOSin;

KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri George IACOVOUn,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Kyproksen tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Nicholas EMILIOUn;

LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Artis PABRIKSin,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Latvian tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Eduards STIPRAISin;

LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Antanas VALIONISin,
ulkoasiainministeriön alivaltiosihteerin Albinas JANUŠKAN;

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,

pääministeri, 'Ministre d'Etat' Jean-Claude JUNCKERin,
varapääministeri, ulkoasiain- ja maahanmuuttoministeri Jean ASSELBORNin;

UNKARIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Ferenc SOMOGYIn,
Eurooppa-asioista vastaavan salkuttoman ministerin Etele BARÁTHin;

MALTAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri The Hon Michael FRENDOn,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Maltan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan
Richard CACHIA CARUANAn;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

ulkoasiainministeri B.R. BOTin,
Eurooppa-asioiden ministeri Atzo NICOLAÏn,

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,

varakansleri Hubert GORBACHin,
ulkoasiainministeri Ursula PLASSNIKIn;

PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Adam Daniel ROTFELDin,
Eurooppa-asioiden valtiosihteerin Jaroslaw PIETRASin;

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

varaulkoasiainministeri Diogo PINTO DE FREITAS DO AMARALin,
Eurooppa-asioiden valtiosihteerin Fernando Manuel de MENDONÇA D'OLIVEIRA NE-
VESin;

ROMANIAN PRESIDENTTI,

Romanian presidentti Traian BASESCUn,
Romanian pääministerin Calin POPESCU - TARICEANUn;
ulkoasiainministeri Mihai - Razvan UNGUREANUn,
Euroopan unionin kanssa käytyjen neuvottelujen pääneuvottelijan Leonard ORBANin;

SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeriön valtiosihteerin Božo CERARin;

SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

ulkoasiainministeri Eduard KUKANin,
ulkoasiainministeriön valtiosihteerin József BERÉNYIn;

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Suomen tasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Eikka KOSOSEN;

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS,

ulkoasiainministeri Laila FREIVALDSin,
täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Sven-Olof PETERSSONin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR,

täysivaltaisen erikoissuurlähettilään, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan Sir John GRANTin (KCMG);

JOTKA, vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 Artikla

1. Bulgarian tasavallasta ja Romaniasta tulee Euroopan unionin jäseniä.
2. Bulgarian tasavallasta ja Romaniasta tulee Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen, sellaisina kuin kyseiset sopimukset ovat muutettuina tai täydennettyinä, sopimuspuolia.
3. Liittymisehdot ja -menettelyt ovat tähän sopimukseen liitetyssä pöytäkirjassa. Kyseisen pöytäkirjan määräykset ovat erottamaton osa tätä sopimusta.
4. Pöytäkirja, mukaan lukien sen liitteet ja lisäykset, liitetään sopimukseen Euroopan perustuslaista ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen, ja sen määräykset ovat erottamaton osa kyseisiä sopimuksia.

2 Artikla

1. Siinä tapauksessa, että sopimus Euroopan perustuslaista ei ole voimassa liittymispäivänä, Bulgarian tasavallasta ja Romaniasta tulee niiden sopimusten sopimuspuolia, joihin unioni perustuu, sellaisina kuin kyseiset sopimukset ovat muutettuina tai täydennettyinä.

Tällöin 1 artiklan 2–4 kohtaa sovelletaan Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivästä.

2. Liittymisehdot ja liittymisen vuoksi niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu, tehtävät mukautukset, joita sovelletaan liittymispäivästä Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivään saakka, ovat tähän sopimukseen liitetyssä asiakirjassa. Kyseisen asiakirjan määräykset ovat erottamaton osatätä sopimusta.

3. Siinä tapauksessa, että sopimus Euroopan perustuslaista tulee voimaan liittymisen jälkeen, 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu pöytäkirja korvaa mainitun sopimuksen voimaantulopäivänä 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua asiakirjan. Tällöin edellä mainitun pöytäkirjan määräysten ei katsota luovan uusia oikeusvaikutuksia vaan säilyttävän Euroopan perustuslaista tehdystä sopimuksessa, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa ja mainitussa pöytäkirjassa määräytyneen edellytyksin ne oikeusvaikutukset, jotka on jo luotu 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua asiakirjan määräyksillä.

Säädökset, jotka on annettu ennen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua pöytäkirjan voimaantuloa tämän sopimuksen tai 2 kohdassa tarkoitettua asiakirjan perusteella, pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutus säilyy, kunnes niitä muutetaan tai ne kumotaan.

3 Artikla

Jäsenvaltioiden oikeuksia ja velvollisuuksia sekä unionin toimielinten valtuuksia ja toimivaltaa koskevia määräyksiä, sellaisina kuin ne ovat sopimuksissa, joihin Bulgarian tasavalta ja Romania liittyvät sopimuspuoliksi, sovelletaan tähän sopimukseen.

4 Artikla

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006.

2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu kyseiseen päivään mennessä.

Jos 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtio ei kuitenkaan ole tallettanut ratifioimiskirjaansa määräaikaan mennessä, sopimus tulee voimaan sen toisen valtion osalta, joka on tallettanut ratifioimiskirjansa. Siinä tapauksessa neuvosto päättää välittömästi ja yksimielisesti tähän sopimukseen, 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna pöytäkirjan 10 artiklaan, 11 artiklan 2 kohtaan, 12 artiklaan, 21 artiklan 1 kohtaan, 22, 31, 34 ja 46 artiklaan, liitteessä III olevan 2 kohdan 1 alakohdan b alakohtaan ja 2 kohdan 2 ja 3 alakohtaan sekä liitteessä IV olevaan B jaksoon ja tarvittaessa 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna asiakirjan 9–11 artiklaan 14 artiklan 3 kohtaan, 15 artiklaan, 24 artiklan 1 kohtaan, 31, 34, 46 ja 47 artiklaan, liitteessä III olevan 2 kohdan 1 alakohdan b alakohtaan ja 2 kohdan 2 ja 3 alakohtaan sekä liitteessä IV olevaan B jaksoon välttämättä tehtävistä mukautuksista; se voi samoin yksimielisesti julistaa rauenneiksi ne edellä mainitun pöytäkirjan, mukaan lukien sen liitteet ja lisäykset, sekä mahdollisesti edellä mainitun asiakirjan, mukaan lukien sen liitteet ja lisäykset, määräykset, joissa nimenomaisesti viitataan ratifioimiskirjansa tallettamatta jättäneeseen valtioon, taikka mukauttaa nämä määräykset.

Riippumatta siitä, ovatko kaikki tarvittavat ratifioimiskirjat talletettu 1 kohdan mukaisesti, tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008, jos neuvosto tekee 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna pöytäkirjan 39 artiklan tai 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna asiakirjan 39 artiklan mukaisen molempia liittyviä valtioita koskevan päätöksen ennen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloa.

Jos tällainen päätös tehdään ainoastaan toisen liittyvän valtion osalta, tämä sopimus tulee kyseisen valtion osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, unionin toimielimet voivat ennen liittymistä toteuttaa 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna pöytäkirjan 6 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa, 4 kohdan toisessa alakohdassa, 7 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa, 8 kohdan toisessa alakohdassa ja 9 kohdan kolmannessa alakohdassa, 17 ja 19 artiklassa, 27 artiklan 1 ja 4 kohdassa, 28 artiklan 4 ja 5 kohdassa, 29 artiklassa, 30 artiklan 3 kohdassa, 31 artiklan 4 kohdassa, 32 artiklan 5 kohdassa, 34 artiklan 3 ja 4 kohdassa, 37 ja 38 artiklassa, 39 artiklan 4 kohdassa, 41, 42, 55, 56 ja 57 artiklassa sekä liitteissä IV–VIII tarkoitettuna toimenpiteet. Nämä toimenpiteet toteutetaan 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna asiakirjan 3 artiklan 6 kohdan, 6 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan, 4 kohdan toisen alakohdan, 7 kohdan toisen ja kolmannen alakohdan, 8 kohdan toisen alakohdan, 9 kohdan kolmannen alakohdan, 20 ja 22 artiklan, 27 artiklan 1 ja 4 kohdan, 28 artiklan 4 ja 5 kohdan, 29 artiklan, 30 artiklan 3 kohdan, 31 artiklan 4 kohdan, 32 artiklan 5 kohdan, 34 artiklan 3 ja 4 kohdan, 37 ja 38 artiklan, 39 artiklan 4 kohdan, 41, 42, 55, 56 ja 57 artiklan sekä liitteiden IV–VIII vastaavia määräyksiä noudattaen ennen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloa.

Nämä toimenpiteet tulevat voimaan vasta tämän sopimuksen voimaantulopäivänä ja vain, jos sopimus tulee voimaan.

5 Artikla

Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen bulgarian- ja romaniankieliset tekstit liitetään tähän sopimukseen. Ne ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalilain, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielillä laaditut Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen tekstit.

Italian tasavallan hallitus toimittaa Bulgarian tasavallan ja Romanian hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan perustuslaista tehdystä sopimuksesta kaikilla ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuilla kielillä.

6 Artikla

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä alkuperäiskappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jonka kullakin näistä kielistä laadittu teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

PÖYTÄKIRJA

BULGARIAN TASAVALLAN JA ROMANIAN EUROOPAN UNIONIIN LIITTYMISTÄ KOSKEVISTA EHDOISTA JA MENETTELYISTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Bulgarian tasavalta ja Romania liittyvät Euroopan unioniin 1 päivänä tammikuuta 2007,

KATSOVAT, että Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen I-58 artiklassa määrätään, että liittymisehdoista ja menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

ENSIMMÄINEN OSA

PERIAATTEET

1 artikla

1. Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan ilmaisuilla:

— 'perustuslaki' sopimusta Euroopan perustuslaista;

— 'Euratomin perustamissopimus' Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta sellaisena kuin se on täydennettynä tai muutettuna ennen liittymistä voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla;

— 'nykyiset jäsenvaltiot' Belgian kuningaskuntaa, Tšekin tasavaltaa, Tanskan kuningaskuntaa, Saksan liittotasavaltaa, Viron tasavaltaa, Helleenien tasavaltaa, Espanjan kuningaskuntaa, Ranskan tasavaltaa, Irlantia, Italian tasavaltaa, Kyproksen tasavaltaa, Latvian tasavaltaa, Liettuan tasavaltaa, Luxemburgin suurherttuakuntaa, Unkarin tasavaltaa, Maltan tasavaltaa, Alankomaiden kuningaskuntaa, Itävallan tasavaltaa, Puolan tasaval-

taa, Portugalin tasavaltaa, Slovenian tasavaltaa, Slovakian tasavaltaa, Suomen tasavaltaa, Ruotsin kuningaskuntaa sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa;

— 'uudet jäsenvaltiot' Bulgarian tasavaltaa ja Romaniaa;

— 'toimielimet' perustuslailla perustettuja toimielimiä.

2. Tässä pöytäkirjassa olevia viittauksia perustuslakiin ja unioniin pidetään soveltuvin osin viittauksina vastaavasti Euratomin perustamissopimukseen ja Euratomin perustamissopimuksella perustettuun yhteisöön.

2 artikla

Perustuslain ja Euratomin perustamissopimuksen määräykset sekä toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat Bulgariaa ja Romaniaa liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa perustuslaissa, Euratomin perustamissopimuksessa ja tässä pöytäkirjassa määrättyin edellytyksin.

3 artikla

1. Bulgaria ja Romania liittyvät neuvostossa kokontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin.

2. Bulgaria ja Romania ovat samassa asemassa kuin nykyiset jäsenvaltiot Eurooppa-neuvoston tai neuvoston julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen sekä jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella hyväksymien, unionia koskevien julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen; tästä seuraa, että ne noudattavat edellä mainituista julistuksista, päätöslauselmista tai muista kannanotoista johtuvia periaatteita ja suuntaviivoja ja toteuttavat niiden soveltamisen varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet.

3. Bulgaria ja Romania liittyvät liitteessä I lueteltuihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin. Nämä yleissopimukset ja pöytäkirjat tulevat voimaan Bulgarian ja Romanian osalta ajankohtana, jonka neuvosto määrittelee 4 kohdassa tarkoitetuissa päätöksissä.

4. Neuvosto tekee yksimielisesti komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan eurooppapäätökset kaikkien liittymisen johdosta tarvittavien mukautusten tekemiseksi 3 kohdassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin ja julkaisee mukautetun tekstin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

5. Bulgaria ja Romania sitoutuvat 3 kohdassa tarkoitettujen yleissopimusten ja pöytäkirjojen suhteen ottamaan käyttöön hallinnolliset ja muut järjestelyt, kuten ne, jotka nykyiset jäsenvaltiot tai neuvosto ovat toteuttaneet liittymispäivään mennessä, ja helpottamaan jäsenvaltioiden toimielinten ja järjestöjen välistä käytännön yhteistyötä.

6. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksiä liitteen I täydentämiseksi yleissopimuksilla, sopimuksilla ja pöytäkirjoilla, jotka on allekirjoitettu ennen liittymispäivää.

7. Tässä artiklassa mainitut erityiset välineet käsittävät perustuslain IV 438 artiklassa tarkoitettut välineet.

4 artikla

1. Liitteessä II luetellut osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyssä perustuslain 17. pöytäkirjassa tarkoitettut Schengenin säännöstön määräykset ja Schengenin säännöstöön perustuvat tai muutoin siihen liittyvät säädökset sekä muut ennen liittymispäivää annetut tällaiset säädökset ovat Bulgariaa ja Romaniaa sitovia ja niitä sovelletaan niissä liittymispäivästä alkaen.

2. Vaikka ne osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännöstön määräykset ja Schengenin säännöstöön perustuvat tai muutoin siihen liittyvät säädökset, joita ei tarkoiteta 1 kohdassa, sitovatkin Bulgariaa ja Romaniaa liittymispäivästä alkaen, niitä sovelletaan kummassakin valtiossa ainoastaan neuvoston asiasta tekemän eurooppapäätöksen mukaisesti sen jälkeen kun on näytetty toteen sovellettavien Schengenin arviointimenettelyjen mukaisesti, että tarvittavat edellytykset kyseisen säännöstön kaikkien osien soveltamiseksi ovat täytyneet kyseisessä valtiossa.

Neuvosto tekee päätöksensä Euroopan parlamenttia kuultuaan niiden jäsenvaltioiden hallituksia edustavien jäsentensä, joiden osalta tässä kohdassa tarkoitettut määräykset on jo pantu täytäntöön, ja sen jäsenvaltion hallituksen edustajan, jonka osalta kyseiset määräykset on määrää panna täytäntöön, yksimielisellä päätöksellä. Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksia edustavat neuvoston jäsenet osallistuvat tällaisen päätöksen tekemiseen siltä osin kuin se liittyy niihin Schengenin säännöstön määräyksiin ja Schengenin säännöstöön perustuviin tai muutoin siihen liittyviin säädöksiin, joiden soveltamiseen kyseiset jäsenvaltiot osallistuvat.

5 artikla

Bulgaria ja Romania osallistuvat talous- ja rahaliittoon liittymispäivästä alkaen perustuslain III 197 artiklassa tarkoitettuina jäsenvaltina, joita koskee poikkeus.

6 artikla

1. Sopimukset ja yleissopimukset, jotka unioni on tehnyt tai joita unioni soveltaa väliaikaisesti yhden tai useamman kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen kanssa, sitovat Bulgariaa ja Romaniaa perustuslaissa ja tässä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin.

2. Bulgaria ja Romania sitoutuvat tässä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin liittymään sopimukseen tai yleissopimukseen, jotka unioni ja nykyiset jäsenvaltiot ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä.

Bulgarian ja Romanian liittymisestä sopimukseen tai yleissopimukseen, jotka unioni ja nykyiset jäsenvaltiot ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä tiettyjen kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa, sovitaan tekemällä pöytäkirja tällaisiin sopimukseen tai yleissopimukseen neuvoston, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti jäsenvaltioiden puolesta, ja kyseisen kolmannen maan tai kyseisten kolmansien maiden tai kyseisen kansainvälisen järjestön välillä. Komissio neuvottelee nämä pöytäkirjat jäsenvaltioiden puolesta neuvoston yksimielisesti hyväksymien neuvoteludirektiivien pohjalta ja kuullen jäsenvaltioiden edustajista muodostuvaa komiteaa. Komissio antaa neuvostolle ehdotukset pöytäkirjojen tekemistä varten.

Tämä menettely ei rajoita unionin oman toimivallan käyttöä eikä vaikuta toimivallan jakamiseen unionin ja jäsenvaltioiden välillä mitä tulee tällaisten sopimusten tekemiseen tulevaisuudessa tai mahdollisiin muihin muutoksiin, jotka eivät liity liittymiseen.

3. Liittyttyään 2 kohdassa tarkoitettuihin sopimukseen ja yleissopimukseen Bulgariaa ja Romaniaa koskevat kyseisten sopimusten ja yleissopimusten mukaiset samat oikeudet ja velvollisuudet kuin nykyisiä jäsenvaltioita.

4. Bulgaria ja Romania soveltavat liittymispäivästä alkaen ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvittavien pöytäkirjojen voimaantuloon saakka unionin ja nykyisten jäsenvaltioiden yhdessä ennen liittymistä tekemien sopimus-

ten tai yleissopimusten määräyksiä, lukuun ottamatta Sveitsin kanssa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyä sopimusta. Tätä velvollisuutta sovelletaan myös sopimukseen tai yleissopimukseen, joiden osalta unioni ja nykyiset jäsenvaltiot ovat sopineet väliaikaisesti soveltamisesta.

Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen pöytäkirjojen voimaantuloon saakka unioni ja jäsenvaltiot toteuttavat tarvittaessa yhdessä kukin toimivaltansa puitteissa aiheelliset toimenpiteet.

5. Bulgaria ja Romania liittyvät Cotonousa 23 päivänä kesäkuuta 2000 allekirjoitettuun Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden väliseen kumppanuussopimukseen¹.

6. Bulgaria ja Romania sitoutuvat liittymään tässä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin sopimukseen Euroopan talousalueesta² kyseisen sopimuksen 128 artiklan mukaisesti.

7. Bulgaria ja Romania soveltavat liittymispäivästä alkaen unionin kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

Määrällisiä rajoituksia, joita unioni soveltaa tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden tuontiin, on mukautettava, jotta voitaisiin ottaa huomioon Bulgarian ja Romanian liittymisen unioniin. Tätä varten unioni voi ennen liittymispäivää neuvotella kyseisten kolmansien maiden kanssa muutoksista edellä tarkoitettuihin kahdenvälisiin sopimukseen ja järjestelyihin.

Jos kahdenvälisen tekstiilisopimusten ja järjestelyjen muutokset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, unioni tekee tarvittavat mukautukset tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden tuontia kolmansista maista koskeviin sääntöihinsä ottaakseen huomioon Bulgarian ja Romanian liittymisen.

¹ EYVL L 317, 15.12.2000, s. 3.

² EYVL L 1, 3.1.1994, s. 3.

8. Unionin teräksen ja terästuotteiden tuontiin soveltamia määrällisiä rajoituksia mukautetaan asianomaisista toimittajamaista peräisin olevan, Bulgarian ja Romanian viime vuosien terästuotteiden tuonnin perusteella.

Tätä varten ennen liittymispäivää neuvotellaan tarvittavista muutoksista unionin kolmansien maiden kanssa tekemiin kahdenvälisiin terässopimuksiin ja -järjestelyihin.

Jos kahdenvälisen sopimusten ja järjestelyjen muutokset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, sovelletaan ensimmäisen alakohdan määräyksiä.

9. Unioni hallinnoi Bulgarian ja Romanian kolmansien maiden kanssa ennen liittymistä tekemiä kalastussopimuksia.

Niihin Bulgarian ja Romanian oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat näistä sopimuksista, ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa.

Neuvosto tekee komission ehdotuksesta mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen sopimusten voimassaolon päättymistä kyseisistä sopimuksista johtuvan kalastustoiminnan jatkamista koskevat aiheelliset päätökset tapauskohtaisesti ja päättää mahdollisuudesta pidentää tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

10. Bulgaria ja Romania sanovat liittymispäivästä alkaen irti vapaakauppasopimuksensa kolmansien maiden kanssa, mukaan lukien Keski-Euroopan vapaakauppasopimus.

Niiltä osin kuin Bulgarian, Romanian tai näiden molempien valtioiden ja yhden tai useamman kolmannen maan väliset sopimukset eivät ole sopusoinnussa tästä pöytäkirjasta johtuvien velvoitteiden kanssa, Bulgaria ja Romania käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Jos Bulgarialla tai Romanialla on vaikeuksia mukauttaa yhden tai useamman kolmannen

maan kanssa ennen liittymistä tehtyä sopimusta, sen on sopimuksen ehtojen mukaisesti sanottava kyseinen sopimus irti.

11. Bulgaria ja Romania liittyvät tässä pöytäkirjassa määrätyin edellytyksin nykyisten jäsenvaltioiden tekemiin, 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tai yleissopimusten soveltamista koskeviin sisäisiin sopimuksiin.

12. Bulgaria ja Romania toteuttavat tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet mukauttaakseen asemansa suhteessa kansainvälisiin järjestöihin sekä niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuolina unioni tai muut jäsenvaltiot myös ovat, niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat niiden liittymisestä unioniin.

Ne sanovat erityisesti irti liittymispäivänä tai mahdollisimman pian sen jälkeen kansainväliset kalastussopimukset tai eroavat kansainvälisistä kalastusjärjestöistä, joiden sopimuspuolena unioni myös on, jollei niiden jäsenyys liity muihin seikkoihin kuin kalastukseen.

13. Kun tässä artiklassa viitataan unionin tekemiin tai allekirjoitamiin yleissopimuksiin ja sopimuksiin, tarkoitetaan myös perustuslain IV-438 artiklassa tarkoitettuja yleissopimuksia ja sopimuksia.

7 artikla

Tähän pöytäkirjaan sisältyvät siirtymämääräykset voidaan kumota neuvoston eurooppalailla, kun siirtymämääräyksiä ei enää sovelleta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

8 artikla

1. Niiden toimielinten antamien säädösten oikeudellinen luonne, joihin tässä pöytäkirjassa vahvistetut siirtymämääräykset liittyvät, säilyy ennallaan; erityisesti kyseisten säädösten muuttamista koskevia menettelyjä sovelletaan edelleen.

2. Tämän pöytäkirjan määräyksillä, joilla on muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä tarkoitus kumota tai muuttaa toimielinten antamia säädöksiä tai joista seuraa, että nämä säädökset kumotaan tai muutetaan muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä, on sama oikeudellinen luonne kuin näin kumotuilla tai muutetuilla määräyksillä, ja niitä koskevat samat säännöt kuin jälkimmäisiä määräyksiä.

9 artikla

Tässä pöytäkirjassa määrätyt poikkeukset koskevat siirtymätoimenpiteinä perustuslain ja toimielinten antamien säädösten soveltamista.

TOINEN OSA

MUKAUTUKSET PERUSTUSLAKIIN

I OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

10 artikla

1. Korvataan perustuslakiin ja Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn 3. pöytäkirjan 9 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

"Osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee vuoroin neljätoista ja vuoroin kolmeatoista tuomaria."

2. Korvataan perustuslakiin ja Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn 3. pöytäkirjan 48 artikla seuraavasti:

"48 artikla

Unionin yleisessä tuomioistuimessa on 27 tuomaria."

11 artikla

Muutetaan perustuslakii n liitetty, Euroopan investointipankin perussäännöstä tehty 5. pöytäkirja seuraavasti:

1. Muutetaan 4 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

a) korvataan johdantovirke seuraavasti:

"1. Pankin pääoma on 164 795 737 000 euroa, jonka jäsenvaltiot merkitsevät seuraavasti¹:

b) lisätään Irlantia ja Slovakiaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Romania 846 000 000"; ja

c) lisätään Sloveniaa ja Liettuaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Bulgaria 296 000 000".

2. Korvataan 9 artiklan 2 kohdan ensimmäinen, toinen ja kolmas kohta seuraavasti:

"2. Hallintoneuvostossa on 28 jäsentä ja 18 varajäsentä.

Valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Jokainen jäsenvaltio sekä komissio nimeävät kukin yhden jäsenen.

Valtuusto nimittää varajäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan seuraavasti:

— kaksi Saksan liittotasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Ranskan tasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Italian tasavallan nimeämää varajäsentä,

¹ Bulgarian ja Romanian osalta mainitut luvut ovat viitteellisiä ja perustuvat Eurostatin julkaisemiin vuoden 2003 tietoihin."

— kaksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan nimeämää varajäsentä,

— yhden Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— yhden Belgian kuningaskunnan, Luxemburgin suurherttuakunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— kaksi Tanskan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Irlannin ja Romanian yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,

— kaksi Viron tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,

— kolme Bulgarian tasavallan, Tšekin tasavallan, Kyproksen tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,

— yhden komission nimeämän varajäsenen."

12 artikla

Korvataan Euratomin perustamissopimuksen 134 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta, joka koskee tieteellis-teknisen komitean kokoonpanoa, seuraavasti:

"2. Komiteassa on 41 jäsentä, jotka neuvosto nimeää komissiota kuultuaan."

II OSASTO

MUUT MUKAUTUKSET

13 artikla

Korvataan perustuslain III-157 artiklan 1 kohdan viimeinen virke seuraavasti:

"Bulgariassa, Virossa ja Unkarissa kansallisen lainsäädännön mukaan voimassa olevien rajoitusten osalta kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1999."

14 artikla

Korvataan perustuslain IV-440 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tätä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Bulgarian tasavaltaan, Tšekin tasavaltaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Viron tasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Kyproksen tasavaltaan, Latvian tasavaltaan, Liettuan tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Unkarin tasavaltaan, Maltan tasavaltaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Puolan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Romaniaan, Slovenian tasavaltaan, Slovakian tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan."

15 artikla

1. Lisätään perustuslain IV-448 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

"Tämä sopimus on liittymissopimuksen rojalla todistusvoimainen myös bulgarian ja romanian kielellä laadittuina toisintoina."

2. Korvataan Euratomin perustamissopimuksen 225 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Tämä sopimus on todistusvoimainen myös bulgarian, englannin, espanjan, iirin, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, romanian, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina."

KOLMAS OSA

PYSYVÄT MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

TOIMIELINTEN ANTAMIA SÄÄDÖKSIÄ
KOSKEVAT MUKAUTUKSET*16 artikla*

Tämän pöytäkirjan liitteessä III luetellut säädökset mukautetaan siten kuin siitä määrätään kyseisessä liitteessä.

17 artikla

Tämän pöytäkirjan liitteessä IV lueteltujen säädösten mukautukset, jotka ovat tarpeen liittymisen vuoksi, laaditaan kyseisessä liitteessä lueteltujen suuntaviivojen mukaisesti.

II OSASTO

MUUT MÄÄRÄYKSET

18 artikla

Tämän pöytäkirjan liitteessä V lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan kyseisessä liitteessä määrättyin edellytyksin.

19 artikla

Neuvoston eurooppalailla voidaan tämän pöytäkirjan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeviin määräyksiin tehdä mukautukset, jotka voivat osoittautua unionin oikeuden muutosten vuoksi tarpeellisiksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

NELJÄS OSA

VÄLIAIKAISET MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

SIIRTYMÄTOIMENPITEET

20 artikla

Tämän pöytäkirjan liitteissä VI ja VII lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan kyseisissä liitteissä määrättyin edellytyksin.

II OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

21 artikla

1. Lisätään perustuslain ja Euratomin perustamissopimuksen liitteenä olevan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdyn 34. pöytäkirjan 1 artiklan 2 kohtaan alakohta seuraavasti:

"Perustuslain I-20 artiklan 2 kohdassa vahvistetusta Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärästä poiketen Euroopan parlamentin jäsenmäärää lisätään Bulgarian ja Romanian liittymisen huomioon ottamiseksi seuraavalla kyseisistä maista valittavien jäsenten määrällä liittymispäivän ja Euroopan parlamentin vaalikauden 2009–2014 alun väliseksi kaudeksi:

Bulgaria	18
Romania	35".

2. Bulgaria ja Romania järjestävät kumpikin ennen 31 päivää joulukuuta 2007 yleiset ja välittömät vaalit, joissa niiden kansalaiset valitsevat 1 kohdassa vahvistetun määrän jäseniä Euroopan parlamenttiin edustajien va-

litsemisestä Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen säännösten mukaisesti¹.

3. Poiketen siitä, mitä perustuslain I-20 artiklan 3 kohdassa määrätään, jos vaalit järjestetään liittymispäivän jälkeen Bulgarian ja Romanian kansanedustuslaitokset nimeävät omasta keskuudestaan Bulgarian ja Romanian kansoja edustavat jäsenet Euroopan parlamenttiin liittymispäivän ja kuitenkin 2 kohdassa tarkoitettujen vaalien väliseksi kaudeksi kussakin noista valtioista vahvistettua menettelyä noudattaen.

22 artikla

1. Lisätään perustuslain ja Euratomin perustamissopimuksen liitteenä olevan unionin toimielimiä ja elimiä koskevasta siirtymämääräyksistä tehdyn 34. pöytäkirjan 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa Belgiaa ja Tšekin tasavaltaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Bulgaria 10"

ja Portugalia ja Sloveniaa koskevien kohtien väliin:

"Romania 14".

2. Korvataan perustuslain ja Euratomin perustamissopimuksen liitteenä olevan unionin toimielimiä ja elimiä koskevia siirtymämääräyksiä koskevan pöytäkirjan N:o 34 2 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta seuraavasti:

"Kun neuvoston ratkaisu on unionin perustuslain nojalla tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä."

¹ EYVL L 278, 8.10.1976, s. 5, säädös sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston päätöksellä 2002/772/EY, Euratom (EYVL L 283, 21.10.2002, s. 1).

23 artikla

Lisätään perustuslain ja Euratomin perustamissopimuksen liitteenä olevan unionin toimielimiä ja elimiä koskevasta siirtymämääräyksistä tehdyn 34. pöytäkirjan 6 artiklassa Belgiaa ja Tšekin tasavaltaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Bulgaria 12"

ja Portugalia ja Sloveniaa koskevien kohtien väliin:

"Romania 15".

24 artikla

Lisätään perustuslain ja Euratomin perustamissopimuksen liitteenä olevan unionin toimielimiä ja elimiä koskevasta siirtymämääräyksistä tehdyn 34. pöytäkirjan 7 artiklassa Belgiaa ja Tšekin tasavaltaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Bulgaria 12"

ja Portugalia ja Sloveniaa koskevien kohtien väliin:

"Romania 15".

III OSASTO

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

25 artikla

1. Bulgaria ja Romania maksavat liittymispäivästä alkaen seuraavat summat, jotka vastaavat niiden osuutta merkittävää pääomaa varten maksetusta pääomasta perustuslain liitteenä olevan Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn 5. pöytäkirjan 4 artiklassa määritellyn mukaisesti¹.

¹ Mainitut luvut ovat viitteellisiä ja perustuvat Eurostatin julkaisemiin vuoden 2003 tietoihin.

Bulgaria EUR 14 800 000
Romania EUR 42 300 000.

(miljoonaa EUR käypinä hintoina)

Nämä osuudet maksetaan kahdeksana samansuuruisena eränä, jotka erääntyvät 31 päivänä toukokuuta 2007, 31 päivänä toukokuuta 2008, 31 päivänä toukokuuta 2009, 30 päivänä marraskuuta 2009, 31 päivänä toukokuuta 2010, 30 päivänä marraskuuta 2010, 31 päivänä toukokuuta 2011 ja 30 päivänä marraskuuta 2011.

2. Bulgaria ja Romania osallistuvat kahdeksalla samansuuruisella, 1 kohdassa määrättyinä eräpäivinä erääntyvällä erällä rahastojen ja rahastoja vastaavien varausten kättämiseen sekä rahastoihin ja varauksiin, jotka kattavat tuloslaskelman, sellaisena kuin se oli vahvistettu liittymistä edeltävän kuukauden lopussa pankin hyväksytyssä taseessa, vielä maksettavien määrien maksamiseen seuraavin rahastoihin ja varauksiin maksettavia määriä vastaavin prosentuaalisin osuukin¹.

Bulgaria 0,181 %
Romania 0,517 %.

3. Bulgaria ja Romania maksavat 1 ja 2 kohdassa määrätyn pääoman ja kyseisissä kohdissa määrättyt maksut euroina, jollei valtuuston yksimielisesti päättämästä poikkeuksesta muuta johdu.

26 artikla

1. Bulgaria ja Romania maksavat seuraavat määrät hiili- ja terästutkimusrahoastoon, josta säädetään EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahoastosta 27 päivänä helmikuuta 2002 tehdystä, neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöksessä 2002/234/EHTY:²

¹ Mainitut luvut ovat viitteellisiä ja perustuvat Eurostatin julkaisemiin vuoden 2003 tietoihin.

² EYVL L 79, 22.3.2002, s. 42.

Bulgaria 11,95
Romania 29,88

2. Rahoitusosuudet hiili- ja terästutkimusrahoastoon maksetaan neljässä erässä vuodesta 2009 alkaen seuraavasti ja kulloinkin vuoden ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä työpäivänä:

2009: 15 %
2010: 20 %
2011: 30 %
2012: 35 %.

27 artikla

1. Liittymispäivästä lähtien Bulgarian ja Romanian täytäntöönpanevat yksiköt hallinnoivat Phare ohjelman¹ ja Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöön pantavan rajatylittävän yhteistyön ohjelman² mukaiseen liittymistä edeltävään tukeen liittyviä tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimusten täytäntöönpanoa ja maksuja ja 31 artiklassa tarkoitettua siirtymäjärjestelyn mukaiseen tukeen liittyviä tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimusten täytäntöönpanoa ja maksuja.

Komissio luopuu tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevasta ennakovalvonnasta tässä tarkoituksessa tehdyillä komission päätöksellä komission toteutettua-

¹ Taloudellisen tuen myöntämisestä eräille Keski- ja Itä-Euroopan maille 18 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3906/89 (EYVL L 375, 23.12.1989, s. 11), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 769/2004 (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 1).

² Komission asetus (EY) N:o 2760/98, annettu 18 päivänä joulukuuta 1998, Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöön pantavasta rajatylittävän yhteistyön ohjelmasta (EYVL L 345, 19.12.1998, s. 49), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1822/2003 (EUVL L 267, 17.10.2003, s. 9).

akkreditointimenettelyn ja laajennetun hajautetun täytäntöönpanojärjestelmän (EDIS) saatua myönteisen arvion Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneille valtioille osana liittymistä edeltävää strategiaa annettavan tuen yhteensoyttamisesta ja asetuksen (ETY) N:o 3906/89³ muuttamisesta 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1266/1999 liitteessä asetettujen kriteerien ja edellytysten sekä Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen⁴ 164 artiklan mukaisesti.

Jos tätä komission päätöstä ennakoivalvonnasta luopumisesta ei ole tehty ennen liittymispäivää, liittymistä edeltävää tukea ei voida hakea niiden sopimusten osalta, jotka on allekirjoitettu liittymispäivän ja sen päivän välisenä aikana, jolloin komission päätös tehdään.

Jos komission päätökset ennakoivalvonnasta luopumisesta kuitenkin poikkeuksellisesti siirtyvät liittymispäivän jälkeen Bulgarian ja Romanian viranomaisista riippumattomista syistä, komissio voi hyväksyä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa liittymistä edeltävän tuen hakemisen sellaisten sopimusten osalta, jotka on allekirjoitettu liittymispäivän ja komission päätöksen tekopäivän välisenä aikana, ja liittymistä edeltävän tuen toteuttamisen jatkamisen rajoitetuksi ajaksi komission suorittaman tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevan ennakoivalvonnan alaisuudessa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden nojalla ennen liittymistä sekä 31 artiklassa tarkoitettua siirtymäjärjestelyn nojalla liittymisen jälkeen tehtyjä rahoitussitoumuksia, mukaan luettuina liittymisen jälkeen tehdyt ja rekisteröidyt yksittäiset oikeudelliset sitoumukset ja maksut, on hallinnoitava edelleen liittymistä edeltäviä rahoitusvälineitä koskevien sääntö-

jen ja määräysten mukaisesti ja ne on veloitettava vastaavista talousarvion luvuista, kunnes kyseiset ohjelmat ja hankkeet ovat päättyneet. Liittymisen jälkeen aloitettavissa julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä sovelletaan kuitenkin asianomaisia unionin säännöksiä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua liittymistä edeltävää tukea koskeva viimeinen ohjelmasuunnittelu suoritetaan viimeisenä liittymistä edeltävänä vuotena. Näiden ohjelmien nojalla suoritettavista toimista on tehtävä sopimus kahden seuraavan vuoden aikana. Sopimussentekokautta ei pidennetä. Poikkeuksellisesti ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa sopimusten toteuttamisaikaa voidaan pidentää rajoitetusti.

Tästä riippumatta 4 kohdassa määriteltyjä hallinnollisten kulujen kattamiseen tarkoitettuja liittymisen valmisteluun tarkoitettuja varoja voidaan sitoa kahtena ensimmäisenä vuonna liittymisen jälkeen. Liittymisen valmisteluun tarkoitettuja varoja voidaan tilintarkastus- ja arviointikustannusten osalta sitoa viideksi vuodeksi liittymisen jälkeen.

4. Jotta varmistettaisiin 1 kohdassa tarkoitettujen liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden ja ISPA-ohjelman¹ vaiheittainen lopettaminen, komissio voi toteuttaa kaikki asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tarpeellisen sääntömääräisen henkilöstön määrä pidetään ennallaan Bulgariassa ja Romaniassa liittymisen jälkeen enintään 19 kuukautta. Tänä aikana sellaiset virkamiehet, väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteinen henkilöstö, jotka on nimitetty toimiin Bulgariassa ja Romaniassa ennen liittymistä ja joita pyydetään jäämään kyseisten valtioiden palvelukseen liittymispäivän jälkeen, saavat poikkeuksellisesti samanlaiset

³ EYVL L 161, 26.6.1999, s. 68.

⁴ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002 (EYVL L 248, 16.9.2002, s. 1).

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1267/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, liittymistä edeltävästä rakennepolitiikan välineestä (EYVL L 161, 26.6.1999, s. 73), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 769/2004 (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 1).

taloudelliset ja aineelliset edut, joita komissio sovelsi ennen liittymistä neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68² vahvistettujen Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti. Hallinnolliset menot, mukaan lukien tarvittavan muun henkilöstön palkat, katetaan Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion laajentumista koskevan asianmukaisen toimintalohkon budjettikohdasta "Uusien jäsenvaltioiden liittymistä valmisteleavan tuen asteittainen lakkauttaminen" tai vastaavasta budjettikohdasta.

28 artikla

1. Toimenpiteiden, joita ovat liittymispäivänä koskeneet päätökset liittymistä edeltävästä rakennepolitiikan välineestä annetun asetuksen (EY) N:o 1267/1999 mukaisesta tuesta ja joiden täytäntöönpano ei ole päättynyt kyseiseen päivään mennessä, katsotaan olevan komission hyväksymiä koheesiorahaston perustamisesta 16 päivänä toukokuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1164/94³ mukaisesti. Määristä, joista on vielä tehtävä sitoumus mainitunlaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa varten, tehdään sitoumus liittymispäivänä voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen mukaisesti, ja ne kohdennetaan Euroopan unionin yleisen talousarvion kyseistä asetusta vastaavaan lukuun. Jollei 2–5 kohdassa toisin mainita, viimeksi mainitun asetuksen nojalla hyväksytyt täytäntöönpanotoimenpiteet koskevia säännöksiä sovelletaan kyseisiin toimenpiteisiin.

² EYVL L 56, 4.3.1968, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, 27.4.2004, s. 1).

³ EYVL L 130, 25.5.1994, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjalla (EUVL L 236, 23.9.2003, s. 33).

2. Kaikki 1 kohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen liittyvät hankintamenettelyt, joista liittymispäivänä on jo tehty Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistu tarjouspyyntö, pannaan täytäntöön asianomaisessa tarjouspyynnössä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen 165 artiklaan sisältyviä säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta. Kaikkien 1 kohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen liittyvien hankintamenettelyjen, joista ei ole vielä julkaistu tarjouspyyntöä Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on oltava perustuslain määräysten ja näiden nojalla annettujen säädösten ja unionin politiikkojen mukaisia, mukaan lukien ympäristönsuojelua, liikennettä, Euroopan laajuisia verkkoja, kilpailua ja julkisia hanke-sopimuksia koskeva politiikka.

3. Komission 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden mukaisesti maksamat maksut otetaan varhaisimpaan avoimeen sitoumukseen, joka on tehty ensin asetuksen (EY) N:o 1267/1999 nojalla ja sitten tuolloin voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen nojalla.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden osalta sovelletaan edelleen asetuksen (EY) N:o 1267/1999 mukaisia menojen tukikelpoisuutta koskevia sääntöjä, paitsi asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joista komissio päättää.

5. Komissio voi päättää poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa myöntää erityisiä vapautuksia liittymispäivänä voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen mukaisesti sovellettavista säännöistä 1 artiklassa tarkoitettujen toimien osalta.

29 artikla

Jos SAPARD-ohjelman¹ puitteissa maatalousmaan metsitykseen, tuottajaryhmittymien perustamiseen tai maatalouden ympäristöjärjestelmiin tehtyjen monivuotisten sitoumusten tukikausi jatkuu SAPARDista maksettavien tukien viimeisen sallitun maksupäivän jälkeen, maksamatta olevat sitoumukset kateetaan vuosien 2007–2013 maaseudun kehittämissuunnitelmasta. Jos erityiset siirtymätoimenpiteet ovat tältä osin tarpeen, ne hyväksytään rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999² 50 artiklan 2 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

30 artikla

1. Sitoumustensa mukaisesti Bulgaria sulki lopullisesti ennen vuotta 2003 Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1 reaktorin ja 2 reaktorin näiden reaktorien myöhemmin tapahtuvaa käytöstä poistamista varten ja se sitoutuu sulkemaan lopullisesti tämän ydinvoimalaitoksen 3 reaktorin ja 4 reaktorin vuonna 2006 sekä myöhemmin poistamaan nämä reaktorit käytöstä.

2. Yhteisö antaa Bulgarialle rahoitustukea vuosina 2007–2009 tukeakseen käytöstä poistamista sekä Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1–4 reaktorien sulkemisen ja käytöstä poistamisen seurauksien käsittelyä.

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1268/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, yhteisön tuesta maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeville liittymistä valmisteleville toimenpiteille jäsenyyttä hakeneissa Keski- ja Itä-Euroopan maissa liittymistä edeltävänä aikana (EYVL L 161, 26.6.1999, s. 87), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2008/2004 (EUVL L 349, 25.11.2004, s. 12).

² EYVL L 161, 26.6.1999, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjalla (EUVL L 236, 23.9.2003, s. 33).

Tuki kattaa muun muassa toimenpiteet Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1–4 reaktorien käytöstä poistamisen tukemiseksi, toimenpiteet ympäristön parantamiseksi yhteisön säännösten mukaisesti, toimenpiteet Bulgarian perinteisen energiantuotannon, siirron ja jakelun uudistamiseksi sekä toimenpiteet energiatehokkuuden parantamiseksi, uudistuvien energialähteiden käytön tehostamiseksi ja energian toimitusvarmuuden parantamiseksi.

Tuen määrä vuosille 2007–2009 on 210 miljoonaa euroa (vuoden 2004 hinnat) maksumäärärahoina, jotka sidotaan samansuuruisina 70 miljoonan euron (vuoden 2004 hinnat) vuosiosuuksina.

Tuki tai osia siitä voidaan antaa käyttöön yhteisön rahoitusosuutena Kozloduyn käytöstäpoistoa varten perustettuun kansainväliseen tukirahastoon, jota hallinnoi Euroopan jälleenkäynnön- ja kehityspankki.

3. Komissio voi antaa 2 kohdassa tarkoitettua tuen täytäntöönpanoa koskevia sääntöjä. Säännöt annetaan menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY¹ mukaisesti. Tässä tehtävässä komissiota avustaa komitea. Sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 4 ja 7 artiklaa. Päätöksen 1999/468/EY 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu määräaika vahvistetaan kuudeksi viikoksi. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

31 artikla

1. Euroopan unioni antaa ensimmäisenä liittymisen jälkeisenä vuotena Bulgarialle ja Romani alle tilapäistä taloudellista tukea, jäljempänä 'siirtymäjärjestely', niiden hallinnollisten ja oikeudellisten valmiuksien kehittämiseen ja lujittamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja sen soveltamisen valvomiseksi sekä parhaiden käytäntöjen vaihdon edistämiseksi vertaisryhmässä. Tällä tuella rahoitetaan yhteiskunnan rakenteiden kehittämishankkeita ja niihin liittyviä rajoitettuja pieniä investointeja.

¹ EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

2. Tuki perustuu jatkuvaan tarpeeseen lujittaa institutionaalisia valmiuksia tietyillä aloilla toimin, joita ei voida rahoittaa rakennerahastoista tai maaseudun kehittämisrahoitusta.

3. Yhteiskunnan rakenteiden kehittämistä koskeissa julkisten hallintolaitosten välisissä kumppanuushankkeissa sovelletaan edelleen jäsenvaltioissa olevien yhteyspisteverkostojen kautta tapahtuvaa ehdotuspyyntömenettelyä, kuten jäsenvaltioiden kanssa tehdyissä puitesopimuksissa määrätään liittymistä edeltävän tuen osalta.

Siirtymäjärjestelyyn osoitettavat maksusitoumusmäärärahat ovat vuoden 2004 hintoina Bulgarian ja Romanian osalta 82 miljoonaa euroa ensimmäisenä liittymisen jälkeenä vuonna kansallisten ja horisontaalisten painopisteiden huomioon ottamiseksi. Budjettivallan käyttäjä myöntää määrärahat rahoitusnäkymien rajoissa.

4. Siirtymäjärjestelyn mukaisesta tuesta päätetään ja se pannaan täytäntöön taloudellisen tuen myöntämisestä eräille Keski- ja Itä-Euroopan maille annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3906/89 mukaisesti.

32 artikla

1. Tilapäisenä välineenä otetaan käyttöön kassavirtajärjestely ja Schengen-järjestely, jonka tarkoituksena on auttaa Bulgariaa ja Romaniaa liittymispäivän ja vuoden 2009 loppun välillä rahoittamaan toimia unionin uusilla ulkorajoilla Schengenin säännösten ja ulkorajojen valvonnan täytäntöönpanemiseksi ja auttaa parantamaan kansallisten talousarvioiden kassavirtaa.

2. Bulgarialle ja Romanianle osoitetaan tilapäiseen kassavirtajärjestelyyn ja Schengen-järjestelyyn vuosina 2007–2009 kertaluonteisina tukimaksuina seuraavat määrät (vuoden 2004 hinnoissa):

	2007	2008	2009
	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)		
Bulgaria	121,8	59,1	58,6
Romania	297,2	131,8	130,8

3. Kummallekin maalle tilapäiseen kassavirtajärjestelyyn ja Schengen-järjestelyyn osoitettavista varoista vähintään 50 prosenttia on tukea, jonka tarkoituksena on auttaa Bulgariaa ja Romaniaa täyttämään veloitteensa rahoittaa toimia unionin uusilla ulkorajoilla Schengenin säännösten ja ulkorajojen valvonnan täytäntöönpanemiseksi.

4. Yksi kahdestoistaosa asianomaisen vuoden vuosikohtaisesta määrästä maksetaan Bulgarialle ja Romanianle kulloisenkin vuoden kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä. Kertaluonteiset tukimaksut on käytettävä kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä maksamisesta. Bulgaria ja Romania toimittavat viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän kolmen vuoden kauden päättymisestä kattavan kertomuksen tilapäisen kassavirtajärjestelyn ja Schengen-järjestelyn muodostamaan Schengen-osioon kuuluvien kertaluonteisten tukimaksujen lopullisesta käytöstä sekä selvityksen, jossa menot perustellaan. Komissio perii takaisin käyttämättömät tai perusteettomasti käytetyt varat.

5. Komissio voi antaa tilapäisen kassavirtajärjestelyn ja Schengen-järjestelyn toiminnan kannalta tarvittavia teknisiä säännöksiä.

33 artikla

1. Bulgarialle ja Romanianle rakennetoi-
miin osoitettavien maksusitoumusmäärärahojen kokonaismäärä on kolmivuotiskaudella 2007–2009 seuraava, sanotun kuitenkin rajoittamatta tulevia poliittisia päätöksiä:

	2007	2008	2009
	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)		
Bulgaria	539	759	1 002
Romania	1 399	1 972	2 603

2. Kolmena vuonna 2007–2009 maakohtaisen kiinteän määrärahan puitteissa toteutetta-

vien toimien laajuus ja luonne määritellään kyseisenä aikana rakennetoimiin liittyviin menoihin sovellettavien säännösten perusteella.

34 artikla

1. Liittymispäivänä voimassa olevien maaseudun kehittämistä koskevien asetusten lisäksi liitteessä VIII olevissa I–III jaksossa esitetyjä määräyksiä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan kaudella 2007–2009 ja liitteessä VIII olevassa IV jaksossa esitetyjä erityisiä rahoitusmääräyksiä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan koko ohjelmakauden 2007–2013.

2. Bulgarialle ja Romanialle rakennetoimiin osoitettavien maksusitoumusmäärärahojen kokonaismäärä on kolmivuotiskaudella 2007–2009 3 041 miljoonaa euroa (vuoden 2004 hinnoin), sanotun kuitenkin rajoittamatta tulevia poliittisia päätöksiä.

3. Täytäntöönpanosäännöt liitteessä VIII olevien määräysten soveltamiseksi annetaan tarvittaessa asetuksen (EY) N:o 1260/1999 50 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

4. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tarvittaessa mukautuksia liitteen VIII määräyksiin varmistaakseen johdonmukaisuuden maaseudun kehittämistä koskevien asetusten kanssa.

35 artikla

Komissio mukauttaa vuosittain 30, 31, 32, 33 ja 34 artiklassa tarkoitetut määrät hintojen muutoksiin osana rahoitusnäkymien vuotuisista teknistä mukautusta.

IV OSASTO

MUUT MÄÄRÄYKSET

36 artikla

1. Jos ilmenee vakavia ongelmia, jotka ovat omiaan koettelemaan jotakin taloudenalaa

pysyvästi, tai ongelmia, jotka voivat johtaa taloudellisen tilanteen merkittävään heikentymiseen tietyllä alueella, Bulgaria tai Romania voi enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden loppuun asti pyytää lupaa toteuttaa suojatoimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja kyseisen alan mukauttamiseksi sisämarkkinoiden talouteen.

Nykyinen jäsenvaltio voi samoin edellytyksin pyytää lupaa suojatoimenpiteiden toteuttamiseen Bulgarian, Romanian tai muiden valtioiden suhteen.

2. Asianomaisen valtion pyynnöstä komissio hyväksyy tarpeellisiksi katsomiaan suojatoimenpiteitä koskevat eurooppa-asetukset tai -päätökset kiireellisellä menettelyllä sekä täsmentää niiden toteuttamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Tapauksessa, jossa ilmenee vakavia taloudellisia vaikeuksia, ja asianomaisen jäsenvaltion nimenomaisesta pyynnöstä komissio tekee ratkaisunsa viiden työpäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut pyynnön asianmukaisine taustatietoineen. Näin päätetyt toimenpiteitä sovelletaan välittömästi, niissä on otettava huomioon kaikkien asianomaisten osapuolten edut, eivätkä ne saa aiheuttaa rajatarkastuksia.

3. Toimenpiteissä, jotka ovat sallittuja 2 kohdan mukaisesti, voidaan poiketa perustuslain määräyksistä sekä erityisesti tästä pöytäkirjasta siinä määrin ja niin kauan kuin se on ehdottomasti tarpeen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

37 artikla

Jos Bulgaria tai Romania ei ole onnistunut panemaan täytäntöön liittymisneuvottelujen yhteydessä antamia sitoumuksia aiheuttaen näin vakavaa häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, mukaan lukien kaikki sellaisiin alakohtaisiin politiikkoihin liittyvät sitoumukset, jotka koskevat rajat ylittäviä vai-

kutuksia omaavia taloudellisia toimia, tai välittömän riskin tällaisen häiriön syntymisestä, komissio voi enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden loppuun asti jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan hyväksyä asiaankuuluvia toimenpiteitä koskevia eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä.

Toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia ja ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, ja tarvittaessa sovellettava olemassa olevia alakohtaisia suojajärjestelyjä. Näitä suojatoimenpiteitä ei kuitenkaan saa käyttää keinona mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen. Suojalausekkeeseen voidaan vedota seurannassa ilmenneiden seikkojen perusteella jopa ennen liittymistä, ja toteutetut toimenpiteet tulevat voimaan jo liittymispäivänä jollei niissä säädetä myöhemmästä ajankohdasta. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun asianomainen sitoumus pannaan täytäntöön. Niitä voidaan kuitenkin soveltaa ensimmäisessä kohdassa mainitun määräajan jälkeen niin kauan, kuin asianomaisia sitoumuksia ei ole täytetty. Komissio voi mukauttaa toimenpiteitä tarvittaessa sitä mukaa, kuin kyseinen uusi jäsenvaltio edistyy sitoumustensa täyttämiseksi. Komissio tiedottaa neuvostolle hyvissä ajoin suojatoimenpiteet vahvistavien eurooppa-asetusten ja päätösten peruuttamisesta ja ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

38 artikla

Jos Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen rikosoikeuden alalla liittyvien puitepäätösten tai muiden asiaankuuluvien sitoumusten, yhteistyövälineiden ja päätösten sekä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen yksityisoikeudellisissa asioissa liittyvien direktiivien ja asetusten sekä perustuslain III osaston IV luvun 3 ja 4 jaksojen nojalla annettujen eurooppalakien ja -puitelakien saattamisessa osaksi kansallis-

ta lainsäädäntöä, niiden täytäntöönpanossa tai soveltamisessa on Bulgariassa tai Romaniassa vakavia puutteita tai välitön riski tällaisten puutteiden syntymisestä, komissio voi enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden loppuun asti jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ja jäsenvaltioita kuultuaan hyväksyä asiaankuuluvia toimenpiteitä koskevia eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä ja täsmentää niiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Kyseiset toimenpiteet voivat merkitä asianomaisten säännösten ja päätösten soveltamisen tilapäistä keskeyttämistä Bulgarian tai Romanian ja minkä tahansa muun jäsenvaltion tai muiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, tämän kuitenkin rajoittamatta tiiviin oikeudellisen yhteistyön jatkumista. Suojalausekkeeseen voidaan vedota seurannassa ilmenneiden seikkojen perusteella jopa ennen liittymistä, ja toteutetut toimenpiteet tulevat voimaan jo liittymispäivänä jollei niissä säädetä myöhemmästä ajankohdasta. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun puutteet on korjattu. Niitä voidaan kuitenkin soveltaa ensimmäisessä kohdassa mainitun määräajan jälkeen niin kauan, kuin kyseisiä puutteita on. Komissio voi jäsenvaltioita kuultuaan tarvittaessa mukauttaa toimenpiteitä sitä mukaa, kuin kyseinen uusi jäsenvaltio edistyy todettujen puutteiden korjaamisessa. Komissio tiedottaa neuvostolle hyvissä ajoin suojatoimenpiteet vahvistavien eurooppa-asetusten ja päätösten peruuttamisesta ja ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

39 artikla

1. Jos Bulgarian ja Romanian liittymisneuvotteluissa tekemien sitoumusten jatkuvan seurannan ja erityisesti komission seuranta-kertomusten perusteella on selvää näyttöä siitä, että valmistelujen tilanne yhteisön säännösten saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen täytäntöön panemiseksi on sellainen, että on olemassa vakava vaara, ettei Bulgaria tai Romania ilmeisestikään ole

valmis täyttämään jäsenyyden vaatimuksia liittymispäivään eli 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä useilla tärkeillä aloilla, neuvosto voi yksimielisesti komission suositusten pohjalta päättää, että kyseisen valtion suunniteltua liittymispäivää lykätään vuodella 1 päivään tammikuuta 2008.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto voi määräenemmistöllä komission suositusten pohjalta tehdä 1 kohdassa mainitun päätöksen Romanian osalta, jos yhden tai useamman liitteessä IX olevassa I kohdassa luetellun sitoumuksen ja vaatimuksen täyttämiseksi on Romaniassa havaittu vakavia puutteita.

3. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, ja rajoittamatta 37 artiklan soveltamista neuvosto voi määräenemmistöllä komission suositusten pohjalta ja Romanian edistymisestä kilpailupolitiikan alalla vuoden 2005 syksyllä tehtävän yksityiskohtaisen arvioinnin jälkeen tehdä 1 kohdassa mainitun päätöksen Romanian osalta, jos Eurooppasopimuksen mukaisten velvoitteiden tai yhden tai useamman liitteessä IX olevassa II kohdassa luetellun sitoumuksen ja vaatimuksen täyttämiseksi on Romaniassa havaittu vakavia puutteita.

4. Siinä tapauksessa, että tehdään 1, 2 tai 3 kohdan mukainen päätös, neuvosto päättää määräenemmistöllä välittömästi tähän pöytäkirjaan, mukaan lukien sen liitteet ja lisäykset, lykkäämispäätöksen vuoksi tarvittavista mukautuksista.

40 artikla

Jotta sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ei vaikeutettaisi, Bulgarian ja Romanian kansallisten säännösten täytäntöönpano liitteissä VI ja VII tarkoitettujen siirtymäkausien kuluessa ei saa johtaa rajatarkastuksiin jäsenvaltioiden välillä.

¹ Eurooppa-sopimus Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Romanian välisestä assosiaatiosta (EYVL L 357, 31.12.1994, s. 2).

41 artikla

Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä Bulgariassa ja Romaniassa voimassa olevasta järjestelmästä tässä pöytäkirjassa esitettyjen edellytysten mukaisesti sovellettavasta yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa ne viljan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä syyskuuta 2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1784/2003¹ 25 artiklan 2 kohdassa tai tarvittaessa maatalouden yhteisistä markkinajärjestelyistä annettujen muiden asetusten tai ne korvaavien eurooppa-asetusten vastaavissa artikloissa tarkoitettua menettelyä tai sovellettavassa lainsäädännössä säädettyä asianmukaista menettelyä noudattaen. Tässä artiklassa tarkoitettuja siirtymätoimenpiteitä voidaan toteuttaa kolmen vuoden kuluessa liittymispäivästä eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen. Neuvoston eurooppalailla voidaan pidentää kyseistä kautta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Muiden kuin tässä pöytäkirjassa määriteltujen yhteisen maatalouspolitiikan välineiden täytäntöönpanoon liittyvät siirtymätoimenpiteet, jotka ovat liittymisen vuoksi tarpeen, neuvosto komission ehdotuksesta tai, kun ne vaikuttavat komission alunperin hyväksymiin välineisiin, komissio kyseisten välineiden hyväksymiseen vaadittavaa menettelyä noudattaen, hyväksyy eurooppa-asetuksilla tai päätöksillä ennen liittymispäivää.

42 artikla

Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä Bulgariassa ja Romaniassa voimassa olevasta järjestelmästä unionin eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan sekä elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien sääntöjen soveltamisesta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa nämä toimenpiteet sovellettavassa lainsäädännössä säädetyn asianmukaisen menettelyn mukaisesti. Kyseisiä toimenpiteitä toteutetaan kolmen vuoden kuluessa liittymispäivästä eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen.

¹ EUVL L 270, 21.10.2003, s. 78.

VIIDES OSA

TÄMÄN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

TOIMIELINTEN JA MUIDEN ELINTEN JÄRJESTÄYTYMINEN

43 artikla

Euroopan parlamentti tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

44 artikla

Neuvosto tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

45 artikla

Kunkin uuden jäsenvaltion kansalainen nimitetään komission jäseneksi liittymispäivästä alkaen. Neuvosto nimittää komission uudet jäsenet yhteisestä sopimuksesta komission puheenjohtajan kanssa Euroopan parlamenttia kuultuaan ja perustuslain I26 artiklan 4 kohdassa esitettyjen perusteiden mukaisesti.

Nimitettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

46 artikla

1. Unionin tuomioistuimeen ja unionin yleiseen tuomioistuimeen nimitetään molempiin kaksi tuomaria.

2. Yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn unionin tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2009. Tämä tuomari valitaan arvalla. Toisen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2012.

Yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 2007. Tämä tuomari valitaan arvalla. Toisen tuomarin

toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 2010.

3. Unionin tuomioistuin tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

Unionin yleinen tuomioistuin tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa.

Mukautetuille työjärjestyksille on saatava neuvoston hyväksyminen.

4. Ratkaistaessa asioita, joiden suullinen käsittely on aloitettu unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa ennen liittymispäivää, täysistuntoon kokoontuneet tuomioistuimet tai jaostot kokoontuvat ennen liittymistä olleessa kokoonpanossaan ja soveltavat liittymispäivää edeltävänä päivänä voimassa ollutta työjärjestystä.

47 artikla

Kunkin uuden jäsenvaltion kansalainen nimitetään tilintarkastustuomioistuimen jäseneksi liittymispäivästä alkaen kuuden vuoden toimikaudeksi.

48 artikla

Alueiden komiteaa täydennetään nimeämällä siihen 27 Bulgarian ja Romanian alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajaa, jotka ovat alue- tai paikallisvaaleissa valittuja luottamushenkilöitä tai poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

49 artikla

Talous- ja sosiaalikomiteaa täydennetään nimeämällä siihen 27 Bulgarian ja Romanian järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluvien talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajaa. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

50 artikla

Liittymisen edellyttämät mukautukset tehdään perustuslailla perustettujen komiteoiden perussääntöihin ja työjärjestyksiin niin pian kuin mahdollista liittymisen jälkeen.

51 artikla

1. Komiteoiden, ryhmien ja muiden perustuslailla tai toimielinten antamalla säädöksellä perustettujen elinten uudet jäsenet nimitään kyseisten komiteoiden, ryhmien tai muiden elinten jäsenten nimeämistä koskevia ehtoja ja menettelyjä noudattaen. Nimettyjen uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

2. Perustuslailla tai toimielinten antamalla säädöksellä perustetut komiteat tai ryhmät, joiden jäsenmäärä vahvistetaan jäsenvaltioiden lukumäärästä riippumatta, muodostetaan liittymisajankohtana kokonaan uudelleen, paitsi jos nykyisten jäsenten toimikausi päättyy liittymistä seuraavan vuoden aikana.

II OSASTO

TOIMIELINTEN ANTAMIEN SÄÄDÖSTEN SOVELLETTAVUUS

52 artikla

Liittymisestä alkaen Bulgariaa ja Romaniaa pidetään niinä, joille perustuslain I-33 artiklassa tarkoitetut eurooppapuitelait, eurooppa-asetukset ja eurooppapäätökset sekä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitetut direktiivit ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä eurooppapuitelait, eurooppa-asetukset ja eurooppapäätökset sekä direktiivit ja päätökset on osoitettu kaikille nykyisille jäsenvaltioille. Muiden kuin sellaisten eurooppapäätösten osalta, jotka tulevat voimaan perustuslain I 39 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ja sellaisten direktiivien ja päätösten osalta, jotka ovat tulleet voimaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 254 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, Bulga-

rian ja Romanian katsotaan saaneen tiedon näistä eurooppapäätöksistä sekä näistä direktiiveistä ja päätöksistä liittymisajankohtana.

53 artikla

1. Bulgaria ja Romania toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymispäivästä alkaen perustuslain I-33 artiklassa tarkoitettujen eurooppapuitelakien ja niiden eurooppa-asetusten säännöksiä, jotka ovat velvoittavia saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot, ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettujen direktiivien ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä pöytäkirjassa ole annettu muuta määräaika. Niiden on ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä komissiolle viimeistään liittymispäivänä tai tarvittaessa tässä pöytäkirjassa annettuun määräaikaan mennessä.

2. Siltä osin kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettuihin direktiiveihin tällä pöytäkirjalla tehdyt muutokset edellyttävät nykyisten jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten muuttamista, nykyiset jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymispäivästä alkaen muutettuja direktiivejä, jollei tässä pöytäkirjassa ole annettu muuta määräaika. Niiden on ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä komissiolle viimeistään liittymispäivänä tai myöhemmin ilmoitettaessa tässä pöytäkirjassa annettuun määräaikaan mennessä.

54 artikla

Bulgaria ja Romania toimittavat komissiolle Euratomin perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa liittymisestä ne lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joiden tarkoituksena on varmistaa kyseisten valtioiden alueella työntekijöiden ja väestön terveyden suojaaminen ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

55 artikla

Joko neuvosto komission ehdotuksesta, tai komissio, jos komissio on antanut alkuperäisen säädöksen, voi hyväksyä Bulgarian tai Romanian esittämästä, komissiolle viimeistään liittymispäivänä toimitetusta asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä eurooppa-asetuksia tai päätöksiä, jotka merkitsevät väliaikaista poikkeusta toimielinten 1 päivän lokakuuta 2004 ja liittymispäivän välisenä aikana antamista säädöksistä. Toimenpiteet hyväksytään niiden äänestys sääntöjen mukaisesti, joita noudatettiin sitä säädöstä annettaessa, josta väliaikaista poikkeusta pyydetään. Jos kyseiset poikkeukset hyväksytään liittymisen jälkeen, niitä voidaan soveltaa liittymispäivästä alkaen.

56 artikla

Jos toimielinten ennen liittymistä antamia säädöksiä on mukautettava liittymisen johdosta ja jos tarvittavista mukautuksista ei ole määrätty tässä pöytäkirjassa tai sen liitteissä, tätä varten tarvittavat säädökset antaa joko neuvosto komission ehdotuksesta tai komissio, jos komissio on antanut alkuperäisen säädöksen. Jos kyseiset mukautukset hyväksytään liittymisen jälkeen, niitä voidaan soveltaa liittymispäivästä alkaen.

57 artikla

Jollei toisin määrätä, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla otetaan käyttöön tämän pöytäkirjan määräysten soveltamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

58 artikla

Toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten tekstit, jotka neuvosto, komissio tai Euroopan keskuspankki on laatinut bulga-

rian ja romanian kielellä, ovat liittymispäivästä alkaen todistusvoimaiset samoin edellytyksin kuin nykyisillä virallisilla kielillä laaditut tekstit. Ne julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jos nykyisillä kielillä laaditut tekstitkin on julkaistu siinä.

III OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

59 artikla

Liitteet I–IX sekä niiden lisäykset ovat erottamaton osa tätä pöytäkirjaa.

60 artikla

Italian tasavallan hallitus toimittaa Bulgarian tasavallan ja Romanian hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksesta sekä sopimuksista, joilla sitä on muutettu tai täydennetty, englannin-, espanjan-, hollannin-, iirin-, italian-, kreikan-, latvian-, liettuan-, maltan-, portugalin-, puolan-, ranskan-, ruotsin-, saksan-, slovakin-, sloveenin-, suomen-, tanskan-, tšekin-, unkarin- ja vironkielisinä toisintoina.

Kyseisen perustamissopimuksen bulgarian- ja romaniankieliset tekstit liitetään tähän pöytäkirjaan. Ne ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin nykyisillä kielillä laaditut, ensimmäisessä kohdassa tarkoitettun perustamissopimuksen tekstit.

61 artikla

Pääsihteeri toimittaa Bulgarian tasavallan ja Romanian hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetuista kansainvälisistä sopimuksista.

ASIAKIRJA

BULGARIAN TASAVALLAN JA ROMANIAN LIITTYMISEHDOISTA JA NIIDEN SOPIMUSTEN MUKAUTUKSISTA, JOIHIN EUROOPAN UNIONI PERUSTUU

Liittymissopimuksen 2 artiklan mukaisesti tätä asiakirjaa sovelletaan, mikäli sopimus Euroopan perustuslaista ei ole voimassa 1 päivänä tammikuuta 2007, aina Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivään asti.

ENSIMMÄINEN OSA

PERIAATTEET

1 artikla

Tässä asiakirjassa tarkoitetaan ilmaisulla:

— 'alkuperäiset sopimukset':

a) Euroopan yhteisön perustamissopimusta ('EY:n perustamissopimus') ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta ('Euratomin perustamissopimus'), sellaisina kuin ne ovat täydennettyinä tai muutettuina ennen liittymistä voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla,

b) sopimusta Euroopan unionista ('EU-sopimus'), sellaisena kuin se on täydennettyinä tai muutettuna ennen liittymistä voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla;

— 'nykyiset jäsenvaltiot' Belgian kuningaskuntaa, Tšekin tasavaltaa, Tanskan kuningaskuntaa, Saksan liittotasavaltaa, Viron tasavaltaa, Helleenien tasavaltaa, Espanjan kuningaskuntaa, Ranskan tasavaltaa, Irlantia, Italian tasavaltaa, Kyproksen tasavaltaa, Latvian tasavaltaa, Liettuan tasavaltaa, Luxemburgin suurherttuakuntaa, Unkarin tasavaltaa, Maltan tasavaltaa, Alankomaiden kuningaskuntaa, Itävallan tasavaltaa, Puolan tasavaltaa, Portugalin tasavaltaa, Slovenian tasavaltaa, Slovakian tasavaltaa, Suomen tasavaltaa,

Ruotsin kuningaskuntaa sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa;

— 'unioni' Euroopan unionia sellaisena kuin se on perustettuna EU-sopimuksella;

— 'yhteisö' tapauksen mukaan yhtä tai kumpaakin ensimmäisessä luettelakohdassa tarkoitettua yhteisöä;

— 'uudet jäsenvaltiot' Bulgarian tasavaltaa ja Romaniaa;

— 'toimielimet' alkuperäisillä sopimuksilla perustettuja toimielimiä.

2 artikla

Alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat Bulgariaa ja Romaniaa liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrättyin edellytyksin.

3 artikla

1. Bulgaria ja Romania liittyvät neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemiin päätöksiin ja sopimukseen.

2. Bulgaria ja Romania ovat samassa asemassa kuin nykyiset jäsenvaltiot Eurooppa-neuvoston tai neuvoston julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen sekä jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella hyväksymien, yhteisöä tai unionia koskevien julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen; tästä seuraa, että ne noudattavat edellä mainituista julistuksista, päätöslauselmista tai muista kannanotoista johtuvia periaatteita ja suuntaviivoja ja toteuttavat niiden soveltamisen varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet.

3. Bulgaria ja Romania liittyvät liitteessä I lueteltuihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin. Nämä yleissopimukset ja pöytäkirjat tulevat voimaan Bulgarian ja Romanian osalta ajankohtana, jonka neuvosto määrittelee 4 kohdassa tarkoitetuissa päätöksissä.

4. Neuvosto tekee yksimielisesti komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan 3 kohdassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin kaikki liittymisen johdosta tarvittavat mukautukset ja julkaisee mukautetun tekstin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

5. Bulgaria ja Romania sitoutuvat 3 kohdassa tarkoitettujen yleissopimusten ja pöytäkirjojen suhteen ottamaan käyttöön hallinnolliset ja muut järjestelyt, kuten ne, jotka nykyiset jäsenvaltiot tai neuvosto ovat toteuttaneet liittymispäivään mennessä, ja helpottamaan jäsenvaltioiden toimielinten ja järjestöjen välistä käytännön yhteistyötä.

6. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta täydentää liitettä I yleissopimuksilla, sopimuksilla ja pöytäkirjoilla, jotka on allekirjoitettu ennen liittymispäivää.

4 artikla

1. Liitteessä II luetellut Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitettyllä pöytäkirjalla, jäljempänä 'Schengen pöytäkirja', osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännösten määräykset ja Schengenin säännösten perustuvat tai muutoin siihen liitty-

vät säädökset sekä muut ennen liittymispäivää annetut tällaiset säädökset ovat Bulgariaa ja Romaniaa sitovia ja niitä sovelletaan niissä liittymispäivästä alkaen.

2. Vaikka ne osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännösten määräykset ja Schengenin säännösten perustuvat tai muutoin siihen liittyvät säädökset, joita ei tarkoiteta 1 kohdassa, sitovatkin Bulgariaa ja Romaniaa liittymispäivästä alkaen, niitä sovelletaan kummassakin jäsenvaltiossa ainoastaan neuvoston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti sen jälkeen kun on näytetty toteen sovellettavien Schengenin arviointimenettelyjen mukaisesti, että tarvittavat edellytykset kyseisen säännösten kaikkien osien soveltamiseksi ovat täyttyneet kyseisessä valtiossa.

Neuvosto tekee päätöksensä Euroopan parlamenttia kuultuaan niiden jäsenvaltioiden hallituksia edustavien jäsentensä, joiden osalta tässä kohdassa tarkoitettujen määräykset on jo pantu täytäntöön, ja sen jäsenvaltion hallituksen edustajan, jonka osalta kyseiset määräykset on määrää panna täytäntöön, yksimielisellä päätöksellä. Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksia edustavat neuvoston jäsenet osallistuvat tällaisen päätöksen tekemiseen siltä osin kuin se liittyy niihin Schengenin säännösten määräyksiin ja Schengenin säännösten perustuviin tai muutoin siihen liittyviin säädöksiin, joiden soveltamiseen kyseiset jäsenvaltiot osallistuvat.

5 artikla

Bulgaria ja Romania osallistuvat talous- ja rahaliittoon liittymispäivästä alkaen EY:n perustamissopimuksen 122 artiklassa tarkoitettuina jäsenvaltioina, joita koskee poikkeus.

6 artikla

1. Sopimukset ja yleissopimukset, jotka yhteisö on tehnyt tai joita yhteisö soveltaa väliaikaisesti tai jotka on tehty tai joita sovelletaan väliaikaisesti EU-sopimuksen 24 artiklan tai 38 artiklan mukaisesti yhden tai useamman kolmannen valtion, kansainvälisen

järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen kanssa, sitovat Bulgariaa ja Romaniaa alkuperäisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin.

2. Bulgaria ja Romania sitoutuvat tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin liittymään sopimukseen tai yleissopimukseen, jotka nykyiset jäsenvaltiot sekä yhteisö ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä.

Bulgarian ja Romanian liittymisestä sopimukseen tai yleissopimukseen, joita yhteisö ja sen nykyiset jäsenvaltiot ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä tiettyjen kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa, sovitaan tekemällä pöytäkirja tällaisiin sopimukseen tai yleissopimukseen neuvoston, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti jäsenvaltioiden puolesta, ja kyseisen kolmannen maan tai kyseisten kolmansien maiden tai kyseisen kansainvälisen järjestön välillä. Komissio neuvottelee nämä pöytäkirjat jäsenvaltioiden puolesta neuvoston yksimielisesti hyväksymien neuvotteludirektiivien pohjalta ja kuullen jäsenvaltioiden edustajista muodostuvaa komiteaa. Komissio antaa neuvostolle ehdotukset pöytäkirjojen tekemistä varten.

Tämä menettely ei rajoita yhteisön oman toimivallan käyttöä eikä vaikuta toimivallan jakamiseen yhteisön ja jäsenvaltioiden välillä mitä tulee tällaisten sopimusten tekemiseen tulevaisuudessa tai mahdollisiin muihin muutoksiin, jotka eivät liity liittymiseen.

3. Liittyttyään 2 kohdassa tarkoitettuihin sopimukseen ja yleissopimukseen Bulgariaa ja Romaniaa koskevat kyseisten sopimusten ja yleissopimusten mukaiset samat oikeudet ja velvollisuudet kuin nykyisiä jäsenvaltioita.

4. Bulgaria ja Romania soveltavat liittymispäivästä alkaen ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvittavien pöytäkirjojen voimaantuloon saakka nykyisten jäsenvaltioiden ja yhteisön yhdessä ennen liittymistä tekemien sopimusten tai yleissopimusten määräyksiä, lukuun ottamatta Sveitsin kanssa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyä sopimusta. Tätä velvollisuutta sovelletaan myös sopimukseen

tai yleissopimukseen, joiden osalta unioni ja nykyiset jäsenvaltiot ovat sopineet väliaikaisesta soveltamisesta.

Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen pöytäkirjojen voimaantuloon saakka yhteisö ja jäsenvaltiot toteuttavat tarvittaessa yhdessä kukin toimivaltansa puitteissa aiheelliset toimenpiteet.

5. Bulgaria ja Romania liittyvät Cotonousa 23 päivänä kesäkuuta 2000 allekirjoitettuun Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden väliseen kumppanuussopimukseen¹.

6. Bulgaria ja Romania sitoutuvat liittymään tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin sopimukseen Euroopan talousalueesta² kyseisen sopimuksen 128 artiklan mukaisesti.

7. Bulgaria ja Romania soveltavat liittymispäivästä alkaen yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

Määrällisiä rajoituksia, joita yhteisö soveltaa tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden tuontiin, on mukautettava, jotta voitaisiin ottaa huomioon Bulgarian ja Romanian liittyminen yhteisöön. Tätä varten yhteisö voi ennen liittymispäivää neuvotella kyseisten kolmansien maiden kanssa muutoksista edellä tarkoitettuihin kahdenvälisiin sopimukseen ja järjestelyihin.

Jos kahdenvälisen tekstiilisopimusten ja -järjestelyjen muutokset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, yhteisö tekee tarvittavat mukautukset tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden tuontia kolmansista maista koskeviin sääntöihinsä ottaakseen huomioon Bulgarian ja Romanian liittymisen.

¹ EYVL L 317, 15.12.2000, s. 3.

² EYVL L 1, 3.1.1994, s. 3.

8. Yhteisön teräksen ja terästuotteiden tuontiin soveltamia määrällisiä rajoituksia mukautetaan asianomaisista toimittajamaista peräisin olevan, Bulgarian ja Romanian viime vuosien terästuotteiden tuonnin perusteella.

Tätä varten ennen liittymispäivää neuvotellaan tarvittavista muutoksista yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiin kahdenvälisiin terässopimuksiin ja -järjestelyihin.

Jos kahdenvälisen sopimusten ja -järjestelyjen muutokset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, sovelletaan ensimmäisen alakohdan määräyksiä.

9. Yhteisö hoitaa Bulgarian ja Romanian kolmansien maiden kanssa ennen liittymistä tekemiä kalastussopimuksia.

Niihin Bulgarian ja Romanian oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat näistä sopimuksista, ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa.

Neuvosto tekee määräenemmistöllä komission ehdotuksesta mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen sopimusten voimaolon päättymistä kyseisistä sopimuksista johtuvan kalastustoiminnan jatkamista koskevat aiheelliset päätökset tapauskohtaisesti ja päättää mahdollisuudesta pidentää tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

10. Bulgaria ja Romania sanovat liittymispäivästä alkaen irti vapaakauppasopimuksensa kolmansien maiden kanssa, mukaan lukien Keski-Euroopan vapaakauppasopimus.

Niiltä osin kuin Bulgarian, Romanian tai näiden molempien valtioiden ja yhden tai useamman kolmannen maan väliset sopimukset eivät ole sopusoinnussa tästä asiakirjasta johtuvien velvoitteiden kanssa, Bulgaria ja Romania käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Jos Bulgarialla tai Romanialla on vaikeuksia mukauttaa yhden tai useamman kolmannen

maan kanssa ennen liittymistä tehtyä sopimusta, sen on sopimuksen ehtojen mukaisesti sanottava kyseinen sopimus irti.

11. Bulgaria ja Romania liittyvät tässä asiakirjassa määrättyin edellytyksin nykyisten jäsenvaltioiden tekemiin, 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tai yleissopimusten soveltamista koskeviin sisäisiin sopimuksiin.

12. Bulgaria ja Romania toteuttavat tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet mukauttaakseen asemansa suhteessa kansainvälisiin järjestöihin sekä niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuolina yhteisö tai muut jäsenvaltiot myös ovat, niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat niiden liittymisestä unioniin.

Ne sanovat erityisesti irti liittymispäivänä tai mahdollisimman pian sen jälkeen kansainväliset kalastussopimukset tai eroavat kansainvälisistä kalastusjärjestöistä, joiden sopimuspuolena yhteisö myös on, jollei niiden jäsenyys liity muihin seikkoihin kuin kalastukseen.

7 artikla

1. Jollei tässä asiakirjassa toisin määrätä, sen määräyksiä ei saa olla väliaikaisesti soveltamatta, muuttaa tai kumota muutoin kuin alkuperäisten sopimusten tarkistamista koskevalla menettelyllä, josta määrätään kyseisissä sopimuksissa.

2. Niiden toimielinten antamien säädösten oikeudellinen luonne, joihin tässä asiakirjassa vahvistetut siirtymämääräykset liittyvät, säilyy ennallaan; erityisesti kyseisten säädösten muuttamista koskevia menettelyjä sovelletaan edelleen.

3. Tämän asiakirjan määräyksillä, joilla on muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä tarkoitus kumota tai muuttaa toimielinten antamia säädöksiä tai joista seuraa, että nämä säädökset kumotaan tai muutetaan muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä, on sama oikeudellinen luonne kuin näin kumotuilla tai muutetuilla määräyksillä, ja niitä koskevat samat säännöt kuin jälkimmäisiä määräyksiä.

8 artikla

Tässä asiakirjassa määrätty poikkeukset koskevat siirtymätoimenpiteinä alkuperäisten sopimusten ja toimielinten antamien säädösten soveltamista.

TOINEN OSA

SOPIMUSTEN MUKAUTUKSET

I OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

9 artikla

1. Korvataan EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan toinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 107 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Euroopan parlamentin jäsenmäärä saa olla enintään 736."

2. Korvataan EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta sekä Euratomin perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta, siten että uusi teksti tulee voimaan vaalikauden 2009–2014 alusta, seuraavasti:

"2. Kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä on seuraava:

Belgia.....	22
Bulgaria.....	17
Tšekin tasavalta.....	22
Tanska.....	13
Saksa.....	99
Viro.....	6
Kreikka.....	22
Espanja.....	50
Ranska.....	72
Irlanti.....	12
Italia.....	72
Kypros.....	6
Latvia.....	8
Liittua.....	12
Luxemburg.....	6

Unkari.....	22
Malta.....	5
Alankomaat.....	25
Itävalta.....	17
Puola.....	50
Portugali.....	22
Romania.....	33
Slovenia.....	7
Slovakia.....	13
Suomi.....	13
Ruotsi.....	18
Yhdistynyt kuningaskunta.....	72."

10 artikla

1. Korvataan EY:n perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 118 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"2. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määränemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia.....	12
Bulgaria.....	10
Tšekin tasavalta.....	12
Tanska.....	7
Saksa.....	29
Viro.....	4
Kreikka.....	12
Espanja.....	27
Ranska.....	29
Irlanti.....	7
Italia.....	29
Kypros.....	4
Latvia.....	4
Liittua.....	7
Luxemburg.....	4
Unkari.....	12
Malta.....	3
Alankomaat.....	13
Itävalta.....	10
Puola.....	27
Portugali.....	12
Romania.....	14
Slovenia.....	4
Slovakia.....	7
Suomi.....	7
Ruotsi.....	10
Yhdistynyt kuningaskunta.....	29

Kun neuvoston ratkaisu tämän sopimuksen nojalla on tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä.

Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä."

2. Korvataan EU-sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta seuraavasti:

"Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Ratkaisun edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä. Kun neuvosto tekee päätöksen määräenemmistöllä neuvoston jäsen voi pyytää tarkistettavaksi, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä."

3. Korvataan EU-sopimuksen 34 artiklan 3 kohta seuraavasti:

"3. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 255 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä. Kun neuvosto tekee päätöksen määräenemmistöllä neuvoston jäsen voi pyytää tarkistettavaksi, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä."

11 artikla

1. Korvataan EU-sopimukseen, EY:n perustamissopimukseen sekä Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 9 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

"Osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee vuoroin neljätoista ja vuoroin kolmeatoista tuomaria."

2. Korvataan EU-sopimukseen, EY:n perustamissopimukseen sekä Euratomin perustamissopimukseen liitetyn, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 48 artikla seuraavasti:

"48 artikla

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on 27 tuomaria."

12 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 258 artiklan toinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 166 artiklan toinen kohta, jotka koskevat talous- ja sosiaalikomitean kokoonpanoa, seuraavasti:

"Komitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia.....	12
Bulgaria.....	12
Tšekin tasavalta.....	12
Tanska.....	9
Saksa.....	24
Viro.....	7
Kreikka.....	12
Espanja.....	21
Ranska.....	24
Irlanti.....	9
Italia.....	24
Kypros.....	6
Latvia.....	7
Liettua.....	9
Luxemburg.....	6
Unkari.....	12
Malta.....	5
Alankomaat.....	12
Itävalta.....	12
Puola.....	21
Portugali.....	12
Romania.....	15
Slovenia.....	7
Slovakia.....	9
Suomi.....	9
Ruotsi.....	12
Yhdistynyt kuningaskunta.....	24"

13 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 263 artiklan kolmas kohta, joka koskee alueiden komitean kokoonpanoa, seuraavasti:

"Komitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia.....	12
Bulgaria.....	12
Tšekin tasavalta.....	12
Tanska.....	9
Saksa.....	24
Viro.....	7
Kreikka.....	12
Espanja.....	21
Ranska.....	24
Irlanti.....	9
Italia.....	24
Kypros.....	6
Latvia.....	7
Liettua.....	9
Luxemburg.....	6
Unkari.....	12
Malta.....	5
Alankomaat.....	12
Itävalta.....	12
Puola.....	21
Portugali.....	12
Romania.....	15
Slovenia.....	7
Slovakia.....	9
Suomi.....	9
Ruotsi.....	12
Yhdistynyt kuningaskunta.....	24"

14 artikla

Muutetaan EY:n perustamissopimukseen liitetty, Euroopan investointipankin perussäännöstä tehty pöytäkirja seuraavasti:

1. Lisätään 3 artiklassa Belgiaa ja Tšekin tasavaltaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"— Bulgarian tasavalta,"

ja Portugalia ja Sloveniaa koskevien kohtien väliin:

"— Romania,"

2. Muutetaan 4 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

a) korvataan johdantovirke seuraavasti:

"1. Pankin pääoma on 164 795 737 000 euroa, jonka jäsenvaltiot merkitsevät seuraavasti*:

b) lisätään Irlantia ja Slovakiaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Romania 846 000 000"; ja

c) lisätään Sloveniaa ja Liettuaa koskevien kohtien väliin seuraava:

"Bulgaria 296 000 000";

3. Korvataan 11 artiklan 2 kohdan toinen ja kolmas alakohta seuraavasti:

"2. Hallintoneuvostossa on 28 jäsentä ja 18 varajäsentä.

Valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Jokainen jäsenvaltio sekä komissio nimeävät kukin yhden jäsenen.

Valtuusto nimittää varajäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan seuraavasti:

— kaksi Saksan liittotasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Ranskan tasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Italian tasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan nimeämää varajäsentä,

* Bulgarian ja Romanian osalta mainitut luvut ovat viitteellisiä ja perustuvat Eurostatin julkaisemiin vuoden 2003 tietoihin.";

— yhden Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— yhden Belgian kuningaskunnan, Luxemburgin suurherttuakunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— kaksi Tanskan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Irlannin ja Romanian yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,

— kaksi Viron tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,

— kolme Bulgarian tasavallan, Tšekin tasavallan, Kyproksen tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,

— yhden komission nimeämän varajäsenen."

15 artikla

Korvataan Euratomin perustamissopimuksen 134 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta, joka koskee tieteellis-teknisen komitean kokoonpanoa, seuraavasti:

"2. Komiteassa on 41 jäsentä, jotka neuvosto nimeää komissiota kuultuaan."

II OSASTO

MUUT MUKAUTUKSET

16 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 1 kohdan viimeinen virke seuraavasti:

"Siltä osin kun on kyse Bulgariassa, Virossa ja Unkarissa olevista kansallisen lainsäädännön nojalla annetuista rajoituksista, asianomainen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1999."

17 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 299 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tätä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Bulgarian tasavaltaan, Tšekin tasavaltaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Viron tasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Kyproksen tasavaltaan, Latvian tasavaltaan, Liettuan tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Unkarin tasavaltaan, Maltan tasavaltaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Puolan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Romaniaan, Slovenian tasavaltaan, Slovakian tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan."

18 artikla

1. Korvataan EY:n perustamissopimuksen 314 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Tämä sopimus on liittymissopimusten m-jalla todistusvoimainen myös bulgarian, englannin, espanjan, iirin, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, romanian, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina."

2. Korvataan Euratomin perustamissopimuksen 225 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Tämä sopimus on liittymissopimusten m-jalla todistusvoimainen myös bulgarian, englannin, espanjan, iirin, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, romanian, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina."

3. Korvataan EU-sopimuksen 53 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Tämä sopimus on liittymissopimusten m-jalla todistusvoimainen myös bulgarian, latvian, liettuan, maltan, puolan, romanian, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina."

KOLMAS OSA

PYSYVÄT MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

TOIMIELINTEN ANTAMIA SÄÄDÖKSIÄ KOSKEVAT MUKAUTUKSET

19 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä III luetellut säädökset mukautetaan siten kuin siitä määrätään kyseisessä liitteessä.

20 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä IV lueteltujen säädösten mukautukset, jotka ovat tarpeen liittymisen vuoksi, laaditaan kyseisessä liitteessä lueteltujen suuntaviivojen mukaisesti.

II OSASTO

MUUT MÄÄRÄYKSET

21 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä V lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan kyseisessä liitteessä määrättyin edellytyksin.

22 artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamentin

tehdä tämän asiakirjan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeviin määräyksiin mukautukset, jotka voivat osoittautua yhteisön säännösten muutosten vuoksi tarpeellisiksi.

NELJÄS OSA

VÄLIAIKAISET MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

SIIRTYMÄTOIMENPITEET

23 artikla

Tämän asiakirjan liitteissä VI ja VII lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan kyseisissä liitteissä määrättyin edellytyksin.

II OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

24 artikla

1. EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan toisessa kohdassa ja Euratomin perustamissopimuksen 107 artiklan toisessa kohdassa vahvistetusta Euroopan parlamentin jäsenten enimmäismäärästä poiketen Euroopan parlamentin jäsenmäärää lisätään Bulgarian ja Romanian liittymisen huomioon ottamiseksi seuraavalla kyseisistä maista valittavien jäsenten määrällä liittymispäivän ja Euroopan parlamentin vaalikauden 2009–2014 alun väliseksi kaudeksi:

Bulgaria	18
Romania	35.

2. Bulgaria ja Romania järjestävät kumpikin ennen 31 päivää joulukuuta 2007 yleiset ja välittömät vaalit, joissa niiden kansalaiset valitsevat 1 kohdassa vahvistetun määrän jäseniä Euroopan parlamenttiin edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä

välittömällä vaaleilla annetun säädöksen säännösten mukaisesti¹.

3. Poiketen siitä, mitä EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan 1 kohdassa ja Euratomin perustamissopimuksen 108 artiklan 1 kohdassa määrätään, jos vaalit järjestetään liittymispäivän jälkeen Bulgarian ja Romanian kansanedustuslaitokset nimeävät omasta keskuudestaan Bulgarian ja Romanian kansoja edustavat jäsenet Euroopan parlamenttiin liittymispäivän ja kuidenkin 2 kohdassa tarkoitettujen vaalien väliseksi kaudeksi kussakin noista valtioista vahvistettua menettelyä noudattaen.

III OSASTO

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

25 artikla

1. Bulgaria ja Romania maksavat liittymispäivästä alkaen seuraavat summat, jotka vastaavat niiden osuutta merkittyä pääomaa varten maksetusta pääomasta Euroopan investointipankin perussäännön 4 artiklassa määritellyn mukaisesti.²

Bulgaria	EUR	14 800 000
Romania	EUR	42 300 000

Nämä osuudet maksetaan kahdeksana samansuuruisena eränä, jotka erääntyvät 31 päivänä toukokuuta 2007, 31 päivänä toukokuuta 2008, 31 päivänä toukokuuta 2009, 30 päivänä marraskuuta 2009, 31 päivänä toukokuuta 2010, 30 päivänä marraskuuta 2010, 31 päivänä toukokuuta 2011 ja 30 päivänä marraskuuta 2011.

¹ EYVL L 278, 8.10.1976, s. 5, säädös sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston päätöksellä 2002/772/EY, Euratom (EYVL L 283, 21.10.2002, s. 1).

² Mainitut luvut ovat viitteellisiä ja perustuvat Eurostatin julkaisemiin vuoden 2003 tietoihin.

2. Bulgaria ja Romania osallistuvat kahdeksalla samansuuruisella, 1 kohdassa määrättyinä eräpäivinä erääntyvällä erällä rahastojen ja rahastoja vastaavien varausten karuttamiseen sekä rahastoihin ja varauksiin, jotka kattavat tuloslaskelman, sellaisena kuin se oli vahvistettu liittymistä edeltävän kuukauden lopussa pankin hyväksytyssä taseessa, vielä maksettavien määrien maksamiseen seuraavin rahastoihin ja varauksiin maksettavia määriä vastaavin prosentuaalisin osuuksin¹:

Bulgaria	0,181 %
Romania	0,517 %

3. Bulgaria ja Romania maksavat 1 ja 2 kohdassa määrätyn pääoman ja kyseisissä artikloissa määrättyt maksut euroina, jollei valtuuston yksimielisesti päättämästä poikkeuksesta muuta johdu.

26 artikla

1. Bulgaria ja Romania maksavat seuraavat määrät hiili- ja terästudkimusrahastoon, josta säädetään EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästudkimusrahastosta 27 päivänä helmikuuta 2002 tehdyssä neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöksessä 2002/234/EHTY²

(miljoonaa EUR käypinä hintoina)

Bulgaria	11,95
Romania	29,88

2. Rahoitusosuudet hiili- ja terästudkimusrahastoon maksetaan neljässä erässä vuodesta 2009 alkaen seuraavasti ja kulloinkin vuoden ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä työpäivänä:

¹ Mainitut luvut ovat viitteellisiä ja perustuvat Eurostatin julkaisemiin vuoden 2003 tietoihin.

² EYVL L 79, 22.03.2002, s. 42.

2009: 15 %
 2010: 20 %
 2011: 30 %
 2012: 35 %.

27 artikla

1. Liittymispäivästä lähtien Bulgarian ja Romanian täytäntöönpanevat yksiköt hallinnoivat Phare-ohjelman¹ ja Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöönpanavan rajatylittävän yhteistyön ohjelman² mukaiseen liittymistä edeltävään tukeen liittyviä tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimusten täytäntöönpanoa ja maksuja ja 31 artiklassa tarkoitetun siirtymäjärjestelyn mukaiseen tukeen liittyviä tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimusten täytäntöönpanoa ja maksuja.

Komissio luopuu tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevasta ennakkovalvonnasta tässä tarkoituksessa tehdyllä komission päätöksellä komission toteutettua akkreditointimenettelyä ja laajennettua hajautetun täytäntöönpanojärjestelmän (EDIS) saatua myönteisen arvion Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneille valtioille osana liittymistä edeltävää strategiaa annettavan tuen yhteensovittamisesta ja asetuksen (ETY) N:o 3906/89³ muuttamisesta 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1266/1999 liitteessä asetettujen kriteerien ja edellytysten sekä Euroopan yhteisöjen

yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen⁴ 164 artiklan mukaisesti.

Jos tätä komission päätöstä ennakkovalvonnasta luopumisesta ei ole tehty ennen liittymispäivää, liittymistä edeltävää tukea ei voida hakea niiden sopimusten osalta, jotka on allekirjoitettu liittymispäivän ja sen päivän välisenä aikana, jolloin komission päätös tehdään.

Jos komission päätökset ennakkovalvonnasta luopumisesta kuitenkin poikkeuksellisesti siirtyvät liittymispäivän jälkeen Bulgarian ja Romanian viranomaisista riippumattomista syistä, komissio voi hyväksyä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa liittymistä edeltävän tuen hakemisen sellaisten sopimusten osalta, jotka on allekirjoitettu liittymispäivän ja komission päätöksen tekopäivän välisenä aikana, ja liittymistä edeltävän tuen toteuttamisen jatkamisen rajoitetuksi ajaksi komission suorittaman tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevan ennakkovalvonnan alaisuudessa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden nojalla ennen liittymistä sekä 31 artiklassa tarkoitettua siirtymäjärjestelyn nojalla liittymisen jälkeen tehtyjä rahoitussitoumuksia, mukaan luettuina liittymisen jälkeen tehdyt ja rekisteröidyt yksittäiset oikeudelliset sitoumukset ja maksut, on hallinnoitava edelleen liittymistä edeltäviä rahoitusvälineitä koskevien sääntöjen ja määräysten mukaisesti ja ne on veloitettava vastaavista talousarvion luvuista, kunnes kyseiset ohjelmat ja hankkeet ovat päättyneet. Liittymisen jälkeen aloitettavissa julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä sovelletaan kuitenkin asianomaisia yhteisön direktiivejä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua liittymistä edeltävää tukea koskeva viimeinen ohjelmasuunnittelu suoritetaan viimeisenä liittymistä

¹ Taloudellisen tuen myöntämisestä eräille Keski- ja Itä-Euroopan maille 18 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3906/89 (EYVL L 375, 23.12.1989, s. 11), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 769/2004 (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 1).

² Komission asetus (EY) N:o 2760/98, annettu 18 päivänä joulukuuta 1998, Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöönpantavasta rajatylittävän yhteistyön ohjelmasta (EYVL L 345, 19.12.1998, s. 49), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1822/2003 (EUVL L 267, 17.10.2003, s. 9).

³ EYVL L 161, 26.6.1999, s. 68.

⁴ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002 (EYVL L 248, 16.9.2002, s. 1).

edeltävänä vuotena. Näiden ohjelmien nojalla suoritettavista toimista on tehtävä sopimus kahden seuraavan vuoden aikana. Sopimuskentekokautta ei pidennetä. Poikkeuksellisesti ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa sopimusten toteuttamisaikaa voidaan pidentää rajoitetusti.

Tästä riippumatta 4 kohdassa määriteltyjä hallinnollisten kulujen kattamiseen tarkoitettuja liittymisen valmisteluun tarkoitettuja varoja voidaan sitoa kahtena ensimmäisenä vuonna liittymisen jälkeen. Liittymisen valmisteluun tarkoitettuja varoja voidaan tilintarkastus- ja arviointikustannusten osalta sitoa viideksi vuodeksi liittymisen jälkeen.

4. Jotta varmistettaisiin 1 kohdassa tarkoitettujen liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden ja ISPA-ohjelman¹ vaiheittainen lopettaminen, komissio voi toteuttaa kaikki asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tarpeellisen sääntömääräisen henkilöstön määrä pidetään ennallaan Bulgariassa ja Romaniassa liittymisen jälkeen enintään 19 kuukautta. Tänä aikana sellaiset virkamiehet, väliaikainen henkilöstö ja sopimussuhteinen henkilöstö, jotka on nimitetty toimiin Bulgariassa ja Romaniassa ennen liittymistä ja joita pyydetään jäämään kyseisten valtioiden palvelukseen liittymispäivän jälkeen, saavat poikkeuksellisesti samanlaiset taloudelliset ja aineelliset edut, joita komissio sovelsi ennen liittymistä neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68² vahvistettujen Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti. Hallinnolliset menot, mukaan lukien

tarvittavan muun henkilöstön palkat, katetaan Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion laajentumista koskevan asianmukaisen toimintalohkon budjettikohdasta "Uusien jäsenvaltioiden liittymistä valmisteleavan tuen asteittainen lakkauttaminen" tai vastaavasta budjettikohdasta.

28 artikla

1. Toimenpiteiden, joita ovat liittymispäivänä koskeneet päätökset liittymistä edeltävästä rakennepolitiikan välineestä annetun asetuksen (EY) N:o 1267/1999 mukaisesta tuesta ja joiden täytäntöönpano ei ole päättynyt kyseiseen päivään mennessä, katsotaan olevan komission hyväksymiä koheesiorahaston perustamisesta 16 päivänä toukokuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1164/94¹ mukaisesti. Määristä, joista on vielä tehtävä sitoumus mainitunlaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa varten, tehdään sitoumus liittymispäivänä voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen mukaisesti, ja ne kohdennetaan Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion kyseistä asetusta vastaavaan lukuun. Jollei 2–5 kohdassa toisin mainita, viimeksi mainitun asetuksen nojalla hyväksytyjä täytäntöönpanotoimenpiteitä koskevia säännöksiä sovelletaan kyseisiin toimenpiteisiin.

2. Kaikki 1 kohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen liittyvät hankintamenettelyt, joista liittymispäivänä on jo tehty Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistu tarjouspyyntö, pannaan täytäntöön asianomaisessa tarjouspyynnössä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen 165 artiklaan sisältyviä säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta. Kaikkien 1 kohdassa tarkoitettuun toimenpiteeseen liittyvien hankintamenettelyjen, joista ei ole vielä julkaistu tarjouspyyntöä Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on oltava perustamissopimusten

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1267/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, liittymistä edeltävästä rakennepolitiikan välineestä (EYVL L 161, 26.6.1999, s. 73), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 769/2004 (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 1).

² EYVL L 56, 4.3.1968, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, 27.4.2004, s. 1).

¹ EYVL L 130, 25.5.1994, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjalla (EUVL L 236, 23.9.2003, s. 33).

määräysten ja näiden nojalla annettujen säädösten ja yhteisön politiikkojen mukaisia, mukaan lukien ympäristönsuojelua, liikennettä, Euroopan laajuisia verkkoja, kilpailua ja julkisia hankesopimuksia koskeva politiikka.

3. Komission 1 kohdassa tarkoitetun toimenpiteen mukaisesti maksamat maksut otetaan varhaisimpaan avoimeen sitoumukseen, joka on tehty ensin asetuksen (EY) N:o 1267/1999 nojalla ja sitten tuolloin voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen nojalla.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden osalta sovelletaan edelleen asetuksen (EY) N:o 1267/1999 mukaisia menojen tukelpoisuutta koskevia sääntöjä, paitsi asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa, joista komissio päättää.

5. Komissio voi päättää poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa myöntää erityisiä vapautuksia liittymispäivänä voimassa olevan koheesiorahastoa koskevan asetuksen mukaisesti sovellettavista säännöistä 1 artiklassa tarkoitettujen toimien osalta.

29 artikla

Jos SAPARD-ohjelman¹ puitteissa maatalousmaan metsitykseen, tuottajaryhmittymien perustamiseen tai maatalouden ympäristöjärjestelmiin tehtyjen monivuotisten sitoumusten tukikausi jatkuu SAPARDista maksettavien tukien viimeisen sallitun maksupäivän

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1268/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, yhteisön tuesta maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeville liittymistä valmisteleville toimenpiteille jäsenyyttä hakeneissa Keski- ja Itä-Euroopan maissa liittymistä edeltävänä aikana (EYVL L 161, 26.6.1999, s. 87), asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2008/2004 (EUVL L 349, 25.11.2004, s. 12).

jälkeen, maksamatta olevat sitoumukset kateetaan vuosien 2007–2013 maaseudun kehittämisohjelmasta. Jos erityiset siirtymätoimenpiteet ovat tältä osin tarpeen, ne hyväksytään rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999² 50 artiklan 2 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

30 artikla

1. Sitoumustensa mukaisesti Bulgaria sulki lopullisesti ennen vuotta 2003 Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1 reaktorin ja 2 reaktorin näiden reaktorien myöhemmin tapahtuvaa käytöstä poistamista varten ja se sitoutuu sulkemaan lopullisesti tämän ydinvoimalaitoksen 3 reaktorin ja 4 reaktorin vuonna 2006 sekä myöhemmin poistamaan nämä reaktorit käytöstä.

2. Yhteisö antaa Bulgarialle rahoitustukea vuosina 2007–2009 tukeakseen käytöstä poistamista sekä Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1–4 reaktorien sulkemisen ja käytöstä poistamisen seurauksien käsittelyä.

Tuki kattaa muun muassa toimenpiteet Kozloduyn ydinvoimalaitoksen 1–4 reaktorien käytöstä poistamisen tukemiseksi, toimenpiteet ympäristön parantamiseksi yhteisön säännösten mukaisesti, toimenpiteet Bulgarian perinteisen energiantuotannon, -siirron ja -jakelun uudistamiseksi sekä toimenpiteet energiatehokkuuden parantamiseksi, uudistuvien energialähteiden käytön tehostamiseksi ja energian toimitusvarmuuden parantamiseksi.

Tuen määrä vuosille 2007–2009 on 210 miljoonaa euroa (vuoden 2004 hinnat) maksumäärärahoina, jotka sidotaan samansuuruisina 70 miljoonan euron (vuoden 2004 hinnat) vuosiosuuksina.

² EYVL L 161, 26.6.1999, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjalla (EUVL L 236, 23.9.2003, s. 33).

Tuki tai osia siitä voidaan antaa käyttöön yhteisön rahoitusosuutena Kozloduyn käytöstäpoistoa varten perustettuun kansainväliseen tukirahastoon, jota hallinnoi Euroopan jälleenkäynnön- ja kehityspankki.

3. Komissio voi antaa 2 kohdassa tarkoitettua tuen täytäntöönpanoa koskevia sääntöjä. Säännöt annetaan menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY¹ mukaisesti. Tässä tehtävässä komissiota avustaa komitea. Sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 4 ja 7 artiklaa. Päätöksen 1999/468/EY 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu määräaika vahvistetaan kuudeksi viikoksi. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

31 artikla

1. Euroopan unioni antaa ensimmäisenä liittymisen jälkeisenä vuotena Bulgarialle ja Romaniassa tilapäistä taloudellista tukea, jäljempänä 'siirtymäjärjestely', niiden hallinnollisten ja oikeudellisten valmiuksien kehittämiseen ja lujittamiseen yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja sen soveltamisen valvomiseksi sekä parhaiden käytäntöjen vaihdon edistämiseksi vertaisryhmässä. Tällä tuella rahoitetaan yhteiskunnan rakenteiden kehittämishankkeita ja niihin liittyviä rajoitettuja pieniä investointeja.

2. Tuki perustuu jatkuvaan tarpeeseen lujittaa institutionaalisia valmiuksia tietyillä aloilla toimin, joita ei voida rahoittaa rakennerahastoista tai maaseudun kehittämisrahoituksesta.

3. Yhteiskunnan rakenteiden kehittämistä koskeissa julkisten hallintolaitosten välisissä kumppanuushankkeissa sovelletaan edelleen jäsenvaltioissa olevien yhteyspisteverkostojen kautta tapahtuvaa ehdotuspyyntömenettelyä, kuten jäsenvaltioiden kanssa tehdyissä puitesopimuksissa määrätään liittymistä edeltävän tuen osalta.

¹ EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

Siirtymäjärjestelyyn osoitettavat maksusitoumusmäärärahat ovat vuoden 2004 hinnoina Bulgarian ja Romanian osalta 82 miljoonaa euroa ensimmäisenä liittymisen jälkeisenä vuonna kansallisten ja horisontaalisten painopisteiden huomioon ottamiseksi. Budjettivallan käyttäjä myöntää määrärahat rahoitusnäkömiin rajoissa.

4. Siirtymäjärjestelyn mukaisesta tuesta päätetään ja se pannaan täytäntöön taloudellisen tuen myöntämisestä eräille Keski- ja Itä-Euroopan maille annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3906/89 mukaisesti.

32 artikla

1. Tilapäisenä välineenä otetaan käyttöön kassavirtajärjestely ja Schengen-järjestely, jonka tarkoituksena on auttaa Bulgariaa ja Romaniaa liittymispäivän ja vuoden 2009 loppuun välillä rahoittamaan toimia unionin uusilla ulkorajoilla Schengenin säännösten ja ulkorajojen valvonnan täytäntöönpanemiseksi ja auttaa parantamaan kansallisten talousarvioiden kassavirtaa.

2. Bulgarialle ja Romaniassa osoitetaan tilapäiseen kassavirtajärjestelyyn ja Schengen-järjestelyyn vuosina 2007–2009 kertaluonteisina tukimaksuina seuraavat määrät (vuoden 2004 hinnoissa):

	2007	2008	2009
	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)		
Bulgaria	121,8	59,1	58,6
Romania	297,2	131,8	130,8

3. Kummallekin maalle tilapäiseen kassavirtajärjestelyyn ja Schengen-järjestelyyn osoitettavista varoista vähintään 50 prosenttia on tukea, jonka tarkoituksena on auttaa Bulgariaa ja Romaniaa täyttämään velvoitteensa rahoittaa toimia unionin uusilla ulkorajoilla Schengenin säännösten ja ulkorajojen valvonnan täytäntöönpanemiseksi.

4. Yksi kahdestoistaosa asianomaisen vuoden vuosikohtaisesta määrästä maksetaan Bulgarialle ja Romaniassa kulloisenkin vuo-

den kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä. Kertaluonteiset tukimaksut on käytettävä kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä maksamisesta. Bulgaria ja Romania toimittavat viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän kolmen vuoden kauden päättymisestä kattavan kertomuksen tilapäisen kassavirtajärjestelyn ja Schengen-järjestelyn muodostamaan Schengen-osioon kuuluvien kertaluonteisten tukimaksujen lopullisesta käytöstä sekä selvityksen, jossa menot perustellaan. Komissio perii takaisin käyttämättömät tai perusteettomasti käytetyt varat.

5. Komissio voi antaa tilapäisen kassavirtajärjestelyn ja Schengen-järjestelyn toiminnan kannalta tarvittavia teknisiä säännöksiä.

33 artikla

1. Bulgarialle ja Romanielle rakennetoi-
miin osoitettavien maksusitoumusmäärärahojen kokonaismäärä on kolmivuotiskaudella 2007–2009 seuraava, sanotun kuitenkin rajoittamatta tulevia poliittisia päätöksiä:

	2007	2008	2009
	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)		
Bulgaria	539	759	1 002
Romania	1 399	1 972	2 603

2. Kolmena vuonna 2007–2009 maakohtaisen kiinteän määrärahan puitteissa toteutettavien toimien laajuus ja luonne määritellään kyseisenä aikana rakennetoiimiin liittyviin menoihin sovellettavien säännösten perusteella.

34 artikla

1. Liittymispäivänä voimassa olevien maaseudun kehittämistä koskevien asetusten lisäksi liitteessä VIII olevissa I–III jaksossa esitetyt määräykset sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan kaudella 2007–2009 ja liitteessä VIII olevassa IV jaksossa esitetyt erityisiä rahoitusmääräyksiä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan koko ohjelmakauden 2007–2013.

2. Bulgarialle ja Romanielle EMOTR:n tukiosastosta maaseudun kehittämiseen osoitettavien maksusitoumusmäärärahojen määrä on kolmivuotiskaudella 2007–2009 3 041 miljoonaa euroa (vuoden 2004 hintoina), sanotun kuitenkin rajoittamatta tulevia poliittisia päätöksiä.

3. Täytäntöönpanosäännöt liitteessä VIII olevien määräysten soveltamiseksi annetaan tarvittaessa asetuksen (EY) N:o 1260/1999 50 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

4. Neuvosto tekee määränemistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tarvittaessa mukautuksia liitteen VIII määräyksiin varmistaakseen johdonmukaisuuden maaseudun kehittämistä koskevien asetusten kanssa.

35 artikla

Komissio mukauttaa vuosittain 30, 31, 32, 33 ja 34 artiklassa tarkoitetut määrät hintojen muutoksiin osana rahoitusnäkömien vuotuisista teknistä mukautusta.

IV OSASTO

MUUT MÄÄRÄYKSET

36 artikla

1. Jos ilmenee vakavia ongelmia, jotka ovat omiaan koettelemaan jotakin taloudenalaa pysyvästi, tai ongelmia, jotka voivat johtaa taloudellisen tilanteen merkittävään heikentymiseen tietyllä alueella, Bulgaria tai Romania voi enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden loppuun asti pyytää lupaa toteuttaa suojatoimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja kyseisen alan mukauttamiseksi sisämarkkinoiden talouteen.

Nykyinen jäsenvaltio voi samoin edellytyksin pyytää lupaa suojatoimenpiteiden toteuttamiseen Bulgarian, Romanian tai muiden valtioiden suhteen.

2. Asianomaisen valtion pyynnöstä komissio vahvistaa tarpeelliseksi katsomansa suoja-toimenpiteet kiireellisellä menettelyllä sekä täsmentää niiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Tapauksessa, jossa ilmenee vakavia taloudellisia vaikeuksia, ja asianomaisen jäsenvaltion nimenomaisesta pyynnöstä komissio tekee ratkaisunsa viiden työpäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut pyynnön asianmukaisine taustatietoineen. Näin päätetyt toimenpiteet sovelletaan välittömästi, niissä on otettava huomioon kaikkien asianomaisten osapuolten edut, eivätkä ne saa aiheuttaa rajatarkastuksia.

3. Toimenpiteissä, jotka ovat sallittuja 2 kohdan mukaisesti, voidaan poiketa EY:n perustamissopimuksen määräyksistä sekä tästä asiakirjasta siinä määrin ja niin kauan kuin se on ehdottomasti tarpeen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

37 artikla

Jos Bulgaria tai Romania ei ole onnistunut panemaan täytäntöön liittymisneuvottelujen yhteydessä antamiaan sitoumuksia aiheuttaen näin vakavaa häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, mukaan lukien kaikki sellaisiin alakohtaisiin politiikkoihin liittyvät sitoumukset, jotka koskevat rajat ylittäviä vaikutuksia omaavia taloudellisia toimia, tai välittömän riskin tällaisen häiriön syntymisestä, komissio voi enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden loppuun asti jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan toteuttaa asiaankuuluvia toimenpiteitä.

Toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia ja ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, ja tarvittaessa sovellettava olemassa olevia alakohtaisia suojajärjestelyjä. Näitä suoja-toimenpiteitä ei kuitenkaan saa käyttää keinona mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peittelyyn rajoittamiseen. Suojalausekkeeseen voi-

daan vedota seurannassa ilmenneiden seikkojen perusteella jopa ennen liittymistä, ja toteutetut toimenpiteet tulevat voimaan jo liittymispäivänä jollei niissä säädetä myöhemmästä ajankohdasta. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun asianomainen sitoumus pannaan täytäntöön. Niitä voidaan kuitenkin soveltaa ensimmäisessä kohdassa mainitun määräajan jälkeen niin kauan, kuin asianomaisia sitoumuksia ei ole täytetty. Komissio voi mukauttaa toimenpiteitä tarvittaessa sitä mukaa, kuin kyseinen uusi jäsenvaltio edistyy sitoumustensa täyttämiseksi. Komissio tiedottaa neuvostolle hyvissä ajoin suoja-toimenpiteiden peruuttamisesta ja ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

38 artikla

Jos EU sopimuksen VI osaston mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen rikosoikeuden alalla liittyvien puitepäätösten tai muiden asiaankuuluvien sitoumusten, yhteistyövälineiden ja päätösten sekä EY:n perustamissopimuksen IV osaston mukaiseen vastavuoroiseen tunnustamiseen yksityisoikeudellisissa asioissa liittyvien direktiivien ja asetusten saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä, niiden täytäntöönpanossa tai soveltamisessa on Bulgariassa tai Romaniassa vakavia puutteita tai välitön riski tällaisten puutteiden syntymisestä, komissio voi enintään kolmannen liittymistä seuraavan vuoden loppuun asti jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ja jäsenvaltioita kuultuaan toteuttaa asiaankuuluvia toimenpiteitä ja täsmentää niiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Kyseiset toimenpiteet voivat merkitä asianomaisten säännösten ja päätösten soveltamisen tilapäistä keskeyttämistä Bulgarian tai Romanian ja minkä tahansa muun jäsenvaltion tai muiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, tämän kuitenkaan rajoittamatta tiiviin oikeudellisen yhteistyön jatkumista. Suojalausekkeeseen voidaan vedota seurannassa ilmenneiden seikkojen perusteella jopa ennen

liittymistä, ja toteutetut toimenpiteet tulevat voimaan jo liittymispäivänä jollei niissä säädetä myöhemmästä ajankohdasta. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun puutteet on korjattu. Niitä voidaan kuitenkin soveltaa ensimmäisessä kohdassa mainitun määräajan jälkeen niin kauan, kuin kyseisiä puutteita on. Komissio voi jäsenvaltioita kuultuaan tarvittaessa mukauttaa toimenpiteitä sitä mukaa, kuin kyseinen uusi jäsenvaltio edistyy todettujen puutteiden korjaamisessa. Komissio tiedottaa neuvostolle hyvissä ajoin suoja-toimenpiteiden peruuttamisesta ja ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

39 artikla

1. Jos Bulgarian ja Romanian liittymisneuvotteluissa tekemien sitoumusten jatkuvan seurannan ja erityisesti komission seuranta-kertomusten perusteella on selvää näyttöä siitä, että valmistelujen tilanne yhteisön säännösten saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen täytäntöön panemiseksi on sellainen, että on olemassa vakava vaara, ettei Bulgaria tai Romania ilmeisestikään ole valmis täyttämään jäsenyyden vaatimuksia liittymispäivään eli 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä useilla tärkeillä aloilla, neuvosto voi yksimielisesti komission suosituksen pohjalta päättää, että kyseisen valtion suunniteltua liittymispäivää lykätään vuodelta 1 päivään tammikuuta 2008.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto voi määräenemmistöllä komission suosituksen pohjalta tehdä 1 kohdassa mainitun päätöksen Romanian osalta, jos yhden tai useamman liitteessä IX olevassa I kohdassa luetellun sitoumuksen ja vaatimuksen täyttämiseksi on Romaniassa havaittu vakavia puutteita.

3. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, ja rajoittamatta 37 artiklan soveltamista neuvosto voi määräenemmistöllä komission suosituksen pohjalta ja Romanian edistymisestä kilpailupolitiikan alalla vuoden 2005 syksyllä tehtävän yksityiskohtaisen arvioinnin jälkeen tehdä 1 kohdassa mainitun pää-

töksen Romanian osalta, jos Eurooppa-sopimuksen¹ mukaisten velvoitteiden tai yhden tai useamman liitteessä IX olevassa II kohdassa luetellun sitoumuksen ja vaatimuksen täyttämiseksi on Romaniassa havaittu vakavia puutteita.

4. Siinä tapauksessa, että tehdään 1, 2 tai 3 kohdan mukainen päätös, neuvosto päättää määräenemmistöllä välittömästi tähän asia-kiirjaan, mukaan lukien sen liitteet ja lisäykset, lykkäämispäätöksen vuoksi tarvittavista mukautuksista.

40 artikla

Jotta sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ei vaikeutettaisi, Bulgarian ja Romanian kansallisten säännösten täytäntöönpano liitteissä VI ja VII tarkoitettujen siirtymäkausien kuluessa ei saa johtaa rajatarkastuksiin jäsenvaltioiden välillä.

41 artikla

Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä Bulgariassa ja Romaniassa voimassa olevasta järjestelmästä tässä asiakirjassa esitettyjen edellytysten mukaisesti sovellettavasta yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa ne viljan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä syyskuuta 2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1784/2003² 25 artiklan 2 kohdassa tai tarvittaessa maatalouden yhteisistä markkinajärjestelyistä annettujen muiden asetusten vastaavissa artikloissa tarkoitettua menettelyä tai sovellettavassa lainsäädännössä säädettyä asianmukaista menettelyä noudattaen. Tässä artiklassa tarkoitettuja siirtymätoimenpiteitä voidaan toteuttaa kolmen vuoden kuluessa liittymispäivästä eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia pidentää kyseistä kautta.

¹ Eurooppa-sopimus Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Romanian välisestä assosioinnista (EYVL L 357, 31.12.1994, s. 2).

² EUVL L 270, 21.10.2003, s. 78.

Muiden kuin tässä asiakirjassa määriteltyjen yhteisen maatalouspolitiikan välineiden täytäntöönpanoon liittyvät siirtymätoimenpiteet, jotka ovat liittymisen vuoksi tarpeen, toteuttaa ennen liittymispäivää neuvosto määränemmistöllä komission ehdotuksesta tai, kun ne vaikuttavat komission alunperin hyväksymiin välineisiin, komissio kyseisten välineiden hyväksymiseen vaadittavaa menettelyä noudattaen.

42 artikla

Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä Bulgariassa ja Romaniassa voimassa olevasta järjestelmästä yhteisön eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan sekä elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien sääntöjen soveltamisesta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa nämä toimenpiteet sovellettavassa lainsäädännössä säädetyn asianmukaisen menettelyn mukaisesti. Kyseisiä toimenpiteitä toteutetaan kolmen vuoden kuluessa liittymispäivästä eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen.

VIIDES OSA

TÄMÄN ASIAKIRJAN SOVELTAMISTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

TOIMIELINTEN JA MUIDEN ELINTEN JÄRJESTÄYTYMINEN

43 artikla

Euroopan parlamentti tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

44 artikla

Neuvosto tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

45 artikla

Kunkin uuden jäsenvaltion kansalainen nimitetään komission jäseneksi liittymispäivästä alkaen.

Neuvosto nimittää komission uudet jäsenet määränemmistöllä ja yhteisestä sopimuksesta komission puheenjohtajan kanssa sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Nimitettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

46 artikla

1. Yhteisöjen tuomioistuimeen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen nimitetään molempiin kaksi tuomaria.

2. Yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2009. Tämä tuomari valitaan arvalla. Toisen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2012.

Yhden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 2007. Tämä tuomari valitaan arvalla. Toisen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 2010.

3. Yhteisöjen tuomioistuin tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset yhteisymmärryksessä yhteisöjen tuomioistuimen kanssa.

Mukautetuille työjärjestyksille on saatava neuvoston määränemmistön hyväksyminen.

4. Ratkaistaessa asioita, joiden suullinen käsittely on aloitettu yhteisöjen tuomioistuimessa tai yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ennen liittymispäivää, täysistuntoon kokoontuneet tuomioistuimet tai jaostot kokoontuvat ennen liittymistä olleessa kokoonpanossaan ja soveltavat liittymispäivää edeltävänä päivänä voimassa ollutta työjärjestystä.

47 artikla

Tilintarkastustuomioistuinta täydennetään nimittämällä siihen kaksi lisäjäsentä kuuden vuoden toimikaudeksi.

48 artikla

Talous- ja sosiaalikomiteaa täydennetään nimeämällä siihen 27 Bulgarian ja Romanian järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluvien talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajaa. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

49 artikla

Alueiden komiteaa täydennetään nimeämällä siihen 27 Bulgarian ja Romanian alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajaa, jotka ovat alue- tai paikallisvaaleissa valittuja luottamushenkilöitä tai poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

50 artikla

Liittymisen edellyttämät mukautukset tehdään alkuperäisillä sopimuksilla perustettujen komiteoiden perussääntöihin ja työjärjestyksiin niin pian kuin mahdollista liittymisen jälkeen.

51 artikla

1. Komiteoiden, ryhmien ja muiden perussopimuksilla tai toimielinten antamalla säädöksellä perustettujen elinten uudet jäsenet nimitään kyseisten komiteoiden, ryhmien tai muiden elinten jäsenten nimeämistä koskevia ehtoja ja menettelyjä noudattaen. Nimettyjen uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään liittymisajankohtana.

2. Perussopimuksilla tai toimielinten antamalla säädöksellä perustetut komiteat ja ryhmät, joiden jäsenmäärä vahvistetaan jä-

senvaltioiden lukumäärästä riippumatta, muodostetaan liittymisajankohtana kokonaan uudelleen, paitsi jos nykyisten jäsenten toimikausi päättyy liittymistä seuraavan vuoden aikana.

II OSASTO

TOIMIELINTEN ANTAMIEN SÄÄDÖSTEN SOVELLETTAVUUS

52 artikla

Liittymisestä alkaen Bulgariaa ja Romaniaa pidetään niinä, joille EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitetut direktiivit ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä direktiivit ja päätökset on osoitettu kaikille nykyisille jäsenvaltioille. Muiden kuin sellaisten direktiivien ja päätösten osalta, jotka ovat tulleet voimaan EY:n perustamissopimuksen 254 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, Bulgarian ja Romanian katsotaan saaneen tiedon näistä direktiiveistä ja päätöksistä liittymisajankohtana.

53 artikla

1. Bulgaria ja Romania toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymispäivästä alkaen EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettujen direktiivien ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä asiakirjassa ole annettu muuta määräaika. Niiden on ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä komissiolle viimeistään liittymispäivänä tai tarvittaessa tässä asiakirjassa annettuun määräaikaan mennessä.

2. Siltä osin kuin EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettuihin direktiiveihin tällä asiakirjalla tehdyt muutokset edellyttävät nykyisten jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten muuttamista, nykyiset jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymispäivästä alkaen

muutettuja direktiivejä, jollei tässä asiakirjassa ole annettu muuta määräaika. Niiden on ilmoitettava kyseisistä toimenpiteistä komissiolle viimeistään liittymispäivänä tai myöhemmin ilmoitettaessa tässä asiakirjassa annettuun määräaikaan mennessä.

54 artikla

Bulgaria ja Romania toimittavat komissiolle Euratomin perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa liittymisestä ne lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joiden tarkoituksena on varmistaa kyseisten valtioiden alueella työntekijöiden ja väestön terveyden suojaaminen ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

55 artikla

Joko neuvosto komission ehdotuksesta, tai komissio, jos komissio on antanut alkuperäisen säädöksen, voi toteuttaa Bulgarian tai Romanian esittämästä, komissiolle viimeistään liittymispäivänä toimitetusta asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä toimenpiteitä, jotka merkitsevät väliaikaista poikkeusta toimielinten 1 päivän lokakuuta 2004 ja liittymispäivän välisenä aikana antamista säädöksistä. Toimenpiteet hyväksytään niiden äänestysääntöjen mukaisesti, joita noudatettiin sitä säädöstä annettaessa, josta väliaikaista poikkeusta pyydetään. Jos kyseiset poikkeukset hyväksytään liittymisen jälkeen, niitä voidaan soveltaa liittymispäivästä alkaen.

56 artikla

Jos toimielinten ennen liittymistä antamia säädöksiä on mukautettava liittymisen johdosta ja jos tarvittavista mukautuksista ei ole määrätty tässä asiakirjassa tai sen liitteissä, tätä varten tarvittavat säädökset antaa joko neuvosto määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tai komissio, jos komissio on antanut alkuperäisen säädöksen. Jos kyseiset mukautukset hyväksytään liittymisen jälkeen, niitä voidaan soveltaa liittymispäivästä alkaen.

57 artikla

Jollei toisin määrätä, neuvosto toteuttaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tämän asiakirjan määräysten soveltamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

58 artikla

Toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten tekstit, jotka neuvosto, komissio tai Euroopan keskuspankki on laatinut bulgarian ja romanian kielellä, ovat liittymispäivästä alkaen todistusvoimaiset samoin edellytyksin kuin nykyisillä virallisilla kielillä laaditut tekstit. Ne julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jos nykyisillä kielillä laaditut tekstitkin on julkaistu siinä.

III OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

59 artikla

Liitteet I–IX sekä niiden lisäykset ovat erottamaton osa tätä asiakirjaa.

60 artikla

Italian tasavallan hallitus toimittaa Bulgarian tasavallan ja Romanian hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta, Euroopan yhteisön perustamissopimuksesta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksesta sekä sopimuksista, joilla niitä on muutettu tai täydennetty, mukaan lukien sopimukset Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, ja Helleenien tasavallan, ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan, ja Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan, sekä Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisestä Euroopan unioniin englannin, espanjan,

hollannin-, iirin-, italian-, kreikan-, latvian-, liettuan-, maltan-, portugalin-, puolan-, ranskan-, ruotsin-, saksan-, slovakin-, sloveenin-, suomen-, tanskan-, tšekin-, unkarin- ja vironkielisinä toisintoina.

Näiden sopimusten bulgarian- ja romaniankieliset tekstit liitetään tähän asiakirjaan. Ne ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin nykyisillä kielillä laaditut, ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen perussopimusten tekstit.

mäisessä kohdassa tarkoitettujen perussopimusten tekstit.

61 artikla

Pääsihteeri toimittaa Bulgarian tasavallan ja Romanian hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetuista kansainvälisistä sopimuksista.

PÄÄTÖSASIAKIRJA

I PÄÄTÖSASIAKIRJAN TEKSTI

1. Täysivaltaiset edustajat, jotka edustavat:

HÄNEN MAJESTEETTIAAN BELGIAN KUNINGASTA,
BULGARIAN TASAVALTAAN,
TŠEKKIN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN TANSKAN KUNINGATARTTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN ESPANJAN KUNINGASTA,
RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
IRLANNIN PRESIDENTTIÄ,
ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN KUNINKAALLISTA KORKEUTTAAN LUXEMBURGIN SUURHERTTUAA,
UNKARIN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
MALTAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN ALANKOMAIDEN KUNINGATARTTA,

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTIÄ,

PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,

ROMANIAN PRESIDENTTIÄ,

SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,

SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUSTA,

HÄNEN MAJESTEETTIAAN ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATARTA,

jotka ovat kokoontuneet Luxemburgissa kahdentenakymmenentenäviidentenä päivänä huhtikuuta vuonna kaksituhattaviisi allekirjoittamaan sopimuksen Belgian kuningaskunnan, Tšekin tasavallan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välillä Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin,

ovat todenneet, että seuraavat tekstit on laadittu ja hyväksytty Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymistä Euroopan unioniin koskevassa Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välisessä konferenssissa:

- I sopimus Belgian kuningaskunnan, Tšekin tasavallan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Bulgarian tasavallan ja Romanian välillä Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin, jäljempänä 'sopimus Bulgarian ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin',
- II Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen tekstit bulgarian ja romanian kielillä,
- III pöytäkirja Bulgarian tasavallan ja Romanian Euroopan unioniin liittymistä koskevista ehdoista ja menettelyistä, jäljempänä 'liittymispöytäkirja',
- IV seuraavat liittymispöytäkirjaan liitetyt tekstit:

- A. Liite I: Luettelo yleissopimuksista ja pöytäkirjoista, joihin Bulgaria ja Romania liittyvät liittymisestä alkaen (jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 3 artiklan 3 kohdassa)
- Liite II: Luettelo osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännösten määräyksistä ja Schengenin säännösten perustuvista tai siihen muuten liittyvistä säädöksistä, jotka ovat uusia jäsenvaltioita sitovia ja joita on sovellettava niissä liittymisestä alkaen (jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 4 artiklan 1 kohdassa)
- Liite III: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 16 artiklassa: toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset
- Liite IV: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 17 artiklassa: toimielinten antamia säädöksiä koskevat lisämukautukset
- Liite V: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 18 artiklassa: muut pysyvät määräykset
- Liite VI: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 20 artiklassa: siirtymätoimenpiteet, Bulgaria
- Liite VII: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 20 artiklassa: siirtymätoimenpiteet, Romania
- Liite VIII: Maaseudun kehittäminen (jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 34 artiklassa)
- Liite IX: Romanian antamat erityiset sitoumukset ja hyväksymät vaatimukset 14 päivänä joulukuuta 2004 päättyneiden liittymisneuvottelujen yhteydessä (jota tarkoitetaan liittymispöytäkirjan 39 artiklassa)
- B. seuraavien sopimusten tekstit: Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus sekä sitä muuttavat tai täydentävät sopimukset bulgarian ja romanian kielillä.
- V asiakirja Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, jäljempänä 'liittymisasiakirja'
- VI seuraavat liittymisasiakirjaan liitetyt tekstit:
- A. Liite I: Luettelo yleissopimuksista ja pöytäkirjoista, joihin Bulgaria ja Romania liittyvät liittymisestä alkaen (jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 3 artiklan 3 kohdassa)
- Liite II: Luettelo osaksi Euroopan unionia sisällytetyn Schengenin säännösten määräyksistä ja Schengenin säännösten perustuvista tai siihen muuten liittyvistä säädöksistä, jotka ovat uusia jäsenvaltioita sitovia ja joita on sovellettava niissä liittymisestä alkaen (jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 4 artiklan 1 kohdassa)
- Liite III: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 19 artiklassa: toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset

- Liite IV: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 20 artiklassa: toimielinten antamia säädöksiä koskevat lisämukautukset
- Liite V: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 21 artiklassa: muut pysyvät määräykset
- Liite VI: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 23 artiklassa: siirtymätoimenpiteet, Bulgaria
- Liite VII: Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 23 artiklassa: siirtymätoimenpiteet, Romania
- Liite VIII: Maaseudun kehittäminen (jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 34 artiklassa)
- Liite IX: Romanian antamat erityiset sitoumukset ja hyväksymät vaatimukset 14 päivänä joulukuuta 2004 päättyneiden liittymisneuvottelujen yhteydessä (jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 39 artiklassa)

- B. seuraavien sopimusten tekstit: Euroopan unionista tehty sopimus, Euroopan yhteisön perustamissopimus ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus sekä niitä muuttavat tai täydentävät sopimukset, mukaan lukien Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tehty sopimus, Helleenien tasavallan liittymisestä tehty sopimus, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä tehty sopimus, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä tehty sopimus sekä Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisestä tehty sopimus, jotka on laadittu bulgarian ja romanian kielillä.
2. Korkeat sopimuspuolet ovat päässeet poliittiseen yhteisymmärrykseen tietyistä toimielinten antamia säädöksiä koskevista mukautuksista, jotka ovat tarpeen liittymisen johdosta, ja pyytävät neuvostoa ja komissiota hyväksymään nämä mukautukset ennen liittymistä, siten kuin liittymissopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa on tarkoitettu, liittymispöytäkirjan 56 artiklan mukaisesti tai, tapauksen mukaan, liittymisasiakirjan 56 artiklan mukaisesti, tarvittaessa täydennettyinä ja ajan tasalle saatettuina unionin säännösten kehityksen ottamiseksi huomioon.
3. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat antamaan komissiolle ja toinen toisilleen tiedoksi kaikki liittymispöytäkirjan tai, tapauksen mukaan, liittymisasiakirjan soveltamisen edellyttämät tarvittavat tiedot. Tarvittaessa nämä tiedot on toimitettava niin hyvissä ajoin ennen liittymispäivää, että liittymispöytäkirjan tai, tapauksen mukaan, liittymisasiakirjan täysimääräinen soveltaminen erityisesti sisämarkkinoiden toimintaa koskevilta osin on mahdollista liittymispäivästä. Liittymispöytäkirjan 53 artiklan tai, tapauksen mukaan, liittymisasiakirjan 53 artiklan mukainen varhainen ilmoittaminen Bulgarian ja Romanian toteuttamista toimenpiteistä on tässä yhteydessä ensisijaisen tärkeää. Komissio voi ilmoittaa Bulgarian tasavallalle ja Romanian ajankohdan, jota se pitää soveltavana määräaikana muiden erityistietojen vastaanottamiselle tai toimittamiselle. Tähän allekirjoittamispäivään mennessä sopimuspuolille on toimitettu luettelo eläinlääkintäalan ilmoittamisvelvollisuuksista.

4. Täysivaltaiset edustajat ovat ottaneet huomioon seuraavat, tähän päätösasiakirjaan liitettyt julistukset:
 - A. Nykyisten jäsenvaltioiden yhteiset julistukset
 1. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria
 2. Yhteinen julistus palkoilijoista: Bulgaria
 3. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Romania
 4. Yhteinen julistus maaseudun kehittämisestä: Bulgaria ja Romania
 - B. Nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen julistus
 5. Yhteinen julistus Bulgarian ja Romanian liittymisvalmisteluista
 - C. Useampien nykyisten jäsenvaltioiden yhteinen julistus
 6. Saksan liittotasavallan ja Itävallan tasavallan yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta: Bulgaria ja Romania
 - D. Bulgarian tasavallan julistus
 7. Bulgarian tasavallan julistus kyrillisen aakkoston käytöstä Euroopan unionissa
5. Täysivaltaiset edustajat ovat ottaneet huomioon Euroopan unionin sekä Bulgarian tasavallan ja Romanian välisen kirjeenvaihdon, joka koskee liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koskevaa tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelyä, joka on liitetty tähän päätösasiakirjaan.

II JULISTUKSET

A. Nykyisten jäsenvaltioiden yhteiset julistukset

1. YHTEINEN JULISTUS

TYÖNTEKIJÖIDEN VAPAASTA LIIKKUVUUDESTA: BULGARIA

Euroopan unioni korostaa voimakasta eriyttämistä ja joustamista työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan järjestelyn osalta. Jäsenvaltiot pyrkivät kansallisessa lainsäädännössään parantamaan Bulgarian kansalaisten pääsyä työmarkkinoille nopeuttaakseen lainsäädännön lähentämistä yhteisön säännöstöön. Näin ollen Bulgarian kansala-

silla pitäisi olla huomattavasti paremmat mahdollisuudet saada työtä Euroopan unionin alueella Bulgarian liittyttyä unioniin. Lisäksi EU:n jäsenvaltiot soveltavat parhaansa mukaan ehdotettua järjestelyä soveltaakseen mahdollisimman pian yhteisön säännöstöä täysimääräisesti työntekijöiden vapaan liikkuvuuden alalla.

2. YHTEINEN JULISTUS

PALKOVILJOISTA: BULGARIA

Palkoviljojen osalta on otettu huomioon 18 047 hehtaarin ala 29 päivänä syyskuuta 2003 annetun asetuksen (EY) N:o 1782/2003

(EUVL L 270, 21.10.2003, s. 1.) liitteessä VIII A olevan Bulgarian kansallisen enimmäismäärän laskemiseksi.

3. YHTEINEN JULISTUS

TYÖNTEKIJÖIDEN VAPAASTA LIIKKUVUUDESTA: ROMANIA

Euroopan unioni korostaa voimakasta eriyttämistä ja joustamista työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan järjestelyn osalta. Jäsenvaltiot pyrkivät kansallisessa lainsäädännössään parantamaan Romanian kansalaisten pääsyä työmarkkinoille nopeuttaakseen lainsäädännön lähentämistä yhteisön säännöstöön. Näin ollen Romanian kansala-

silla pitäisi olla huomattavasti paremmat mahdollisuudet saada työtä Euroopan unionin alueella Romanian liittyttyä unioniin. Lisäksi EU:n jäsenvaltiot soveltavat parhaansa mukaan ehdotettua järjestelyä soveltaakseen mahdollisimman pian yhteisön säännöstöä täysimääräisesti työntekijöiden vapaan liikkuvuuden alalla.

4. YHTEINEN JULISTUS

MAASEUDUN KEHITTÄMISESTÄ: BULGARIA JA ROMANIA

EMOTR:n tukiosastosta maaseudun kehittämiseen Bulgarialle ja Romanialle kolmivuotiskaudella 2007–2009 osoitettavien, liittymispöytäkirjan 34 artiklan 2 kohdassa ja liittymisasiakirjan 34 artiklan 2 kohdassa

mainittujen maksusitoumusmäärärahojen osalta unioni ilmoittaa, että kyseiset valtiot voivat odottaa seuraavanlaista määrärahojen jakautumista:

	2007	2008	(miljoonaa EUR vuoden 2004 hintoina)	
			2009	2007–2009
Bulgaria	183	244	306	733
Romania	577	770	961	2 308
Yhteensä	760	1 014	1 267	3 041

Bulgarialle ja Romanialle kolmivuotiskauden 2007–2009 jälkeen maaseudun kehittämiseen myönnettävien määrärahojen jakautuminen tulee perustumaan voimassa olevien

sääntöjen tai tällä välin politiikkaan tehtävistä uudistuksista johtuvien sääntöjen soveltamiseen.

B. Nykyisten jäsenvaltioiden ja komission yhteinen julistus

5. YHTEINEN JULISTUS

BULGARIAN JA ROMANIAN LIITTYMISVALMISTELUISTA

Euroopan unioni seuraa edelleen tiiviisti Bulgarian ja Romanian valmisteluja ja saavutuksia, mukaan lukien annettujen sitoumusten tosiasiallinen täytäntöönpano yhteisön säännösten kaikilla aloilla.

Euroopan unioni palauttaa mieleen 16. ja 17. joulukuuta 2004 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät ja erityisesti niiden 8 ja 12 kohdan, joissa korostetaan, että Romanian osalta erityistä huomiota kiinnitetään valmisteluihin oikeus- ja sisäasioissa, kilpailuasioissa ja ympäristö-

asioissa, ja että Bulgarian osalta erityistä huomiota kiinnitetään valmisteluihin oikeus- ja sisäasioissa. Komissio toimittaa tätä varten edelleen vuosittaisia raportteja Bulgarian ja Romanian edistymisestä liittymisvalmisteluissa raporteihin tarvittaessa liittyvine suosituksineen. Euroopan unioni muistuttaa, että turvalausekkeilla säädetään toimenpiteistä sellaisten vakavien ongelmien ratkaisemiseksi, joita voi esiintyä tapauksen mukaan joko ennen liittymistä tai kolmen vuoden aikana sen jälkeen.

C. Useampien nykyisten jäsenvaltioiden yhteinen julistus

**6. SAKSAN LIITTOTASAVALLAN JA ITÄVALLAN TASAVALLAN
YHTEINEN JULISTUS**

TYÖNTEKIJÖIDEN VAPAASTA LIIKKUVUUDESTA: BULGARIA JA ROMANIA

Saksan liittotasavalta ja Itävallan tasavalta katsovat yhteisymmärryksessä komission kanssa, että sekä liittymispöytäkirjan että liittymisasiakirjan liitteissä VI ja VII esitettyjen, direktiivin 96/71/EY mukaista työntekijöiden

vapaata liikkuvuutta koskevien siirtymätoimenpiteiden 13 kohdan sanamuoto tarkoittaa, että ilmaisu "joillakin alueilla" voi aiheellisissa tapauksissa tarkoittaa myös kokonaista valtion aluetta.

D. Bulgarian tasavallan julistus

7. BULGARIAN TASAVALLAN JULISTUS

KYRILLISEN AAKKOSTON KÄYTÖSTÄ EUROOPAN UNIONISSA

Kun bulgaria on tunnustettu erääksi perussopimusten todistusvoimaiseksi kieleksi sekä Euroopan unionin toimielinten käyttämäksi viralliseksi kieleksi ja työkieleksi, kyrillisestä aakkostosta tulee yksi kolmesta Euroopan

unionissa virallisesti käytetystä aakkostosta. Tämä merkittävä osa Euroopan kulttuuriperintöä on Bulgarian erityinen panos unionin kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

III KIRJEENVAIHTO

Euroopan unionin
sekä Bulgarian tasavallan ja Romanian välinen
kirjeenvaihto
liittymistä edeltävänä aikana
tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja
toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä
koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä

Kirje N:o 1

Arvoisa Herra,

Minulla on kunnia viitata liittymisneuvottelujen yhteydessä esiin tulleeseen kysymykseen Euroopan unioniin liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.

Vahvistan täten, että Euroopan unioni voi olla yhtä mieltä tällaisesta, tämän kirjeen liitteessä esitetyin edellytyksin tapahtuvasta menettelystä, jota voidaan soveltaa 1 päivästä lokakuuta 2004 alkaen.

Olisin kiitollinen, jos voisitte vahvistaa hallituksenne olevan yhtä mieltä tämän kirjeen sisällöstä.

Kunnioittaen Teidän,

Kirje N:o 2

Arvoisa Herra,

Minulla on kunnia ilmoittaa vastaanotaneeni kirjeenne, joka kuuluu seuraavasti:

"Minulla on kunnia viitata liittymisneuvottelujen yhteydessä esiin tulleeseen kysymykseen Euroopan unioniin liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden hyväksymistä koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.

Vahvistan täten, että Euroopan unioni voi olla yhtä mieltä tällaisesta, tämän kirjeen liitteessä esitetyin edellytyksin tapahtuvasta menettelystä, jota voidaan soveltaa 1 päivästä lokakuuta 2004 alkaen.

Olisin kiitollinen, jos voisitte vahvistaa hallituksenne olevan yhtä mieltä tämän kirjeen sisällöstä."

Minulla on kunnia vahvistaa, että hallitukseni on yhtä mieltä tämän kirjeen sisällöstä.

Kunnioittaen Teidän,

Tiedonsaanti- ja neuvottelumenettely
liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten
ja toteutettavien tiettyjen toimenpiteiden
hyväksymistä varten

I

1. Jotta voitaisiin varmistaa Bulgarian tasavallan ja Romanian, jäljempänä 'liittyvät valtiot', tiedonsaanti, kaikki ehdotukset, tiedoksiannot, suositukset tai aloitteet, jotka saattavat johtaa Euroopan unionin toimielinten tai elinten tekemiin päätöksiin, saatetaan kyseisten liittyvien valtioiden tietoon sen jälkeen, kun ne on toimitettu neuvostolle.

2. Neuvottelut voidaan aloittaa jonkin liittyvän valtion perustellusta pyynnöstä, jossa se ilmaisee selvästi, mitkä ovat sen edut unionin tulevana jäsenvaltiona, ja jossa se esittää tekemänsä huomiot.

3. Hallinnolliset päätökset eivät yleensä anna aihetta neuvotteluihin.

4. Neuvottelut käydään välivaiheen komiteassa, joka muodostuu unionin ja liittyvien valtioiden edustajista. Paitsi jos liittyvä valtio sitä perustellusti vastustaa, neuvottelut voivat tapahtua sähköisessä muodossa olevien viestien vaihtona, erityisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

5. Unionin edustajina välivaiheen komiteassa ovat pysyvien edustajien komitean jäsenet tai näiden tähän tehtävään nimeämät edustajat. Tarvittaessa jäsenenä voivat toimia poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean jäsenet. Komissiota pyydetään lähettämään edustajansa neuvotteluihin.

6. Välivaiheen komiteaa avustaa konferenssin sihteeristö, jonka toimikautta jatketaan tätä tehtävää varten.

7. Neuvottelut pidetään yleensä heti kun neuvoston päätösten tekemiseen tai yhteisten kantojen vahvistamiseen liittyvät valmistelutyöt unionin tasolla ovat tuottaneet yhteisiä suuntaviivoja, joiden mukaan neuvottelut voidaan järjestää asianmukaisesti.

8. Jos merkittäviä ongelmia esiintyy edelleen neuvottelujen päätyttyä, kysymys voidaan tuoda esille ministeritasolla liittyvän valtion pyynnöstä.

9. Edellä olevia määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin Euroopan investointipankin valtuuston päätöksiin.

10. Edellisissä kohdissa määrättyä menettelyä sovelletaan myös sellaisiin liittyvien valtioiden tekemiin päätöksiin, jotka saattavat vaikuttaa näiden valtioiden sitoumuksiin unionin tulevana jäsenvaltioina.

II

11. Unioni sekä Bulgarian tasavalta ja Romania toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta niiden liittyminen Bulgarian tasavallan ja Romanian Euroopan unioniin liittymistä koskevista ehdoista ja menettelyistä tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan 3 kohdassa, 6 artiklan 2 ja 6 kohdassa ja Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista tehdyn asiakirjan 3 artiklan 3 kohdassa, 6 artiklan 2 ja 6 kohdassa tarkoitettuihin sopimuksiin ja yleissopimuksiin tulisi voimaan samaan aikaan kuin liittymissopimus sikäli kuin mahdollista ja kyseisessä pöytäkirjassa ja kyseisessä asiakirjassa määrättyin edellytyksin.

12. Sikäli kuin sopimukset ja yleissopimukset jäsenvaltioiden keskuudessa ovat vasta luonnosasteella, eikä niitä todennäköisesti voida allekirjoittaa liittymistä edeltävänä aikana, liittyviä valtioita pyydetään liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen osallistumaan asianmukaisia menettelyjä noudattaen kyseisten sopimusten luonnosten valmisteluun myönteisessä hengessä ja valmiina edistämään työn loppuun saattamista.

13. Bulgarian tasavallan ja Romanian Euroopan unioniin liittymisen ehdoista ja menettelyistä tehdyn pöytäkirjan 6 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista tehdyn asiakirjan 6 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen pöytäkirjojen sopimuspuolina olevien tahojen kanssa käytävien neuvottelujen osalta liittyvien valtioiden edustajat osallistuvat työskentelyyn tarkkailijoina yhdessä nykyisten jäsenvaltioiden edustajien kanssa.

14. Tiettyihin yhteisön tekemiin muihin kuin suosituimmussopimuksiin, joiden voimassaolo jatkuu liittymispäivän jälkeen, voidaan tehdä muutoksia tai mukautuksia unionin laajentamisen huomioon ottamiseksi. Yhteisö neuvottelee kyseisistä muutoksista ja mukautuksista ja pyytää myös liittyvien valtioiden edustajia osallistumaan neuvotteluihin edeltävässä kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

III

15. Toimielimet laativat Bulgarian tasavallan ja Romanian Euroopan unioniin liittymisen ehdoista ja menettelyistä tehdyn pöytäkirjan 58 ja 60 artiklassa ja Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista tehdyn asiakirjan 58 ja 60 artiklassa tarkoitetut tekstit hyvissä ajoin. Tätä varten Bulgarian tasavallan ja Romanian hallitukset toimittavat asianmukaisena ajankohtana näiden tekstien käännökset toimielimille.